

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR
INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OKOLJE IN PROSTOR
Dunajska cesta 58, 1000 Ljubljana

POROČILO O DELU ZA LETO 2019

JULIJ 2020

KAZALO

1	UVOD	1
2	ORGANIZACIJA IN KADRI	3
3	SLUŽBA ZA SKUPNE IN PRAVNE ZADEVE (SSPZ)	5
3.1	IZOBRAŽEVANJE.....	6
3.2	TEHNIČNA OPREMLJENOST ZA DELO IN OSEBNA VAROVALNA OPREMA	6
3.3	FINANČNA SREDSTVA IN REALIZACIJA.....	7
3.4	POSTOPEK JAVNIH NAROČIL	7
3.5	DOSTOP DO INFORMACIJ JAVNEGA ZNAČAJA	8
3.6	ČEZMEJNO POŠILJANJE ODPADKOV	8
4	GRADBENA, GEODETSKA IN STANOVANJSKA INŠPEKCIJA	11
4.1	GRADBENA INŠPEKCIJA	11
4.1.1	PRISTOJNOST IN ZAKONODAJA	11
4.1.2	INŠPEKCIJSKI NADZOR.....	14
4.1.3	PREKRŠKOVNI POSTOPEK.....	25
4.1.4	AKCIJE V LETU 2019	26
4.1.5	SKUPNE AKCIJE V LETU 2019	48
4.1.6	MERILA ZA OBRAVNAVO PRIJAV	49
4.1.7	DRUGO	51
4.1.8	KORUPCIJSKA TVEGANJA	53
4.2	GEODETSKA INŠPEKCIJA.....	54
4.2.1	PRISTOJNOST IN ZAKONODAJA	54
4.2.2	INŠPEKCIJSKI NADZOR.....	55
4.2.3	PREKRŠKOVNI POSTOPEK.....	58
4.2.4	AKCIJE V LETU 2019	59
4.3	STANOVANJSKA INŠPEKCIJA	62
4.3.1	PRISTOJNOST IN ZAKONODAJA	62
4.3.2	INŠPEKCIJSKI NADZOR.....	64
4.3.3	PREKRŠKOVNI POSTOPEK.....	67
4.3.4	AKCIJE V LETU 2019	68
4.3.5	DRUGO	74
5	INŠPEKCIJA ZA OKOLJE IN NARAVO	76
5.1	ORGANIZACIJA DELA	77
5.1.1	KADROVSKA STRUKTURA.....	77
5.1.2	ORGANIZIRANOST ION.....	77
5.1.3	PREPREČEVANJE KORUPCIJSKIH TVEGANJ.....	77
5.1.4	PRAVNA PODLAGA ZA DELO ION	78
5.1.5	IZOBRAŽEVANJE INŠPEKTORJEV	78
5.2	NAČRTOVANJE DELA.....	79
5.2.1	IZHODIŠČA	79
5.2.2	CILJI	79
5.2.3	MERILA ZA DOLOČANJE PREDNOSTNIH INŠPEKCIJSKIH NADZOROV	80
5.2.4	PROGRAM DELA.....	81
5.2.5	IZREDNI NADZORI – ODZIV NA PREJETE PRIJAVE IN POBUDE	86
5.3	IZVAJANJE INŠPEKCIJSKEGA NADZORA V LETU 2019.....	87
5.3.1	INŠPEKCIJSKI POSTOPKI.....	87

5.3.2	PREKRŠKOVNI POSTOPEK.....	91
5.3.3	PRIJAVE.....	92
5.3.4	DRUGE VLOGE	94
5.4	UGOTOVITVE PO PODROČJIH DELA IN NEKATERI PRIMERI INŠPEKCIJSKIH POSTOPKOV.....	96
5.4.1	NADZOR PREDPISOV S PODROČJA KAKOVOSTI ZRAKA.....	100
5.4.2	NADZOR PREDPISOV S PODROČJA RAVNANJA Z ODPADKI.....	100
5.4.3	NADZOR EMISIJ SNOVI IN TOPLOTE V VODE	104
5.4.4	NADZOR UREJANJA VODA IN GOSPODARJENJA Z NJIMI	105
5.4.5	NADZOR BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI IN NARAVNIH VREDNOT	106
5.4.6	NADZOR INDUSTRIJSKEGA ONESNAŽEVANJA IN TVEGANJ	107
5.4.7	NADZOR NAD OBREMENJEVANJEM S HRUPOM IZ INDUSTRIJSKIH IN DRUGIH OBRATOV.....	110
5.5	SODELOVANJE ION	110
5.5.1	SODELOVANJE Z DRUGIMI INŠPEKCIJAMI IN ORGANI.....	110
5.5.2	MEDNARODNO SODELOVANJE	111
5.5.3	KLJUČNE UGOTOVITVE IN SKLEPI	114
SLIKA 1: SHEMATSKI PRIKAZ IZVAJANJE POLITIK IN VLOGA INŠPEKCIJE PRI DOSEGANJU OKOLJSKIH CILJEV		115
PREGLEDNICA 1: IZOBRAZBENA STRUKTURA.....		4
PREGLEDNICA 2: FINANČNA SREDSTVA IRSOP ZA LETO 2019.....		7
PREGLEDNICA 3: PODATKI O ŠTEVILU PRISPELIH PRIJAV V LETU 2018 IN IZDANIH SOGLASIJ V LETU 2019 (VKLJUČENE SO TUDI VLOGE IZ LET 2018 IN 2019) IN DRUGE KONČNE ODLOČITVE		9
PREGLEDNICA 4: ŠTEVILO PREJETIH PRIJAV IN INŠPEKCIJSKIH POSTOPKOV.....		14
PREGLEDNICA 5: ODLOČITVE DRUGOSTOPENJSKEGA ORGANA V ZVEZI Z VLOŽENIMI PRAVNIMI SREDSTVI		15
PREGLEDNICA 6: DEJANJA GRADBENE INŠPEKCIJE V LETU 2019		16
PREGLEDNICA 7: UKREPI GRADBENE INŠPEKCIJE V LETU 2019.....		16
PREGLEDNICA 8: DEJANJA IN UKREPI GRADBENE INŠPEKCIJE PO TEMELJNIH NALOGAH V LETU 2019.....		17
PREGLEDNICA 9: IZPOLNJEVANJE NAČRTA REDNIH INŠPEKCIJSKIH PREGLEDOV V LETU 2019.....		19
PREGLEDNICA 10: DEJANJA IN UKREPI GRADBENE INŠPEKCIJE V OKVIRU PREKRŠKOVNIH POSTOPKOV V LETU 2019		26
PREGLEDNICA 11: TERJATVE V PREKRŠKOVNIH POSTOPKIH GRADBENE INŠPEKCIJE V LETU 2019.....		26
PREGLEDNICA 12: PODATKI O OPRAVLJENIH DEJANJIH V ZVEZI Z ZAPISNIKI		27
PREGLEDNICA 13: PODATKI O DEJANJIH IN UKREPIH GRADBENE INŠPEKCIJE V OKVIRU IZVEDENE AKCIJE.....		28
PREGLEDNICA 14: PODATKI O OPRAVLJENIH DEJANJIH V ZVEZI Z ZAPISNIKI		32
PREGLEDNICA 15: PODATKI O DEJANJIH IN UKREPIH GRADBENE INŠPEKCIJE V OKVIRU IZVEDENE AKCIJE.....		32
PREGLEDNICA 16: PODATKI O DEJANJIH IN UKREPIH GRADBENE INŠPEKCIJE V OKVIRU AKCIJE		35
PREGLEDNICA 17: PODATKI O OPRAVLJENIH DEJANJIH V ZVEZI Z ZAPISNIKI		41
PREGLEDNICA 18: PODATKI O DEJANJIH IN UKREPIH GRADBENE INŠPEKCIJE V OKVIRU IZVEDENE AKCIJE.....		41
PREGLEDNICA 19: ŠTEVILO PREJETIH PRIJAV IN INŠPEKCIJSKIH POSTOPKOV		55
PREGLEDNICA 20: DEJANJA IN UKREPI GEODETSKE INŠPEKCIJE V LETU 2019		57
PREGLEDNICA 21: DEJANJA IN UKREPI GEODETSKE INŠPEKCIJE PO TEMELJNIH NALOGAH V LETU 2019.....		57
PREGLEDNICA 22: OPRAVLJENI INŠPEKCIJSKI PREGLEDI V LETU 2019		57
PREGLEDNICA 23: DEJANJA GEODETSKE INŠPEKCIJE PO TEMELJNIH NALOGAH V LETU 2019 – VSOTA		58
PREGLEDNICA 24: DEJANJA IN UKREPI GEODETSKE INŠPEKCIJE V OKVIRU PREKRŠKOVNIH POSTOPKOV V LETU 2019		59

PREGLEDNICA 25: TERJATVE V PREKRŠKOVNIH POSTOPKIH GEODETSKE INŠPEKCIJE V LETU 2019	59
PREGLEDNICA 26: ŠTEVILO PREJETIH PRIJAV IN INŠPEKCIJSKIH POSTOPKOV	64
PREGLEDNICA 27: DEJANJA IN UKREPI STANOVANJSKE INŠPEKCIJE V LETU 2019	64
PREGLEDNICA 28: UKREPI STANOVANJSKE INŠPEKCIJE V LETU 2019	64
PREGLEDNICA 29: DEJANJA IN UKREPI STANOVANJSKE INŠPEKCIJE PO TEMELJNIH NALOGAH V LETU 2019	65
PREGLEDNICA 30: OPRAVLJENI INŠPEKCIJSKI PREGLEDI LETA 2019	65
PREGLEDNICA 31: ODLOČITVE O VLOŽENIH PRITOŽBAH	67
PREGLEDNICA 32: ODLOČITEV SODIŠČA O ZAHTEVI ZA SODNO VARSTVO V PREKRŠKOVNIH POSTOPKIH STANOVANJSKE INŠPEKCIJE	67
PREGLEDNICA 33: DEJANJA IN UKREPI STANOVANJSKE INŠPEKCIJE V OKVIRU PREKRŠKOVNIH POSTOPKOV V LETU 2019	67
PREGLEDNICA 34: TERJATVE V PREKRŠKOVNIH POSTOPKIH STANOVANJSKE INŠPEKCIJE V LETU 2019	68
PREGLEDNICA 35: IZVEDBA PROGRAMA V LETU 2019	82
PREGLEDNICA 36: AKCIJE NADZORA V LETU 2019	83
PREGLEDNICA 37: IZVEDENI KONTROLNI MONITORINGI V LETU 2019	89
GRAFIKON 1: ŠTEVILO IZDANIH UPRAVNIH ODLOČB GLEDE NA CELOTNO ŠTEVILO UPRAVNIH POSTOPKOV	29
GRAFIKON 2: ŠTEVILO NEDOVOLJENIH OBJEKTOV V ŽE ODLOČENIH UPRAVNIH POSTOPKIH	29
GRAFIKON 3: ŠTEVILO IZDANIH UPRAVNIH ODLOČB GLEDE NA CELOTNO ŠTEVILO UPRAVNIH POSTOPKOV	33
GRAFIKON 4: ŠTEVILO NEDOVOLJENIH OBJEKTOV V ŽE ODLOČENIH UPRAVNIH POSTOPKIH	42
GRAFIKON 5: Odstotek izdanih upravnih odločb glede na celotno število inšpekcijskih upravnih postopkov	45
GRAFIKON 6: Odstotek izdanih upravnih odločb glede na celotno število inšpekcijskih upravnih postopkov	47
GRAFIKON 7: PODROČJA DELA ION, NA KATERA SE NANAŠAJO INŠPEKCIJSKE ODLOČBE V LETU 2019	88
GRAFIKON 8: PRIKAZ ŠTEVILA PREJETIH IN REŠENIH PRIJAV V POSAMEZNEM LETU V OBDOBJU 2016–2019	93
GRAFIKON 9: PODROČJA NADZORA ION, NA KATERA SE NANAŠAJO KRŠITVE, NAVEDENE V PRIJAVAH IN POBUDAH	94
GRAFIKON 10: DELEŽ OPRAVLJENIH AKTIVNOSTI PO PODROČJIH DELA ION (REDNIH, IZREDNIH IN KONTROLNIH PREGLEDOV, PREGLEDOV DOKUMENTACIJE IN ZASLIŠANJ)	97
GRAFIKON 11: ŠTEVILO IZDANIH INŠPEKCIJSKIH ODLOČB, INŠPEKCIJSKIH OPOZORIL IN SKLEPOV O DOVOLITVI IZVRŠBE PO PODROČJIH DELA ION	98
GRAFIKON 12: ŠTEVILO IZDANIH PREKRŠKOVNIH ODLOČB IN PREKRŠKOVNIH OPOMINOV PO PODROČJIH DELA ION V LETU 2019	99

1 UVOD

Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor (v nadaljnjem besedilu: IRSOP) je bil ustanovljen z Uredbo o spremembah in dopolnitvah Uredbe o organih v sestavi ministrstev (Uradni list RS, št. 91/14). Inšpektorat deluje kot organ v sestavi Ministrstva za okolje in prostor (v nadaljnjem besedilu: MOP).

IRSOP združuje delo gradbene, stanovanjske in geodetske inšpekcije ter inšpekcije za okolje in naravo. Od leta 2017 IRSOP opravlja tudi upravne in strokovne naloge na področju čezmejnega pošiljanja odpadkov, razen radioaktivnih odpadkov. V letnem poročilu o delu IRSOP so zajeta vsa področja dela, nad katerimi je leta 2019 v skladu z dodeljenimi pooblastili izvajal nadzor.

Poglavitna naloga gradbene, stanovanjske in geodetske inšpekcije je nadzor nad izvajanjem predpisov in splošnih aktov s področja urejanja prostora in naselij, graditve objektov in izvedbe gradbenih konstrukcij, izpolnjevanja bistvenih zahtev za objekte ter nad izvajanjem predpisov s stanovanjskega področja in geodetske dejavnosti.

Inšpektorji za okolje in naravo opravljajo naloge inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem predpisov s področij varstva okolja: kakovost zraka, ravnanje z odpadki, čezmejno pošiljanje odpadkov, kakovost voda, emisije snovi v vode, industrijsko onesnaževanje in tveganje, hrup, elektromagnetno sevanje, svetlobno onesnaževanje, nadzor nad emisijami oziroma drugimi nepravilnostmi pri uporabi kemikalij, ohranjanje narave, urejanje voda in gospodarjenje z njimi ter nadzor nad gensko spremenjenimi organizmi.

Organiziranje in načrtovanje dela IRSOP je temeljilo na programskih ciljih Ministrstva za okolje in prostor, strateških usmeritvah inšpektorata in merilih za določanje prednostnih inšpekcijskih nadzorov. Inšpekcijski nadzori so se opravljali zaradi preverjanja spoštovanja zakonskih določb in so bili usmerjeni predvsem na področja, v okviru katerih se po izkušnjah v praksi zaznavajo nespoštovanje predpisov oziroma težave pri njihovem izvajanju. Posebna pozornost je bila namenjena področjem, kjer bi bila lahko zaradi nespoštovanja predpisov neposredno ogrožena človeška življenja ali zdravje ljudi in storjena večja materialna škoda. V ta namen se vsako leto za posamezno inšpekcijo predvidi določeno število inšpekcijskih pregledov.

Glede na obseg nadzorov je IRSOP izvajal celovite in tematske inšpekcijske nadzore. Celoviti nadzori so dali celovit pregled nad zakonitostjo in strokovnostjo dela zavezanca na področju dela posamezne inšpekcije, tematski pa so se pri zavezancih opravljali na tistem delu posameznega dela inšpekcijskega področja, ki je z vidika uresničevanja posameznega materialnega predpisa povezan s posebno problematiko, ali pa je bil tak nadzor opravljen zaradi pridobivanja podatkov o resničnem stanju kot posnetku stanja na določenem upravnem področju.

IRSOP je na podlagi prijav, pobud, pritožb in obvestil, ki jih je prejel od fizičnih ali pravnih oseb, opravljal tudi izredne inšpekcijske nadzore. S kontrolnimi inšpekcijskimi nadzori je preverjal, ali so zavezanci v odrejenem roku odpravili ugotovljene pomanjkljivosti in nepravilnosti. IRSOP je opravljal napovedane in nenapovedane inšpekcijske nadzore.

IRSOP je izvedel različne usmerjene akcije na področjih, na katerih so bile v preteklem obdobju ugotovljene večje nepravilnosti, in na področjih, na katerih nadzor na novo določa sprememba posamezne področne zakonodaje. Glede na področje nadzora se je IRSOP aktivno vključeval v skupne akcije različnih inšpektoratov RS in s tem nadaljeval že vzpostavljeni način dela.

2 ORGANIZACIJA IN KADRI

V skladu s skupnim kadrovskim načrtom organov državne uprave in kadrovskim načrtom, ki ga določi MOP, je bilo v IRSOP 31. decembra 2019 dovoljenih 187 zaposlitev.

V IRSOP je bilo 31. decembra 2019 zaposlenih 195 javnih uslužbencev, pri čemer je bilo 186 javnih uslužbencev všteti v kadrovski načrt glede na zaposlitev za nedoločen čas. IRSOP je imel v letu 2019 tudi zaposlitve za določen čas, katerih del se všteta v kadrovski načrt po posebnih merilih, del teh pa se ne všteta v kadrovski načrt.

V IRSOP so bili za določen čas zaposleni:

- en javni uslužbenec zaradi povečanega obsega dela,
- dva javna uslužbenca v okviru pripravištva oziroma usposabljanja za delo,
- štiri javni uslužbenci v okviru projektnega dela in
- dva javna uslužbenca zaradi nadomeščanja drugih javnih uslužbencev, ki so na materinskem oziroma starševskem dopustu ali v daljšem bolniškem staležu.

Na dan 31. decembra 2019 je bilo na IRSOP vključno z v. d. glavnega inšpektorja in namestnico glavnega inšpektorja zaposlenih 138 inšpektorjev, 16 nadzornikov in 41 drugih javnih uslužbencev.

Število zaposlenih po notranjih organizacijskih enotah 31. decembra 2019:

- v IRSOP, Dunajska cesta 58 v Ljubljani, sta bili poleg v. d. glavnega inšpektorja in namestnice glavnega inšpektorja zaposleni dve javni uslužbenki,
- v Inšpekciji za okolje in naravo je bilo zaposlenih šest javnih uslužbencev,
- v Gradbeni, geodetski in stanovanjski inšpekciji je bilo zaposlenih 15 javnih uslužbencev,
- v Službi za skupne in pravne zadeve je bilo zaposlenih 18 javnih uslužbencev,
- v Območni enoti Celje je bilo zaposlenih 23 javnih uslužbencev,
- v Območni enoti Koper je bilo zaposlenih 18 javnih uslužbencev,
- v Območni enoti Kranj je bilo zaposlenih 12 javnih uslužbencev,
- v Območni enoti Ljubljana je bilo zaposlenih 37 javnih uslužbencev,
- v Območni enoti Maribor je bilo zaposlenih 27 javnih uslužbencev,
- v Območni enoti Murska Sobota je bilo zaposlenih 11 javnih uslužbencev,
- v Območni enoti Nova Gorica je bilo zaposlenih 11 javnih uslužbencev,
- v Območni enoti Novo mesto je bilo zaposlenih 13 javnih uslužbencev.

V letu 2019 je delovno razmerje na IRSOP prenehalo 14 javnim uslužbencem:

- trem javnim uslužbencem zaradi upokojitve;
- petim javnim uslužbencem zaradi izteka obdobja, za katerega je bila sklenjena pogodba o zaposlitvi za določen čas, bodisi zaradi nadomeščanja na materinskem oziroma starševskem dopustu bodisi zaradi povečanega obsega dela;
- petim javnim uslužbencem zaradi sklenjenega pisnega sporazuma o prenehanju veljavnosti pogodbe o zaposlitvi na podlagi predhodno vložene odpovedi delovnega razmerja;
- enemu javnemu uslužbencu zaradi trajne premestitve v drug organ državne uprave.

V letu 2019 je bilo začeti 32 postopkov za zaposlitev javnih uslužbencev, ki so bili do izteka leta zaključeni. Od teh je bilo neuspešno zaključenih 12 postopkov. Zaposlili smo 15 javnih uslužbencev, od katerih gre za tri zaposlitve, vezane na nadomestno zaposlitev za nedoločen čas, za eno zaposlitev, vezano na opravljanje projektnega dela, za tri zaposlitve, vezane na premestitev javnega uslužbenca iz organa v drug organ državne uprave, za dve zaposlitvi, vezani na usposabljanje za delo

oziroma opravljanje pripravništva, za eno zaposlitev, vezano na povečan obseg dela, ter za pet zaposlitev, vezanih na daljše nadomeščanje začasno odsotnega drugega javnega uslužbenca. V Preglednica 1 je navedena izobrazbena struktura zaposlenih na dan 31. decembra 2019.

Preglednica 1: Izobrazbena struktura

STOPNJA IZOBRAZBE	ŠTEVILO USLUŽBENCEV
doktorat	3
magisterij	19
visoka izobrazba/univ. dipl./spec./2. bolonjska	144
višja izobrazba/inženir	8
srednja izobrazba	20
manj kot srednja/poklicna	1
SKUPAJ	195

3 SLUŽBA ZA SKUPNE IN PRAVNE ZADEVE (SSPZ)

Služba za skupne in pravne zadeve (v nadaljnjem besedilu: služba) opravlja naloge za celotni IRSOP in je podrejena glavnemu inšpektorju. Ukvarja se s pravnimi vprašanji, kadrovskimi zadevami in zajema tudi finančno službo in informatiko.

Služba opravlja naloge za zagotavljanje:

- pogojev za delo inšpektorata kot celote,
- administrativno-tehničnega, kadrovskega in finančnega poslovanja,
- enotnega delovanja administracije in
- dela na področju upravljanja dokumentov in dokumentarnega gradiva na ravni IRSOP.

Od 1. januarja 2017 je služba tudi upravni organ za področje čezmejnih odpadkov.

Zaposleni v sodelovanju s službo skrbijo za redno vzdrževanje službenih vozil in tudi njihovo morebitno zamenjavo. Informatika skrbita za nemoteno delovanje informacijskih sistemov in računalniške opreme ter povezavo z MJU, ki je že v letu 2016 prevzel sredstva za nabavo računalniške opreme.

Naloge kadrovskega poslovanja se nanašajo na načrtovanje, izbiro, razvoj in izobraževanje kadrov, kamor spada tudi zaposlovanje in napredovanje javnih uslužbencev. Kadrovske področje vsebuje tudi sodelovanje pri pripravi delovnopравnih in organizacijskih aktov s področja ravnanja s kadrovskimi viri, pripravo analiz in strokovnih podlag kadrovskih načrtov ter podlag za odločanje o pravicah in obveznostih javnih uslužbencev. Služba vodi tudi disciplinske postopke in ugotavlja druge nepravilnosti.

Služba skrbi za nakup, vzdrževanje in evidenco opreme za inšpektorje, saj mora IRSOP zaposlenim javnim uslužbencem zagotavljati osebno varovalno opremo (zaščitna jakna, delovni čevlji, čelada, odsevni brezrokavnik idr.) in druge potrebne pripomočke ter orodja za opravljanje delovnih nalog.

Finančno poslovanje vsebuje predvsem načrtovanje, spremljanje in nadzor nad porabo finančnih sredstev IRSOP, in sicer z zbiranjem, urejanjem in pripravo finančne dokumentacije. V okviru finančnega poslovanja se pripravijo finančni načrti (proračun, načrt nabav in gradenj) in spremlja njihovo uresničevanje. V finančno poslovanje spadajo tudi naloge, pomembne za nemoteno delovanje IRSOP, kot je sodelovanje pri postopkih javnih naročil, spremljanje pogodbenih obveznosti in obdelava finančnih dokumentov, izvajanje elektronskih postopkov plačevanja računov. Poleg tega je treba redno spremljati plačila glob, taks in razna vračila. Zelo pomembno je stalno sodelovanje z drugimi organi na tem področju.

Pri delu IRSOP nastane velika količina dokumentov in drugega dokumentarnega gradiva, za katero je treba po veljavni zakonodaji zagotoviti učinkovito, zakonito in enotno evidentiranje, hrambo ter arhiviranje.

V SSPZ izvajamo tudi upravne postopke za izdajo soglasij na področju čezmejnega prevoza odpadkov. Obseg dela je zahteven, saj je treba pazljivo in strokovno pregledati vse vloge, od njega pa je pomembno odvisna vsa industrija, saj večina proizvede tudi odpadne snovi, ki jih je treba

uničiti/odstraniti na okolju neškodljiv način. Vlagatelji so tudi vsi, ki želijo k nam uvoziti odpadke, in pa ves tranzit. Upravni postopki so dolgi, saj niso odvisni samo od IRSOP, temveč tudi od pristojnih organov držav, v katere se bodo odpadki izvažali.

3.1 IZOBRAŽEVANJE

Z izobraževanjem se zagotavlja ustrezna raven strokovne izobrazbe in usposobljenosti zaposlenih za uspešno in učinkovito opravljanje nalog. Temu področju je bila v okviru finančnih zmožnosti v letu 2019 namenjena velika pozornost. Inšpektorji so se udeleževali strokovnih izobraževanj, ki so bila ob spremembah zakonodaje organizirana v okviru MOP, sodelovali so na delavnicah v okviru mreže IMPEL in Evropske komisije, seznanili so se z ugotovitvami MOP v pritožbenih postopkih. Organizirana so bila izobraževanja v zvezi s prekrškovnim in upravnim postopkom ter kazenskim zakonikom v praksi. Za zainteresirane zaposlene sta bili v okviru Upravne akademije organizirani delavnici o prvi pomoči in temeljnih postopkih oživljanja. Organizirana pa so bila tudi različna interna izobraževanja, na katerih javni uslužbenci organa znanje s področja dela prenašajo na svoje sodelavce. Izmed teh so bila najbolj obiskana predavanja o upravnem poslovanju, uporabi informacijskega sistema in elektronskem podpisovanju dokumentov.

Zaposleni so se v letu 2019 v povprečju izobraževali 4,18 dneva.

3.2 TEHNIČNA OPREMLJENOST ZA DELO IN OSEBNA VAROVALNA OPREMA

V letu 2019 je bilo kupljenih šest novih vozil, in sicer eno električno vozilo in pet osebnih terenskih vozil v vrednosti 144.864,20 EUR.

Vsem OE je bil dodeljen komplet oziroma torba s prenosnikom in prenosnim tiskalnikom, da lahko izpisujejo dokumente že na terenu. Med letom so bili zastareli oziroma pokvarjeni računalniki in monitorji nadomeščeni z novimi ali popravljenimi. Po premestitvi lokacije OE Celje na DRO (državni računalniški oblak) so se odpravljale še nekatere težave, ki so se pojavile zaradi te premestitve. Večina težav niti ni bila predvidena, zato je bilo njihovo odpravljanje tako dolgotrajno, saj so se na MJU šele učili teh novih tehničnih zahtev na konkretnem primeru. Konec leta je bila na MJU premeščena še lokacija OE Ljubljana. V letu 2019 smo dobili manj novih računalnikov, kot bi si želeli. Po velikih težavah z zagotavljanjem arhivov strežnikov v letu 2018 nam je leta 2019 uspelo to urediti. V začetku leta 2019 se je iztekla pogodba z zunanjim izvajalcem, po kateri smo najemali vse tiskalnike, kar se je pokazalo kot najgospodarnejša rešitev za tovrstne storitve. Namesto take ureditve smo od MJU prejeli v uporabo vse multifunkcijske tiskalnike, ki so sicer v lasti MJU, to pa pomeni večje stroške za uporabo, servis in nabavo kartuš. Ob večjem deževju je na lokaciji OE v Ljubljani v prostor s strežniki vdrla voda in poplavlila del opreme. Za nemoten potek dela je bilo treba urediti nadomestno opremo in začasno prerazporediti zaposlene na druge lokacije.

Za različne potrebe je treba nujno opraviti različne analitične prikaze, ki jih potrebuje vodstvo pri pregledovanju celotnega poslovanja in tudi zaposleni za svoj obseg zadev. Za ta namen se je med letom uporabljala programska oprema Excel Power Query in Power Pivot. Zaradi velikih baz podatkov, ki presegajo milijon in pol vrstic samo v tabeli dokumenti, smo bili prisiljeni posamezne analize delati v programu PowerBI desktop, ki se je izkazal za dobro alternativo. Nekateri zaposleni so že začeli uporabljati ta program, vendar bo v letu 2020 treba izvesti pri vodstvenem kadru izobraževanje o njegovi uporabi, saj analize postajajo vedno bolj pogoste, obširne in zapletene. Opravljenih je bilo

veliko standardnih poizvedb, ki se še vedno dopolnjujejo, izkazale pa so se kot izjemno dobre v poslovnem procesu, saj bistveno skrajšajo čas izdelave poročil.

Inšpektorji pri svojem delu potrebujejo osebno varovalno opremo, kot so jakne, hlače, čevlji, škornji in čelade. Tudi te stvari smo lani nabavili po potrebah in za nove zaposlene. Nabavili smo tudi večje poslovne torbe, saj se v nekaj letih izrabijo in jih je treba nadomestiti, in jih zagotovili tudi za nove zaposlene, ki delajo na terenu.

3.3 FINANČNA SREDSTVA IN REALIZACIJA

Preglednica 2: Finančna sredstva IRSOP za leto 2019

Sprejeti proračun	za leto 2019	8.800.669,66 EUR	
Veljavni proračun	za leto 2019		11.072.515,00 EUR

SPREJETI PRORAČUN	Sprejeti proračun	Veljavni proračun
153363 – Plače	7.240.000,00	6.958.843,27
153364 – Materialni stroški	555.000,00	430.026,31
153365 – Investicije	150.000,00	148.162,99
153366 – Izvedenska mnenja	30.000,00	12.500,00
153367 – Izvršbe	2.952.915,00	1.147.762,86
153368 – Analize odvzetih vzorcev	40.000,00	28.624,60
153369 – Odškodnine iz zavarovanj	20.000,00	21.430,63
153370 – Stvarno premoženje	77.600,00	46.319,00
190127 – Waste force – EU	7.000,00	7.000,00

IRSOP je imel za leto 2019 sprejet proračun v višini 8.800.669,66 EUR, kar pa je bilo premalo, da bi lahko zagotavljali uspešne izvršbe inšpekcijskih odločb in s tem večjo učinkovitost dela. Ker so se izvajale izvršbe večjih vrednosti, se je višina proračuna med letom spremenila in se je zaradi plačevanja izvedenih izvršb ta povečal na 11.072.515,00 EUR. To pomeni učinkovito porabo javnih sredstev, saj se med letom prerazporedijo tja, kjer je res potrebno. Čeprav ima IRSOP eno najnižjih proračunskih postavk v primerjavi z drugimi organi, je bil uresničen večji del načrtovanih aktivnosti. To je predvsem posledica izjemne gospodarnosti in stroškovne učinkovitosti IRSOP pri razpolaganju s proračunskimi sredstvi. Omeniti je tudi treba, da inšpektorji s kaznovalno politiko poskrbijo za precejšen finančni priliv v proračun. Že več let vsako leto prodamo nekaj najstarejših vozil in potem s temi sredstvi kupimo druga, novejša službena vozila.

Prvič smo izvedli projekt črpanja sredstev EU in nabavili nekaj osnovnih sredstev.

3.4 POSTOPEK JAVNIH NAROČIL

Za potrebe IRSOP je bil v letu 2019 začel 101 postopek oddaje javnih naročil za storitve in blago. V to število spadajo vsi postopki t. i. evidenčnih javnih naročil in javnih naročil, ki presegajo vrednostni prag za objavo na portalu javnih naročil. Izdanih je bilo 74 naročilnic v vrednosti 104.682.35,00 EUR in 20 pogodb v višini 7.640.186,41 EUR.

Razen šestih javnih naročil je vse postopke IRSOP vodil sam. Od navedenih šestih postopkov je pri štirih postopkih šlo za skupna javna naročila, kjer je postopke za IRSOP, ki je zavezanec za skupna javna naročila, v skladu z Uredbo o skupnem javnem naročanju Vlade Republike Slovenije (Uradni list

RS, št. 27/16) vodilo Ministrstvo za javno upravo (dobava pisarniškega materiala in galanterije, storitve mobilne telefonije in nakup aparatov ter prenosa podatkov z uporabo omrežja mobilnega operaterja, nakup opreme za prenos podatkov, izvajanje poštnih storitev, nakup okoljsko manj obremenjujočih novih motornih in električnih vozil). En postopek je vodil MJU na podlagi pooblastila IRSOP (dobava potrošnega materiala za tiskanje), za vodenje postopka storitve vzdrževanja in centralne postavitve IS INSPIS pa je IRSOP pooblastil Tržni inšpektorat RS. V letu 2019 je IRSOP na portalu javnih naročil objavil deset postopkov oddaje javnih naročil, druga javna naročila niso presegala mejnih vrednosti za uporabo zakona, ki ureja javno naročanje.

3.5 DOSTOP DO INFORMACIJ JAVNEGA ZNAČAJA

IRSOP je v skladu z Zakonom o dostopu do informacij javnega značaja zavezan k dajanju informacij javnega značaja. V letu 2019 je prejel 256 zahtev, od tega je bilo 65 ugodenih, 106 delno ugodenih in 65 v celoti zavrnjenih ter še 20 drugih končnih odločitev (zavržene, odstopljene, ustavljene).

3.6 ČEZMEJNO POŠILJANJE ODPADKOV

Področje čezmejnega pošiljanja odpadkov ureja naslednja mednarodna in domača zakonodaja:

- Uredba (ES) št. 1013/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. junija 2006 o pošiljkah odpadkov (UL L št.190 z dne 12. 7. 2006, str. 1, s spremembami; v nadaljnjem besedilu: Uredba 1013/2006/ES),
- Uredba o izvajanju Uredbe (ES) o pošiljkah odpadkov (Uradni list RS, št. 78/16),
- Baselska konvencija o nadzoru prehoda nevarnih odpadkov preko meja in njihovega odstranjevanja (v nadaljnjem besedilu: Baselska konvencija),
- Sklep Sveta OECD C(2001)107/končni o spremembah Sklepa OECD C(92)39/končni o nadzoru prehoda odpadkov za predelavo preko meja (v nadaljnjem besedilu: Sklep OECD) .

Gospodarska rast in globalizacija sta v zadnjih desetletjih v svetu povzročili povečanje pošiljanja odpadkov prek meja. Odpadki lahko pomenijo tržno zanimivo blago, saj imajo pogosto pozitivno ekonomsko vrednost in nadomeščajo naravne vire. Vsebujejo pa lahko tudi nevarne snovi, ki lahko povzročijo tveganje za zdravje ljudi in okolje, če se z njimi ne ravna okoljevarno. Zaradi več primerov nepravilnega ravnanja, predvsem v državah tretjega sveta, je potreben večji nadzor nad pošiljkami odpadkov prek meja.

Evropska unija je zato sprejela Uredbo 1013/2006/ES, ki določa pravila za pošiljanje odpadkov prek meja. Navedena uredba v pravni red EU prenaša določila Baselske konvencije in Sklepa OECD. Uredba uvaja tudi prepoved izvoza nevarnih odpadkov v države, ki niso članice OECD (»Basel ban«), in prepoved izvoza odpadkov, namenjenih za odstranjevanje.

Za čezmejne pošiljke odpadkov veljajo različni režimi glede na to, ali gre za pošiljke, namenjene za odstranjevanje ali predelavo, ali gre za nevarne ali »zelen« nenevarne odpadke. Pošiljanje nevarnih odpadkov in odpadkov, namenjenih odstranjevanju, je na splošno predmet postopkov predhodne pisne prijave in pridobitve soglasja vseh pristojnih organov držav odpreme, tranzita in namembne države. Za pošiljanje odpadkov, ki so na seznamu »zelenih« odpadkov, namenjenih za predelavo znotraj EU in OECD, pa načeloma soglasje navedenih organov ni potrebno. Nezakonite pošiljke odpadkov (odpadki, ki se pošiljajo v nasprotju z uredbo), so velika težava. Zato uredba vsebuje tudi določila, ki se nanašajo na odkrivanje in reševanje nezakonitih pošiljk.

Inšpektorat v skladu z navedenim izvaja naslednje glavne naloge:

- pristojni organ;
 - izdaja soglasij za čezmejne pošiljke odpadkov;
 - vračilo nezakonitih pošiljk in pošiljk, katerih pošiljanje ni dokončano, kot je bilo predvideno;
- informator;
- poročanje;
- sodelovanje pri akcijah nadzora;
- sodelovanje v medresorski delovni skupini za izvajanje nadzora nad čezmejnimi pošiljanjem odpadkov;
- vodenje evidenc o pošiljkah odpadkov, za katere je inšpektorat izdal soglasje.

Baselska konvencija v 5. členu, Uredba 1013/2006/ES pa v 53. členu določata, da mora vsaka država članica določiti vsaj en pristojni organ, ki je pristojen za prejemanje predhodnih pisnih prijav ter izdajo soglasij za čezmejno pošiljanje odpadkov. V skladu z Uredbo o izvajanju Uredbe (ES) o pošiljkah odpadkov je pristojni organ za Republiko Slovenijo inšpektorat.

Inšpektorat kot pristojni organ po Uredbi (ES) št. 1013/2006 o pošiljkah odpadkov vodi upravne postopke po prijavah oziroma vlogah za pošiljanje odpadkov na ozemlje, z ozemlja ali čez ozemlje Republike Slovenije. Podatki o številu prispelih prijav v letu 2019, izdanih soglasjih v tem letu in vseh izdanih odločitvah v zvezi s pošiljkami odpadkov v letu 2019 so prikazani v Preglednica 3.

Preglednica 3: Podatki o številu prispelih prijav v letu 2018 in izdanih soglasij v letu 2019 (vključene so tudi vloge iz let 2018 in 2019) in druge končne odločitve

	Število prijav oziroma vlog v letu 2019	Število izdanih soglasij (od vlog iz let 2018 in 2019)	Število vseh drugih odločitev (od vlog iz let 2018 in 2019)
Uvoz	55	55	65
Izvoz	197	155	181
Tranzit	286	255	272
Skupaj:	538	465	518

Pri odkritju nezakonite pošiljke odpadkov in pošiljke, katere pošiljanje ni dokončano, kot je bilo predvideno, inšpektorat po določilih uredbe v sodelovanju z ustreznimi pristojnimi organi drugih držav skrbi za obveščanje, komunikacijo in iskanje ustrezne rešitve za okolju varno obdelavo odkrite pošiljke v državi, iz katere je bila odposlana, ali kamor je bila namenjena, oziroma v neki drugi državi v skladu z dogovorom. Po določilih uredbe mora za to poskrbeti prijavitelj, lahko pa tudi prejemnik odpadka, če prijavitelj oziroma prejemnik ne poskrbita za to, pa je to naloga pristojnega organa države, iz katere so bili odpadki odposlani, oziroma države, v katero so bili poslani, lahko pa tudi države tranzita, v kateri je bila pošiljka odkrita. V letu 2019 je inšpektorat obravnaval 35 novih primerov takih pošiljk.

V inšpektoratu je zaposlena oseba, ki po 54. členu uredbe opravlja naloge informatorja. Informator je odgovoren za obveščanje ali svetovanje osebam ali podjetjem, ki iščejo informacije o pošiljanju odpadkov prek meja, sprejema pa tudi vprašanja v zvezi z neko drugo državo članico, ki mu jih zastavi

informatorev Evropske komisije, in obratno. Evropska komisija periodično sklicuje sestanke informatorjev, na katerih se obravnavajo vprašanja, povezana z izvajanjem uredbe, ki jih informatorjem ni uspelo rešiti korespondenčno. Informatorji med drugim pripravljajo tudi smernice za enotno izvajanje uredbe in zakonodaje.

V letu 2019 je bil sklican en sestanek, obravnavani so bili zadnji dogodki v okviru drugih mednarodnih konvencij za pošiljanje odpadkov prek meja, več vprašanj v zvezi z izvajanjem uredbe, med drugim tudi z revizijo Uredbe 1013/2006/ES v letu 2020, glede sklepov, sprejetih na COP 14 pogodbenic Baselske konvencije (v nadaljnjem besedilu: BC), zlasti tistih, ki vpeljujejo nove kode za odpadke iz plastike (A3210 v Prilogi VIII BC, Y48 v Prilogi II BC in B3011 v Prilogi IX BC), kot tudi interpretacij teh kod (posebno kar se tiče razlage izrazov »onesnaženost odpadkov«, »pripravljen po specifikaciji«), glede zadnjih primerov sodb ECJ, ki se nanašajo na pošiljanje odpadkov prek meja, možnosti elektronske izmenjave podatkov o prijavah in v zvezi s tem tudi podaljšanja mandata delovni skupini na EDI kot tudi glede revizije smernic korespondentov št. 1 (uskladitev s sklepi COP 14 BC).

V letu 2019 je inšpektorat v sodelovanju z MOP, Policijo in FURS pripravil redni letni poročili za Evropsko komisijo in Baselsko konvencijo s podatki za referenčno leto 2017. Prav tako je pripravil podatke za potrebe kazalnikov stanja za čezmejni prevoz odpadkov.

Javne uslužbenke, zaposlene v oddelku za pošiljanje odpadkov prek meja, so se v letu 2019 udeležile tudi več akcij nadzora čezmejnega pošiljanja odpadkov, ki jih je v sodelovanju s FURS in Policijo organizirala Inšpekcija za okolje in naravo, potekale pa so v okviru projekta IMPEL SWEAP.

Inšpektorat je v okviru medresorske delovne skupine za izvajanje nadzora nad čezmejnimi pošiljanjem odpadkov, v kateri so predstavniki Policije, FURS in inšpektorata, sodeloval pri izvedbi izobraževanja, spremembah postopkovnika, zbiranju in izmenjavi informacij ter izvajanju drugih dejavnosti za preprečevanje nezakonitih dejanj na področju čezmejnega pošiljanja odpadkov.

Inšpektorat vodi tudi evidence o izdanih soglasjih in dejanskih prevozih, opravljenih v okviru teh soglasij. Za ta namen je izdelana posebna aplikacija, ki omogoča podporo pri izdaji soglasij in pripravi podatkov za razna poročila, ki služijo tudi kot podlaga za pripravo odgovorov bodisi na poslanska vprašanja bodisi poizvedbe novinarjev in tudi posameznikov, ki zaprosijo za informacije javnega značaja.

4 GRADBENA, GEODETSKA IN STANOVANJSKA INŠPEKCIJA

4.1 GRADBENA INŠPEKCIJA

Na IRSOP je bilo 31. decembra 2019 zaposlenih 195 javnih uslužbencev, od tega 136 inšpektorjev, med katerimi je 68 gradbenih inšpektorjev. Številke kažejo, da ni mogoče voditi vseh inšpekcijskih postopkov na področju gradbene inšpekcije hkrati in v zakonsko predpisanih rokih ter da je fizično nemogoče zagotoviti sprotno obravnavo vseh prijav, ki jih inšpektorat prejme na področju gradbene inšpekcije.

Skoraj vse v zvezi z življenjem, bivanjem, delom se dogaja v objektih oziroma v prostoru in vpliva na okolje in prostor, zato je temu primeren tudi pripad prijav na gradbeni inšpekciji. Inšpektorji še vedno prejemajo veliko pobud, s katerimi pobudniki poskušajo civilnopravna vprašanja reševati v inšpekcijskih postopkih in ne pred pristojnim sodiščem.

Tu je treba glede kadrovskega stanja spomniti, da je bilo ob koncu leta 1994 v okviru državne uprave zaposlenih 120 gradbenih in urbanističnih inšpektorjev. S prehodom pristojnosti inšpekcijskega nadzora z občin na državo leta 1995 se je število zaposlenih gradbenih in urbanističnih inšpektorjev zmanjšalo na 75, po letu 2000 pa se je število gradbenih inšpektorjev še zmanjševalo.

Ob navedenem zmanjševanju števila inšpektorjev v zadnjih dvajsetih letih so gradbeni inšpektorji dobivali nove in nove pristojnosti, zadnje povečanje pristojnosti je bilo določeno z novim Gradbenim zakonom. Glede na sedanje kadrovske stanje gradbene inšpekcije lahko z gotovostjo ugotovimo, da je treba gradbeno inšpekcijo številčno okrepiti, saj lahko le tako zagotovimo, da se bodo zadeve obravnavale v razumnem roku.

4.1.1 PRISTOJNOST IN ZAKONODAJA

Pristojnosti gradbene inšpekcije so določene v zakonih (Gradbeni zakon, Zakon o urejanju prostora-2, Zakon o arhitekturi in inženirski dejavnosti, Energetski zakon-1, Zakon o rudarstvu-1, Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno-1 ipd.) in podzakonskih aktih.

Leta 2017 je potekala sprememba prostorske in gradbene zakonodaje, ki je bila 24. oktobra 2017 po rednem postopku sprejeta (Gradbeni zakon, Zakon o urejanju prostora-2 ter Zakon o arhitekturi in inženirski dejavnosti). Nova prostorska in gradbena zakonodaja se je začela uporabljati 1. junija 2018.

Na podlagi določil Gradbenega zakona (Uradni list RS, št. 61/17 in 72/17 – popr; v nadaljnjem besedilu: GZ), ki se je začel uporabljati 1. junija 2018, gradbeni inšpektorji nadzirajo gradnjo objektov, med drugim:

- ali imajo investitorji gradbeno dovoljenje za graditev objektov oziroma dela, ki jih opravljajo, ali dela opravljajo v skladu z dovoljenjem in ali so prijavili začetek gradbenih del;
- ali se gradnja oziroma sprememba namembnosti izvaja v skladu z izdanim gradbenim dovoljenjem;
- ali se rekonstrukcija objekta izvaja v skladu z izdanim gradbenim dovoljenjem in ali je začetek del prijavljen;
- ali se gradi objekt, za katerega je izdan sklep, s katerim sta se dovolila obnova postopka in zadržanje izvršitve gradbenega dovoljenja;

- ali udeleženci pri graditvi objektov izpolnjujejo zahteve, določene z GZ;
- ali je investitor vložil popolno prijavi začetka gradnje;
- ali ima objekt uporabno dovoljenje in ali se objekt uporablja v skladu z njim;
- ali zagotovijo, da objekti ne ogrožajo varnosti in zdravja ljudi ter okolice.

Na podlagi določil Zakona o urejanju prostora (ZUreP-2) gradbeni inšpektorji nadzirajo:

- izpolnjevanje predpisanih pogojev za izdelovalce in odgovorne vodje po ZUreP-2 in na njegovi podlagi izdanih predpisih.

Na podlagi določil Zakona o arhitekturni in inženirski dejavnosti (ZAID) gradbeni inšpektorji nadzirajo:

- zagotavljanje izpolnjevanja pogojev pooblaščenih arhitektov in inženirjev ter gospodarskih subjektov, ki opravljajo arhitekturno in inženirsko dejavnost.

Postopki, začeti pred začetkom uporabe GZ, se skladno določilom prvega odstavka 106. člena GZ končajo po določbah ZGO-1.

Tako na podlagi določil ZGO-1 gradbeni inšpektorji nadzirajo gradnjo objektov, med drugim:

- ali imajo investitorji gradbeno dovoljenje za graditev objektov oziroma dela, ki jih opravljajo, ali dela opravljajo v skladu z dovoljenjem;
- ali se gradnja oziroma sprememba namembnosti izvaja v skladu z izdanim gradbenim dovoljenjem;
- ali se dela, za katera ni treba pridobiti dovoljenj po določbah ZGO-1, izvajajo v skladu s prostorskimi akti in gradbenimi predpisi;
- ali se gradi objekt, za katerega je izdan sklep, s katerim sta se dovolila obnova postopka in zadržanje izvršitve gradbenega dovoljenja;
- ali udeleženci pri graditvi objektov izpolnjujejo zahteve, določene z ZGO-1;
- ali imajo lastniki za uporabo objektov uporabno dovoljenje in ali objekte uporabljajo v skladu z njim;
- ali objekte vzdržujejo tako, da ti ne ogrožajo varnosti in zdravja ljudi ter okolice.

Na podlagi Zakona o rudarstvu (ZRud-1) gradbeni inšpektorji nadzirajo:

- ali se rudarska dela na stavbnih zemljiščih izvajajo zakonito in
- ali se izvaja gradnja dodatne rudarske infrastrukture zunaj rudniških prostorov v skladu s predpisi, ki urejajo graditev objektov.

Na podlagi Energetskega zakona (EZ-1) gradbeni inšpektorji izvajajo strokovni nadzor nad energetske izkaznicami, izdanimi na podlagi strokovnega nadzora resornega ministrstva, v katerem to podvomi o pravilnosti izdane energetske izkaznice. Gradbena inšpekcija opravlja tudi nadzor v zvezi s pobudami glede nadzora nad energetske izkaznicami, ki se ne nanašajo na strokovni nadzor nad energetske izkaznicami v skladu s 461. členom EZ-1.

Gradbeni inšpektorji v okviru svoje pristojnosti izvajajo tudi obveznosti, določene z Uredbo o odlagališčih odpadkov.

Temeljni cilji gradbene inšpekcije

V letu 2019 so bili temeljni cilji predvsem:

- čim učinkovitejše preprečevanje nedovoljenih gradenj;
- v vseh fazah gradnje objektov nadzorovati izpolnjevanje z zakonom določenih bistvenih zahtev glede lastnosti objektov ter zagotoviti izpolnjevanje predpisanih pogojev in kakovost dela pri opravljanju dejavnosti v zvezi z gradnjo objektov;
- čim učinkovitejše preprečevanje uporabe objektov brez predpisanih dovoljenj;
- strokovni nadzor nad izdanimi energetskimi izkaznicami, kadar pristojno ministrstvo podvomi o pravilnosti energetske izkaznice, in obravnava pobud v zvezi z nadzorom nad energetskimi izkaznicami, ki se ne nanašajo na strokovni nadzor nad energetskimi izkaznicami;
- preprečevanje nezakonitega izvajanja rudarskih del na stavbnih zemljiščih;
- poročanje o izpolnjevanju gradbenih zahtev v zvezi z zaprtjem odlagališč.

V letu 2019 so temeljne cilje dela gradbene inšpekcije opredeljevale štiri temeljne naloge:

- preprečevanje nedovoljenih gradenj oziroma objektov,
- nadzorovanje izpolnjevanja z zakonom določenih bistvenih zahtev glede lastnosti objektov v vseh fazah gradnje objektov ter zagotavljanje izpolnjevanja predpisanih pogojev in kakovosti dela pri opravljanju dejavnosti v zvezi z gradnjo objektov,
- preprečevanje uporabe objektov brez predpisanih dovoljenj,
- nadzorovanje drugih predpisov v pristojnosti gradbene inšpekcije.

Za doseganje teh temeljnih ciljev inšpektorji inšpekcijske in prekrškovne postopke tudi dosledno vodijo.

Redni pregledi v zvezi z usklajenimi akcijami inšpektorata so redno obvezno delo vsakega gradbenega inšpektorja. Gradbeni inšpektor mora opraviti vsaj toliko nadzorov, kolikor jih je načrtovanih v letnem načrtu dela za posamezno akcijo. Redni pregledi so všteti v pričakovani obseg dela, ki je določen za gradbeno inšpekcijo.

Za redne preglede štejejo tisti, ki jih inšpektorji ne izvajajo na podlagi prejete prijave, ampak na svojo pobudo, in inšpekcijski pregledi, opravljeni v okviru načrtovanih akcij. Kontrolni pregledi v zadevah, ki niso začete na podlagi prijave, prav tako spadajo med redne preglede. V zadevah, ki so bile uvedene na lastno pobudo in v okviru načrtovanih akcij, se vsi pregledi štejejo za redne preglede, tudi če je med postopkom prispela prijava.

Lastni in izhodni dokumenti, upoštevani za redne preglede, so:

- zapisnik: redni pregled,
- zapisnik: redni pregled z zaslišanjem,
- zapisnik: redni kontrolni pregled.

Med izredne preglede spadajo tisti, ki se izvajajo na podlagi prijave ali pobude. Kontrolni pregledi v zadevah, ki so začete na podlagi prijave, spadajo med izredne preglede. Lastni in izhodni dokumenti, upoštevani za izredne preglede, so:

- zapisnik: izredni pregled,
- zapisnik: izredni pregled z zaslišanjem,
- zapisnik: izredni kontrolni pregled.

4.1.2 INŠPEKCIJSKI NADZOR

Temeljna naloga gradbene inšpekcije je nadzor nad gradnjo objektov, predvsem preprečevanje nedovoljenih gradenj oziroma objektov, nadziranje izpolnjevanja zakonsko določenih bistvenih zahtev glede lastnosti objektov v vseh fazah gradnje objektov ter zagotavljanje izpolnjevanja predpisanih pogojev in kakovosti dela pri opravljanju dejavnosti v zvezi z gradnjo objektov ter preprečevanje uporabe objektov brez predpisanih dovoljenj.

Gradbeni inšpektorji so leta 2019 prejeli 3.409 prijav, ki so knjižene v 3.028 prijavnih zadevah. Po uradni dolžnosti je bilo v letu 2019 uvedenih 3.959 postopkov, od tega je bilo 2.963 inšpekcijskih in 482 prekrškovnih postopkov, 514 drugih splošnih postopkov pa se je nanašalo na delovanje gradbene inšpekcije.

Preglednica 4: Število prejetih prijav in inšpekcijskih postopkov

2019	Inšpekcijski nadzor na gradbenem področju
Število prejetih prijav	3.409
Število inšpekcijskih postopkov (upravna gradbena)	2.963

Iz analize prijav izhaja, da je bilo v informacijskem sistemu 31. decembra 2019 na gradbeni inšpekciji evidentiranih 8.469 neobdelanih in 12.234 obdelanih prijav (skupaj 20.703¹). Od 8.469 neobdelanih prijav jih je 5.818 še nerešenih. Pri tem je treba pojasniti, da je do določenih odstopanj v primerjavi z letom 2018 prišlo zaradi urejanja prijavnih zadev v povezavi z razvrščanjem prijav prek informacijskega sistema.

Leta 2019 je bilo rešenih 2.792 inšpekcijskih zadev (upravna gradbena), 254 prekrškovnih zadev, 1.608 prijavnih zadev in 338 drugih splošnih zadev.

Gradbena inšpekcija je tako imela 31. decembra 2019 odprtih 10.465 zadev, od katerih je 8.894 upravnih gradbenih, 233 prekrškovnih in 1.338 drugih splošnih zadev. Na dan 31. decembra 2019 je tako skupno odprtih 9.992 prijavnih zadev.

Gradbena inšpekcija je imela 31. decembra 2019 v reševanju 8.894 upravnih inšpekcijskih zadev. V 3.516 zadevah je bila izdana inšpekcijska odločba po 152. členu ZGO-1 ali 82. členu GZ (inšpekcijski ukrepi pri nelegalni gradnji oziroma nelegalnem objektu – odstranitev objekta/vzpostavitev v prejšnje stanje). Med temi zadevami je 2.375 zadev z uvedenim izvršilnim postopkom, saj je bil že izdan sklep o dovolitvi izvršbe po drugi osebi. Od tega je v 2.194 zadevah izdan sklep o dovolitvi izvršbe izvršljiv in pravnomočen. To pomeni, da v teh primerih zavezanci nimajo več na voljo rednih pravnih sredstev. Inšpekcijski zavezanci kljub uvedenemu izvršilnemu postopku niso izvršili določb iz inšpekcijskih odločb, zato morajo gradbeni inšpektorji glede na predvideni način izvršbe (izvršba po drugi osebi,

¹ V analizi obdelanih in neobdelanih prijav so dokumenti vrsta prijave splošno, prijava tujega organa in zapisnik o prijavi in prijava ESJU, in sicer tisti dokumenti, ki so v vrsti zadev evidentiranje prijav in pobud, upravna gradbena zadeva in prekrškovna zadeva.

izvršba s prisilo) izvršiti tudi to. Gradbeni inšpektorji imajo evidentiranih tudi 3.729 upravnih zadev, v katerih teče ugotovitveni postopek oziroma v teh zadevah še ni bilo odločeno.

Leta 2019 so gradbeni inšpektorji v zvezi s postopki poslali 8.231 dopisov, odgovorov, obvestil in pojasnil strankam, prijaviteljem in drugim.

Gradbeni inšpektorji so v upravnih gradbenih zadevah, prekrškovnih zadevah in akcijah opravili 1.849 rednih pregledov, 1.943 izrednih pregledov in 3.412 kontrolnih pregledov (rednih in izrednih).

V okviru vseh zadev so opravili tudi 1.475 zaslišanj, sestavili 2.986 drugih zapisnikov in izdali 1.177 upravnih inšpekcijskih odločb.

Zoper izrečene inšpekcijske ukrepe lahko stranke v postopku vložijo pravna sredstva. V letu 2019 je gradbena inšpekcija prejela 616 pritožb zoper izdane akte v inšpekcijskem postopku in 294 odločitev drugostopenjskega organa, povezanih z vloženimi pravnimi sredstvi. Odločitve drugostopenjskega organa v zvezi z vloženimi pravnimi sredstvi so razvidne iz Preglednica 5. Tako je bilo v letu 2019 za inšpektorat neugodnih le 26,53 odstotka odločitev instančnega organa, medtem ko je bilo ugodnih 73,47 odstotka odločitev.

Preglednica 5: Odločitve drugostopenjskega organa v zvezi z vloženimi pravnimi sredstvi

Oznake vrstic	INŠP_Gradb	Odstotek
akt delno odpravljen	2	0,68 %
akt odpravljen delno in odločitev organa II. stopnje	2	0,68 %
akt odpravljen delno in vrnitev v ponovni postopek	5	1,70 %
akt odpravljen v celoti in odločitev organa II. stopnje	2	0,68 %
akt odpravljen v celoti in vrnitev v ponovni postopek	45	15,31 %
akt se odpravi v celoti in pošlje pristojnemu organu	1	0,34 %
akt se razveljavi v celoti	1	0,34 %
akt v celoti odpravljen	11	3,74 %
postopek se ustavi	13	4,42 %
pritožba se zavrne	198	67,35 %
pritožba se zavrže	9	3,06 %
sprememba odločitve v aktu	5	1,70 %
Skupna vsota	294	100,00 %

28. decembra 2013 je začel veljati Zakon o dopolnitvi Zakona o graditvi objektov (ZGO-1E), ki v 156. a členu določa dodatne razloge za odlog izvršbe inšpekcijskih ukrepov pri nelegalnih gradnjah, neskladnih gradnjah in objektih, ki se uporabljajo brez predpisanega uporabnega dovoljenja. 10. marca 2015 je začel veljati Zakon o spremembi Zakona o graditvi objektov (ZGO-1F), ki je podaljšal odloge izvršb in gradbenim inšpektorjem naložil, da najpozneje v treh mesecih po začetku veljavnosti tega zakona po uradni dolžnosti podaljšajo roke odloga, in sicer za toliko časa, kolikor znaša razlika med časom odobrenega odloga izvršbe iz že izdanega sklepa in na novo določenim najdaljšim časom odloga izvršbe. V skladu z novelo ZGO-1F je odlog izvršbe mogoč tudi v primeru pravnomočne in izvršljive inšpekcijske odločbe. V skladu s tretjim odstavkom 293. člena Zakona o splošnem upravnem postopku se lahko upravna izvršba izjemoma odloži tudi na predlog zavezanca ali upravičenca, če je bilo zoper izvršbo oziroma izvršilni naslov vloženo pravno sredstvo, pa bi z izvršbo verjetno nastala nepopravljiva škoda. Pri tem pa GZ določa, da se postopki, začeti pred

začetkom uporabe GZ, končajo po določbah ZGO-1. Tako gradbeni inšpektor na predlog inšpekcijskega zavezanca odloži izvršbo inšpekcijske odločbe, če inšpekcijski zavezanec izkaže izpolnjevanje predpisanih zakonskih pogojev.

V letu 2019 so gradbeni inšpektorji v zvezi z odlogom izvršbe inšpekcijskih ukrepov po 293. členu ZUP in 156. a členu ZGO-1F izdali 339 sklepov o odlogu, s katerimi je bilo 58 zadev zavrženih, šest zavrženih in 275 odobrenih.

Natančnejše stanje s podatki o pomembnejših dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije v okviru postopkov v letu 2019 prikazujeta preglednici Preglednica 6 in Preglednica 7.

Preglednica 6: Dejanja gradbene inšpekcije v letu 2019

Oznake vrstic	Evidentiranje prijav in pobud	Prekrškovna zadeva	Upravna gradbena	Skupaj
Redni pregledi			1.849	1.849
Izredni pregledi	2		1.941	1.943
Kontrolni pregledi			3.412	3.412
Zaslišanja			1.475	1.475
Drugi zapisniki	494	132	2.360	2.986
SKUPAJ	496	132	11.037	11.665

Preglednica 7: Ukrepi gradbene inšpekcije v letu 2019

Oznake vrstic	Evidentiranje prijav in pobud	Upravna gradbena	Skupna vsota
Odločba: odklop od infrastrukture		11	11
Odločba: odprava in nadomestna		6	6
Odločba: pisni odpravek ustne odločbe		3	3
Odločba: upravna		1.174	1.174
Sklep: denarna kazen		58	58
Sklep: dovolitev izvršbe (po II.OSEBI)_G		458	458
Sklep: dovolitev izvršbe (PRISILITEV)		191	191
Sklep: o rednem pravnem sredstvu		1	1
Sklep: o stroških kopiranje dokumentov		4	4
Sklep: o založitvi stroškov		10	10
Sklep: obročno plačilo		2	2
Sklep: odlog izvršbe		339	339
Sklep: stroški postopka		314	314
Sklep: upravni	29	473	502
Sklep: ustavitev izvršbe		385	385
Sklep: ustavitev postopka		1.665	1.665
Sklep: vrnitev v prejšnje stanje		1	1
x(IPS) Odločba o predlogu: OBNOVA – zavrnitev		2	2
x(IPS) Odločba: NIČNOST		1	1
x(IPS) Odločba: SPREMEMBA/ODPRAVA v zvezi z		1	1

upravnim sporom			
x(IPS) Sklep o predlogu: OBNOVA – zavrženje		1	1
x(IPS) Sklep: OBNOVA – po uradni dolžnosti		2	2
Skupna vsota	29	5.102	5.131

Natančnejše stanje s podatki o dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije v okviru postopkov v upravnih gradbenih in prekrškovnih zadevah ter akcijah v letu 2019, ki so bili opravljeni pri uresničevanju štirih ciljev gradbene inšpekcije:

Preglednica 8: Dejanja in ukrepi gradbene inšpekcije po temeljnih nalogah v letu 2019

Oznake vrstic	G1 – PREPREČEVANJE NEDOVOLJENIH GRADENJ	G2 – BISTVENE ZAHTEVE IN IZPOLNJEVANJE	G3 – UPORABA	G4 – DRUGI ZAKONI
Odločba: odprava in nadomestna	5		1	
Odločba: odprava PN	2	1	1	
Odločba: odprava PN in nadomestitev	1	1		1
Odločba: opomin	73	36	14	
Odločba: pisni odpravek ustne odločbe	1	2		
Odločba: plačilni nalog	162	31	11	5
Odločba: prekrškovna	48	3	3	2
Odločba: upravna	881	229	90	1
x(IPS) Odločba: NIČNOST	1			
Sklep: denarna kazen	43	2	15	
Sklep: dovolitev izvršbe (po II.OSEBI)_G	449	9		
Sklep: dovolitev izvršbe (PRISILITEV)	137	13	45	
Sklep: o rednem pravnem sredstvu	1			
Sklep: o založitvi stroškov	10			
Sklep: obročno plačilo	2			
Sklep: odlog izvršbe	319	1	22	
Sklep: splošno	3			1
Sklep: stroški postopka	258	31	24	1
Sklep: upravni	411	39	40	6
Sklep: prekrškovni stroški	1			
Sklep: ustavitev izvršbe	353	10	26	
Sklep: ustavitev postopka	874	687	235	7
Sklep: vrnitev v prejšnje stanje	1			
x(IPS) Sklep o predlogu: OBNOVA-zavrženje	1			
Zapisnik: izredni kontrolni pregled	1.758	216	98	2
Zapisnik: izredni pregled	1.394	157	69	6
Zapisnik: izredni pregled z zaslišanjem	321	21	22	
Zapisnik: izvršba po I. osebi (izvršitev odločbe)	107	44	6	

Zapisnik: izvršba po I. osebi (legalizacija)	156	1	16	
Zapisnik: izvršba po II. osebi	6			
Zapisnik: ostalo	18		1	8
Zapisnik: prekrškovni	86	40	4	6
Zapisnik: prijava	96	1	2	1
Zapisnik: redni kontrolni pregled	952	420	105	2
Zapisnik: redni pregled	833	733	210	4
Zapisnik: redni pregled z zaslišanjem	106	92	77	
Zapisnik: sestanek	1			31
Zapisnik: ugotovitveni	1.469	550	227	20
Zapisnik: zaslihanje	1.196	236	74	4
Odločba: odprava ODL (prekrškovna)			1	
x(IPS) Odločba o predlogu: OBNOVA – zavrnitev	1		1	
x(IPS) Odločba: SPREMEMBA/ODPRAVA v zvezi z upravnim sporom	1			
x(IPS) Sklep: OBNOVA – po uradni dolžnosti	1	1		

Opomba: Dokument lahko vsebuje tudi več temeljnih nalog (npr. v enem zapisniku je lahko tudi več temeljnih nalog, zato vsota pregledov po temeljnih nalogah ni enaka številu pregledov, ki se štejejo v kvoto 7.000).

V letnem načrtu dela inšpektorata za leto 2019 je bilo za gradbeno inšpekcijo za nadzor nad graditvijo objektov predvidenih 7.000 inšpekcijskih pregledov. Gradbeni inšpektorji so leta 2019 na področju graditve objektov opravili 7.204 inšpekcijskih pregledov², kar pomeni, da so bili zastavljeni cilji iz letnega načrta dela za leto 2019 uresničeni.

Število načrtovanih rednih pregledov po posameznih temeljnih nalogah v letu 2019 in doseganje v načrtu predvidenih rednih pregledov po temeljnih nalogah prikazuje spodnja preglednica.

² Sem spadajo redni in izredni zapisniki, kontrolni redni in izredni zapisniki ter redni in izredni zapisniki z zaslišanjem v upravnih gradbenih in prekrškovnih zadevah ter akcijah.

Preglednica 9: Izpolnjevanje načrta rednih inšpekcijskih pregledov v letu 2019

Temeljna naloga – gradbena inšpekcija	Načrtovani redni pregledi v letu 2019	Opravljeni redni inšpekcijski pregledi v letu 2019
Preprečevanje nedovoljenih gradenj oziroma objektov	520 ³	1.891 = 363 % uresničitev načrta
Izpolnjevanje z zakonom določenih bistvenih zahtev glede lastnosti objektov	480	1.245 = 259 % uresničitev načrta
Preprečevanje uporabe objektov brez predpisanih dovoljenj	264	392 = 148 % uresničitev načrta
Načrtovano število rednih pregledov	1.264	3.528 = 279 % uresničitev načrta

Opomba: V enem zapisniku je lahko tudi več temeljnih nalog, zato vsota pregledov po temeljnih nalogah ni enaka številu pregledov, ki se štejejo v kvoto 7.000.

Število pregledov je pridobljeno v okviru postopkov: upravna gradbena zadeva, prekrškovna zadeva in akcija, iz dokumentov redni zapisniki, kontrolni redni zapisniki in redni zapisniki z zaslišanjem.

Glavni cilj nadzora v letu 2019 je bil zaščita javnega interesa pri graditvi objektov. Gradbena inšpekcija v okviru svojih pravic in obveznosti, ki jih določajo predpisi, in v okviru svoje pristojnosti zagotavlja zaščito javnega interesa. Objekti morajo biti v skladu s prostorskimi izvedbenimi akti in predpisi o urejanju prostora, izpolnjevati morajo bistvene zahteve in biti evidentirani. Pristojni organi in vsi udeleženci morajo pri graditvi objektov vsak zase ter v okviru pravic in obveznosti, ki jih določajo predpisi, zagotavljati izpolnjevanje predpisanih zahtev.

Gradbena inšpekcija je v letu 2019 z inšpekcijskimi nadzori zagotavljala izpolnjevanje predpisanih pogojev in kakovost dela pri opravljanju dejavnosti v zvezi z gradnjo objektov. Za uresničevanje tega cilja si je prizadevala s povečanim obsegom nadzora nad aktivnimi gradbišči, ki so bila ugotovljena na podlagi podatkov o izdanih gradbenih dovoljenjih, prijav začetka gradnje in podatkov drugih področnih inšpekcij. Ob nadzoru aktivnih gradbišč smo preverjali tudi, ali udeleženci pri gradnji izpolnjujejo predpisane pogoje, s čimer smo želeli zagotoviti, da ti udeleženci izpolnjujejo osnovne pogoje za opravljanje dela. V zvezi s tem smo v letu 2019 izvedli tudi dve usklajeni akciji na gradbiščih, in sicer nadzor nad vgrajevanjem gradbenih proizvodov ter nadzor nad delom udeležencev pri graditvi objektov oziroma na gradbiščih. Ugotovitve akcij so navedene v nadaljevanju.

Poleg nadzora nad izpolnjevanjem predpisanih pogojev in kakovostjo dela si je gradbena inšpekcija v letu 2019 prizadevala za čim učinkovitejše preprečevanje nastanka nedovoljenih gradenj oziroma nedovoljenih objektov in nadaljevala sistematični nadzor nad novogradnjami, in sicer je ugotavljala, ali je bilo za nameravano oziroma že začeto gradnjo pridobljeno pravnomočno gradbeno dovoljenje, da se prepreči gradnja brez gradbenih dovoljenj (4. člen GZ). V zvezi s tem smo znova izvedli usklajeno akcijo nadzora nad preprečevanjem nedovoljenih objektov v zadevah, v katerih IRSOP ni prejel pobude za ukrepanje. Gradbeni inšpektorji so bili usmerjeni v odkrivanje nedovoljenih gradenj

³ V kvoto 520 rednih pregledov na področju preprečevanja nedovoljenih gradenj oziroma objektov v letu 2019 se štejejo pregledi, izvedeni v okviru akcij nadzora nad preprečevanjem nedovoljenih objektov 2019, v zadevah, kjer je podana prijava oziroma pobuda, ter v zvezi z akcijo nadzora nad preprečevanjem nedovoljenih objektov 2019, kjer ni podane pobude.

predvsem na varovanih in drugih območjih, tako so z rednimi pregledi območij, ki jih nadzirajo, preverjali, ali se gradnje objektov izvajajo na podlagi izdanih pravnomočnih gradbenih dovoljenj ter na podlagi prijav začetka gradnje v skladu s 63. členom GZ. Kadar smo ugotovili, da je gradnja dovoljena, smo preverjali tudi skladnost objekta z izdanim gradbenim dovoljenjem. Gradbeni inšpektorji so redno opravljali tudi kontrolne preglede na terenu, tako po svoji presoji kot po prejemu prijav o domnevnih nedovoljenih delih, informacijah iz medijev in podobno, predvsem z namenom čim hitrejšega odkrivanja nedovoljenih objektov in drugih nepravilnosti po GZ. Menimo, da smo z rednim nadzorom pri pregledanih objektih učinkovito preprečevali nastanek nedovoljenih objektov ter s tem delovali tudi preventivno.

Gradbena inšpekcija je v letu 2019 prednostno izvajala nadzor predvsem nad nevarnimi gradnjami oziroma objekti, pri katerih je to pomembno tudi zaradi javnega interesa.

O nedovoljeni gradnji stanovanj ali enostanovanjskih stavb, ki jih investitor trži, ali obstaja možnost, da jo bo tržil, gradbeni inšpektor lahko obvesti stanovanjsko inšpekcijo in ji zaradi uvedbe postopkov po Zakonu o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb sporoči razpoložljive podatke. V letu 2019 tovrstnih primerov ni bilo.

GZ je določil prehodno obdobje za začetek izvajanja nalog občinske inšpekcije, da če na dan začetka uporabe GZ občina nima občinske inšpekcije ali za namen inšpekcijskega nadzora ni ustanovljena skupna občinska uprava, opravljajo inšpekcijski nadzor iz drugega odstavka 8. člena gradbeni inšpektorji, vendar najpozneje do 1. januarja 2020. Tako je gradbena inšpekcija v že začelih zadevah izvajala tudi nadzor nad izvajanjem vzdrževalnih del, saj se v okviru izvajanja vzdrževalnih del velikokrat izvaja rekonstrukcija objekta, za katero pa je pred začetkom gradnje treba pridobiti gradbeno dovoljenje. Na območjih, na katerih občinska inšpekcija že deluje, pa so gradbeni inšpektorji prijave, ki še niso obravnavane in po GZ in spadajo v pristojnost občinskih inšpekcij, odstopili pristojni občinski inšpekciji.

Gradbena inšpekcija je v letu 2019 poleg zgoraj navedenih nalog povečala tudi obseg nadzora nad gradnjo in uporabo stavb, namenjenih javni rabi, saj je pri teh stavbah posebej močno izražen javni interes glede izpolnjevanja bistvenih zahtev v zvezi z gradnjo in uporabo objekta. Objekt v javni rabi je v skladu s 26. točko prvega odstavka GZ objekt ali del objekta, katerega raba je pod enakimi pogoji namenjena vsem: nestanovanjska stavba, kot je gostinska stavba, poslovna in upravna stavba, trgovska stavba in stavba za storitvene dejavnosti, stavba za promet in stavba za izvajanje komunikacij, stavba splošnega družbenega pomena, obredna stavba in druga nestanovanjska stavba, če je namenjena javni rabi, ter javna površina, kot so javna cesta, ulica, trg, tržnica, igrišče, parkirišče, pokopališče, park, zelenica, rekreacijska površina.

Gradbena inšpekcija je nadzor usmerila predvsem v objekte, v katerih se zadržuje veliko ljudi. GZ za neskladno uporabo objekta določa, da je to uporaba objekta ali dela objekta brez uporabnega dovoljenja, v nasprotju z izdanim gradbenim dovoljenjem ali nasprotju z uporabnim dovoljenjem. Za začetek uporabe objekta, za katerega je predpisana pridobitev gradbenega dovoljenja, je treba imeti uporabno dovoljenje, razen za nezahtevni objekt. Objekte je treba uporabljati v skladu z uporabnim in gradbenim dovoljenjem.

V skladu z zastavljenim ciljem smo preprečevali uporabo objektov, ki nimajo pridobljenega uporabnega dovoljenja oziroma pravnomočnosti novega gradbenega dovoljenja (5. člen ZGO-1, 6. člen GZ). Zato je v letu 2019 gradbena inšpekcija z izvedbo usklajenih akcij povečala obseg nadzora nad uporabo objektov, pri katerih je potekal poostren nadzor okoljevarstvenega dovoljenja (v nadaljnjem besedilu: OVD), ter nad gradnjo, uporabo in izpolnjevanjem bistvene zahteve univerzalne graditve in rabe objektov v javni rabi. Ugotovitve akcij so navedene v nadaljevanju.

Objekti morajo izpolnjevati bistvene zahteve glede na namen, vrsto, velikost, zmogljivost, predvidene vplive ter druge značilnosti objekta in druge zahteve. Bistvene zahteve so gradbenotehnične lastnosti, ki jih morajo izpolnjevati objekti za zagotavljanje njihove varne in učinkovite rabe. Gradbena inšpekcija je v letu 2019 izvajala tudi nadzor nad izpolnjevanjem predpisanih bistvenih zahtev za objekte, ki spadajo v njeno pristojnost. Nadzor smo izvajali predvsem pri stanovanjskih objektih, javnih objektih in poslovnih stavbah, objektih, ki imajo vplive na okolje, pri objektih, ki so zahtevni objekti po predpisih o graditvi objektov, ter nad rekonstrukcijami starih objektov, predvsem v mestnih jedrih in drugih gosto naseljenih območjih. Uresničevali smo tudi cilj zagotovitve izpolnjevanja bistvenih zahtev objektov (9. člen ZGO-1, 15. člen GZ) in bistvenih lastnosti objektov (13. člen ZGO-1) ter drugih zahtev za objekte (15. in 24. člen GZ). Po 1. juniju 2018, ko se je začel uporabljati GZ, je za nadzor nad izpolnjevanjem bistvenih zahtev in pogojev, določenih v gradbenem in uporabnem dovoljenju, predvidena pristojnost različnih inšpektorjev, in sicer glede na delovno področje, v katero te bistvene zahteve in pogoji spadajo, razen če drug zakon določa drugače. Gre torej za primere, ko predpisane bistvene zahteve ali pogoji v gradbenem ali uporabnem dovoljenju spadajo v pristojnost oziroma na delovno področje drugega ministrstva, ne ministrstva, pristojnega za graditev. V teh primerih je v skladu s pristojnostjo, ki jo vzpostavlja GZ, nadzor nad njimi prevzela inšpekcija, ki deluje na tem delovnem področju.

V letu 2019 smo nadzirali prijave začetka gradnje, ki je nova predpisana faza procesa graditve po GZ. Investitor mora pri pristojnem upravnem organu za gradbene zadeve osem dni pred začetkom izvajanja gradnje objekta, za katerega se zahteva gradbeno dovoljenje, razen pri spremembi namembnosti, prijaviti začetek gradnje. Prijava se vložijo na obrazcu. Prijava v skladu s 63. členom GZ vsebuje predpisano dokumentacijo. Z GZ je tako določena nova pristojnost inšpekcijskega ukrepanja v zvezi s prijavo začetka gradnje in izpolnjevanjem bistvenih zahtev, zato smo v sklopu akcije nadzora nad delom udeležencev pri graditvi objektov oziroma na gradbiščih preverili tudi, ali se gradnja, za katero je predpisana prijava začetka gradnje, izvaja na podlagi popolne prijave, predpisane dokumentacije za izvedbo gradnje in imenovanja nadzornika.

Prav tako je v zvezi z zagotavljanjem izpolnjevanja predpisanih bistvenih zahtev za objekte gradbena inšpekcija izvajala tudi usklajeni nadzor nad delom udeležencev pri graditvi objektov oziroma na gradbiščih, s katerim je preverjala, ali izvajalci pri graditvi objektov izpolnjujejo z zakonom določene pogoje za opravljanje svojega dela, kot so določeni v 29. členu ZGO-1 in 14. členu GZ, v povezavi s pristojnostmi nadzora, opredeljenimi z določili Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno. Preverili smo tudi investitorje in nadzornike ali kot udeleženci pri graditvi objektov izpolnjujejo z zakonom določene obveznosti in pogoje za opravljanje svojega dela.

Leta 2019 smo v sklopu akcije na gradbiščih opravili tudi nadzor nad označitvijo in zaščito gradbišč na podlagi določb Gradbenega zakona in podzakonskih predpisov, izdanih na njegovi podlagi, med katere sodi tudi Pravilnik o gradbiščih.

Ustrezni gradbeni proizvodi so eden glavnih pogojev za izpolnjevanje bistvenih zahtev za objekte. Zakon določa, da gradbeni inšpektor vgrajevanje gradbenih proizvodov, ki ne izpolnjujejo predpisanih pogojev, prepove. Nova ureditev trga po vstopu Slovenije v EU in s tem enostavnejši pretok blaga, storitev in delovne sile v okviru EU je povzročila še večje zanimanje oseb iz tretjih držav za slovenski trg. Zato mora biti gradbena inšpekcija pri nadzoru nad vgrajevanjem gradbenih proizvodov (preverjamo predvsem opremljenost proizvodov z dokazili o ustreznosti) in pri opravljanju storitev s področja graditve objektov pri pravnih in tudi fizičnih osebah iz držav EU in tretjih držav še bolj pozorna. Tako kot prejšnja leta smo v zvezi s tem tudi v letu 2019 sodelovali s tržno inšpekcijo. S tem želimo zagotoviti kakovost gradbenih proizvodov (9. člen ZGO-1, 28. člen GZ) in tako zagotavljati izpolnjevanje bistvenih in drugih zahtev za objekte (9. člen ZGO-1, 15. člen GZ).

V objekte se vgrajujejo gradbeni materiali in proizvodi, ki so bili dani na trg ali jim je bila omogočena dostopnost na trgu v skladu s predpisi, ki urejajo gradbene in druge proizvode, ki izpolnjujejo zahteve iz predpisov, ki urejajo tehnične zahteve za proizvode in ugotavljanje skladnosti, ter predpisov, ki urejajo splošno varnost proizvodov. Vgrajeni morajo biti tako, da objekti lahko dosežejo namen, kot ga določa zakon, in sicer glede na način vgradnje posameznih vrst gradbenih in drugih proizvodov, dele objektov, v katere se gradbeni in drugi proizvodi z izbranimi lastnostmi lahko vgradijo, način dokazovanja primernosti vgradnje in druge zahteve, s katerimi se zagotovi, da vgrajeni materiali omogočajo izpolnjevanje bistvenih zahtev za objekte. V zvezi z nadzorom nad vgrajevanjem gradbenih proizvodov smo želeli zagotoviti vgrajevanje gradbenih proizvodov, ki izpolnjujejo pogoje iz predpisov, ki urejajo dajanje gradbenih proizvodov na trg, oziroma zagotoviti izpolnjevanje lastnosti za vgradnjo glede na načrtovane in predpisane zahteve. V ta namen smo leta 2019 ponovili akcijo preverjanja ustreznosti vgrajenih gradbenih proizvodov v objekte. Poročilo o opravljeni akciji je v nadaljevanju.

Gradbena inšpekcija v letu 2019 kršitev Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno ni ugotovila oziroma zaznala. Pri tem dodajamo, da za inšpektorat po sedanjih predpisih o opravljanju nadzora ni določb, ki bi bile neposredno povezane s preprečevanjem zaposlovanja na črno, zato tovrstni nadzor izvaja le posredno, prek preverjanja pogodb med udeleženci pri graditvi, pooblastil izvajalcev, vodij del, nadzornikov itd., v okviru rednih in izrednih pregledov gradbišč, medtem ko glede na okvir pristojnosti preprečuje delo na črno tako, da pri udeležencih pri graditvi objektov (izvajalec, nadzornik, projektant) in subjektih, ki opravljajo geodetsko dejavnost, preverja, ali izpolnjujejo pogoje za opravljanje takšne dejavnosti. V splošnem sicer na tem segmentu nadzora ni ugotovljenih večjih nepravilnosti, kljub temu pa je zaradi preprečevanja dela na črno treba nadzor opravljati nenehno.

Na podlagi Energetskega zakona je gradbena inšpekcija pristojna za nadzor nad že izdanimi energetske izkaznicami, kadar pristojno Ministrstvo za infrastrukturo pri svojem strokovnem nadzoru ugotovi nepravilnosti in o tem obvesti gradbeno inšpekcijo. V zvezi z inšpekcijskim nadzorom nad energetske izkaznicami mora gradbeni inšpektor nadzor izvesti najpozneje v petih mesecih od prejema zahteve, kot to določa Energetski zakon. Gradbena inšpekcija od Ministrstva za infrastrukturo v letu 2019 ni prejela nobene pobude v zvezi z že izdanimi energetske izkaznicami, v zvezi s katerimi bi uvedla postopke. Ministrstvo za infrastrukturo je v postopku strokovnega nadzora organ, ki podvomi o pravilnosti izdane energetske izkaznice. Gradbena inšpekcija glede možnega nadzora po 347. členu EZ-1 ni v nobenem primeru obvestila Ministrstva za infrastrukturo, saj ni bil izkazan dvom o pravilnosti podatkov o stavbi, vhodnih podatkov in energetske izkaznice.

Z dnem začetka veljavnosti Zakona o rudarstvu so prenehale veljati določbe in deli ZGO-1, ki so obravnavali nelegalne kope. Nelegalni kop pomeni, da se na določenem območju izvaja ali je bilo izvedeno nezakonito rudarsko delo. Gradbeni inšpektorji so v letu 2019 v dveh zadevah opravili postopkovna dejanja v zvezi z nelegalnimi kopi.

S spremembo ZRud-1, ki je začel veljati 28. decembra 2013, so določeni tudi ukrepi posameznih inšpektorjev v primeru nezakonitega izvajanja rudarskih del. Tako so gradbeni inšpektorji pristojni za nadzor nezakonitega izvajanja rudarskih del na stavbnih zemljiščih in nadzorstvo nad gradnjo dodatne rudarske infrastrukture zunaj rudniških prostorov v skladu s predpisi, ki urejajo graditev objektov. Nezakonita rudarska dela so raziskovanje mineralnih surovin brez dovoljenja za raziskovanje in izkoriščanje mineralnih surovin brez koncesije za izkoriščanje.

Tudi Uredba o odlagališčih odpadkov, ki je začela veljati 22. februarja 2014, določa pristojnosti gradbene inšpekcije, in sicer v tretjem odstavku 53. člena določa, da ministrstvo odloči o spremembi okoljevarstvenega dovoljenja iz prvega odstavka 53. člena, če iz poročila inšpektorata, pristojnega za graditev, izhaja, da so izpolnjene gradbene zahteve v zvezi z zaprtjem odlagališča, in iz poročila inšpektorata izhaja, da so vse zahteve v zvezi z zapiranjem odlagališča v skladu s to uredbo izpolnjene. Leta 2019 je gradbena inšpekcija Agenciji RS za okolje v zvezi z odločanjem o spremembi okoljevarstvenega dovoljenja iz prvega odstavka 53. člena Uredbe o odlagališčih odpadkov poslala šest poročil o izpolnjevanju vseh zahtev v zvezi z zapiranjem odlagališča v skladu s to uredbo.

Izvajanje upravnih izvršb inšpekcijskih odločb po drugi osebi je gradbena inšpekcija opravljala v skladu z zakonodajo in svojimi prednostnimi nalogami pri izvršilnih postopkih in glede na vrstni red izvršb. V metodologiji so pri upravnih izvršbah navedeni določeni parametri za točkovanje objektov, pri katerih so upoštevani javni interes, zdravje in varnost ljudi ipd. Cilj izvršb je bil zmanjšati število nelegalnih gradenj in drugih nezakonitosti ter s tem preprečevati nastajanje novih nelegalnih gradenj in drugih nezakonitosti. V letu 2019 je bilo opravljenih pet izvršb po drugi osebi, in sicer v zvezi z nevarnimi gradnjami manj zahtevnih objektov.

Leta 2019 so v 157 zadevah izvršbo izpeljali inšpekcijski zavezanci. V 173 zadevah je bilo pridobljeno upravno dovoljenje oziroma so bili objekti legalizirani. V 275 primerih je bil dovoljen odlog izvršbe inšpekcijskih ukrepov po 293. členu ZUP in 156. a členu ZGO-1F, zato ta ni bila mogoča.

Skupaj je bila tako v 335 zadevah nepravilnost odpravljena.

Zakon o splošnem upravnem postopku v drugem odstavku 297. člena določa, da lahko organ, ki opravlja izvršbo, naloži zavezancu s sklepom, naj založi znesek, ki je potreben za kritje izvršilnih stroškov, obračun pa se naredi pozneje. Izdaja sklepov o založitvi sredstev (v nadaljnjem besedilu: SOZS) je bila v letu 2019 načrtovana tako, da bo gradbena inšpekcija nadaljevala postopke iz leta 2017, v katerih sklep o založitvi sredstev še ni bil izdan.

V letu 2019 je bila v povezavi z vodenjem izvršilnih postopkov tudi obvezna izdaja sklepov o založitvi sredstev za prvih 100 zadev z osnovnega seznama izvršilnih postopkov (izdelan 24. 1. 2019), ki še nimajo izdanega sklepa o založitvi sredstev – razen nevarnih gradenj. V ta namen je bilo pregledanih prvih 471 zadev s seznama izvršilnih postopkov.

V letu 2019 je gradbena inšpekcija nadaljevala postopke s seznama za izdajo sklepov za založitev sredstev iz leta 2017, vendar vsi načrtovani sklepi še niso bili izdani. Poleg tega je gradbena inšpekcija izdajala sklepe o založitvi sredstev za prvih 100 zadev z osnovnega seznama izvršilnih postopkov za leto 2019.

Gradbena inšpekcija izvaja izvršbe v skladu z zakonodajo in svojimi prednostnimi nalogami v izvršilnih postopkih. Izvršba po drugi osebi se opravi, ko na izvršilnem seznamu pride na vrsto. Obseg in količino izvršb po drugi osebi določajo predvsem višina s proračunom zagotovljenih denarnih sredstev, namenjena izvršbam, ter velikost in zapletenost izvršbe. Odlogi izvršb po 156. a členu ZGO-1 in 293. členu ZUP prav tako podaljšujejo postopke izvršb. V letu 2019 je bil za izvršbe po drugi osebi sprejet proračun v višini 3.434.033,00 EUR in veljavni proračun v višini 3.681.689,32 EUR. V letu 2019 je bilo vseh izplačil v višini 1.147.706,92 EUR, od tega je bilo za rušenje nedovoljeno zgrajenih objektov porabljenih 129.841,20 EUR, preostala sredstva v višini 1.017.865,72 EUR pa so bila porabljena za okoljske izvršbe.

V letu 2019 je gradbena inšpekcija izvrševanje inšpekcijskih odločb zagotavljala tudi z izrekanjem denarnih kazni, da je kršilce prisilila k spoštovanju in izvrševanju inšpekcijskih ukrepov, s čimer je želela zagotoviti upoštevanje inšpekcijskih ukrepov. Tako smo izdali 191 sklepov z denarno prisilo in 58 sklepov z izrečeno denarno kaznijo v skupnem znesku 342.617,29 EUR.

V letu 2019 je bilo izrečenih 129 opozoril na podlagi 33. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru, ki določa, da če inšpektor pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora odkrije nepravilnosti in oceni, da je glede na pomen dejanja opozorilo zadosten ukrep, najprej le ustno opozori na nepravilnosti ter na njihove posledice in določi rok za njihovo odpravo. Inšpektor svoje ugotovitve, izrečeno opozorilo in rok za odpravo pomanjkljivosti navede v zapisniku.

Izvajali smo tudi nadzor nad priključevanjem nedovoljenih gradenj na gospodarsko javno infrastrukturo, saj zakon določa, da gradbeni inšpektor z odločbo naloži upravljavcu infrastrukture, da izvrši odklop. Če je nedovoljena gradnja priključena prek legalne gradnje, naloži odklop tudi te. Z odklopi oziroma preprečevanjem priklopov nedovoljenih objektov želimo zmanjšati število nedovoljenih gradenj. V 11 zadevah je bil odrejen tudi odklop nedovoljene gradnje z gospodarske javne infrastrukture.

Na nedovoljenih gradnjah smo označevali izrečene inšpekcijske ukrepe in prepovedi, kot to predvideva ZGO-1 oziroma GZ. ZGO-1 vsebuje precej ožje določbe glede označitve inšpekcijskega ukrepa, in sicer omogoča, da gradbeni inšpektor na nedovoljeni gradnji z inšpekcijskim ukrepom ustrezno označi prepoved nadaljevanja gradnje oziroma uporabe in priključevanja na gospodarsko javno infrastrukturo ter postavi ustrezne znake za pečatenje ter merilne in druge kontrolne naprave in opremo, s katerimi je mogoče ugotavljati kršitev prepovedi, izrečenih z inšpekcijsko odločbo. Z določbo GZ, ki se je začela uporabljati 1. junija 2018, pa se inšpekcijski ukrep na nepremičnini ne označi samo, kadar je treba označiti prepoved nadaljevanja gradnje, temveč vedno, kadar je bila izrečena prepoved uporabe in vgrajevanja gradbenih proizvodov, odrejena odprava nepravilnosti, ustavitev izvajanja gradnje ali odstranitev objekta (izjema so le gradnje, za katere ni predpisano gradbeno dovoljenje, in nezahtevni objekti). V skladu z GZ smo po vročitvi inšpekcijske odločbe, s katero sta prepovedani uporaba in vgradnja gradbenih proizvodov ter odrejena odprava nepravilnosti in ustavitev izvajanja gradnje ali odstranitev objekta, gradbišče oziroma objekt označili s tablo ne glede

na to, ali je inšpekcijski zavezanec oziroma lastnik navzoč, razen kadar gre za gradnjo, za katero ni predpisano gradbeno dovoljenje, in pri nezahtevnih objektih. S tem ukrepom smo uresničevali cilj odvratanja od nadaljevanja gradnje, seznanitve vseh deležnikov z izrečenim inšpekcijskim ukrepom in odvrnitve njihovega sodelovanja v procesu gradnje, hkrati pa tudi seznanjali morebitne dejanske ali potencialne uporabnike objekta z izrečenimi inšpekcijskimi ukrepi. Še posebej pomembni so ti ukrepi pri nevarnem objektu, pri katerem je ugotovljena neposredna nevarnost objekta za zdravje in življenje ljudi ter premoženje večje vrednosti. V letu 2019 je bilo opravljenih 256 označitev izrečenega inšpekcijskega ukrepa in prepovedi (samo na podlagi odločb, izdanih po GZ). Kadar je zavezanec nemudoma spoštoval inšpekcijski ukrep ali odpravil ugotovljene nepravilnosti, smo upoštevali ekonomičnost postopka in v izogibitev nepotrebnim stroškom za zavezance označitev ni bila izvedena. V letu 2019 smo redno obveščali javnost in posamezne osebe o inšpekcijskih ukrepih ter delu inšpekcije.

4.1.3 PREKRŠKOVNI POSTOPEK

Po Zakonu o prekrških o prekrških odločajo prekrškovni organi. To so upravni in drugi državni organi in nosilci javnih pooblastil, ki nadzorujejo izvajanje zakonov in uredb, s katerimi so prekrški določeni. Postopek o prekršku se začne po uradni dolžnosti, ko prekrškovni organ opravi v okviru svoje pristojnosti v ta namen kakršnokoli dejanje, ali z vložitvijo pisnega predloga oškodovanca, državnega tožilca ali državnega organa, nosilca javnih pooblastil ali samoupravne lokalne skupnosti.

Pri ugotovljenem prekršku se storilcu izreče globa, vendar lahko pooblaščen uradna oseba prekrškovnega organa namesto izreka sankcije kršilca samo opozori, če je storjeni prekršek neznatnega pomena in če pooblaščen uradna oseba presodi, da je glede na pomen dejanja opozorilo zadosten ukrep.

Vodenje prekrškovnih postopkov je bilo redno delo. V letu 2019 je bilo prejetih 150 predlogov za uvedbo postopka o prekršku, uvedenih je bilo 482 postopkov o prekršku in rešenih 589 prekrškovnih postopkov.

Gradbeni inšpektorji so v letu 2019 uvedli 482 prekrškovnih postopkov, v sklopu katerih so izdali globe v skupnem znesku 298.950,00 EUR. Izdanih je bilo 55 odločb o prekršku v skupni višini izrečenih glob 107.800,00 EUR in 201 plačilni nalog v skupni višini izrečenih glob 191.150,00 EUR.

V prekrškovnih postopkih je gradbena inšpekcija prejela osem odločitev o zahtevi za sodno varstvo, v katerih je sodišče v štirih zadevah zahtevo za sodno varstvo zavrnilo in potrdilo odločitev gradbene inšpekcije (50,00 %), v eni zadevi zavrglo zahtevo za sodno varstvo (12,5 %) ter v treh zadevah globo spremenilo v opomin (37,5 %).

Natančnejše stanje s podatki o dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije v okviru prekrškovnih postopkov v letu 2019 prikazuje spodnja preglednica.

Preglednica 10: Dejanja in ukrepi gradbene inšpekcije v okviru prekrškovnih postopkov v letu 2019

Št. prekrškovnih postopkov	Št. opozoril	Št. plačilnih nalogov	Št. odl. – globa	Št. odl. – opomin	Št. zahtev za sodno varstvo
482	31	201	55	123	24

V spodnji preglednici je prikazana skupna višina izrečenih glob, prikazana kot nastanek terjatve, višina plačil izrečenih glob kot plačilo terjatve in višina plačil izrečenih glob s priznanim 50-odstotnim popustom.

Preglednica 11: Terjatve v prekrškovnih postopkih gradbene inšpekcije v letu 2019

	Prekrškovna globa (v evrih)
Nastanek terjatve	298.950,00
Plačilo terjatev	218.400,00
Plačilo s 50-odstotnim popustom	96.575,00

4.1.4 AKCIJE V LETU 2019

V letu 2019 je bilo opravljenih več skupnih akcij gradbene inšpekcije, to je preverb stanja, da bi ugotovili in preprečili večji obseg kršitev in zaščitili javni interes. Tako je v letu 2019 potekalo šest akcij nadzora, in sicer nadzor nad:

- preprečevanjem nedovoljenih gradenj objektov v zadevah, kjer ni podane pobude,
- preprečevanjem nedovoljenih gradenj objektov v zadevah, kjer je podana pobuda,
- vgrajevanjem gradbenih proizvodov,
- delom udeležencev pri graditvi objektov oziroma na gradbiščih,
- uporabo objektov, pri katerih je potekal poostren nadzor OVD,
- gradnjo, uporabo in izpolnjevanjem bistvene zahteve univerzalne graditve in rabe objektov v javni rabi.

V nadaljevanju sta kratek opis posamezne akcije in poročilo o stanju oziroma ukrepih.

4.1.4.1 AKCIJA NADZORA NAD PREPREČEVANJEM NEDOVOLJENIH GRADENJ OBJEKTOV V ZADEVAH, KJER NI PODANE POBUDE

Gradbena inšpekcija Inšpektorata RS za okolje in prostor (IRSOP) je med 1. januarjem 2019 in 1. oktobrom 2019⁴ izvedla usklajeno akcijo nadzora nad preprečevanjem nedovoljenih objektov v zadevah, kjer ni podane pobude (v nadaljnjem besedilu: akcija). Akcija je bila usmerjena v odkrivanje nedovoljenih gradenj predvsem na varovanih območjih, pa tudi na drugih območjih, v zvezi z objekti, kjer ni podane pobude oziroma prijave. Tako je bilo pri izvedbi akcije treba upoštevati, da je akcija nadzora usmerjena predvsem v objekte v gradnji in ne v že zgrajene in vseljene objekte. Gradbeni inšpektorji so z rednimi pregledi območij, ki jih nadzirajo, preverjali, ali se gradnje objektov izvajajo na podlagi izdanih gradbenih dovoljenj. Kadar je bilo ugotovljeno, da je gradnja dovoljena, so preverjali tudi skladnost objekta z izdanim gradbenim dovoljenjem.

⁴ Podatki na dan 11. decembra 2019.

Če je bila v sklopu akcije ugotovljena nedovoljena gradnja oziroma je bil ugotovljen nedovoljen objekt, je gradbeni inšpektor izrekel ukrep skladno z določili GZ.

V akciji je sodelovalo 55 gradbenih inšpektorjev IRSOP. Od 260 načrtovanih inšpekcijskih pregledov oziroma nadzorov je bilo uvedenih 298 postopkov, od teh 280 upravnih inšpekcijskih postopkov in 18 prekrškovnih postopkov, znotraj katerih je bilo opravljenih 481 inšpekcijskih pregledov oziroma nadzorov. Inšpekcijski nadzor je bil usmerjen predvsem v gradnjo zahtevnih in manj zahtevnih objektov, katerih nadzor je v širšem interesu.

V sklopu akcije je bilo opravljenih 481 inšpekcijskih rednih pregledov in 92 zaslišanj. V primeru ugotovljenih lažjih nepravilnosti so bili zavezanci v 17 primerih na podlagi 33. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru opozorjeni na ugotovljene nepravilnosti ter jim je bil odrejen rok za njihovo odpravo z opozorilom, da če nepravilnosti ne bodo odpravljene v navedenem roku, bodo izrečeni drugi ukrepi v skladu z GZ. Natančnejši podatki na dan 11. decembra 2019 o opravljenih dejanjih v zvezi z zapisniki so razvidni iz Preglednica 12.

Preglednica 12: Podatki o opravljenih dejanjih v zvezi z zapisniki

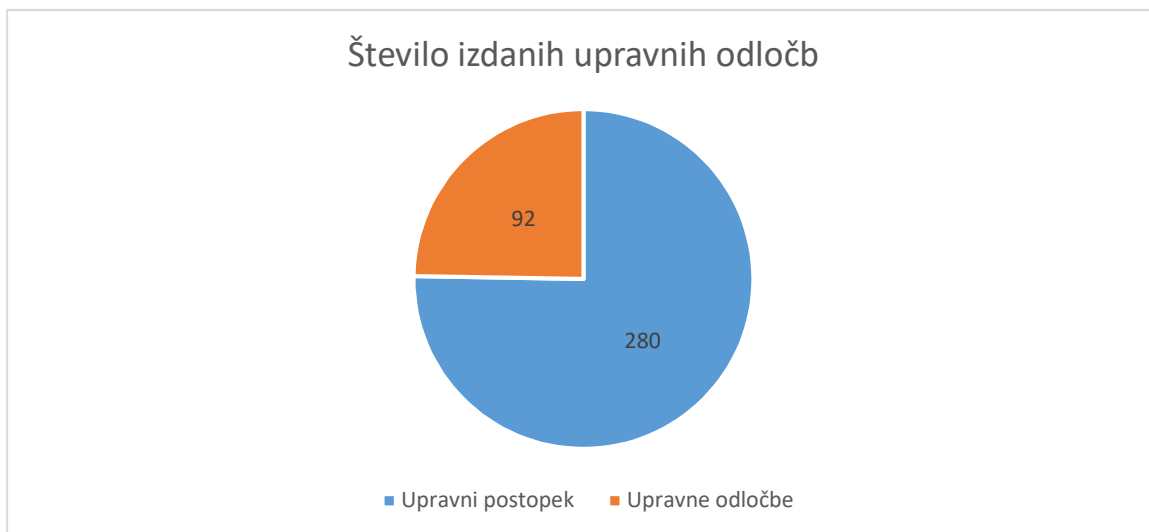
2019	Akcija nadzora nad preprečevanjem nedovoljenih gradenj v zadevah, kjer ni bilo pobude
Zapisnik: izvršba po l. osebi (izvršitev odločbe)	6
Zapisnik: prekrškovni	14
Zapisnik: redni kontrolni pregled	159
Zapisnik: redni pregled	290
Zapisnik: redni pregled z zaslišanjem	32
Zapisnik: ugotovitveni	117
Zapisnik: zaslišanje	92
Izrek opozorila po ZIN na zapisnik	17
Ustavitev postopka na zapisnik	42
Označitev prepovedi na nedovoljeni gradnji	24

V zadevah, ki so bile predmet nadzora v okviru akcije in nepravilnosti niso bile ugotovljene oziroma so bile v času, ko je potekala akcija, že odpravljene, so gradbeni inšpektorji postopke ustavili. Tako je bilo na dan 11. decembra 2019 izdanih 84 sklepov o ustavitvi postopkov in 42 ustavitvev postopka na zapisnik. V šestih zadevah je bilo na zapisnik ugotovljeno, da so inšpekcijski zavezanci sami izvršili odločbe.

Natančnejši podatki na dan 11. decembra 2019 o dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije v okviru izvedene akcije nadzora nad preprečevanjem nedovoljenih gradenj za leto 2019 v zadevah, kjer ni podane pobude, so razvidni iz Preglednica 13.

Preglednica 13: Podatki o dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije v okviru izvedene akcije

2019	Akcija nadzora nad preprečevanjem nedovoljenih gradenj
Dopis: naročilo table	48
Dopis: splošni	77
Obvestilo: o prekršku z zahtevo za izjavo	9
Obvestilo: splošno	13
Odgovor: drugemu organu	8
Odgovor: splošni	5
Odločba: odklop od infrastrukture	1
Odločba: opomin	10
Odločba: plačilni nalog	5
Odločba: prekrškovna	2
Odločba: upravna	92
Odstop: izterjava FURS	2
Odstop: pravnega sredstva	7
Odstop: splošno	15
Plačilni nalog: upravna taksa	1
Poizvedba	35
Poziv: dopolnitev vloge	1
Poziv: po ZIN	278
Predlog: Zemljiška knjiga	26
Sklep: dovolitev izvršbe (po II. osebi)_G	5
Sklep: dovolitev izvršbe (PRISILITEV)	1
Sklep: stroški postopka	20
Sklep: upravni	7
Sklep: ustavitev postopka	84
Uradni zaznamek: splošno	95
Uradni zaznamek: ustavitev postopka po 51. čl. ZP	1
Uradni zaznamek: vpogled v uradne evidence	256
Vabilo: splošno	14

Grafikon 1: Število izdanih upravnih odločb glede na celotno število upravnih postopkov

V akciji preprečevanja nedovoljenih gradenj je bilo skupno izdanih 92 inšpekcijskih odločb.

Odkritih je bilo 51 nelegalnih objektov po GZ, za katere so bile na podlagi prvega odstavka 82. člena GZ izdane odločbe, s katerimi so gradbeni inšpektorji odredili ustavitev gradenj in določili rok za odstranitev objektov. Izdani sta bili tudi dve odločbi za odklop od javnega komunalnega omrežja oziroma infrastrukture. Na podlagi določb ZGO-1 je bil ugotovljen en nelegalni objekt, za katerega je bila na podlagi 152. člena ZGO-1 izdana odločba, s katero je bila odrejena ustavitev gradnje in določen rok za odstranitev objekta. Gradbeni inšpektorji so v sklopu akcije odkrili tudi šest neskladnih objektov, za katere so bile na podlagi 83. člena GZ izdane odločbe. V sklopu akcije so bili ugotovljeni tudi štiri nevarni objekti, za katere so bile na podlagi 85. člena GZ odrejene takojšnje prepovedi uporabe objektov in določen rok za njihovo odstranitev oziroma zavarovanje. Skupno je bilo tako ugotovljenih 62 nedovoljenih objektov.

Grafikon 2: Število nedovoljenih objektov v že odločenih upravnih postopkih

Pri ugotovljenih nepravilnostih v zvezi s prijavo začetka gradnje in izpolnjevanjem bistvenih zahtev so gradbeni inšpektorji izdali tudi štiri odločbe za odpravo nepravilnosti, in sicer tri odločbe na podlagi 1. alineje 1. točke 80. člena GZ ter eno odločbo na podlagi 2. alineje 1. točke 80. člena GZ. Ugotovljene nepravilnosti so se nanašale na nepopolno prijavo začetka gradnje in neobstoje predpisane dokumentacije za izvedbo gradnje.

V zvezi z ugotovljenimi nepravilnostmi pri sami gradnji so gradbeni inšpektorji izdali 24 odločb za odpravo nepravilnosti na podlagi 86. člena GZ. Ugotovljene nepravilnosti so se nanašale na:

- nepopolno ograditev gradbišča z ograjo, ki bi preprečevala dostop tretjim osebam na gradbišče;
- nepopolno označitev gradbišča s tablo, na kateri so navedeni vsi udeleženci pri graditvi objekta;
- neobstoje gradbiščne table;
- neobstoje dokazil o imenovanju nadzornika za vodenje strokovnega nadzora pri gradnji objekta;
- neobstoje pogodbe za vodenje strokovnega nadzora pri gradnji objekta;
- neobstoje projektne dokumentacije za izvedbo gradnje (v nadaljnjem besedilu: PZI);
- neobstoje načrta organizacije gradbišča, izdelanega v skladu s pogoji iz gradbenega dovoljenja.

V vseh zadevah, ki so vključene v akcijo, pa še niso bili pridobljeni vsi podatki, na podlagi katerih bi lahko ugotovili dejansko stanje, zato bodo ugotovitveni postopki potekali tudi po predvidenem časovnem okviru akcije. Od skupno uvedenih 280 upravnih inšpekcijskih postopkov še ni odločeno v 90 zadevah, kar je 32 % takih zadev.

V zvezi z vodenjem prekrškovnih postopkov je bilo v sklopu akcije izdanih deset odločb po ZP-1 z izrečenim opominom, ena odločba o prekršku v višini izrečene globe 1.000,00 EUR, šest plačilnih nalogov po ZP-1 v skupni višini izrečenih glob 5.000,00 EUR ter ena ustavitev prekrškovnega postopka. Ugotovljeni prekrški so se nanašali na ugotovljene nedovoljene objekte, ko se je gradnja začela pred pridobitvijo pravnomočnega gradbenega dovoljenja (investitor, izvajalec), na neobstoje sklenjenega zavarovanja pred odgovornostjo za škodo, ki bi lahko nastala pri opravljanju arhitekturne in inženirske dejavnosti oziroma pri opravljanju dejavnosti izvajalca del, zaradi neprijave začetka gradnje na predpisani način ter zaradi neustreznega zavarovanja gradbišča ali označitve z gradbiščno tablo.

Pri izvedbi akcije nadzora nad preprečevanjem nedovoljenih gradenj objektov še vedno ugotavljamo, da je odstotek ugotovljenih nelegalnih gradenj pri ciljno usmerjenih rednih nadzorih terena (ni podane prijave ali pobude) previsok. Gradbeni inšpektorji so pri izvedbi akcije v skupaj 280 uvedenih inšpekcijskih postopkih že odločili v 190 zadevah. V teh je bilo do 12. decembra 2019 odkritih 62 nedovoljenih objektov, kar je skoraj 33 % preverjenih objektov. V zvezi z 92 objekti pa je bil izrečen inšpekcijski ukrep (izdana inšpekcijska odločba), kar v že odločenih postopkih predstavlja skoraj polovico nadzorovanih objektov (48,4 %).

Ker v 90 obravnavanih zadevah v času poročanja še ni bilo odločeno oziroma ugotovitveni postopki v teh zadevah še potekajo, pričakujemo, da se bo odstotek ugotovljenih nedovoljenih objektov po končanju vseh upravnih zadev spremenil. Do zdaj pridobljeni rezultati akcije preprečevanja nedovoljenih gradenj objektov v letu 2019 kažejo, da je vsak tretji objekt v gradnji nedovoljen, pri

vsakem drugem pa je bila ugotovljena nepravilnost. Rezultati akcije tako še vedno kažejo, da se stanje na terenu v primerjavi s prejšnjimi leti ni izboljšalo.

Ocenjujemo, da je bila tudi letošnja akcija nadzora nad preprečevanjem nedovoljenih gradenj objektov v zadevah, kjer ni bilo podane pobude, uspešna, in da lahko le z rednimi pregledi na terenu med gradnjo dolgoročno zagotovimo zmanjšanje števila gradenj, ki se začnejo izvajati brez predpisanega pravnomočnega gradbenega dovoljenja.

4.1.4.2 AKCIJA NADZORA NAD PREPREČEVANJEM NEDOVOLJENIH GRADENJ OBJEKTOV V ZADEVAH, KJER JE PODANA POBUDA

Gradbena inšpekcija Inšpektorata RS za okolje in prostor (IRSOP) je med 1. februarjem 2019 in 1. aprilom 2019 izvedla usklajeno akcijo nadzora nad preprečevanjem nedovoljenih gradenj objektov v zadevah, kjer je bila podana prijava oziroma pobuda. Akcija je bila usmerjena v odkrivanje nedovoljenih gradenj predvsem v zvezi s tistimi objekti, za katere je bila podana pobuda oziroma prijava. Gradbeni inšpektorji so s pregledi območij, ki jih nadzirajo, preverjali, ali se gradnje objektov izvajajo na podlagi izdanih gradbenih dovoljenj. Kadar je gradbeni inšpektor ugotovil, da je gradnja dovoljena, je preverjal tudi skladnost objekta z izdanim gradbenim dovoljenjem. Kadar je bil v sklopu akcije ugotovljen nedovoljen objekt, je gradbeni inšpektor izrekel ukrep skladno z določili GZ.

Skladno z določili GZ je nedovoljen objekt nelegalen objekt, neskladen objekt ali nevaren objekt.

Nelegalen objekt je objekt, ki se gradi ali ki je zgrajen brez pravnomočnega gradbenega dovoljenja ali v nasprotju s pogoji, določenimi z gradbenim dovoljenjem, če ga gradbeno-tehnično ni mogoče uskladiti z gradbenim dovoljenjem; nelegalen objekt sta tudi objekt, za katerega je bilo gradbeno dovoljenje ali dovoljenje za objekt daljšega obstoja odpravljeno ali razveljavljeno, in objekt, za katerega ni predpisano gradbeno dovoljenje, če je zgrajen v nasprotju s prostorskim izvedbenim aktom ali drugim predpisom občine. Neskladen objekt je objekt, ki ima pravnomočno gradbeno dovoljenje, vendar se gradi ali je zgrajen v nasprotju s pogoji, določenimi z gradbenim dovoljenjem, tako da ga je gradbeno-tehnično mogoče uskladiti z gradbenim dovoljenjem in pri tem ne gre za dopustna odstopanja v skladu s 66. členom GZ. Nevaren objekt pa je objekt, ki ne izpolnjuje bistvenih zahtev, tako da neposredno ogroža zdravje in življenje ljudi, premoženje večje vrednosti, promet ali sosednje objekte.

V akciji je sodelovalo 55 gradbenih inšpektorjev IRSOP. Ti so odprli 362 postopkov, od teh 354 upravnih inšpekcijskih postopkov in osem prekrškovnih postopkov. Inšpekcijski nadzor je bil usmerjen predvsem v gradnjo zahtevnih in manj zahtevnih objektov, katerih nadzor je v širšem interesu.

Od 260 načrtovanih inšpekcijskih pregledov oziroma nadzorov jih je bilo na dan 14. maja 2019 izvedenih 469, kar pomeni, da je bil načrt izpolnjen.

V sklopu akcije je bilo opravljenih 469 inšpekcijskih pregledov in 119 zaslišanj. Pri ugotovljenih lažjih nepravilnostih so bili zavezanci v 12 primerih na podlagi 33. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru opozorjeni na ugotovljene nepravilnosti in jim je bil odrejen rok za njihovo odpravo z opozorilom, da bodo izrečeni drugi ukrepi v skladu z GZ, če nepravilnosti ne bodo odpravljene v navedenem roku. Izrečen je bil tudi en ukrep na zapisnik. Natančnejši podatki na dan 14. maja 2019 o opravljenih dejanjih v zvezi z zapisniki so razvidni iz Preglednica 14.

Preglednica 14: Podatki o opravljenih dejanjih v zvezi z zapisniki

2019	Akcija nadzora nad preprečevanjem nedovoljenih gradenj v zadevah, kjer je podana prijava oziroma pobuda
Zapisnik: izredni kontrolni pregled	88
Zapisnik: izredni pregled	303
Zapisnik: izredni pregled z zaslišanjem	78
Zapisnik: izvršba po l. osebi (izvršitev odločbe)	1
Zapisnik: prekrškovni	4
Zapisnik: ugotovitveni	97
Zapisnik: zaslihanje	119
Izrek opozorila po ZIN na zapisnik	12
Ustavitev postopka na zapisnik	54
Ukrep na zapisnik	1
Izrek opozorila po ZP-1 na zapisnik	1
Označitev prepovedi na nedovoljenem objektu	18

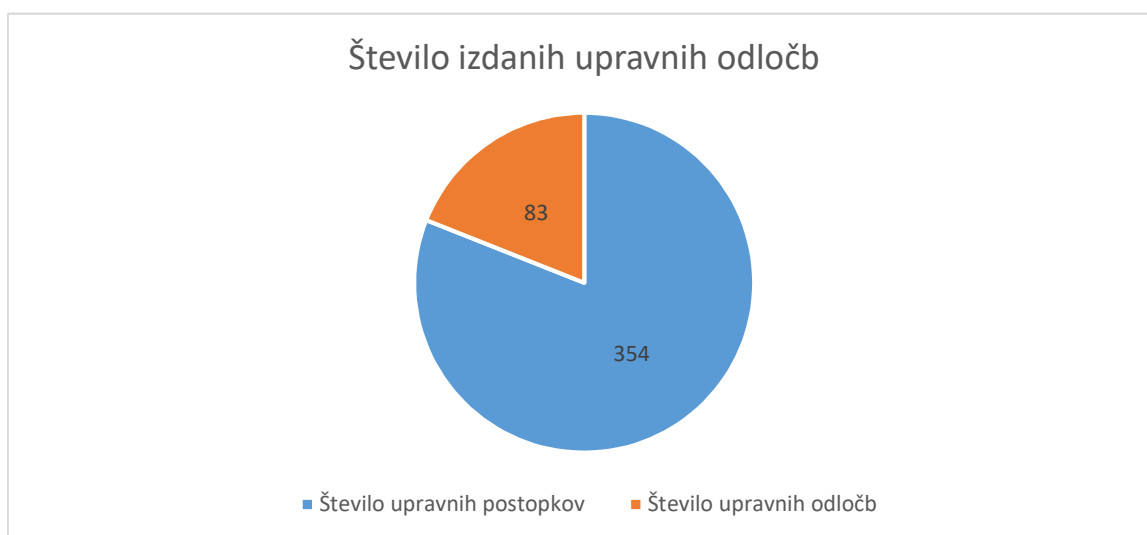
V zadevah, ki so bile predmet nadzora v okviru akcije in nepravilnosti niso bile ugotovljene oziroma so bile v času, ko je potekala akcija, že odpravljene, so gradbeni inšpektorji postopke ustavili. Tako je bilo 14. maja 2019 izdanih 48 sklepov o ustavitvi postopkov in 54 ustavitve postopka na zapisnik. V eni zadevi je bilo na zapisnik ugotovljeno, da je inšpekcijski zavezanec sam izvršil odločbo.

Natančnejši podatki na dan 14. maja 2019 o dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije v okviru izvedene Akcije nadzora nad preprečevanjem nedovoljenih gradenj za leto 2019 v zadevah, kjer je podana pobuda oziroma prijava, so razvidni iz Preglednica 15.

Preglednica 15: Podatki o dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije v okviru izvedene akcije

2019	Akcija nadzor nad preprečevanjem nedovoljenih gradenj v zadevah, kjer je podana prijava oziroma pobuda
Dopis: naročilo table	51
Dopis: splošni	44
Obvestilo: o prekršku z zahtevo za izjavo	1
Obvestilo: splošno	10
Odgovor: drugemu organu	9
Odgovor: splošni	3
Odločba: opomin	1
Odločba: pisni odpravek ustne odločbe	1
Odločba: plačilni nalog	4
Odločba: prekrškovna	1
Odločba: upravna	83
Odstop: pravnega sredstva	15

Odstop: splošno	6
Opozorilo: prekrškovno (pisno)	1
Plačilni nalog: upravna taksa	3
Poizvedba	43
Poziv: po ZIN	236
Predlog: Zemljiška knjiga	90
Sklep: dovolitev izvršbe (PRISILITEV)	1
Sklep: stroški postopka	11
Sklep: upravni	7
Sklep: ustavitev postopka	48
Sporočilo: o vročanju z javnim naznanilom	2
Uradni zaznamek: splošno	78
Uradni zaznamek: terjatev	1
Uradni zaznamek: Vpogled v CRP	45
Uradni zaznamek: vpogled v uradne evidence	383
Vabilo: splošno	45

Grafikon 3: Število izdanih upravnih odločb glede na celotno število upravnih postopkov

V akciji preprečevanja nedovoljenih objektov v zadevah, kjer je podana prijava oziroma pobuda, je bilo skupno izdanih 83 inšpekcijskih odločb. Odkritih je bilo 76 nelegalnih objektov, za katere so bile na podlagi 82. člena GZ izdane odločbe, s katerimi so gradbeni inšpektorji odredili ustavitev gradenj ter določili rok za odstranitev objektov. Gradbeni inšpektorji so v sklopu akcije odkrili tudi tri neskladne objekte, za katere so bile na podlagi prve in druge točke 83. člena GZ izdane odločbe. V sklopu akcije sta bila odkrita tudi dva nevarna objekta, za katera so bile na podlagi 85. člena GZ odrejene takojšnje prepovedi uporabe objektov in določen rok za njihovo odstranitev oziroma zavarovanje. V sklopu akcije sta bili izdani tudi dve odločbi na podlagi 84. člena GZ zaradi neskladne uporabe objekta, s katerima je bilo odrejena prepoved uporabe objekta do izdaje uporabnega dovoljenja oziroma pravnomočnosti novega gradbenega dovoljenja.

V vseh zadevah, vključenih v akcijo, pa še niso bili pridobljeni vsi podatki, na podlagi katerih bi lahko ugotovili dejansko stanje, zato bodo ugotovitveni postopki potekali tudi po predvidenem časovnem okviru akcije. Od skupno uvedenih 354 upravnih inšpekcijskih postopkov še ni odločeno v 224 zadevah, kar je 63,28 % takih zadev.

V zvezi z vodenjem prekrškovnih postopkov je bilo v sklopu akcije izdano eno pisno opozorilo po ZP-1, ena odločba po ZP-1 z izrečenim opominom, ena odločba o prekršku v višini izrečene globe 1.000,00 EUR in štiri plačilni nalogi po ZP-1 v skupni višini izrečenih glob 5.500,00 EUR.

Ocenjujemo, da je bila letošnja akcija nadzora nad preprečevanjem nedovoljenih gradenj objektov v zadevah, kjer je podana prijava oziroma pobuda, uspešna, saj smo z izvedeno akcijo odkrili objekte, za katere niso pridobljena ustrezna dovoljenja, s tem pa se je izkazalo, da so bile podane pobude oziroma prijave pravnih oziroma fizičnih oseb upravičene. Ugotavljamo, da je odstotek ugotovljenih nelegalnih objektov še vedno previsok. Gradbeni inšpektorji so v tej akciji v skupno 354 uvedenih inšpekcijskih postopkih do časa poročanja odkrili že 83 nedovoljenih objektov, kar je skoraj 21 % v inšpekcijskem postopku (do 14. maja 2019) preverjenih objektov, pri čemer pa v 63,28 % obravnavanih zadev v času poročanja sploh še ni bilo odločeno oziroma ugotovitveni postopek v teh zadevah še poteka. Glede na navedeno je pričakovati, da bo odstotek ugotovljenih nedovoljenih objektov po dokončanju vseh upravnih zadev bistveno višji. Tako že do zdaj pridobljeni rezultati akcije nadzora nad preprečevanjem nedovoljenih gradenj objektov v zadevah, kjer je podana prijava oziroma pobuda, kažejo, da je vsak peti objekt pri 36,72 % do časa poročanja preverjenih objektov nedovoljen, po dokončanju preostalih 63,28 % zadev pa bo to število še bistveno višje.

4.1.4.3 NADZOR NAD VGRAJEVANJEM GRADBENIH PROIZVODOV

Usklajena akcija nadzora na gradbiščih nad vgrajevanjem gradbenih proizvodov, ki je bila načrtovana z letnim načrtom nalog gradbene inšpekcije IRSOP, je potekala od 1. januarja do 1. novembra 2019 po vsej Sloveniji. Cilj akcije je bil ugotoviti stanje na področju vgrajevanja gradbenih proizvodov, tj., ali izvajalec gradbenih del dobavlja in vgrajuje izključno gradbene proizvode, ki ustrezajo nameravani uporabi in so bili dani v promet v skladu s predpisi za dajanje gradbenih proizvodov v promet in katerih skladnost je potrjena z ustreznimi listinami o skladnosti v skladu z 28. členom GZ.

Preverjala so se večja gradbišča novogradenj s poudarkom na naslednjih gradbenih proizvodih:

- vezna sredstva lesenih konstrukcij,
- armatura za beton (ravne palice in mreže; krivljena armatura izvzeta),
- protipožarna, dimnotesna vrata in vrata na evakuacijski poti,
- drugo (če ni bilo zgoraj navedenih gradbenih proizvodov).

Ukrepanje: inšpektorji v inšpekcijskem in prekrškovnem postopku ukrepajo v skladu s pooblastili.

Preverjali smo:

- ali ima vgrajeni proizvod oznako CE oziroma izjavo o lastnostih;
- ali sta izjava o lastnosti in oznaka CE popolni (6. čl. ZGPro-1 oziroma 6. in 8. čl. Uredbe EU 305/11).
- ali proizvod s svojimi lastnostmi ustreza projektnim zahtevam;

- ali je certifikat o nespremenljivosti lastnosti proizvoda (oziroma certifikat o skladnosti tovarniške kontrole proizvodnje) veljaven;
- ali se izjava sklicuje na veljavne in primerne tehnične specifikacije (npr. (SIST) EN, ETA, STS).

Zakonodaja: Zakon o gradbenih proizvodih (ZGPro-1), Uradni list RS, št. 82/13, GZ in Uredba EU št. 305/2011 z dne 9. marca 2011 o določitvi usklajenih pogojev za trženje gradbenih proizvodov in razveljavitvi Direktive Sveta 89/106/EGS (veljavna od 24. aprila 2011, v celoti 1. julija 2013).

Ugotovitve:

Gradbena inšpekcija je v letu 2019 opravila usklajeno akcijo v zvezi z nadzorom nad vgrajevanjem gradbenih proizvodov. V njej je sodelovalo osem gradbenih inšpektorjev. Od 120 načrtovanih inšpekcijskih pregledov oziroma nadzorov je bilo uvedenih 133 postopkov, od teh 127 upravnih inšpekcijskih postopkov in šest prekrškovnih postopkov, znotraj katerih je bilo opravljenih 162 inšpekcijskih pregledov oziroma nadzorov. Inšpekcijski nadzor je bil usmerjen predvsem v gradnjo zahtevnih in manj zahtevnih objektov, katerih nadzor je v širšem interesu.

Drugi izsledki so bili pridobljeni na podlagi izpolnjene preglednice po poteku akcije. Pregledanih je bilo skupaj 267 gradbenih proizvodov pri različnih subjektih, od katerih en proizvod ni ustrezal projektnim zahtevam, štiri proizvodi niso bili ustrezno vgrajeni, 11 pa jih ni bilo danih na trg v skladu s pravili. Pri 256 proizvodih nepravilnosti niso bile ugotovljene.

Inšpektorji so izdali dve opozorili po 33. členu ZIN in pet odločb po 81. členu GZ. Po Zakonu o prekrških (ZP-1) je bil izdan en opomin (21. člen). Ker v času poročanja postopki v zvezi z nekaterimi zadevami še tečejo, vsi ukrepi še niso izdani.

Štirje postopki z ugotovljenimi nepravilnostmi še tečejo, zato ukrepi še niso bili izdani. Pri nadzoru nad vgradnjo gradbenih proizvodov sta bili v dveh primerih ugotovljeni tudi pomanjkljivo izdelani projektni dokumentaciji za izvedbo gradnje (PZI) ter nepravilnosti nadzornika gradnje, zaradi česar sta bile izdani dve odločbi po 80 čl. GZ. Pri nekaterih proizvodih je bilo najdenih več nepravilnosti hkrati, za katere pa je bil izdan po en ukrep.

Preglednica 16: Podatki o dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije v okviru akcije

Proizvod	Število pregledanih proizvodov	Izdani inšpekcijski ukrepi			Izdani prekrškovni ukrepi	
		opozorilo (33. čl. ZIN)	odločba (81 GZ)	odločba (80. čl. GZ)	opozorilo (53. čl. ZP-1)	odločba opomin (21. čl. ZP-1)
vezna sredstva	16		2	2		1
armatura	109	2				
požarna vrata	8					
drugo	134		3			
skupaj	267	2	5	2	0	1

Pregledani proizvodi:

– Vezna sredstva za les

Ena od izbranih skupin gradbenih proizvodov so bila vezna sredstva za les. Med 16 pregledanimi veznimi sredstvi za les so v štirih primerih inšpektorji ugotovili nepravilnosti. Izdani sta bili dve odločbi izvajalcem za vgradnjo neprimernih proizvodov in dve odločbi projektantu zaradi nedoločenosti detajlov PZI, zaradi česar so bili vgrajeni neprimerni proizvodi in neustrezno izvedeni stiki. Kritična so predvsem sidranja strešnih gred v AB-venec. Ugotovljeno je bilo, da se za sidrišča uporabljajo navojne palice, ki niso temu namenjene, in sidrne kljuge, ki niso dane na trg v skladu s predpisi za gradbene proizvode. V nekaj primerih so bili že projekti pomanjkljivo določeni in nadzorniki niso dosledno ukrepali (niso preverili skladnosti izvedbe s PZI ali v primerih odstopanja od PGD-PZI skupaj s statikom poiskali nove tehnične rešitve). Vgrajujejo se tudi tesarke sponse, ki niso dane na trg v skladu s pravili, in sicer po svojevoljni izbiri izvajalcev glede na gradbeno tradicijo, niso pa del projektov. Večinoma so bile nepravilnosti glede neprimernih stikov odpravljene po posredovanju gradbene inšpekcije s spremembo projektnih rešitev in zamenjavo gradbenih proizvodov.

– Armatura

Pri nadzoru armaturne palice in mrež je bila v enem primeru ugotovljena nepravilnost, vendar postopek še teže in končni ukrepi še niso izdani.

– Požarna vrata

Pregledanih je bilo osem proizvodov. Nepravilnosti niso bile ugotovljene.

– Drugo

Poleg zgoraj navedenih skupin gradbenih proizvodov je bilo pregledanih še 134 drugih proizvodov. Med njimi je bilo v dveh primerih lesene strešne konstrukcije ugotovljeno, da proizvod ni dan na trg v skladu s pravili, za katere je bila izdana odločba. V enem primeru lesene konstrukcije s štirimi različnimi proizvajalci lesenih konstrukcijskih elementov je bilo prav tako ugotovljeno, da proizvodi niso dani na trg v skladu s pravili. Za te proizvode je inšpektor zahteval pridobitev dokazila o ustreznosti vgrajenih proizvodov in o svojih ugotovitvah obvestil TIRS. Po prejetju dokazil o ustreznosti je bilo zagotovljeno izpolnjevanje bistvenih zahtev za objekte. V enem primeru je bilo ugotovljeno, da je bil vgrajen beton, ki ni bil ustrezno dan na trg in za katerega lastnosti niso podane oziroma ustrezno zagotovljene. Za ta beton je bila izdana odločba po 81. čl. GZ.

– Splošne ugotovitve

V vseh zadevah, vključenih v akcijo, še niso bili pridobljeni vsi podatki, na podlagi katerih bi lahko ugotovili dejansko stanje, zato bodo ugotovitveni postopki potekali tudi po predvidenem časovnem okviru akcije. Od skupno uvedenih 127 upravnih inšpekcijskih postopkov še ni odločeno v 23 zadevah, kar je 18 % takih zadev.

Izstopajoča ugotovitev v letošnji akciji je, da so projekti za izvedbo premalo natančni pri lesenih ostrejšjih. Projekti velikokrat ne določajo detajlov stikov, za vezna sredstva ne določajo zahtev in ne predpisujejo načina vgradnje. Zgodí se celo, da je v PZI predvidena vgradnja tipa proizvodov (sider in spojki), nujnih za zagotavljanje varnosti in stabilnosti objekta, ki pa jih na trgu ni mogoče dobiti kot gradbene proizvode. Še vedno se nosilni elementi ostrejšij gradíjo iz necertificiranega lesa.

4.1.4.4 AKCIJA NADZORA NAD DELOM UDELEŽENCEV PRI GRADITVI OBJEKTOV

V letu 2019 je bila načrtovana usklajena akcija gradbene inšpekcije v zvezi z nadzorom nad udeleženci pri graditvi objektov. Akcija je potekala od 1. februarja do 1. oktobra 2019 in je bila usmerjena v temeljno nalogo gradbene inšpekcije, označeno z G2 – bistvene zahteve in izpolnjevanje pogojev.

V akciji je sodelovalo 52 gradbenih inšpektorjev. Od 360 načrtovanih inšpekcijskih pregledov oziroma nadzorov je bilo uvedenih 386 postopkov, od teh 369 upravnih inšpekcijskih postopkov in 17 prekrškovnih postopkov, znotraj katerih je bilo opravljenih 598 inšpekcijskih pregledov oziroma nadzorov.

Inšpekcijski nadzor je bil usmerjen predvsem v gradnjo zahtevnih in manj zahtevnih objektov, katerih nadzor je v širšem interesu.

Preverjalo se je, ali udeleženci pri graditvi objektov izpolnjujejo z zakonom določene obveznosti in pogoje za opravljanje svojega dela (investitor, izvajalec, nadzornik ...). V sklopu akcije je bil izveden tudi nadzor nad prijavo začetka gradnje, kot to določa GZ, torej ali se gradnja, za katero je predpisana prijava začetka gradnje, izvaja na podlagi popolne prijave in predpisane dokumentacije za izvedbo gradnje. V sklopu akcije je bil opravljen tudi nadzor nad označitvijo in zaščito gradbišč, na podlagi določb GZ in podzakonskih predpisov, izdanih na njegovi podlagi, med katerimi je tudi Pravilnik o gradbiščih.

V nadaljevanju so navedena kratka pojasnila izvajanja akcije:

- Udeleženci pri graditvi

V zvezi z udeleženci pri graditvi objektov je gradbena inšpekcija preverjala, ali udeleženci pri gradnji izpolnjujejo predpisane pogoje in obveznosti.

Po GZ so udeleženci pri graditvi objektov investitor, projektant, nadzornik in izvajalec.

Investitorjeve obveznosti so določene v 11. členu GZ, projektantove obveznosti določa 12. člen GZ, obveznosti nadzornika 13 čl. GZ, naloge in obveznosti izvajalca pa določa 14. čl. GZ. Zakon o arhitekturni in inženirski dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: ZAID) določa pogoje pooblaščenih arhitektov in inženirjev ter gospodarskih subjektov, ki opravljajo arhitekturno in inženirsko dejavnost.

Če je bilo v sklopu akcije ugotovljeno opravljanje dejavnosti, ki spada v opis poklicnih nalog pooblaščenih arhitektov in inženirjev, pa ti ne izpolnjujejo predpisanih pogojev za opravljanje dejavnosti, ali če uporabljajo naziv arhitekturni, krajinskoarhitekturni, geodetski ali inženirski biro in ne izpolnjujejo predpisanih pogojev, smo ukrepali prekrškovno po 53. čl. ZAID.

Če je bilo ugotovljeno, da udeleženci pri graditvi objektov ne izpolnjujejo predpisanih obveznosti, smo ukrepali skladno z določili GZ.

- Prijava začetka gradnje:

V zvezi z izvedbo akcije glede nadzora nad prijavo začetka gradnje smo preverjali, ali se gradnja, za katero je predpisana prijava začetka gradnje, izvaja na podlagi popolne prijave in predpisane dokumentacije za izvedbo gradnje. 4. člen GZ določa, da je treba za novogradnjo, rekonstrukcijo in spremembo namembnosti objekta imeti pravnomočno gradbeno dovoljenje in začetek gradnje objekta prijaviti v skladu s 63. členom GZ. Ne glede na drugo alinejo prvega odstavka 4. čl. GZ spremembe namembnosti objekta ni treba prijaviti. Gradnjo je treba izvajati skladno z gradbenim dovoljenjem.

63. člen GZ določa, da mora investitor pri pristojnem upravnem organu za gradbene zadeve osem dni pred začetkom izvajanja gradnje objekta, za katerega se zahteva gradbeno dovoljenje, razen pri spremembi namembnosti, prijaviti začetek gradnje. Prijava se vloži na obrazcu. Prijavi se priložijo:

- zapisnik o zakoličenju iz 60. člena GZ;
- dokumentacija za izvedbo gradnje s podatki, določenimi v predpisu iz osmega odstavka 29. člena GZ, če se ta zahteva v skladu z 61. členom GZ, ki sta jo podpisala projektant in vodja projekta, pri čemer je njen sestavni del tudi njuna podpisana izjava, da so v dokumentaciji za izvedbo gradnje v celoti izpolnjene zahteve iz 15. člena GZ;
- pri odstranitvi manj zahtevnega in zahtevnega objekta: načrt gospodarjenja z odpadki v skladu s predpisom, ki ureja ravnanje z gradbenimi odpadki, in dokumentacija za odstranitev z vsebino, določeno v predpisu iz osmega odstavka 29. člena GZ, ki ga izdelata pooblaščen arhitekt ali inženir;
- če se ob izvajanju gradbenih del pridobiva nekovinska mineralna surovina v skladu s predpisi, ki urejajo rudarstvo: količina in opis načina uporabe te mineralne surovine;
- če gre za odstranitev objekta kulturne dediščine: posnetek dejanskega stanja, in
- če so bili v gradbenem dovoljenju zaradi prevlade druge javne koristi nad javno koristjo ohranjanja narave določeni izravnalni ukrepi: mnenje organizacije, pristojne za ohranjanje narave, da so izpolnjeni pogoji za delovanje izravnalnih ukrepov.

Drugi odstavek 63. člena GZ tudi določa, da lahko ne glede na prvi odstavek istega člena investitor pred prijavo začetka gradnje prijavi pripravljala dela na gradbišču, pri čemer prijava pripravljanih del vsebuje samo podatke in dokazila iz prejšnjega odstavka, ki se nanašajo na ta dela. Tretji odstavek istega člena določa, da je po prijavi začetka gradnje treba prijaviti vsako spremembo v zvezi z nadzornikom.

60. člen GZ določa obveznost predložitve zapisnika o zakoličenju objekta kot prilogo k prijavi začetka gradnje.

Obveznost izdelave dokumentacije za izvedbo gradnje opredeljuje 61. čl. GZ in Pravilnik o podrobnejši vsebini dokumentacije in obrazcih, povezanih z graditvijo objektov. Za gradnjo objekta, za katerega se zahteva gradbeno dovoljenje, je obvezna izdelava dokumentacije za izvedbo gradnje. Ne glede na prejšnji odstavek izdelava dokumentacije za izvedbo gradnje ni obvezna pri spremembi namembnosti in gradnji nezahtevnih objektov.

GZ v prvem odstavku 8. člena določa, da inšpekcijski nadzor nad izvajanjem določb GZ, ki se nanašajo na gradnjo, za katero je predpisano gradbeno dovoljenje, opravljajo državni gradbeni inšpektorji ali gradbene inšpektorice (v nadaljnjem besedilu: gradbeni inšpektorji). Inšpektorji ukrepajo v skladu s pooblastili v inšpekcijskem in prekrškovnem postopku. V primeru ugotovljenih kršitev v

zvezi s prijavo začetka gradnje ima gradbeni inšpektor podlago za izdajo odločbe za odpravo nepravilnosti in ustavitev gradnje.

GZ tako v 80. členu določa inšpekcijske ukrepe v zvezi s prijavo začetka gradnje in izpolnjevanjem bistvenih zahtev. Prvi odstavek določa, da gradbeni inšpektor izreče ukrep, s katerim odredi odpravo nepravilnosti ter določi rok za odpravo nepravilnosti in ustavi gradnjo, če:

- se gradnja, za katero je predpisana prijava začetka gradnje, izvaja brez popolne prijave;
- se gradnja izvaja brez predpisane dokumentacije za izvedbo gradnje;
- ni imenovan nadzornik;
- ugotovi, da bo zaradi nadaljevanja gradnje ogroženo izpolnjevanje bistvenih zahtev.

Drugi odstavek istega člena nadalje določa, da gradbeni inšpektor začne postopek s smiselno uporabo 85. člena GZ, če inšpekcijski zavezanec v roku iz prejšnjega odstavka ne odpravi nepravilnosti.

Ko gradbeni inšpektor ob pregledu prijave začetka gradnje v konkretnem primeru ugotovi, da prijava ne vsebuje vseh predpisanih dokumentov ali da se gradnja izvaja brez predpisane dokumentacije za izvedbo gradnje ali da ni imenovan nadzornik, v zvezi z gradnjo izreče inšpekcijski ukrep na podlagi prvega odstavka 80. člena GZ. Če inšpekcijski zavezanec v določenem roku ne odpravi nepravilnosti, gradbeni inšpektor na podlagi drugega odstavka 80. člena GZ začne postopek s smiselno uporabo 85. člena GZ, ki določa inšpekcijske ukrepe v zvezi z nevarnim objektom.

85. člen GZ določa inšpekcijske ukrepe v zvezi z nevarnim objektom, in sicer v prvem odstavku določa, da v primeru nevarnega objekta gradbeni inšpektor ustavi gradnjo oziroma prepove uporabo nevarnega objekta in odredi, da se v roku, ki ga določi, na stroške zavezanca objekt ustrezno zavaruje ali da se na objektu oziroma delu objekta v roku, ki ga določi, izvedejo vzdrževalna dela. Drugi odstavek 85. člena določa, da gradbeni inšpektor odredi, da se v roku, ki ga določi, na stroške zavezanca objekt delno ali v celoti odstrani, če z ukrepi iz prejšnjega odstavka nevarnosti ni mogoče odpraviti.

V zvezi s prekrškovnimi določbami GZ določa tudi globo za prekršek investitorja (98. čl. GZ), če ne prijavi začetka gradnje na predpisani način (1. alineja prvega odstavka 98. čl. GZ); ne zagotovi zakoličenja objekta (3. točka 11. člena GZ); ne imenuje nadzornika, kadar je ta predpisan (9. alineja prvega odstavka 98. čl. GZ); v primeru zamenjave vodje nadzora ne odredi ustavitve gradnje, dokler je ne prevzame nov vodja nadzora (10. alineja prvega odstavka 98. čl. GZ).

- Označitev in zaščita gradbišč

Na podlagi določil GZ gradbeni inšpektorji nadzirajo tudi ureditev in označitev gradbišča.

65. člen GZ določa, da mora pri izvajanju gradnje izvajalec skrbeti za to, da je zagotovljena varnost objekta, življenje in zdravje ljudi, mimoidočih, prometa, sosednjih objektov in okolice. Investitor mora pri gradnji, za katero je predpisano gradbeno dovoljenje, razen pri spremembi namembnosti in nezahtevnih objektih, najpozneje do začetka gradnje poskrbeti za ograditev in označitev gradbišča z gradbiščno tablo. Ta mora biti v času od začetka gradnje do pridobitve uporabnega dovoljenja na vidnem mestu nameščena na gradbišču. Investitor mora tudi poskrbeti za ustrezen načrt organizacije gradbišča, izdelan v skladu s pogoji iz gradbenega dovoljenja. GZ v petem odstavku 123. člena določa

podaljšanje veljavnosti Pravilnika o gradbiščih (Uradni list RS, št. 55/08 in 54/09 – popr.), ki še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi petega odstavka 65. člena GZ.

Inšpektorji so ukrepali v skladu s pooblastili v inšpekcijskem in prekrškovnem postopku. V primeru ugotovljenih kršitev v zvezi z označitvijo in zaščito gradbišč gradbeni inšpektor izda odločbo za odpravo nepravilnosti, če pri izvajanju gradnje ali pri obstoječem objektu ugotovi druge nepravilnosti in kršitve GZ, ter na podlagi 86. člena GZ določi rok za njihovo odpravo.

GZ določa tudi globo za prekršek investitorja (98. čl. GZ), če ne poskrbi za ograditev in označitev gradbišča z gradbiščno tablo na predpisani način ali če ne poskrbi za načrt organizacije gradbišča, izdelan na predpisani način. GZ določa tudi globo za izvajalca (101. čl. GZ), če pri izvajanju gradnje ne poskrbi za to, da je zagotovljena varnost objekta, življenje in zdravje ljudi, mimoidočih, prometa, sosednjih objektov in okolice.

Kadar je bil v sklopu akcije nadzora nad označitvijo in zaščito gradbišč ugotovljen nedovoljen objekt, so inšpektorji ravnali skladno z zakonom. Pojasnujemo, da zakonodajalec v GZ ni predvidel ukrepa pri neoznačitvi in neograditvi nelegalnega objekta, saj mora investitor pri gradnji, za katero je predpisano gradbeno dovoljenje, razen pri spremembi namembnosti in nezahtevnih objektih, najpozneje do začetka gradnje poskrbeti za ograditev in označitev gradbišča z gradbiščno tablo. Prav tako je treba gradbišče pred začetkom del ograditi in zavarovati v skladu z načrtom organizacije gradbišča, ki mora biti izdelan v skladu s pogoji iz gradbenega dovoljenja.

– Splošno

V primeru ugotovljenih lažjih nepravilnosti lahko inšpektor zavezanca (obvezna prisotnost) na podlagi 33. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru opozori na ugotovljene nepravilnosti, ki jih natančno določi, in določi rok za njihovo odpravo. Pri tem inšpektor zavezanca opozori, da bodo izrečeni drugi ukrepi v skladu z ZGO-1, če nepravilnosti ne bodo odpravljene v navedenem roku, in da mora takoj po odpravljenih nepravilnostih oziroma pomanjkljivostih o tem pisno obvestiti inšpektorja.

Če inšpektor v sklopu akcije nadzora nad označitvijo in zaščito gradbišč ugotovi, da se gradi nedovoljen objekt (nelegalen, neskladen ali nevaren objekt), ravna skladno z določili 82., 83. ali 85. člena GZ.

– Ugotovitve akcije:

V sklopu akcije je bilo opravljenih 598 inšpekcijskih pregledov in 110 zaslišanj. V zvezi z akcijo so gradbeni inšpektorji sestavili tudi 268 drugih zapisnikov. Pri ugotovljenih lažjih nepravilnostih so bili zavezanci v 40 primerih na podlagi 33. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru opozorjeni na te nepravilnosti in jim je bil odrejen rok za njihovo odpravo z opozorilom, da bodo izrečeni drugi ukrepi v skladu z zakonom, če nepravilnosti ne bodo odpravljene v določenem roku. Natančnejši podatki na dan 12. decembra 2019 o opravljenih dejanjih v zvezi z zapisniki so razvidni iz Preglednica 17.

Preglednica 17: Podatki o opravljenih dejanjih v zvezi z zapisniki

2019	Akcija nadzora nad delom udeležencev pri graditvi objektov
Zapisnik: izvršba po I. osebi (izvršitev odločbe)	16
Zapisnik: prekrškovni	8
Zapisnik: redni kontrolni pregled	164
Zapisnik: redni pregled	381
Zapisnik: redni pregled z zaslišanjem	52
Zapisnik: ugotovitveni	115
Zapisnik: zaslišanje	110
Izrek opozorila po ZIN na zapisnik	40
Ustavitev postopka na zapisnik	61
Označitev prepovedi na nedovoljeni gradnji	4

V zadevah, ki so bile predmet nadzora v okviru akcije in nepravilnosti niso bile ugotovljene oziroma so bile v času, ko je potekala akcija, že odpravljene, so gradbeni inšpektorji postopke ustavili. Tako je bilo na dan 12. decembra 2019 izdanih 172 sklepov o ustavitvi postopkov, en sklep o ustavitvi izvršbe in 61 ustavitve postopka na zapisnik.

Natančnejši podatki na dan 12. decembra 2019 o dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije v okviru izvedene akcije so razvidni iz Preglednica 18.

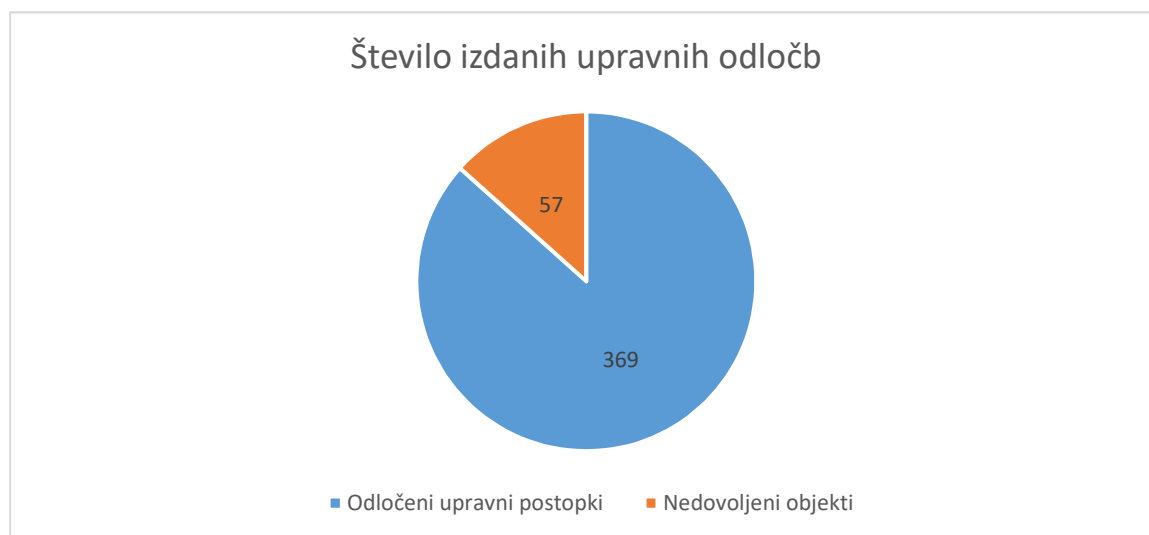
Preglednica 18: Podatki o dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije v okviru izvedene akcije

2019	Akcija nadzora nad delom udeležencev pri graditvi objektov
Obvestilo: o prekršku z zahtevo za izjavo	10
Odločba: opomin	7
Odločba: plačilni nalog	5
Odločba: prekrškovna	1
Odločba: upravna	57
Poziv: po ZIN	535
Sklep: ustavitev izvršbe	1
Sklep: ustavitev postopka	173
Sklep: dovolitev izvršbe (PRISILITEV)	1
Sklep: stroški postopka	5
Sklep: upravni	5
Uradni zaznamek: ustavitev postopka po 51. čl. ZP	1

V zvezi z vodenjem prekrškovnih postopkov je bilo v sklopu akcije izdanih osem odločb po Zakonu o prekrških (v nadaljnjem besedilu: ZP-1) z izrečenim opominom, tri pisna opozorila po ZP-1, pet plačilnih nalogov po ZP-1 v skupni višini izrečenih glob 6.500,00 EU in ena ustavitev postopka po 51 čl. ZP-1. V eni zadevi ugotovitveni prekrškovni postopek še ni zaključen.

Ugotovljeni prekrški so se nanašali na neustrezno zavarovanje gradbišča ali označitev z gradbiščno tablo, opravljanje dejavnosti gradbeništva, ko niso za to izpolnjeni pogoji, na neobstoje sklenjenega zavarovanja pred odgovornostjo za škodo, ki bi lahko nastala pri opravljanju arhitekturne in inženirske dejavnosti oziroma pri opravljanju dejavnosti izvajalca del, na neskladen dogovor o izvajanju storitev v pisni obliki ter neimenovanje nadzornika.

V akciji nadzora nad delom udeležencev pri graditvi objektov je bilo skupno izdanih 57 inšpekcijskih odločb.

Grafikon 4: Število nedovoljenih objektov v že odločenih upravnih postopkih

Odkritih je bilo sedem nelegalnih objektov, za katere so bile izdane odločbe za ustavitev gradnje in določen rok za odstranitev objekta. Ugotovljen je bil en neskladen objekt, za katerega je bila izdana odločba na podlagi 1. točke 83. čl. GZ, s katero je inšpektor odredil, da se gradnja ustavi, dokler investitor ne pridobi spremenjenega gradbenega dovoljenja. V zvezi z neskladno uporabo objekta sta bili izdani dve odločbi na podlagi 84. čl. GZ, s katerima je bila odrejena prepoved uporabe objekta do izdaje uporabnega dovoljenja.

Za ugotovljene nepravilnosti v zvezi s prijavo začetka gradnje in izpolnjevanjem bistvenih zahtev so gradbeni inšpektorji izdali dve odločbi za odpravo nepravilnosti, in sicer eno odločbo na podlagi 1. alineje 1. točke 80. člena GZ ter eno odločbo na podlagi 3. alineje 1. točke 80. člena GZ. Ugotovljene nepravilnosti so se nanašale na neizpolnjevanje bistvenih zahtev ter neimenovanje nadzornika.

V zvezi z ugotovljenimi nepravilnostmi pri sami gradnji pa so gradbeni inšpektorji izdali eno odločbo na podlagi 1. točke prvega odstavka 150. člena Zakona o graditvi objektov (ZGO-1) ter 44 odločb za odpravo nepravilnosti na podlagi 86. člena GZ. Ugotovljene nepravilnosti so se nanašale na:

- neurejenost gradbišča v skladu z varnostnim načrtom;
- nepopolno ograditev gradbišča z ograjo, ki bi preprečevala dostop tretjim osebam na gradbišče;
- nepopolno označitev gradbišča s tablo z navedbo vseh udeležencev pri graditvi objekta;
- neobstoje gradbiščne table;
- neobstoje dokazil o imenovanju nadzornika za vodenje strokovnega nadzora pri gradnji objekta;
- neobstoje projektne dokumentacije za izvedbo gradnje (v nadaljnjem besedilu: PZI);

- neobstoj načrta organizacije gradbišča, izdelanega v skladu s pogoji iz gradbenega dovoljenja.

V vseh zadevah, vključenih v akcijo, še niso bili pridobljeni vsi podatki, na podlagi katerih bi lahko ugotovili dejansko stanje, zato bodo ugotovitevni postopki potekali tudi po predvidenem časovnem okviru akcije. Od skupno uvedenih 369 upravnih inšpekcijskih postopkov še ni odločeno v 125 zadevah, kar je 33,9 % takih zadev.

Ker v 125 obravnavanih zadevah v času poročanja še ni bilo odločeno oziroma ugotovitevni postopki v teh zadevah še potekajo, pričakujemo, da se lahko število ugotovljenih nepravilnosti še poveča.

Bistvene ugotovitve nadzora so, da veliko gradbišč ni oziroma ni ustrezno označenih in ograjenih skladno z zahtevami Pravilnika o gradbiščih, vendar so bile pomanjkljivosti med akcijo večinoma odpravljene, kar kaže, da je bil namen akcije v letu 2019 dosežen.

4.1.4.5 UPORABO OBJEKTOV, PRI KATERIH JE POTEKAL POOSTRENI NADZOR OVD

Gradbena inšpekcija Inšpektorata RS za okolje in prostor je med 1. marcem in 31. decembrom 2019 izvedla usklajeno akcijo nadzora nad uporabo tistih objektov, pri katerih je potekal poostreni nadzor nad okoljevarstvenimi dovoljenji.

Skladno z 82. členom Zakona o varstvu okolja je treba za obratovanje naprave ali za vsako večjo spremembo v obratovanju pridobiti okoljevarstveno dovoljenje (v nadaljnjem besedilu: OVD), če se v njej izvaja dejavnost, ki povzroča emisije v zrak, vode ali tla, in so zanjo predpisane mejne vrednosti emisij. Naprava je nepremična ali premična tehnološka enota, za katero je določeno, da lahko povzroča obremenitev okolja, ker v njej poteka eden ali več določenih tehnoloških procesov in na istem kraju drugi z njimi neposredno tehnološko povezani procesi, ki lahko povzročajo obremenitev okolja.

- Cilji in obseg akcije:

Akcija je bila usmerjena predvsem v nadzor nad uporabo tistih objektov, pri katerih je potekal poostreni nadzor nad okoljevarstvenimi dovoljenji. Cilj akcije gradbene inšpekcije je bil preprečevanje uporabe objektov, v katerih delujejo tovrstne naprave, brez uporabnih dovoljenj.

Vsaki enoti so bili v prilogi navodil določeni objekti oziroma lokacije za izvedbo nadzora v okviru te akcije. Vsaka enota je morala opraviti nadzor nad tako določenimi objekti in v okviru vsakega nadzora opraviti vsaj en inšpekcijski pregled. Gradbeni inšpektorji so se o tem, kateri objekti znotraj konkretne lokacije so predmet OVD in s tem nadzora gradbene inšpekcije, posvetovali z inšpektorji inšpekcije za okolje in naravo, ki so opravili nadzor nad izpolnjevanjem pogojev OVD.

V okviru akcije je bil predviden nadzor nad 102 objektoma oziroma lokacijama, dejansko pa je bil izveden na 96 lokacijah (v dveh primerih je prišlo do podvojitve lokacij, v enem primeru je bilo naknadno ugotovljeno, da je v zvezi z objektom postopek gradbene inšpekcije že uveden, v treh primerih pa nadzor ni bil izveden zaradi odhoda gradbenih inšpektorjev).

- Predmet nadzora in kratka obrazložitev:

Gradbeni inšpektor je v okviru inšpekcijskega nadzorstva nadzoroval zlasti:

- ali so izpolnjeni pogoji za začetek uporabe objektov po zakonu;
- ali se objekt uporablja na podlagi uporabnega dovoljenja;
- ali gre za objekt iz 118. člena Gradbenega zakona (Uradni list RS, št. 61/17 in 72/17 – popr.) in šteje, da ima objekt uporabno dovoljenje po samem zakonu;
- ali so po izdaji uporabnega dovoljenja na objektu izvedeni posegi, za katere je potrebno gradbeno dovoljenje.

V 6. členu GZ je določen pogoj za začetek uporabe objekta, in sicer je za začetek uporabe objekta, za katerega je predpisana pridobitev gradbenega dovoljenja, treba imeti uporabno dovoljenje, razen za nezahteven objekt. Objekte je treba uporabljati v skladu z uporabnim in gradbenim dovoljenjem.

Pristojni gradbeni inšpektor je z odločbo prepovedal uporabo objekta ali dela objekta (84. člen GZ oziroma drugi odstavek 82. člena GZ v povezavi s 84. členom GZ), v zvezi s katerim je ugotovil, da se:

- uporablja brez uporabnega dovoljenja;
- uporablja v nasprotju z izdanim gradbenim dovoljenjem;
- uporablja v nasprotju z uporabnim dovoljenjem;
- mu je spremenila namembnost brez gradbenega dovoljenja.

Kadar je gradbeni inšpektor ugotovil druge nepravilnosti in kršitve GZ, je inšpektor izrekel ukrepe skladno z določili GZ.

Inšpektorji so ukrepali v skladu s pooblastili v inšpekcijskem in prekrškovnem postopku.

- Ugotovitve:

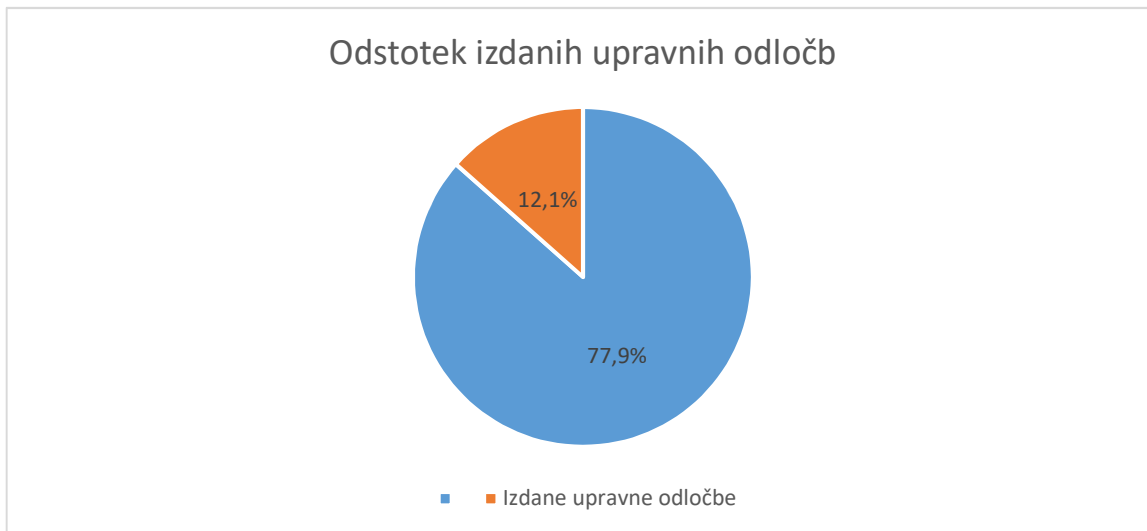
Podlaga za ugotovitve akcije so poročila o akciji vodij oziroma koordinatorjev enot in podatki, pridobljeni iz aplikacije INSPIS.

V okviru akcije je bilo uvedenih 99 upravnih postopkov in trije prekrškovni postopki. Inšpektorji so v zvezi z ugotovljenimi kršitvami izdali 12 upravnih odločb in tri opozorila v upravnem postopku ter dva opomina v prekrškovnem postopku. Od dvanajstih upravnih odločb je bila v desetih primerih prepovedana uporaba objekta, v dveh primerih pa odrejena odstranitev objekta. V štirih primerih so zavezanci po izdaji inšpekcijske odločbe odpravili ugotovljene kršitve, inšpekcijski upravni postopki pa so bili do dneva sestave poročila ustavljeni v skupno 75 primerih. V 16 inšpekcijskih upravnih postopkih in enem inšpekcijskem prekrškovnem postopku dejansko stanje še ni dokončno ugotovljeno. Odstotek izdanih upravnih odločb glede na celotno število inšpekcijskih upravnih postopkov je predstavljen v Grafikon 5: Odstotek izdanih upravnih odločb glede na celotno število inšpekcijskih upravnih postopkov

- Težave, priporočila, ugotovitve:

Po podatkih iz grafikona 5 lahko ugotovimo, da stanje na terenu ni povsem zadovoljivo, saj je bila v 12,1 % postopkov zaradi ugotovljene kršitve izdana inšpekcijska upravna odločba, pri čemer je z ugotovitvijo zaključenih približno 75 % postopkov. V večini primerov je bil ukrep izrečen zaradi

neskladne uporabe objekta, to je uporabe objekta ali dela objekta brez uporabnega dovoljenja, v nasprotju z izdanim gradbenim dovoljenjem oziroma v nasprotju z uporabnim dovoljenjem, le v posamičnih primerih je bil ugotovljen nelegalen oziroma nevaren objekt. Ob pregledu objektov oziroma delov objektov, v zvezi s katerimi je bil izrečen ukrep prepovedi uporabe, je ugotovljeno, da so bila gradbena dovoljenja za predmetne objekte v večini primerov izdana po letu 2005.

Grafikon 5: Odstotek izdanih upravnih odločb glede na celotno število inšpekcijskih upravnih postopkov

4.1.4.6 AKCIJA NADZORA NAD GRADNJO, UPORABO IN IZPOLNJEVANJEM BISTVENE ZAHTEVE UNIVERZALNE GRADITVE IN RABE OBJEKTOV V JAVNI RABI

Akcija je bila usmerjena predvsem v nadzor nad uporabo objektov, v katerih se zadržuje večje število ljudi (šole, vrtci, bolnišnice, javne ustanove, kopališča ...), tj. objektov v javni rabi, v okvir akcije pa je bilo mogoče vključiti tudi objekte, ki niso v javni rabi.

Objekt v javni rabi je skladno z določbami Gradbenega zakona objekt ali del objekta, katerega raba je pod enakimi pogoji namenjena vsem: nestanovanjska stavba, kot je gostinska stavba, poslovna in upravna stavba, trgovska stavba in stavba za storitvene dejavnosti, stavba za promet in stavba za izvajanje komunikacij, stavba splošnega družbenega pomena, obredna stavba in druga nestanovanjska stavba, če je namenjena javni rabi, in javna površina, kot je javna cesta, ulica, trg, tržnica, igrišče, parkirišče, pokopališče, park, zelenica, rekreacijska površina (26. točka prvega odstavka 3. čl. GZ).

Akcija je bila usmerjena v temeljno nalogo gradbene inšpekcije, ki jo utemeljuje ključna beseda UPORABA.

Cilji akcije:

- preprečitev uporabe objektov brez uporabnih dovoljenj;
- zagotavljanje izpolnjevanja bistvenih zahtev objektov;
- ugotovitev, ali objekti v javni rabi zagotavljajo dostopnost grajenega okolja;

- ugotovitev, ali se objekti v javni rabi gradijo in rekonstruirajo tako, da zagotavljajo dostopnost grajenega okolja;
- ugotovitev, ali se objekti v javni rabi vzdržujejo tako, da zagotavljajo dostopnost grajenega okolja;
- odprava obstoječih grajenih ovir;
- preprečitev nastanka novih grajenih ovir.

Gradbena inšpekcija je v okviru inšpekcijskega nadzorstva preverila zlasti, ali so izpolnjeni pogoji za začetek uporabe objekta po zakonu, ali se objekt uporablja na podlagi uporabnega dovoljenja oziroma ali gre za objekt, za katerega se po samem zakonu šteje, da ima uporabno dovoljenje. Preverjalo se je tudi, ali je z gradnjo, uporabo in vzdrževanjem objekta v javni rabi zagotovljeno izpolnjevanje bistvene zahteve univerzalne graditve in rabe objektov (22. člen GZ), ki jo podrobneje ureja Pravilnik o univerzalni graditvi in uporabi objektov (Uradni list RS, št. 41/18). Pri tem je gradbena inšpekcija upoštevala tudi Zakon o izenačevanju možnosti invalidov (Uradni list RS, št. 94/10, 50/14 in 32/17).

Inšpektorji so ukrepali v skladu s pooblastili v inšpekcijskem in prekrškovnem postopku.

Predmet nadzora in kratka obrazložitev

V 6. členu GZ je določen pogoj za začetek uporabe objekta, in sicer je za začetek uporabe objekta, za katerega je predpisana pridobitev gradbenega dovoljenja, treba imeti uporabno dovoljenje, razen za nezahteven objekt. Objekte je treba uporabljati v skladu z uporabnim in gradbenim dovoljenjem.

Pristojni gradbeni inšpektor je z odločbo prepovedal uporabo objekta ali dela objekta (84. člen GZ oziroma drugi odstavek 82. člena GZ v povezavi s 84. členom GZ), v zvezi s katerim je ugotovil, da se:

- uporablja brez uporabnega dovoljenja;
- uporablja v nasprotju z izdanim gradbenim dovoljenjem;
- uporablja v nasprotju z uporabnim dovoljenjem;
- mu je spremenila namembnost brez gradbenega dovoljenja.

Poleg tega je gradbeni inšpektor v okviru te akcije nadzoroval tudi, ali objekti v javni rabi izpolnjujejo bistveno zahtevo univerzalne graditve in rabe objektov (22. člen GZ). 15. člen GZ našteva bistvene in druge zahteve za objekte in določa, da se objekti rekonstruirajo, vzdržujejo ali se jim spreminja namembnost tako, da so izpolnjene bistvene in druge zahteve, ki veljajo v času spreminjanja objekta, pri čemer se preverjanje izpolnjevanja teh zahtev omeji na tiste bistvene in druge zahteve, ki so predmet spreminjanja objekta. Ta zahteva pa se ne uporablja, če je to tehnično neizvedljivo ali povezano z nesorazmernimi stroški, pri čemer se pri spreminjanju objektov ne sme poslabšati gradbenotehnično stanje objekta. 15. člen GZ tudi določa, da lahko v objektih, varovanih na podlagi predpisov s področja varstva kulturne dediščine, projektirane ali izvedene rešitve odstopajo od ali ne dosežajo predpisanih bistvenih in drugih zahtev, če to izhaja iz mnenja ali pogojev pristojnega mnenjedajalca za področje kulturne dediščine, pri čemer z odstopanjem ne smejo biti neposredno ogroženi varnost objekta, življenje in zdravje ljudi, sosednje nepremičnine ali okolje. Bistveno zahtevo univerzalne graditve in rabe objektov opredeljuje 22. člen GZ, podrobneje pa jo ureja Pravilnik o univerzalni graditvi in uporabi objektov.

Pristojni gradbeni inšpektor je z odločbo odredil odpravo nepravilnosti ter določil rok za odpravo nepravilnosti in ustavil gradnjo, če je ugotovil, da bo zaradi nadaljevanja gradnje ogroženo izpolnjevanje bistvenih zahtev (80. člen GZ) oziroma ob ugotovitvi drugih nepravilnosti in kršitev tega zakona pri izvajanju gradnje ali pri obstoječem objektu odredil odpravo teh nepravilnosti v določenem roku (86. člen GZ).

Kadar je gradbeni inšpektor ugotovil druge nepravilnosti in kršitve GZ, je inšpektor izrekel ukrepe skladno z določili GZ.

V okviru akcije je bilo predvidenih 160 nadzorov.

Zakonodaja

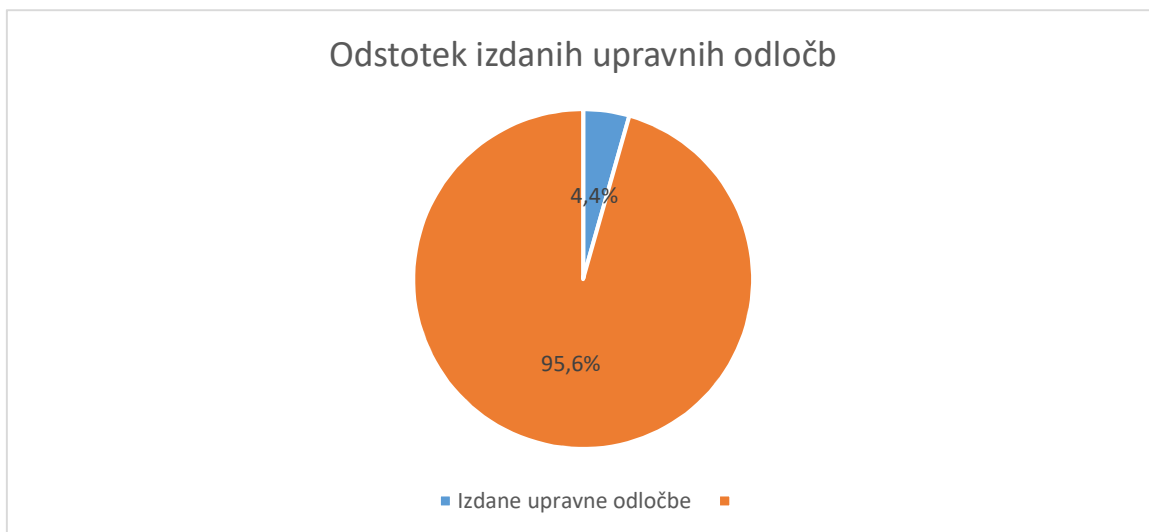
- Gradbeni zakon
- Pravilnik o univerzalni graditvi in uporabi objektov
- Zakon o izenačevanju možnosti invalidov

Ugotovitve

Podlaga za ugotovitve akcije so poročila o akciji vodij oziroma koordinatorjev enote in podatki, pridobljeni iz aplikacije INSPIS.

V okviru akcije je bilo uvedenih 135 upravnih in dva prekrškovna postopka, v okviru katerih je bilo opravljenih 169 inšpekcijskih pregledov. Inšpektorji so v zvezi z ugotovljenimi kršitvami v inšpekcijskih upravnih postopkih izdali šest upravnih odločb in deset opozoril, v inšpekcijskih prekrškovnih **postopkih pa izrekli opozorilo in opomin. Od šestih upravnih odločb je bila v štirih primerih prepovedana uporaba objekta, v dveh primerih pa odrejena njegova odstranitev. V zvezi z bistveno zahtevo univerzalne graditve in rabe objektov so inšpektorji izrekli šest opozoril. Inšpekcijski upravni postopki so bili do dneva sestave poročila ustavljeni v 90 primerih, od tega 39 na zapisnik in 51 s sklepom o ustavitvi postopka, zaključena sta tudi oba inšpekcijska prekrškovna postopka. V 29 inšpekcijskih upravnih postopkih dejansko stanje še ni dokončno ugotovljeno. Odstotek izdanih upravnih odločb glede na celotno število inšpekcijskih upravnih postopkov je predstavljen v Grafikon 6: Odstotek izdanih upravnih odločb glede na celotno število inšpekcijskih upravnih postopkov**

Grafikon 6: Odstotek izdanih upravnih odločb glede na celotno število inšpekcijskih upravnih postopkov

Težave, priporočila, ugotovitve

Glede na podatke v grafikonu 6 in poročila enot lahko ugotovimo, da je stanje na terenu zadovoljivo, saj je le v 4,4 % postopkov zaradi ugotovljene kršitve izdana inšpekcijska upravna odločba, pri čemer je z ugotovitvijo zaključenih skoraj 80 % postopkov. V zvezi z bistveno zahtevo univerzalne graditve in rabe objektov so inšpektorji izrekli šest opozoril, s katerimi so zavezance opozorili na pomanjkljivosti in zahtevali njihovo odpravo.

Pri nadzoru uporabe objektov v javni rabi tako ni bilo ugotovljenih večjih odstopanj od pravnega reda.

4.1.5 SKUPNE AKCIJE V LETU 2019

4.1.5.1 SKUPNA AKCIJA NADZORA Z DELOVNO INŠPEKCIJO NA PODROČJU NADZORA GRADBIŠČ

Od januarja do novembra 2019 je potekala usklajena skupna akcija nadzorov gradbene inšpekcije IRSOP in Inšpekcije za varstvo pri delu (v nadaljnjem besedilu: IRSD) na sedmih izbranih večjih gradbiščih na območju OE Maribor. Preglede gradbišč so gradbeni inšpektorji IRSOP opravili ločeno od inšpektorjev za varstvo pri delu IRSD v različnih fazah gradnje. Predmet skupnega nadzora je bilo področje ureditev in označitev gradbišč ter preverjanje, ali so investitorji zagotovili ustrezen načrt organizacije gradbišča (65. člen GZ). Akcija je usmerjena v temeljno nalogo gradbene inšpekcije glede bistvene zahteve in izpolnjevanja pogojev.

Pri pregledih gradbišč v okviru akcije je sodelovalo pet gradbenih inšpektorjev iz Območne enote Maribor, ki so opravili 17 skupnih pregledov na sedmih gradbiščih. Na podlagi ugotovljenih manjših nepravilnosti so izrekli na zapisnike štiri ustna opozorila po določilu 33. člena ZIN.

Večjih nepravilnosti gradbeni inšpektorji niso ugotovili. V štirih primerih so bile ugotovljene le pomanjkljivosti pri označitvi gradbišč glede podatkov na gradbeni tabli, ograditvi gradbišča in

predpisanem načrtu, ki ga ni bilo na gradbišču. Nepravilnosti so bile takoj odpravljene in ni bilo treba izdajati odločb in izrekatih prekrškovnih ukrepov.

V okviru pregledov gradbišč so gradbeni inšpektorji usmerili nadzor tudi nad druge naloge udeležencev pri graditvi objektov, kar je zajeto v poročanju o akciji nadzora nad udeleženci na gradbiščih.

Skupni nadzori gradbene inšpekcije IRSOP in inšpektorjev za varstvo pri delu IRSD so pokazali koristno sodelovanje med inšpekcijama na gradbišču. Sodelovanje v skupnem nadzoru na večjih gradbiščih in medsebojno seznanjanje oziroma obveščanje v primeru kršitev predpisov iz pristojnosti druge inšpekcije je pomembno z vidika izvajanja predpisanih ukrepov za zagotavljanje varnosti delavcev, mimoidočih, prometa in sosednjih objektov.

Večina postopkov v zvezi s skupnimi nadzori gradbišč je bila ob izdelavi poročila že zaključena, nekateri postopki na teh gradbiščih pa se bodo še nadaljevali ali se šele uvajali v poznejših fazah gradnje (nadzor gradbenih proizvodov, nadzor nad uporabo objektov v javni rabi ...).

4.1.6 MERILA ZA OBRAVNAVO PRIJAV

Gradbena inšpekcija je imela 31. decembra 2019 v reševanju 8.894 upravnih inšpekcijskih zadev. V 3.516 zadevah je bila izdana inšpekcijska odločba po 152. členu ZGO-1 ali 82. členu GZ (inšpekcijski ukrepi pri nelegalni gradnji oziroma nelegalnem objektu – odstranitev objekta/vzpostavitev v prejšnje stanje). Med temi zadevami je 2.375 zadev z uvedenim izvršilnim postopkom, saj je bil že izdan sklep o dovolitvi izvršbe po drugi osebi. Od tega je v 2.194 zadevah izdan sklep o dovolitvi izvršbe izvršljiv in pravnomočen. To pomeni, da v teh primerih zavezanci nimajo več na voljo rednih pravnih sredstev. Inšpekcijski zavezanci kljub uvedenemu izvršilnemu postopku niso izvršili določb iz inšpekcijskih odločb, zato morajo gradbeni inšpektorji glede na predvideni način izvršbe (izvršba po drugi osebi, izvršba s prisilo) izvršiti tudi to. Gradbeni inšpektorji imajo evidentiranih tudi 3.729 upravnih zadev, v katerih teče ugotovitveni postopek oziroma v teh zadevah še ni bilo odločeno.

Iz analize prijav izhaja, da je bilo v informacijskem sistemu 31. decembra 2019 na gradbeni inšpekciji evidentiranih 8.469 neobdelanih in 12.234 obdelanih prijav (skupaj 20.703⁵). Od 8.469 neobdelanih prijav jih je 5.818 še nerešenih. Pri tem je treba pojasniti, da je do nekaterih odstopanj v primerjavi z letom 2018 prišlo zaradi urejanja prijavnih zadev pri razvrščanju prijav prek informacijskega sistema.

V skladu z 2. točko sklepa Vlade RS št. 06100-4/2015/15 z dne 2. aprila 2015 ima IRSOP na svoji spletni strani objavljene »Kriterije za določanje prioriteten inšpekcijskih nadzorov«:

<https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/IRSOP/O-IRSOP-u/kriteriji-za-izredne-insp-nadzore/Kriteriji-za-dolocanje-prioritet-IRSOP-2020.pdf>

Gradbena inšpekcija se je tudi v letu 2019 še vedno spoprijemala z velikim številom prijav, zahtev in drugih vlog pravnih in fizičnih oseb ter odprtih inšpekcijskih zadev in neizvedenih izvršilnih postopkov.

⁵ V analizi obdelanih in neobdelanih prijav so dokumenti vrsta prijave splošno, prijava tujega organa in zapisnik o prijavi. Prijava: ESJU, in sicer tisti dokumenti, ki so v vrsti zadev evidentiranje prijav in pobud, upravna gradbena zadeva in prekrškovna zadeva.

Vzpostavljena ima določena merila za razvrščanje (in sicer za prednostne naloge pri obravnavi prijav, za nadaljevanje začetih inšpekcijskih postopkov in v izvršilnih postopkih). Namen interne metodologije razvrščanja in določanja prednostnih nalog je zagotavljanje učinkovitejšega delovanja inšpekcije pri izvajanju njene poglavitne naloge, to je zagotavljanje spoštovanja zakonov in podzakonskih predpisov na področju prostora, in sicer poenoteno glede na pomembnost po celotni Sloveniji brez morebitnih zunanjih vplivov in pritiskov na inšpekcijske postopke. Gradbeni inšpektorji pri obravnavi prijav, inšpekcijskih postopkih in opravljanju upravnih izvršb po določilih veljavne zakonodaje upoštevajo predvsem javno korist in javni interes. Prednostne naloge gradbene inšpekcije jasno opredeljujejo načine ravnanja v zvezi z obravnavo prijav, vodenjem inšpekcijskih postopkov in prednostno izvedbo izvršb ter imajo jasno določena merila za vrstni red obravnave prijav, zadev in izvršb.

V zvezi s sistemom prednostne obravnave prijav/inšpekcijskih zadev/izvršb je v letu 2017 potekala sprememba prostorske in gradbene zakonodaje, ki je bila 24. oktobra 2017 po rednem postopku sprejeta (Gradbeni zakon, Zakon o urejanju prostora-2 ter Zakon o arhitekturni in inženirski dejavnosti).

Z Gradbenim zakonom (77. členom in drugim odstavkom 89. člena GZ) je tako uzakonjena tudi pravna podlaga za določanje prednostnega vrstnega reda obravnave prijav, prednostnih zadev in izvršb. Merila, po katerih se določa vrstni red obravnave prijav in zadev, so stopnja javnega interesa, faza izvajanja gradnje, vrsta kršitve, lastnosti in namen objekta. Pri izvajanju izvršbe po drugih osebah se upošteva stopnja javnega interesa po merilih: pravno stanje izdanih upravnih aktov, na podlagi katerih se opravlja izvršba; fizične in druge lastnosti objekta; vpliv objekta na ljudi in okolje; lega objekta; objekt v javni rabi ali objekt, v katerem se opravlja dejavnost; možnost legalizacije.

Podrobnejša merila pri obravnavi prijav in vodenju inšpekcijskih postopkov so opredeljena v internem aktu IRSOP [Kriteriji za določanje prioritete IRSOP 2020](#) (pdf, 158 KB).

Tudi merila pri izvedbi izvršb po drugi osebi so opredeljena v internem aktu IRSOP. Prednostni vrstni red upošteva zlasti stopnjo javnega interesa za izvršitev odločbe z upoštevanjem naslednjih meril:

- pravno stanje (pravnomočnost, izvršljivost) izdanih upravnih aktov, na podlagi katerih se opravlja izvršba;
- fizične in druge lastnosti objekta: zahtevnost objekta po Uredbi o razvrščanju objektov glede na zahtevnost gradnje (zahtevni, manj zahtevni, nezahtevni, enostavni objekt) in nevarnost (potencialno nevarni javni objekti; ogrožanje javne površine v državni lasti; ogrožanje javne površine v občinski lasti; objekti v zasebni lasti);
- vpliv objekta na ljudi in okolje (objekt, za katerega je s predpisi o varstvu okolja določeno, da je zanj presoja vplivov na okolje obvezna, ter objekt, za katerega s predpisi o varstvu okolja ni obvezna presoja vplivov na okolje, z onesnaževanjem in obremenjevanjem pa vpliva na kakovost bivanja v določenem okolju);
- lega objekta: objekt na zaščiteneh območjih – kršitve glede na lego objekta v prostoru (nacionalni/narodni park, regijski park, krajinski park, Natura 2000, naravne vrednote in spomeniki, ekološko pomembna območja in posebna varstvena območja, naravni rezervat, zaščiteno mestno jedro in spomeniško zaščiteni objekti, vodovarstveno območje, vodno zemljišče, zemljišča s podzemnimi vodami, priobalni pasovi, gozdno zemljišče, prvo kmetijsko zemljišče, naravna zdravilna sredstva, varovalni pas posameznih objektov gospodarske javne infrastrukture, zemljišča, na katerih je območje izključne rabe letališča, vzletišča oziroma

infrastrukturnega objekta navigacijskih služb zračnega prometa, ter zemljišča, nad katerimi so na podlagi predpisov, ki urejajo letalstvo, določeni območje nadzorovane rabe in območje omejene rabe, območja s področja obrambe in varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter drugi varovani pasovi ali katera druga zaščitena območja, ki so kot taka določena v prostorskih izvedbenih aktih ali drugih predpisih);

- objekti v javni rabi;
- objekti, v katerih se opravlja pridobitna dejavnost;
- možnost legalizacije objekta (objekti v zgodnejši fazi gradnje, nenaseljeni objekti in objekti, ki za zavezanca niso edina nepremičnina za bivanje, objekti za rejo živine, ki niso v uporabi, pri vseh teh pa legalizacija ni mogoča).

Pri izvršilnih postopkih imajo prednost zadeve, pri katerih so upravni akti pravnomočni. Zakon o splošnem upravnem postopku (ZUP) posebej določa nujne ukrepe v javnem interesu v primeru, če obstaja nevarnost za življenje in zdravje ljudi, javni red in mir, javno varnost ali premoženje večje vrednosti. V takih primerih so izvršbe potekale prednostno.

Z ureditvijo razvrščanja prijav/zadev po pomembnosti inšpektorat zagotavlja učinkovito opravljanje nalog, ki mu jih nalaga zakon, ob tem pa varovanje javnega interesa, ki zahteva nujno ukrepanje in prednostno obravnavo hujših nepravilnosti. Menimo, da s takim delom inšpektorat poleg učinkovitejše represivne politike izvaja tudi preventivo, ki naj bi preprečila nadaljevanje kršitev in zagotovila večjo varnost.

Prednostno razvrščanje prijav, inšpekcijskih in izvršilnih postopkov glede na pomembnost kršitve in določanje stopnje pomembnosti obravnave ter vrstni red reševanja prijav, vodenja inšpekcijskih postopkov in izvedbe izvršbe (v nadaljnjem besedilu: prednostno razvrščanje) v skladu z enajsto točko prvega odstavka 6. člena Zakona o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ) štejemo za izjemo v prostem dostopu do informacij javnega značaja. Metodologija obravnavanja prijav in razvrščanje izvršilnih postopkov se nanašata na notranje poslovanje organa. Z razkritjem prednostnih nalog za razvrščanje bi imel IRSOP kot organ resne in vsebinske motnje pri svojem delovanju, ki bi bile večje od pravice javnosti do obveščeniosti o prednostnem razvrščanju. To je z instančnimi odločbami že potrdila tudi informacijska pooblaščenka.

4.1.7 DRUGO

Gradbeni inšpektorji so v letu 2019 pospešeno nadaljevali reševanje starih zadev, da bi zmanjšali število odprtih spisov. V zvezi z zmanjševanjem zaostankov pri delu so od leta 2017 pospešili odločanje v starih zadevah, saj je bilo ugotovljeno, da je veliko zadev odprtih, čeprav so izpolnjeni pogoji za zaprtje zadeve oziroma zaradi očitnega zastaranja prekrškovne zadeve, in da nekatere zadeve niso zaključene z odločitvijo, kadar so bili v skladu s prednostno obravnavo zadev začeti ugotovitveni postopki. Tako je bilo na dan 31. decembra 2016 6.636 zadev, v katerih je še tekel ugotovitveni postopek oziroma v teh zadevah še ni bilo odločeno, na dan 31. decembra 2019 pa le še 3.729 tovrstnih zadev.

V zvezi z delom gradbene, geodetske in stanovanjske inšpekcije sta leta 2019 predstojnika organa poslala 805 dopisov, odgovorov, obvestil in poročil. Leta 2019 je bilo s področja dela gradbene,

geodetske in stanovanjske inšpekcije medijem poslanih 581 sklopov odgovorov na novinarska vprašanja.

V letu 2019 je gradbena inšpekcija dejavno, zlasti z dajanjem pripomb, sodelovala z MOP pri pripravi zakonodaje na področju graditve objektov in urejanja prostora. V medresorskem usklajevanju zakonov in drugih predpisov smo v letu 2019 pregledali in proučili vse osnutke ter dali pripombe, pomembne za delo inšpekcije.

V nadaljevanju pojasnjujejo le nekatere od težav, s katerimi se spoprijemamo zaradi neustrezne zakonodaje: gradbeni inšpektorji se kljub celoviti spremembi prostorske zakonodaje, ki se je začela uporabljati v letu 2018, še vedno srečujemo s težavami zaradi »neustrezne« zakonodaje:

Odločba Ustavnega sodišča RS U-I-64/14-20 z dne 12. 10. 2017 (v nadaljnjem besedilu: ustavna odločba) še vedno ni prenesena v zakonodajo, kar otežuje delo gradbene inšpekcije. Za odpravo protiuustavnosti je bil določen enoletni rok od dneva objave odločitve Ustavnega sodišča RS objavljena v Uradnem listu RS (24. november 2017). Do 24. novembra 2018 bi bilo treba v zakonodajo vnesti nove določbe glede inšpekcijskih postopkov za primere, ko bi se z izvršitvijo inšpekcijskega ukrepa lahko nesorazmerno poseglo v pravico do doma, tako da bi se zagotovilo tehtanje sorazmernosti izreka sodišča oziroma izvršitve ukrepa odstranitve objekta.

Z ustavno odločbo je bilo zakonodajalcu naloženo, da odpravi protiuustavnost inšpekcijskih ukrepov oziroma izvršitev teh ukrepov pri nelegalni gradnji, in sicer kot predhodno (sodno) presojo sorazmernosti posega v pravico do spoštovanja doma. Kot je razbrati iz ustavne odločbe, naj bi to predhodno presojo sorazmernosti posega opravilo sodišče in pri tem v 18. točki navaja tudi merila, ki naj bi bila upoštevana. Stalno opozarjamo, da gradbeni inšpektor nikakor ne more biti pristojna oseba, ki bi presojala sorazmernost posega, temveč to presojo lahko opravi le sodišče. Sporočilo ustavne odločbe je, da mora v postopku pred rušitvijo objekta, ki je posameznikov dom, o tem odločiti neodvisen in nepristranski organ – to je sodišče, in ne upravni organ oziroma predstavnik izvršilne veje oblasti. Prav tako se je treba zavedati, da so gradbeni inšpektorji po izobrazbi arhitekti in gradbeni inženirji, torej so nedvomno osebe, ki ne razpolagajo z znanjem, s katerim bi lahko tehtali tako pomembna ustavna oziroma pravna vprašanja in merila, kot jih predvideva oziroma postavlja ustavna odločba.

Prav tako je v zvezi z 8. členom GZ pričakovati spore o pristojnosti. Torej bo to področje (prenosa pristojnosti nalog opravljanja inšpekcijskega nadzora) nedorečeno vsaj nekaj let, preden bodo pristojni organi odločili o teh sporih.

IRSOP si že več let prizadeva za vzpostavitev učinkovitega postopka upravnih izvršb, pri čemer smo med spreminjanjem prostorske zakonodaje večkrat opozorili na možnost vzpostavitve instituta izvršitelja po vzoru izvršiteljev v sodnih postopkih, ki so že del slovenske zakonodaje. Tak način opravljanja prisilnih izvršb bi inšpektorje razbremenil, prav tako pa izvršitev pravnomočnega inšpekcijskega ukrepa pomeni načeloma le tehnično dejanje in ne več upravne presoje.

S prenovo prostorske zakonodaje naj bi se tudi bolj ščitil javni interes s tem, da bi zakonodajalec gradbeni inšpekciji omogočil ustrezne pogoje za delo, da bi lahko ta učinkovito opravljala inšpekcijski nadzor tako, da do novih nelegalnih stanovanjskih in drugih objektov sploh ne bi prišlo oziroma bi bili inšpekcijski ukrepi učinkoviti, inšpekcijski postopki pa hitri.

V preteklosti je gradbena inšpekcija že večkrat izrazila mnenje, da določbe ZUP niso primerne za inšpekcijsko ukrepanje. ZUP namreč ureja odločanje na podlagi vloge oziroma zahteve stranke, enako so urejeni upravni procesni instituti ZUP-a. Pri inšpekcijskem postopku pa gre za odločanje v javnem interesu, kjer odločitve oziroma inšpekcijski ukrepi niso v interesu strank oziroma inšpekcijskih zavezancev, zato so določbe ZUP velikokrat neustrezne.

Pojasnjujemo še, da IRSOP z zdajšnjo kadrovsko zasedbo in zdajšnjimi zaostanki učinkovitega inšpekcijskega nadzora ne more zagotoviti, s tem pa tudi ne varovanja javnega interesa. Premalo kadra gradbene inšpekcije, število nerešenih prijav in inšpekcijskih zadev ter neizvedenih izvršb, nezadostna finančna sredstva in »mila« zakonodaja so razlogi, da IRSOP nikakor ne more sam oziroma zadostno zagotoviti zmanjševanja zaostankov pri delu, zmanjšati dolgotrajnosti postopkov in v povezavi s tem zagotoviti »učinkovitega dela gradbene inšpekcije«, ki ga pričakujejo državljani, strokovna javnost in drugi nadzorni organi, kar pa ne nazadnje zahteva oziroma pričakuje tudi Ustavno sodišče RS (U-I-64/2014-20 z dne 12. oktobra 2017).

4.1.8 KORUPCIJSKA TVEGANJA

Inšpektorji v inšpekcijskih postopkih preverjajo skladnost zavezancev z zakonodajo in pri tem odločajo o pravicah, obveznostih ali pravnih koristih posameznikov, pravnih oseb in drugih strank. Hkrati so tudi prekrškovni organ, ki med drugi odloča tudi o izrekanju glob.

Pri pripravi Načrta integritete IRSOP je bilo poudarjeno tudi tveganje neetičnega ali nezakonitega ravnanja inšpektorjev, saj je zaradi vrste dela mogoče, da do takšnih tveganj tudi prihaja. Še vedno ugotavljamo, da ga je težko popolnoma obvladati, saj je ključni del tveganja človeški dejavnik.

Analiza vzrokov in rešitev, ki so bili v preteklosti že uveljavljeni za omejevanje in preprečevanje korupcijskih tveganj:

GGSI ima vzpostavljene mehanizme, s katerimi si prizadeva možnost za nastanek korupcijskih tveganj zmanjšati na čim nižjo raven. Ti mehanizmi oziroma rešitve so podrobneje opisani v Načrtu integritete IRSOP, in sicer:

- GGSI ima od leta 2013 sprejete Usmeritve za vrstni red obravnave prijav in vrstni red obravnave že začelih inšpekcijskih postopkov na področju dela gradbenih inšpektorjev ter Usmeritve gradbenim inšpektorjem za izvajanje izvršb po drugi osebi, s katerimi se podrobneje določa obravnavanje zadev glede na pomembnost;
- spremljanje reševanja zaostankov;
- nadgrajeni informacijski sistem omogoča lažje odkrivanje morebitnih napak pri vodenju postopkov, saj omogoča analizo kršenja instruktivskih rokov, spremljanje izvršljivosti in pravnomočnosti aktov, zaznavo nesorazmerno dolgih postopkov, razvrščanje, neodločanje v zadevi, neodločanje v ponovnem postopku, obravnava prijav in izvršb mimo vrstnega reda ipd.;
- inšpektorjem se nudi pravna pomoč pri vodenju postopkov, s tem namenom se pripravljajo usmeritve in navodila ter vzorci aktov;

- na GGSI je oblikovana tudi specializirana skupina gradbenih inšpektorjev, ki se poleg rednega dela ukvarja tudi z nadzorom nad gradbenimi proizvodi, s tem pa je omogočena strokovno bolj poglobljena obravnava tega področja;
- GGSI ima vsako leto vnaprej določene usklajene akcije na področju gradbene, geodetske in stanovanjske inšpekcije, ki so ciljno usmerjene na določena posamezna področja.

4.2 GEODETSKA INŠPEKCIJA

4.2.1 PRISTOJNOST IN ZAKONODAJA

Delo geodetske inšpekcije opravlja en geodetski inšpektor, ki ima pooblastilo za nadzor nad območjem celotne Slovenije. Geodetska inšpekcija opravlja nadzor nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov s področja geodetske dejavnosti, izvajanjem geodetskih dejavnosti in geodetskih storitev. Pristojnosti geodetske inšpekcije so določene v zakonih, to so: Zakon o evidentiranju nepremičnin, Zakon o množičnem vrednotenju nepremičnin, Zakon o določanju območij ter imenovanju in označevanju naselij, ulic in stavb, Zakon o arhitekturni in inženirski dejavnosti, ter v podzakonskih aktih.

Temeljni cilji geodetske inšpekcije določajo tri temeljne naloge, in sicer:

- nadzor nad izpolnjevanjem pogojev za opravljanje geodetske inženirske dejavnosti za gospodarske subjekte s področja geodezije in pooblaščenih inženirjev geodezije,
- nadzor nad evidencami nepremičnin,
- zagotavljanje pravilnega označevanja ulic in stavb.

Temeljne naloge geodetske inšpekcije:

Temeljna naloga geodetskega inšpektorja je nadzor nad izpolnjevanjem zakonsko določenih pogojev za opravljanje dejavnosti na področju poklicnih in pooblaščenih inženirjev geodezije v skladu z zakonom, in sicer za pooblaščenih inženirjev geodetske stroke in gospodarske subjekte, ki opravljajo geodetske storitve. Predpisani pogoji za opravljanje geodetske inženirske dejavnosti so:

- gospodarski subjekt mora imeti v Poslovnem registru Slovenije vpisano geodetsko inženirsko dejavnost 71.121 (geofizikalne meritve, kartiranje);
- za polni delovni čas ali za krajši delovni čas v posebnih primerih v skladu z zakonom, ki ureja delovna razmerja, mora gospodarski subjekt imeti zaposlenega vsaj enega pooblaščenega inženirja geodezije; ali če imajo najmanj polovico deležev v družbi družbeniki, ki so pooblaščenih inženirjev geodezije ali gospodarski subjekt, ki izpolnjuje pogoje za opravljanje geodetske inženirske dejavnosti iz tega zakona in je eden od pooblaščenih inženirjev geodezije hkrati poslovodni organ; ali če je fizična oseba, ki samostojno opravlja geodetsko inženirsko dejavnost za polni delovni čas ali za krajši delovni čas v posebnih primerih v skladu z zakonom, ki ureja delovna razmerja, sama pooblaščenih inženirjev geodezije;
- da ima gospodarski subjekt zagotovljeno zavarovanje pred odgovornostjo za škodo v skladu z Zakonom o arhitekturni in inženirski dejavnosti in
- da ni v stečajnem postopku.

Poklicne naloge pooblaščenega inženirja s področja geodezije se nanašajo na strokovno področje izvajanja geodetske dejavnosti, ki zajema izvajanje geodetskih nalog v skladu s predpisi, ki urejajo evidentiranje nepremičnin, geodetsko izmero in naloge v skladu s predpisi o državnem geodetskem referenčnem sistemu, geodetske meritve, povezane s projektiranjem, gradnjo in uporabo objektov, zakoličbo objektov, izdelavo geodetskih načrtov, kontrolnih opazovanj in izdelavo deformacijskih analiz, transformacije podatkov med različnimi državnimi koordinatnimi sistemi ter kartiranje, obdelavo, analizo in interpretacijo prostorskih podatkov.

Usmeritve geodetske inšpekcije v letu 2019:

- zagotavljati večjo pravno varnost lastnikov nepremičnin, večjo varnost vlaganj v nepremičnine ter investicij, povezanih z nepremičninami in nepremičninskim trgom;
- zagotavljati izpolnjevanje pogojev podjetij in v njih zaposlenih posameznikov za opravljanje geodetske dejavnosti;
- zagotavljati izpolnjevanje pogojev za pridobitev naziva pooblaščen inženir geodetske stroke;
- splošni nadzor nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov s področja geodetske dejavnosti ter nad izvajanjem geodetskih dejavnosti in geodetskih storitev;
- zagotavljanje izvajanja kazenskih določb Zakona o evidentiranju nepremičnin v primeru neizpolnjevanja obveznosti evidentiranja nepremičnin;
- zagotavljati pravilno označevanje ulic in stavb.

Vsa dejanja in postopki geodetske inšpekcije so namenjeni doseganju teh temeljnih ciljev, s tem namenom inšpektor tudi dosledno vodi inšpekcijske in prekrškovne postopke.

4.2.2 INŠPEKCIJSKI NADZOR

Geodetska inšpekcija je v letu 2019 prejela 69 prijav, ki so knjižene v 62 prijavnih zadev. Večina se jih še vedno nanaša na opravljanje geodetskih storitev na terenu in njihovo domnevno nepravilnost, čeprav se nestrinjanje z vzpostavitev katastrske meje v naravi rešuje v sodnem postopku za določitev meje, kar pa je povezano s precejšnjimi stroški. Za skladnost izdelka oziroma dela s predpisi geodetske stroke je odgovoren pooblaščen inženir geodetske stroke, ki s svojim podpisom in identifikacijsko številko na elaboratu potrdi njegovo pravilnost. V vseh obravnavanih primerih se preveri, ali ima geodetsko podjetje pridobljeno dovoljenje za izvajanje geodetskih storitev in ali je posamezne naloge, ki so podlaga za urejanje mej zemljišč, izravnavo meje, parcelacijo, določitev zemljišča pod stavbo in vpis stavb v kataster stavb, opravil posameznik (pooblaščen inženir geodezije) z ustrežno strokovno izobrazbo, praktičnimi izkušnjami in opravljenim posebnim strokovnim izpitom pri IZS.

Po uradni dolžnosti je bilo leta 2019 uvedenih 138 postopkov, od tega je bilo 23 inšpekcijskih in 112 prekrškovnih postopkov. Trije drugi splošni postopki so se nanašali na delovanje geodetske inšpekcije.

Preglednica 19: Število prejetih prijav in inšpekcijskih postopkov

2019	Inšpekcijski nadzor na geodetskem področju
Število prejetih prijav	69
Število inšpekcijskih postopkov	23

V letu 2019 je bilo rešenih 115 prekrškovnih zadev, 36 prijavnih zadev in šest drugih splošnih zadev ter nobena inšpekcijska upravna geodetska zadeva.

Geodetska inšpekcija je imela 31. decembra 2019 odprtih 177 zadev, od tega 123 prekrškovnih, pet drugih splošnih zadev in 35 upravnih geodetskih. Na dan 31. decembra 2019 je bilo odprtih 14 prijavnih zadev.

Leta 2019 je geodetska inšpektorica v zvezi s postopki poslala 506 dopisov, odgovorov, obvestil in pojasnil strankam, prijaviteljem in drugim.

Na delovnem področju geodetske inšpekcije v letu 2019 niso bile izdane inšpekcijske odločbe za odpravo nepravilnosti.

Geodetska inšpekcija prejme tudi posamezne prijave oziroma pritožbe, ki se nanašajo na konkretne akte geodetskih uprav ali »napake«, ki so jih stranke zaznale v arhivskih podatkih geodetskih uprav. Za reševanje takih in podobnih prijav geodetska inšpekcija ni pristojna.

Pogoste so tudi prijave v zvezi z odstranitvijo oziroma poškodovanjem mejnih znamenj, vendar geodetska inšpekcija v materialnem predpisu nima podlage za izdajo ureditvenih odločb, temveč lahko uvede le prekrškovni postopek.

Tudi v letu 2019 beležimo povečano število prijav v zvezi z domnevno nepopolnimi ali nepravilnimi podatki v katastru stavb in registru nepremičnin. Zakon o evidentiranju nepremičnin predpisuje obvezno evidentiranje stavb v kataster stavb in register nepremičnin. Kadar geodetska uprava ugotovi, da stavba ni evidentirana v katastru stavb ali registru nepremičnin in zavezanec tega ne stori niti po opozorilu geodetske uprave, ta geodetski inšpekciji le predlaga uvedbo postopka o prekršku, saj v materialnem predpisu ni podlage za izdajo ureditvenih odločb.

Na področju izvajanja nadzora geodetske inšpekcije se večina prijav nanaša na opravljanje geodetskih storitev na terenu in njihove domnevne nepravilnosti, čeprav se vprašanje nestrinjanja z vzpostavitvijo katastrske meje v naravi rešuje v sodnem postopku. Prav tako se veliko prijav geodetski inšpekciji nanaša na izvajanje strokovnega nadzora nad pooblaščenimi inženirji geodezije, za kar je pristojna Inženirska zbornica Slovenije. Nekaj prijav se nanaša tudi na delo posameznih območnih geodetskih uprav in geodetskih pisarn, kar seveda prav tako ni v pristojnosti geodetske inšpekcije. Povečuje se število predlogov za uvedbo prekrškovnega postopka, ki jih zaradi neevidentiranja nepremičnin na geodetsko inšpekcijo pošlje GURS. Ker delo geodetske inšpekcije opravlja še vedno le ena geodetska inšpektorica, na kar neuspešno opozarjamo že leta, je to za učinkovit nadzor vseh predpisov ter na novo dodeljenih nalog iz pristojnosti geodetske inšpekcije premalo.

V letnem načrtu dela za leto 2019 smo za doseganje cilja splošnega nadzora nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov s področja geodetske dejavnosti ter izvajanjem geodetskih dejavnosti in storitev predvideli 70 geodetskih inšpekcijskih pregledov oziroma prekrškovnih postopkov. Geodetska

inšpektorica jih je v letu 2019 od 70 načrtovanih inšpekcijskih pregledov oziroma prekrškovnih postopkov za leto 2019 izvedla 228⁶, kar pomeni, da je načrt izpolnjen.

Natančnejše stanje s podatki o pomembnejših dejanjih in ukrepih geodetske inšpekcije v okviru postopkov v letu 2019 prikazujeta preglednici 20 in 21.

Preglednica 20: Dejanja in ukrepi geodetske inšpekcije v letu 2019

Oznake vrstic	Evidentiranje prijav in pobud	Prekrškovna zadeva	Upravna geodetska Zadeva	Skupaj
Obvestilo o prekršku z zahtevo		185		185
Zapisnik: prekrškovni		18		18
Zapisnik: ugotovitveni	1		24	25

Natančnejše stanje s podatki o dejanjih in ukrepih geodetske inšpekcije v okviru postopkov upravnih geodetskih zadev, prekrškovnih zadev in akcij v letu 2019, ki so bili opravljeni pri uresničevanju treh ciljev (1 – GEODETI, 2 – EVIDENCE NEPREMIČNIN in 3 – OZNAČEVANJE), prikazuje spodnja preglednica.

Preglednica 21: Dejanja in ukrepi geodetske inšpekcije po temeljnih nalogah v letu 2019

Vrsta dokumenta	Geo1 – GODETI	Geo2 – EVIDENCE NEPREMIČNIN	Geo3 – OZNAČEVANJE
Obvestilo: o prekršku z zahtevo za izjavo		174	11
Odločba: opomin		54	6
Odločba: prekrškovna		9	
Sklep: ustavitev postopka	13	1	
Zapisnik: prekrškovni		7	11
Zapisnik: ugotovitveni	23	1	

Opomba: En dokument ima lahko tudi več temeljnih nalog.

Spodnja preglednica prikazuje predvideno število inšpekcijskih pregledov oziroma prekrškovnih postopkov po temeljnih nalogah geodetske inšpekcije v letu 2019 in doseganje načrta po temeljnih nalogah.

Preglednica 22: Opravljeni inšpekcijski pregledi v letu 2019

Temeljna naloga – geodetska inšpekcija	Predvideni inšpekcijski pregledi v letu 2019	Opravljeni inšpekcijski pregledi v letu 2019
– Nadzor nad izpolnjevanjem pogojev za opravljanje geodetske dejavnosti za geodetske gospodarske subjekte in pooblaščen inženirje geodezije	20 inšpekcijskih pregledov oziroma prekrškovnih postopkov	23 inšpekcijskih pregledov oziroma prekrškovnih postopkov = 115-odstotna izpolnitev načrta

⁶ Sem spadajo zapisniki (redni, kontrolni in izredni) ter obvestilo o prekršku z zahtevo za izjavo v upravnih geodetskih in prekrškovnih zadevah ter akcijah.

– Nadzor nad evidencami nepremičnin	50 inšpekcijskih pregledov oziroma prekrškovnih postopkov	182 inšpekcijskih pregledov oziroma prekrškovnih postopkov = 364-odstotna izpolnitev načrta
Zagotavljanje pravilnega označevanja ulic in stavb	Števila pregledov ni mogoče načrtovati – obravnavane bodo vse prejete pobude.	22

Opomba: En zapisnik ima lahko tudi več temeljnih nalog, zato vsota pregledov po temeljnih nalogah ni enaka številu pregledov, ki se štejejo v kvoto 70.

Število pregledov je pridobljeno v okviru postopkov: upravna geodetska zadeva, prekrškovna zadeva in akcija, na dokumentih: vsi zapisniki, brez zapisnika, prijava ter obvestila o prekršku z zahtevo za izjavo.

Preglednica 23: Dejanja geodetske inšpekcije po temeljnih nalogah v letu 2019 – vsota

Oznake vrstic	Geo1 GEODETI	Geo2 – EVIDENCE NEPREMIČNIN	Geo3 – OZNAČEVANJE	Skupna vsota
Obvestilo: o prekršku z zahtevo za izjavo		174	11	185
Zapisnik: prekrškovni		7	11	18
Zapisnik: ugotovitveni	23	1		24
Skupna vsota	23	182	22	227

4.2.3 PREKRŠKOVNI POSTOPEK

Prekrškovni organi odločajo v postopkih za prekrške prekrškovnega organa oziroma v t. i. hitrih postopkih, ki se začnejo po uradni dolžnosti ali z vložitvijo pisnega predloga oškodovanca, državnega tožilca ali državnega organa, nosilca javnih pooblastil ali samoupravne lokalne skupnosti. Pri ugotovljeni storitvi prekrška se storilcu izreče globa, vendar pa lahko pooblaščen uradna oseba prekrškovnega organa namesto izreka sankcije kršilca samo opozori.

Geodetska inšpekcija v okviru prekrškovnega postopka razmeroma pogosto obravnava prijave v zvezi z odstranitvijo oziroma poškodovanjem mejnih znamenj. Prijave običajno temeljijo na obtožbah »sosedu«, domnevnemu kršilcu pa storjenega prekrška pogosto ni mogoče dokazati. Kadar je kršilcu dokazano, da je bil z odstranitvijo oziroma poškodovanjem mejnikov storjen prekršek iz malomarnosti ali namerno, se izda odločba o prekršku. Postopek o prekršku je bil uveden na podlagi vseh tistih prijav, ki so že na začetku ali pozneje po pozivu k dopolnitvi vsebovale osnovne ključne podatke za uvedbo postopka: podatek o domnevnem kršilcu, času storitve prekrška in lokaciji nezakonito

postavljenih, odstranjenih ali poškodovanih mejnikov (označeno na ustreznem zemljiškokatastrskem prikazu parcel).

Vodenje prekrškovnih postopkov je redno delo. Leta 2019 je bilo prejetih 63 predlogov za uvedbo postopka o prekršku predvsem zaradi neevidentirane stavbe v katastru stavb in predložitve nepravilnih ali nepopolnih podatkov o posameznih delih stavb v register nepremičnin. Geodetska inšpektorica je leta 2019 uvedla 112 prekrškovnih postopkov. Izdanih je bilo devet odločb o prekršku, skupna višina izrečenih glob je 533,84 evra. V letu 2019 je bilo rešenih 183 prekrškovnih zadev.

V prekrškovnih postopkih je geodetska inšpekcija v letu 2019 izdala 185 obvestil o prekršku, devet prekrškovnih odločb in 60 odločb z opominom. Kršilci se po prejemu obvestila o uvedbi postopka o prekršku v večini primerov ustrezno odzovejo in po prejemu dodatnega poziva inšpekcije uredijo vse potrebno za vpis stavbe v kataster stavb, za kar predložijo tudi ustrezno dokazilo. V takih primerih so kršilcem izdane odločbe z opominom. Kadar je bila kršitev odpravljena še pred uvedbo postopka o prekršku, kršilci prejmejo le pisni opomin. Kršitev je bila namreč storjena tudi v teh primerih, saj ni bila odpravljena v zakonitem roku, pač pa naknadno. V prekrškovnih postopkih smo na geodetski inšpekciji v letu 2019 prejeli eno odločitev o zahtevi za sodno varstvo.

Natančnejše stanje s podatki o pomembnejših dejanjih in ukrepih geodetske inšpekcije v okviru prekrškovnih postopkov v letu 2019 prikazuje spodnja preglednica.

Preglednica 24: Dejanja in ukrepi geodetske inšpekcije v okviru prekrškovnih postopkov v letu 2019

Število prekrškovnih postopkov	Število obvestil o prekršku	Število opozoril	Število PN	Št. odl. – GLOBA	Št. odl. – OPOMIN	Število ZSV
112	185	36	0	9	60	2

V spodnji preglednici je prikazana skupna višina izrečenih glob, prikazana kot nastanek terjatve, višina izvršenih plačil izrečenih glob kot plačilo terjatve ter višina izvršenih plačil izrečenih glob s priznanim 50-odstotnim popustom.

Preglednica 25: Terjatve v prekrškovnih postopkih geodetske inšpekcije v letu 2019

	Prekrškovna globa (v evrih)
Nastanek terjatve	533,84
Plačilo terjatev	450,52
Plačilo s 50-odstotnim popustom	183,48

4.2.4 AKCIJE V LETU 2019

V letu 2019 sta bili opravljeni dve akciji geodetske inšpekcije z namenom ugotavljanja in preprečevanja večjega obsega kršitev in zaščite javnega interesa, in sicer za:

- doseganje cilja večje pravne varnosti lastnikov nepremičnin, večje varnosti vlaganj v nepremičnine in investicij, povezanih z nepremičninami in nepremičninskim trgom,

- zagotavljanje izpolnjevanja pogojev gospodarskih subjektov s področja geodezije in v njih zaposlenih posameznikov za opravljanje geodetske inženirske dejavnosti.

V nadaljevanju sta kratek opis posamezne akcije in poročilo o stanju oziroma ukrepih.

4.2.4.1 USMERJENA AKCIJA GEODETSKE INŠPEKCIJE V ZVEZI Z EVIDENTIRANJEM NEPREMIČNIN

Geodetska inšpekcija Inšpektorata RS za okolje in prostor (v nadaljnjem besedilu: geodetska inšpekcija) je v letu 2019 izvedla načrtovano akcijo iz letnega načrta v zvezi z evidentiranjem nepremičnin v katastru stavb in registru nepremičnin. Kataster stavb je poleg zemljiškega katastra temeljna evidenca o nepremičninah. Druge evidence, ki jih vodijo različni organi državne uprave, so povezujejo z zemljiškim katastrom po identifikacijski oznaki katastrske občine (šifra k. o.) in parcele (parcelna številka), s katastrom stavb pa z identifikacijsko oznako stavbe oziroma dela stavbe.

Ker je kataster stavb temeljna evidenca o stavbah, je tudi geodetska inšpekcija posvetila posebno pozornost tej evidenci.

Zahtevo za vpis stavbe v kataster stavb lahko vloži investitor gradnje, lastnik parcele, na kateri stoji stavba ali je z njo povezana, imetnik stavbne pravice, lastnik stavbe ali dela stavbe, uporabnik stavbe ali dela stavbe ali upravnik stavbe. Investitor gradnje mora vložiti zahtevo za vpis stavbe v kataster stavb najpozneje v 30 dneh po izvedbi vseh zaključnih gradbenih del. Če se začne stavba uporabljati pred izvedbo vseh zaključnih gradbenih del, mora investitor gradnje vložiti zahtevo za vpis stavbe v kataster stavb ob začetku uporabe stavbe ali dela stavbe. Investitor gradnje mora vložiti zahtevo za vpis stavbe v kataster stavb pred prvo prijavo stalnega bivališča ali sedeža pravne osebe v stavbi.

Nadzor nad evidenco katastra stavb opravi geodetska uprava. Kadar ugotovi, da stavba ali del stavbe ni evidentiran v katastru stavb in so izpolnjeni pogoji za evidentiranje stavbe v katastru stavb, pozove ne glede na leto izgradnje stavbe lastnika parcele, ki je povezana s stavbo, ali imetnika stavbne pravice, če je na tej parceli vzpostavljena stavbna pravica, da v treh mesecih po prejemu poziva vloži zahtevo za vpis stavbe v kataster stavb. Če geodetska uprava ugotovi, da so na stavbi ali delu stavbe nastale spremembe in bi moral lastnik dela stavbe, imetnik stavbne pravice ali upravnik stavbe vložiti zahtevo za spremembo podatkov katastra stavb, pa tega ni storil, ga pozove, da v treh mesecih vloži zahtevo za spremembo podatkov katastra stavb. Če lastnik parcele ali imetnik stavbne pravice oziroma upravnik stavbe tega v določenem roku ne stori, geodetska uprava poda geodetski inšpekciji predlog za uvedbo prekrškovnega postopka.

Tudi nadzor nad evidenco registra nepremičnin opravi geodetska uprava. Kadar ugotovi, da vpisani registrski podatki ne ustrezajo dejanskemu stanju, pozove lastnika ali upravnika, da podatke sporoči z vprašalnikom. Lastnik ali upravnik stavbe mora geodetski upravi najpozneje v 30 dneh od dneva prejema vprašalnika poslati pravilne in popolne podatke o nepremičnini. Če lastnik ali upravnik stavbe v tem roku ne pošlje izpolnjenega vprašalnika ali pošlje nepopolno izpolnjeni vprašalnik, geodetska uprava geodetski inšpekciji prav tako poda predlog za uvedbo prekrškovnega postopka.

V letu 2019 je geodetska inšpekcija obravnavala 117 zadev zaradi neevidentiranja stavb v kataster stavb oziroma zaradi napačnega evidentiranja podatkov v registru nepremičnin. V vseh primerih so bili

vedeni prekrškovni postopki. Pri tem so bile ugotovljene različne okoliščine prekrška. Izdano je bilo sedem odločb o prekršku z izrečeno globo, 47 odločb z izrekom opomina in 19 pisnih opozoril. V skladu z 51. členom Zakona o prekrških (ZP-1) je bilo zaradi različnih razlogov ustavljenih 36 prekrškovnih postopkov, torej odločba o prekršku v teh primerih ni bila izdana.

Glede na stanje v preteklih letih je po uvedbi prekrškovnih postopkov evidentiranja nepremičnin opaziti ustrežnejši odziv kršilcev. Ti v večini primerov po prejemu obvestila geodetske inšpekcije o uvedbi prekrškovnega postopka naročijo pri pooblaščenih geodetskih podjetjih potreben elaborat za evidentiranje stavbe v kataster stavb in evidentiranje zemljišča pod stavbo v zemljiški kataster in tako odpravijo kršitev še pred izdajo odločbe o prekršku.

4.2.4.2 USMERJENA AKCIJA NADZORA GEODETSKE INŠPEKCIJE NAD GEODETSKIMI PODJETJI

Geodetska inšpekcija Inšpektorata RS za okolje in prostor je v letu 2019 izvedla načrtovano akcijo nadzora nad geodetskimi podjetji s ciljem ugotavljanja zakonsko določenih pogojev za geodetska podjetja in v njih zaposlenih posameznikov za opravljanje geodetske dejavnosti. V okviru akcije se je ugotavljalo, ali izbrana geodetska podjetja izpolnjujejo pogoje za opravljanje geodetske dejavnosti.

Dejavnost na področju poklicnih nalog pooblaščenih inženirjev geodezije lahko opravlja gospodarski subjekt, ki izpolnjuje pogoje za opravljanje geodetske inženirske dejavnosti na podlagi Zakona o arhitekturni in inženirski dejavnosti. V Poslovnem registru Slovenije mora imeti vpisano dejavnost 71.121 (geofizikalne meritve, kartiranje). Poleg tega mora izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da ima za polni delovni čas ali za krajši delovni čas v posebnih primerih v skladu z zakonom, ki ureja delovna razmerja, zaposlenega vsaj enega pooblaščenega inženirja geodezije; ali če imajo najmanj polovico deležev v družbi družbeniki, ki so pooblaščeni inženirji geodezije ali gospodarski subjekt, ki izpolnjuje pogoje za opravljanje geodetske inženirske dejavnosti iz tega zakona in je eden od pooblaščenih inženirjev geodezije hkrati poslovodni organ; ali če je fizična oseba, ki samostojno opravlja geodetsko inženirsko dejavnost za polni delovni čas ali za krajši delovni čas v posebnih primerih v skladu z zakonom, ki ureja delovna razmerja, sama pooblaščen inženir geodezije;
- da ima zagotovljeno zavarovanje pred odgovornostjo za škodo v skladu s tem zakonom;
- da ni v stečajnem postopku.

V Zakonu o arhitekturni in inženirski dejavnosti je tudi določeno, da gospodarski subjekti, ki na dan začetka uporabe tega zakona opravljajo dejavnost po tem zakonu in izpolnjujejo pogoje iz ZGeoD-1, lahko opravljajo dejavnost pod pogoji, opredeljenimi v ZGeoD-1, še najdlje do 1. 6. 2019. Vsi gospodarski subjekti, ki so bili v letu 2019 podvrženi nadzoru geodetske inšpekcije, so morali izkazati 100-odstotno izpolnjevanje pogojev po Zakonu o arhitekturni in inženirski dejavnosti, saj so bili pozvani k predložitvi dokazil o izpolnjevanju pogojev za opravljanje geodetske inženirske dejavnosti po 1. 6. 2019.

Iz Poslovnega registra Slovenije je bilo naključno izbranih 20 geodetskih podjetij, ki imajo registrirano kot glavno dejavnost 71.121 (geofizikalne meritve, kartiranje). Izbrana podjetja so enakomerno

razpršena po celi Sloveniji. Med obravnavanimi podjetji je bilo 10 samostojnih podjetnikov in 10 družb z omejeno odgovornostjo.

Glede izpolnjevanja pogojev, ki jih mora posamezni geodetski gospodarski subjekt izkazati v zvezi z opravljanjem geodetske dejavnosti, je bilo ugotovljeno, da dva gospodarska subjekta ne izpolnjujeta pogojev, ki jih predpisuje Zakon o arhitekturni in inženirski dejavnosti. Za ta dva gospodarska subjekta bo uveden postopek o prekršku. Šest geodetskih gospodarskih subjektov je bilo pozvanih k dopolnitvi poslanih dokumentacije in je postopek pridobivanja dokumentacije v času poročanja še tekel.

V preostalih 12 primerih so geodetski gospodarski subjekti poslali skupaj z izjavo vso zahtevano dokumentacijo. Sodelovanje pooblaščenega inženirja s področja geodezije so izkazali s priloženim izpisom obveznih zdravstvenih zavarovanj, iz katerega je razvidno, da ima predmetni gospodarski subjekt (zavezanec pri ZZS) sklenjeno obvezno zdravstveno zavarovanje za (vsaj enega) pooblaščenega inženirja s področja geodezije, ki je pri Inženirski zbornici Slovenije vpisan v Imenik pooblaščenih inženirjev z aktivnim poklicnim nazivom.

Zavarovanje pred odgovornostjo za škodo gospodarski subjekti izkazujejo s sklenjeno polico za zavarovanje splošne in poklicne odgovornosti iz geodetske dejavnosti. Z zavarovanjem je krita odgovornost zaradi malomarnega ravnanja, ki ima za posledico nastanek škode ali stvarne napake. Med škodo, ki je predmet zavarovalnega kritja, šteje tudi škoda v obliki znižanja vrednosti posla ali gradnje. Škoda je krita za ravnanja, izvedena v času trajanja zavarovanja, višina zavarovalne vsote pa je bila v vseh primerih 50.000 evrov ali več.

Gospodarski subjekti so izkazovali, da niso v stečajnem postopku, z ustreznim potrdilom pristojnega Okrožnega sodišča.

4.3 STANOVANJSKA INŠPEKCIJA

4.3.1 PRISTOJNOST IN ZAKONODAJA

Pristojnosti stanovanjske inšpekcije Inšpektorata RS za okolje in prostor so določene v Stanovanjskem zakonu, Zakonu o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb ter podzakonskih aktih.

V Stanovanjskem zakonu (v nadaljnjem besedilu: SZ-1) določene pristojnosti nalagajo stanovanjski inšpekciji, da zagotavlja uresničevanje javnega interesa na stanovanjskem področju, kar pomeni zagotavljanje takšnega stanja v večstanovanjskih stavbah, da je omogočena njihova normalna raba in so zagotavljeni pogoji za njihovo učinkovito upravljanje.

V ta namen so inšpektorji izvajali ukrepe zoper etažne lastnike, da bi zagotovili vzdrževanje skupnih delov v skladu z normativi za vzdrževanje stanovanjskih stavb in določili začasnega upravnika tam, kjer je ta obvezen. Izvajali so tudi ukrepe zoper posamezne etažne lastnike, da bi zagotovili vzdrževanje stanovanja tako, da se prepreči škoda, ki nastaja drugim stanovanjem ali skupnim delom, ali da se najemniku omogoči normalna uporaba stanovanja. Prepovedali so opravljanje dejavnosti v stanovanju in izvajanje posegov v skupne dele z vgradnjo naprav, če zanje niso izpolnjeni pogoji, določeni v zakonu.

Po določbi 153. a člena SZ-1 nadzor nad neprofitnimi stanovanjskimi organizacijami izvaja stanovanjska inšpekcija. Poslovanje neprofitnih organizacij urejajo 151. do 153. člen SZ-1 in Pravilnik o posebnih pogojih delovanja neprofitnih stanovanjskih organizacij. Stanovanjska inšpekcija v letu 2019 ni opravila nadzora nad poslovanjem neprofitnih stanovanjskih organizacij glede izvajanja določil stanovanjskih predpisov, saj je usklajeno akcijo nadzora vseh neprofitnih stanovanjskih organizacij opravila v letu 2016.

Zakon o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb (v nadaljnjem besedilu: ZVKSES) je začel veljati 1. avgusta 2004. Namen zakona je zavarovanje kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb pred finančno nesposobnostjo investitorjev, ko ti še pred končanjem graditve začnejo prodajati nepremičnine, pri čemer se kupci zavežejo, da bodo del kupnine plačali pred izročitvijo predmeta prodaje. Nadzor nad tem, ali prodajalci pri prodaji stanovanjskih stavb in stanovanj potrošnikom ravna v skladu z določbami o prodaji, ki so urejene v drugem poglavju zakona, opravljajo stanovanjski inšpektorji. Če prodajalec sklepa prodajne pogodbe oziroma oglašuje prodajo v nasprotju z določbami tega zakona, mu stanovanjski inšpektor glede na vsebino kršitve sklepanje prodajnih pogodb oziroma oglaševanje prepove ali odredi ukrepe za odpravo nepravilnosti. Kadar inšpektor oceni, da je zaradi načina in obsega kršitve to potrebno za zaščito kupcev, svojo odločbo objavi tudi javno. Leta 2019 je bila izvedena usklajena akcija na podlagi ZVKSES, kar je podrobneje opisano v nadaljevanju tega poročila.

Zastavljeni cilji na področju stanovanjskih zadev v letu 2019 so bili:

- zagotavljanje vzdrževanja skupnih delov v večstanovanjskih stavbah;
- zagotavljanje popravil in odprava napak v posameznih delih večstanovanjskih stavb;
- prepoved opravljanja dejavnosti v stanovanju in izvajanja posegov v skupne dele z vgradnjo naprav, če zanje niso izpolnjeni vsi pogoji;
- nadzor upravnikov;
- nadzor poslovanja prodajalcev stanovanj in enostanovanjskih stavb v fazi prodaje posameznim kupcem;
- nadzor neprofitnih stanovanjskih organizacij;
- nadzor etažnih lastnikov in najemnikov;
- nadzor nad normalno uporabo najemnih stanovanj.

Temeljni cilji dela stanovanjske inšpekcije v letu 2019 so opredeljeni v okviru sedmih temeljnih nalog, in sicer:

- zagotavljanje vzdrževanja skupnih delov in popravil v posameznih delih večstanovanjskih stavb,
- nadzorovanje opravljanja dejavnosti v stanovanju in izvajanja posegov v skupne dele,
- učinkovito upravljanje in nadzor upravnikov,
- nadzor poslovanja prodajalcev stanovanj in enostanovanjskih stavb v fazi prodaje posameznim kupcem ter nadzor zavarovanja plačil kupnine,
- nadzor neprofitnih stanovanjskih organizacij,
- nadzor etažnih lastnikov in najemnikov,
- najemna stanovanja.

Vsa dejanja in postopki stanovanjske inšpekcije so namenjeni doseganju teh temeljnih ciljev. S tem namenom inšpektorji tudi dosledno vodijo inšpekcijske in prekrškovne postopke.

4.3.2 INŠPEKCIJSKI NADZOR

Delo stanovanjske inšpekcije je na dan 31. decembra 2019 opravljalo šest stanovanjskih inšpektorjev, ki imajo pooblastilo za vodenje inšpekcijskih postopkov za območje Slovenije.

Stanovanjski inšpektorji so v letu 2019 prejeli 466 prijav, ki so knjižene v 401 prijavnih zadev. Po uradni dolžnosti je bilo leta 2019 uvedenih 1.038 postopkov, od tega je bilo 289 inšpekcijskih in 105 prekrškovnih postopkov, 647 drugih splošnih postopkov pa se je nanašalo na delovanje stanovanjske inšpekcije.

Preglednica 26: Število prejetih prijav in inšpekcijskih postopkov

2019	Inšpekcijski nadzor na stanovanjskem področju
Število prejetih prijav	466
Število inšpekcijskih postopkov	289

V letu 2019 je bilo rešenih 156 inšpekcijskih zadev (upravna stanovanjska), 25 prekrškovnih zadev, 156 prijavnih zadev in 37 drugih splošnih zadev. Stanovanjska inšpekcija je imela 31. decembra 2019 odprtih 656 zadev, od katerih je 174 upravnih stanovanjskih, 69 prekrškovnih in 122 drugih splošnih zadev. Na dan 31. decembra 2019 je tako skupno odprtih 291 prijavnih zadev.

V letu 2019 so stanovanjski inšpektorji v zvezi s postopki poslali 1.839 dopisov, odgovorov, obvestil in pojasnil strankam, prijaviteljem in drugim.

Natančnejše stanje s podatki o pomembnejših dejanjih in ukrepih stanovanjske inšpekcije v okviru postopkov v letu 2019 prikazujeta preglednici Preglednica 27 in Preglednica 28:

Preglednica 27: Dejanja in ukrepi stanovanjske inšpekcije v letu 2019

Oznake vrstic	Prekrškovna zadeva	Evidentiranje prijav	Upravna stanovanjska zadeva	Skupaj
Redni pregledi			6	6
Izredni pregledi			179	179
Kontrolni pregledi			25	25
Ugotovitveni zapisnik		12	113	125
Zaslišanja			4	4
Drugi zapisniki	24		6	30

Preglednica 28: Ukrepi stanovanjske inšpekcije v letu 2019

Oznake vrstic	Upravna stanovanjska zadeva
Odločba: upravna	83
Sklep: dovolitev izvršbe (PRISILITEV)	30
Sklep: denarna kazen	41

Sklep: ustavitev postopka	143
Sklep: upravni	39
Skupna vsota	336

Natančnejše stanje s podatki o dejanjih in ukrepih stanovanjske inšpekcije v okviru inšpekcijskih postopkov: upravna stanovanjska, prekrškovna zadeva in akcija v letu 2019, ki so bili izvedeni pri uresničevanju šestih ciljev: S1 – VZDRŽEVANJE, S2 – DEJAVNOSTI IN SKUPNI DELI, S3 – UPRAVLJANJE, S4 – VARSTVO KUPCEV STANOVANJ, S5 – NEPROFITNE ORGANIZACIJE, S6 – ETAŽNI LASTNIKI IN NAJEMNIKI in S7 – NAJEMNA STANOVANJA, prikazuje spodnja preglednica.

Preglednica 29: Dejansa in ukrepi stanovanjske inšpekcije po temeljnih nalogah v letu 2019

Oznake vrstic	S1 – VZDRŽEVANJE	S2 – DEJAVNOSTI IN SKUPNI DELI	S3 – UPRAVLJANJE	S4 – VARSTVO KUPCEV STANOVANJ	S6 – ETAŽNI LASTNIKI IN NAJEMNIKI	S7 – NAJEMNA STANOVANJA
Odločba: upravna	66	6	8	1	2	
Sklep: denarna kazen	39		2			
Sklep: dovolitev izvršbe (PRISILITEV)	22		8			
Sklep: upravni	16	6	1	15	1	
Sklep: ustavitev postopka	90	28	10	14	1	
Zapisnik: izredni kontrolni pregled	22	3				
Zapisnik: izredni pregled	157	15	1		6	
Zapisnik: redni pregled	3	3				
Zapisnik: ugotovitveni	40	11	36	25	2	
Zapisnik: zaslišanje	4					

Opomba: En dokument ima lahko tudi več temeljnih nalog.

Spodnja preglednica prikazuje načrtovano število inšpekcijskih pregledov po temeljnih nalogah stanovanjske inšpekcije v letu 2019 in doseganje načrta po temeljnih nalogah.

Preglednica 30: Opravljeni inšpekcijski pregledi leta 2019

Temeljna naloga – stanovanjska inšpekcija	Število načrtovanih inšpekcijskih pregledov za leto 2019	Število opravljenih inšpekcijskih pregledov v letu 2019
zagotavljanje vzdrževanja skupnih delov in popravil v posameznih delih večstanovanjskih stavb	120 inšpekcijskih pregledov	223 = 185,8-odstotna izpolnitev načrta

nadzor opravljanja dejavnosti v stanovanju in izvajanja posegov v skupne dele	10 inšpekcijskih pregledov	32 = 320-odstotna izpolnitev načrta
učinkovito upravljanje in nadzor upravnikov	35 inšpekcijskih pregledov	38 = 108,6-odstotna izpolnitev načrta
nadzor poslovanja prodajalcev stanovanj in enostanovanjskih stavb v fazi prodaje posameznim kupcem ter nadzor zavarovanja plačil kupnine	25 inšpekcijskih pregledov	25 = 100-odstotna izpolnitev načrta
nadzor neprofitnih stanovanjskih organizacij	Števila pregledov ni mogoče načrtovati – leta 2016 so bile pregledane vse neprofitne stanovanjske organizacije.	0
nadzor etažnih lastnikov in najemnikov	10 inšpekcijskih pregledov	9 = 90-odstotna izpolnitev načrta
najemna stanovanja	Števila pregledov ni mogoče načrtovati.	0

Opomba: En zapisnik ima lahko tudi več temeljnih nalog, zato vsota pregledov po temeljnih nalogah ni enaka številu pregledov, ki se štejejo v kvoto 200. Število pregledov je bilo pridobljeno v okviru postopkov: upravna stanovanjska zadeva, prekrškovna zadeva in akcija, na dokumentih: redni in izredni zapisniki, kontrolni redni in izredni zapisniki ter redni in izredni zapisniki z zaslišanjem, ugotovitveni zapisnik.

Za leto 2019 je bilo načrtovanih 200 inšpekcijskih pregledov, dejansko opravljenih pa 335⁷, kar pomeni, da je načrt izpolnjen.

V povezavi s temeljno nalogo stanovanjske inšpekcije glede nadzora nad etažnimi lastniki in najemniki je stanovanjska inšpekcija opravila devet od načrtovanih desetih inšpekcijskih pregledov, kar pomeni, da je do izpolnitve načrta v tem delu zmanjkal le en pregled.

Tudi v letu 2019 se je večina ureditvenih odločb, izdanih v zvezi z upravljanjem, nanašala na vzdrževanje skupnih delov in popravilo napak v posameznem delu. V tem letu so se zadeve na terenu pogosto uredile že z najavo ogleda stanovanjskega inšpektorja oziroma med ugotovitvenim inšpekcijskim postopkom po izvedenem prvem ogledu. V postopkih v zvezi z ZVKSES je bilo v letu 2019 ugotovljenih nekaj nepravilnosti pri preverjanju, ali prodajalci nepremičnin ravnaajo v skladu z določbami Zakona o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb. V inšpekcijskih postopkih je bilo ugotovljeno, da so prodajalci začeli oglaševati nove nepremičnine, čeprav v skladu s 5. členom ZVKSES niso bili določeni splošni pogoji prodaje posameznih delov stavbe v obliki notarskega zapisa oziroma za gradnjo ni bilo izdano dokončno gradbeno dovoljenje. Več o ugotovitvah je zapisano pri akciji usmerjenega nadzora.

⁷ Tu smo šteli: v okviru upravnih stanovanjskih zadev: redni in izredni zapisniki, kontrolni redni in izredni zapisniki, redni in izredni zapisniki z zaslišanjem ter ugotovitveni zapisnik.

Zoper izrečene inšpekcijske ukrepe lahko stranke v postopku vložijo pravna sredstva. V letu 2019 je stanovanjska inšpekcija prejela 17 pritožb zoper izdane akte v inšpekcijskem postopku, število odločitev drugostopenjskega organa, ki se nanašajo na vložena pravna sredstva, pa je razvidno iz preglednice. V letu 2019 je bilo za inšpektorat ugodnih kar 84,61 odstotka odločitev instančnega organa.

V dveh primerih je bil akt v celoti odpravljen (15,38 odstotka), kar pomeni, da je bilo v letu 2019 15,38 odstotka odločitev instančnega organa za inšpektorat neugodnih.

Preglednica 31: Odločitve o vloženi pritožbah

Odločba: II. stopnje (upravna)	INŠP_Stan	Skupna vsota
akt v celoti odpravljen	2	15,38 %
pritožba se zavrne	8	61,54 %
pritožba se zavrže	3	23,08 %
Skupna vsota	13	100,00 %

V izvršilnih postopkih, ki se vodijo po uradni dolžnosti, je bilo izdanih 30 sklepov o dovolitvi izvršbe z denarno prisilo.

4.3.3 PREKRŠKOVNI POSTOPEK

Vodenje prekrškovnih postopkov je redno delo. Po Zakonu o prekrških so stanovanjski inšpektorji uradne osebe prekrškovnega organa, ki vodijo postopke po uradni dolžnosti v tako imenovanem hitrem postopku. V letu 2019 smo prejeli en predlog za uvedbo postopka o prekršku. Stanovanjski inšpektorji so v letu 2019 uvedli 105 prekrškovnih postopkov. Izdanih je bilo 12 odločb o prekršku v skupni višini izrečenih glob 10.300,00 EUR.

V prekrškovnih postopkih je stanovanjska inšpekcija v letu 2019 prejela pet odločitev o zahtevi za sodno varstvo (ZSV), v katerih je sodišče v enem primeru globo spremenilo v opomin, v enem primeru je globo spremenilo globo, v treh primerih pa zavrnilo zahtevo za sodno varstvo.

Preglednica 32: Odločitev sodišča o zahtevi za sodno varstvo v prekrškovnih postopkih stanovanjske inšpekcije

Odločitev sodišča o zahtevi za sodno varstvo	INŠP_Stan	Skupna vsota
sprememba globe	1	20,00 %
sprememba globe v opomin	1	20,00 %
zavrnitev ZSV	3	60,00 %
Skupna vsota	5	100,00 %

Natančnejše stanje s podatki o pomembnejših dejanjih in ukrepih stanovanjske inšpekcije v okviru prekrškovnih postopkov leta 2019 prikazuje spodnja preglednica.

Preglednica 33: Dejanja in ukrepi stanovanjske inšpekcije v okviru prekrškovnih postopkov v letu 2019

Število prekrškovnih	Število opozoril	Število PN	Št. odl. – GLOBA	Št. odl. – OPOMIN	Število ZSV

postopkov					
105	8	0	12	23	5

V spodnji preglednici so prikazane skupna višina izrečenih glob kot nastanek terjatve, višina izvršenih plačil izrečenih glob kot plačilo terjatve in višina izvršenih plačil izrečenih glob s priznanim 50-odstotnim popustom.

Preglednica 34: Terjatve v prekrškovnih postopkih stanovanjske inšpekcije v letu 2019

	Prekrškovna globa (v evrih)
Nastanek terjatve	10.300,00
Plačilo terjatev	8.300,00
Plačilo s 50-odstotnim popustom	3.900,00

Zaradi suma storitve prekrška so stanovanjski inšpektorji začeli postopek v 105 zadevah. Najpogostejši domnevni kršitvi etažnih lastnikov na podlagi prijav sta bili: izvedbena dela v posameznem delu brez potrebnega soglasja drugih etažnih lastnikov in sklenitev najemnega razmerja brez pisne najemne pogodbe. Zoper upravnike so se prijave nanašale na kršitve v zvezi s sklicevanjem zbora etažnih lastnikov in sestavo zapisnika, predajo poslov novemu upravniku, porabo sredstev rezervnega sklada, onemogočanje vpogleda v pogodbe, sklenjene s tretjimi osebami, na opustitev zbiranja ponudb pri sklepanju poslov s tretjimi osebami in sestavo letnega poročila in poročanje etažnim lastnikom.

4.3.4 AKCIJE V LETU 2019

V letu 2019 so bile opravljene tri akcije stanovanjske inšpekcije z namenom, da bi ugotovili in preprečili večji obseg kršitev in zaščitili javni interes, in sicer za nadzor nad:

- upravniki (usklajena akcija),
- poslovanjem prodajalcev stanovanj in enostanovanjskih stavb,
- rednimi pregledi dvigal in njihovim vzdrževanjem v večstanovanjskih stavbah.

V nadaljevanju podajamo kratek opis posameznih akcij in poročilo o stanju oziroma ukrepih.

4.3.4.1 NADZOR NAD UPRAVNIKI

V letu 2019 je potekala usmerjena akcija stanovanjske inšpekcije z namenom preveriti zagotavljanje ustreznih pogojev za učinkovito upravljanje večstanovanjskih stavb. V ta namen je bil načrtovan in opravljen inšpekcijski nadzor nad naključno izbranimi večstanovanjskimi stavbami, razpršenimi po celotnem območju Republike Slovenije (RS). Da bi zajeli čim več upravnikov, ki upravljajo večstanovanjske stavbe, kot jih opredeljuje 49. člen SZ-1, je bil vzorec naključnih stavb izbran tako, da je bil posamezni upravnik obravnavan le enkrat (načrtovanih 25).

Ob ustrezno zagotovljenem okolju za upravljanje večstanovanjskih stavb lahko uresničujemo javni interes RS, kot je opredeljen v 124. členu SZ-1, to je zagotavljanje takega stanja večstanovanjske

stavbe, ki omogoča njeno normalno rabo, in zagotavljanje pogojev za učinkovito upravljanje večstanovanjskih stavb.

V usmerjenem nadzoru upravljanja večstanovanjskih stavb za preteklo koledarsko leto 2018, kot ga določa SZ-1, se je v akciji leta 2019 preverjalo:

- ali upravnik skliče in izvede zbor etažnih lastnikov v skladu s tretjim odstavkom 36. člena SZ-1 za leto 2018 (tretji odstavek 36. člena SZ-1 določa, da ima upravnik dolžnost sklicati in izvesti zbor lastnikov najmanj enkrat letno);
- ali upravnik sestavi zapisnik skladno z 38. členom SZ-1 za leto 2018 (38. člen SZ-1 določa, da mora upravnik najpozneje v 30 dneh po vsakem zboru sestaviti zapisnik. Zapisnik je potrjen, ko ga podpišeta etažna lastnika, ki ju določijo prisotni na zboru lastnikov.);
- ali upravnik predloži letno poročilo o upravljanju objekta skladno s 6. točko prvega odstavka 50. člena SZ-1⁸ za leto 2018.

Rezultati nadzora

Od načrtovanih stavb oziroma usmerjenih nadzorov (25 stavb) je bilo v akcijo vključenih 25 stavb oziroma upravnikov. V 20 usmerjenih nadzorih nepravilnosti niso bile ugotovljene, v petih usmerjenih nadzorih pa so bili uvedeni prekrškovni postopki, in sicer zaradi:

- kršitve tretjega odstavka 36. člena SZ-1 – dva prekrškovna postopka,
- kršitve 38. člena ZIN – trije prekrškovni postopki,
- kršitve 6. točke prvega odstavka 50. člena SZ-1 – v vseh 25 zadevah kršitve niso bile ugotovljene.

Ugotovljene kršitve SZ-1 se večinoma nanašajo na neizpolnjevanje dolžnosti, da mora upravnik sklicati in izvesti zbor lastnikov najmanj enkrat letno, in nesestavo zapisnika zbora po vsakem zboru lastnikov v predpisanem roku 30 dni.

Od uvedenih 25 inšpekcijskih postopkov usmerjenih nadzorov akcije upravljanja v letu 2019 je 21 postopkov na dan 23. decembra 2019 že končanih.

Od uvedenih petih prekrškovnih postopkov je en prekrškovni postopek na dan izdelave poročila končan (izdana odločba o prekršku pravni in odgovorni osebi z izrekom globe), štiri prekrškovni postopki pa na dan poročila še potekajo.

Dodatne ugotovitve izvedenih nadzorov

⁸ V zvezi s pripravo poročila na podlagi 6. točke prvega odstavka 50. člena SZ-1 se smiselno uporablja 3. člen (vsebina poročila) Navodila o izdelavi poročila o upravnikovem delu (Uradni list RS, št. 108/04) kakor tudi 6. člen (roki poročanja) navodila, ki pravi: »Kadar upravnik poroča etažnim lastnikom enkrat letno, mora to narediti najkasneje do 30. aprila za preteklo koledarsko leto.«

Ob izvedeni usmerjeni akciji stanovanjske inšpekcije na področju zagotavljanja ustreznega okolja za učinkovito upravljanje večstanovanjskih stavb so bile ugotovljene opisane kršitve SZ-1 ter nekatere posebne okoliščine. V vseh primerih so upravniki izdelali in izstavili poročilo o upravnikovem delu za leto 2018. Na podlagi preučitve obstoječega pravnega okvira za upravljanje večstanovanjskih stavb, kjer je imenovanje upravnika obvezno, in izvedenih usmerjenih akcij stanovanjske inšpekcije preventivno predlagamo nekaj nezavezujočih smernic za boljše oziroma kakovostnejše delo upravnikov, in sicer:

- dosledno upoštevanje 36. člena SZ-1;
- dosledno upoštevanje 38. člena SZ-1;
- dosledno upoštevanje 6. točke prvega odstavka 50. člena SZ-1 in Navodila o izdelavi poročila o upravnikovem delu;
- dosledno upoštevanje veljavne zakonodaje na stanovanjskem področju;
- izboljšati informiranje etažnih lastnikov in poročanje etažnim lastnikom o upravljanju večstanovanjskih stavb.

Vzorec, ki ga je zajemala usmerjena akcija stanovanjske inšpekcije, je veliko premajhen, da bi lahko posploševali ugotovljene kršitve zaradi nesklicevanja zbora lastnikov in neizdelave zapisnika zbora v predpisanem roku za celotno panogo upravnikov. Ker so bile kršitve ugotovljene, pa je zaradi preventivnega delovanja stanovanjske inšpekcije tudi v prihodnje treba nadaljevati izvajanje usmerjenih akcij nadzora upravljanja večstanovanjskih stavb.

4.3.4.2 AKCIJA NADZORA V ZVEZI S POSLOVANJEM PRODAJALCEV STANOVANJ IN ENOSTANOVANJSKIH STAVB

V letu 2019 je bila izvedena usmerjena akcija inšpektorata za preveritev oglaševanja prodaje stanovanj in enostanovanjskih stavb na celotnem območju Republike Slovenije. Z namenom zaščititi končne kupce pred tveganjem neizpolnitve obveznosti investitorja oziroma vmesnega kupca kot prodajalca po prodajni pogodbi ob prodaji stanovanj in enostanovanjskih stavb je bil načrtovan inšpekcijski nadzor nad naključno izbranimi stavbami, za katere se oglašuje prodaja v različnih medijih (časopis, spletne strani prodajalcev, veliki plakati itd.). Da bi zajeli čim več prodajalcev različnih stavb, sta bila posamezni prodajalec in oglaševana stavba kot predmet nadzora obravnavana le enkrat.

Inšpekcijski nadzor nad oglaševanjem prodaje je bil izveden nad naključno izbranimi nepremičninami na območju celotne države. V sklopu izvajanja usmerjenega inšpekcijskega nadzora je bilo tako preverjeno, ali so izpolnjeni pogoji za sklepanje pogodb oziroma oglaševanje nepremičnine, kot so opredeljeni v 5. členu Zakona o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb (Uradni list RS, št. 18/04) (ZVKSES), in sicer:

- ali je prodajalec bodisi lastnik zemljiške parcele, na kateri bo gradil oziroma gradi enostanovanjsko stavbo oziroma stavbo z več posameznimi deli, ki je predmet prodajne pogodbe, bodisi imetnik stavbne pravice na zemljiški parceli, na podlagi katere je upravičen zgraditi enostanovanjsko stavbo oziroma stavbo z več posameznimi deli, ki je predmet prodajne pogodbe;
- ali je bilo za gradnjo izdano dokončno gradbeno dovoljenje in

- ali je prodajalec v obliki notarskega zapisa določil splošne pogoje prodaje posameznih delov stavbe z vsebino, določeno v 8. členu ZVKSES, če je predmet prodaje posamezni del stavbe z več posameznimi deli.

Na podlagi 29. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 56/02, 26/07, 43/07, 40/14) (ZIN) in ob upoštevanju 94. člena ZVKSES je bil prodajalcu poslan pisni poziv za predložitev ustrezne dokumentacije. Na podlagi prejete dokumentacije je bila v primeru ugotovljenih nepravilnosti po uradni dolžnosti izdana odločba o prepovedi oglaševanja in sklepanja pogodb ter uveden tudi prekrškovni postopek, če pa v okviru nadzora nepravilnosti niso bile ugotovljene, je bil inšpekcijski postopek končan.

Rezultati izvedenega nadzora

Od načrtovanih usmerjenih nadzorov 25 oglaševanih nepremičnin je bilo v akcijo vključenih 27 nepremičnin. Od nadzorovanih 27 nepremičnin je v osmih primerih nepremičnine prodajal investitor sam, v 19 primerih pa je imel sklenjeno posredniško pogodbo o prodaji in oglaševanju nepremičnine z nepremičninskim posrednikom.

V zvezi z izvedenimi usmerjenimi nadzori prodajalcev oglaševanih nepremičnin je bilo v štirih primerih ugotovljeno, da dejansko ne gre za prodajo novogradenj, temveč za drugo prodajo še »nikoli vseljenih« nepremičnin, ki so sicer oglaševane kot novogradnja.

V nadaljnjih izvedenih nadzorih preostalih 23 prodajalcev nepremičnin je bilo v petih primerih ugotovljeno, da niso izpolnjeni pogoji iz 5. člena ZVKSES za začetek oglaševanja in prodaje nepremičnin, in sicer:

- 3. točke prvega odstavka 5. člena ZVKSES – splošni pogoji prodaje – trije primeri,
- 2. točke prvega odstavka 5. člena ZVKSES – gradbeno dovoljenje – trije primeri.

V okviru izvedene usmerjene akcije inšpektorata za preverjanje oglaševanja prodaje stanovanj in enostanovanjskih stavb ni bila izdana nobena upravna odločba, saj so zavezanci ob seznanitvi s kršitvijo zakonodaje takoj vzpostavili zakonito stanje (prenehanje oglaševanja, dopolnitev dokumentacije). V dveh primerih sta bila sicer uvedena tudi prekrškovna postopka, pri čemer sta bili ob upoštevanju teže prekrška izrečeni dve opozorili in ena odločba o prekršku – opomin.

Glede na izrečene ukrepe stanovanjske inšpekcije bi lahko sklepali, da je bilo ugotovljenih malo kršitev zakonodaje. Na tem mestu je treba dodati, da so bile kršitve dejansko ugotovljene v petih nadzorih, a ker je prodajalec pravzaprav takoj prenehal oglaševati in prodajati nepremičnine (ponovno preverjeni oglasi), ni bilo razloga za ukrepanje. V enem primeru, ko ni bilo izdanega gradbenega dovoljenja, vodi postopek tudi gradbena inšpekcija (nelegalna gradnja), v enem primeru je investitor pridobil gradbeno dovoljenje (oglaševati je začel nekoliko prezgodaj), v enem primeru pa je prodajalec zatrjeval, da gre le za anketo, v kateri s »predstavitvijo« prihodnjih projektov obvešča zainteresirane kupce. Temu bi sicer lahko celo pritrdili, če ne bi prodajalec tržil konkretnih stanovanj z navedenimi tlorisi in cenami za posamezne dele stanovanj. V tem primeru pa seveda ne gre za anketni vprašalnik, iz katerega bi prodajalec želel le izvedeti, kaj si potencialni kupci želijo (projektiranje glede na potrebe potencialnih kupcev).

Glede splošnih pogojev prodaje posameznih delov stavbe je bila ob prodaji dvojčkov ugotovljena še ena nejasnost oziroma slabo razumevanje upravnih aktov. Stavba – dvojček je lahko v skladu s tehnično smernico TSG-V-006: 2018 Razvrščanje objektov (stran 10) uvrščena med enostanovanjske stavbe (11100) ali dvostanovanjske stavbe (11200).

Enostanovanjske stavbe nimajo skupnih in posameznih delov, dvo- in večstanovanjske stavbe pa jih imajo (posledica: splošni pogoji prodaje v obliki notarskega zapisa). Prodajalci in investitorji bi morali pred začetkom prodaje stavb – dvojčkov preučiti veljavno gradbeno dovoljenje, da lahko pred začetkom prodaje pripravijo za vsak konkreten primer ustrezno dokumentacijo oziroma izpolnijo določila 5. člena ZVKSES.

V zvezi z izvedenimi nadzori izpostavljam še eno presenetljivo ugotovitev. V enem primeru oglaševanja nepremičnine prek nepremičninskega posrednika je bilo ugotovljeno, da stavba nima gradbenega dovoljenja za gradnjo, pri čemer se je oglaševanje prodaje vseeno izvajalo. Posrednik in prodajalec sta ob seznanitvi z določbami 5. člena ZVKSES oglaševanje in prodajo takoj ustavila, pri čemer pa nepremičninski posrednik v tem, da stavba nima gradbenega dovoljenja, ni videl težav za oglaševanje prodaje. Zmotno je menil, da če s pravnim stanjem nepremičnine seznanjeni potencialnega kupca, to ne predstavlja ovire za prodajo (ni šlo za zavajanje pri prodaji), kar lahko pomeni le to, da ni poznal določil 5. člena ZVKSES. Iz tega sledi, da bo stanovanjska inšpekcija še naprej izvajala nadzor nad poslovanjem prodajalcev stanovanj in enostanovanjskih stavb ter s tem prispevala k ozaveščanju prodajalcev in kupcev novih nepremičnin.

Dodatne ugotovitve pri izvedenih nadzorih

Ob usmerjeni akciji inšpektorata za preverjanje oglaševanja prodaje stanovanj in enostanovanjskih stavb na celotnem območju RS z namenom zaščititi končne kupce pred tveganjem neizpolnitve obveznosti investitorja oziroma vmesnega kupca kot prodajalca po prodajni pogodbi ob prodaji stanovanj in enostanovanjskih stavb je bilo iz sicer majhnega vzorca izvedenih nadzorov, na podlagi katerega stanja ni mogoče posploševati, ugotovljeno:

- Kršitve zaradi začetka oglaševanja in prodaje nepremičnine, dokumentacija (splošni pogoji prodaje v obliki notarskega zapisa, gradbeno dovoljenje) pa je bila v še izdelavi (prezgodnji začetek oglaševanja in prodaje, kar je verjetno povezano s financiranjem oziroma kreditiranjem gradnje ...).
- Na spletni strani je v objavljenem oglasu že prodane nepremičnine prodajal nekdanji zaposleni – treba je posodobljati oglase (nepremičninski posrednik je oglas umaknil).
- Oglaševana je bila prodaja že prodanih nepremičnin (referenca).
- Pred začetkom prodaje ni bila ustrezno preverjena vsebina gradbenega dovoljenja (ali gre za prodajo enostanovanjske, dvo- ali večstanovanjske stavbe, dvojček je lahko po klasifikaciji CC-SI uvrščen v obe skupini, kar odločilno vpliva na izdelavo splošnih pogojev prodaje).
- V nekaj primerih ni šlo za prvo, ampak za drugo prodajo zaradi različnih okoliščin, dejansko so se prodajale še nevseljene nepremičnine (in ne novogradnje, kot je bilo oglaševano – problematika opredelitve vmesnega kupca, kot je določen v ZVKSES).
- Ob seznanitvi inšpekcijskih zavezancev o kršitvi zakonodaje oziroma ZVKSES so vsi spoštovali upravne odločitve stanovanjske inšpekcije in takoj začeli vzpostavljati zakonito

stanje, s čimer je bil namen inšpekcijskega nadzora dosežen (v petih primerih bi lahko stanovanjska inšpekcija izdala odločbo na podlagi 94. člena ZVKSES, a je bil oglas umaknjen oziroma je prodajalec odpravil kršitve).

Kot že zapisano, je vzorec, ki ga je zajemala usmerjena akcija stanovanjske inšpekcije, veliko premajhen, da bi lahko stanje posploševali na celotno panogo oglaševanja in prodaje nepremičnin, poleg tega pri ugotovljenih kršitvah ZVKSES ni bila opravljena nobena analiza, iz katere bi lahko pravilno ugotovili dejanske razloge za kršitve (o njih lahko le sklepamo na podlagi razgovorov z investitorji, ki so kršili ZVKSES). Ker so inšpekcijski zavezanci takoj, ko so bili seznanjeni z določbami ZVKSES, začeli vzpostavljati zakonito stanje (ustavitev oglaševanja, dokler ni urejena dokumentacija), bi lahko sklepali, da je vzrok za nezakonito ravnanje tudi nevednost prodajalcev.

4.3.4.3 AKCIJA NADZORA V ZVEZI Z OBVEZNIMI REDNIMI PREGLEDI DVIGAL IN NJIHOVIM VZDRŽEVANJEM V VEČSTANOVANJSKIH STAVBAH

Stanovanjska inšpekcija je v letu 2019 izvedla načrtovano akcijo nadzora v zvezi z obveznimi rednimi pregledi dvigal in njihovim vzdrževanjem v večstanovanjskih stavbah, da bi ugotovila in preprečila večji obseg kršitev in zaščitila javni interes.

Za javni interes na stanovanjskem področju se šteje zagotavljanje takšnega stanja večstanovanjske stavbe, da je omogočena njena normalna raba. Stanovanjski zakon v 5. členu določa skupne dele večstanovanjske stavbe, v tretji točki še podrobneje opredeljuje skupne inštalacije, naprave in opremo, med katero spadajo tudi dvigala. V prvi točki 125. člena Stanovanjski zakon določa, da inšpekcijski organ z odločbo odredi, katera dela je treba izvesti, in določi primeren rok za njihovo izvedbo, če skupni deli večstanovanjske stavbe niso vzdrževani v skladu z normativi za vzdrževanje stanovanj in stanovanjskih stavb, ki jih s pravilnikom predpiše minister, ter niso primerni za normalno rabo. Pravilnik o standardih vzdrževanja stanovanjskih stavb in stanovanj v prilogi I za osebna dvigala določa potrebno vzdrževanje pod šifro 2.8.1.4, in sicer »Osebna dvigala (Letni tehnični pregledi, vzdrževanje in servisiranje. Po navodilu proizvajalca tudi krajši periodični – mesečni kontrolni pregledi)«. Inšpekcijski nadzor nad dvigali je opredeljen tudi v Zakonu o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti ter Pravilniku o varnosti dvigal, pri čemer 15. člen zakona določa, da izvajanje določb tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter Uredbe (ES) št. 764/2008 in Uredbe (ES) št. 765/2008 nadzorujejo inšpekcijski organi, pristojni za posamezno vrsto proizvodov, v skladu s predpisi, ki urejajo organizacijo in delovno področje ministrstev, ter drugimi predpisi, ki določajo pristojnosti in naloge inšpekcijskih organov. Pravilnik o varnosti dvigal pa v drugi točki 38. člena med drugim določa, da je v stanovanjskih stavbah za nadzor nad dvigali pristojen IRSOP.

Akcija je bila opravljena v skladu z usmeritvami v predmetni zadevi z dne 29. januarja 2019.

Podlaga za inšpekcijske postopke v teh zadevah je temeljila na podatkih registra SPIN, Uprave RS za zaščito in reševanje, ki med drugim zajema podatke o nujnih intervencijah zaradi nepravilnega delovanja dvigal, opravljenih v letu 2018.

Akcija je potekala na območju celotne Republike Slovenije, pri čemer je stanovanjska inšpekcija obravnavala vseh 20 načrtovanih zadev.

Obravnavane so bile večstanovanjske stavbe v etažni lastnini z največjim številom intervencij zaradi napak na dvigalih, pri čemer je bilo upoštevano, da se ozemeljsko zajame čim večji del države.

V akciji so bili pregledani objekt iz Idrije, štiri objekti z Jesenic, objekt iz Kopra, štiri objekti iz Kranja, objekt iz Krškega, objekt iz Laškega, objekt iz Pirana, objekt iz Sežane, objekt iz Škofje Loke, dva objekta iz Trbovelj, objekt iz Velenja, objekt iz Zagorja ob Savi in objekt iz Zreč.

Na podlagi 19. člena ZIN je bila s pozivi od upravnikov zahtevana naslednja dokumentacija:

- zadnje poročilo o periodičnem pregledu dvigala, ki ga je opravila pooblaščen organizacija,
- izjava, ali so bile ugotovljene pomanjkljivosti in ali so bile okvare dvigala odpravljene,
- izjava o razlogih, zakaj ugotovljene pomanjkljivosti še niso odpravljene.

V poslanih pozivih je bilo tudi opozorilo, da se po 38. členu Zakona o inšpekcijskem nadzoru z globo 1.500 evrov kaznuje za prekršek pravna oseba in z globo 500 evrov odgovorna oseba pravne osebe, če inšpekcijski zavezanec ne omogoči inšpekcijskega pregleda ali ne predloži zahtevanih listin.

Od skupno 20 obravnavanih primerov so bili:

- v 14 primerih postopki s sklepom ustavljeni, ker pomanjkljivosti vzdrževanja dvigal niso bile ugotovljene oziroma so bile po izjavi upravnika in priloženih izjavah pogodbenih serviserjev te odpravljene;
- v šestih primerih so bile izdane ureditvene odločbe;
- v dveh primerih rok iz odločbe še ni potekel.

Ob koncu akcije stanovanjska inšpekcija ugotavlja, da tudi zaradi rednih pregledov in načrtovanih akcij v zvezi z vzdrževanjem dvigal v večstanovanjskih objektih ni prišlo do večjega obsega kršitev na tem področju.

4.3.5 DRUGO

Vzroki za težave pri opravljanju inšpekcijskega nadzora v okviru stanovanjske inšpekcije so v slabi oziroma pomanjkljivi dorečenosti Stanovanjskega zakona, nepokritosti upravnega inšpekcijskega in prekrškovnega ukrepanja pri nekaterih kršitvah, zato bi bilo treba spremeniti predpise, ki bi omogočili hitrejše in učinkovitejše delo stanovanjske inšpekcije. Okoli 62 % stanovanjskega fonda so stanovanja v samostojnih eno- in dvostanovanjskih hišah, vrstnih hišah in dvojčkih, okoli 38 % stanovanjskega fonda pa so stanovanja v večstanovanjskih stavbah (dvo- in večstanovanjske stavbe), nad katerimi nadzor po Stanovanjskem zakonu opravlja le šest inšpektorjev, zato znova opozarjamo, da je treba stanovanjsko inšpekcijo kadrovsko okrepiti.

Stanovanjska inšpekcija prejema številne pobude za ukrepanje, ki se nanašajo na opuščanje vzdrževanja skupnih ali posameznih delov ali posameznih delov stavb, nestrokovne oziroma samovoljne posege posameznih lastnikov na skupnih delih stavb brez ustreznih soglasij ter pritožbe nad delom upravnika. Velik delež pobud za ukrepanje se nanaša na zadeve, ki niso v pristojnosti Stanovanjske inšpekcije in izhajajo bodisi iz neznanja etažnih lastnikov in upravnikov bodisi iz samovolje posameznikov ali neurejenih medsosedskih odnosov, kjer etažni lastniki niso zmožni

pripraviti niti osnovnih dokumentov, kot sta na primer pogodba o medsebojnih razmerjih ali hišni red. V takih primerih gre za nerealna pričakovanja glede ukrepanja inšpekcije, obenem pa je treba tudi na tovrstne vloge odgovoriti. Za zagotavljanje ustreznega obsega nadzora je nedvomno treba zagotoviti kadrovske okrepitve stanovanjske inšpekcije.

Stanovanjska inšpekcija s ciljem preventivnega ukrepanja odgovarja na vsa pisna vprašanja posameznikov, podjetij in institucij, na spletni strani obvešča zainteresirano javnost o ugotovljenih nepravilnostih in posledicah kršitev zakona ter na druge načine ozavešča javnost. Vsako prispelo pobudo mora preučiti in ugotoviti, ali obstajajo okoliščine za uvedbo postopka ali ne, in na prispele dopise v skladu s 17. členom Uredbe o upravnem poslovanju tudi odgovoriti, kar vzame veliko razpoložljivega delovnega časa. Pri delu se namreč inšpektorji spoprijemajo tudi s številnimi dopisi, ki se nanašajo na odnose med etažnimi lastniki in/ali upravnikom (npr. kršitve hišnega reda, spori med etažnimi lastniki in/ali upravnikom, prilaščanje skupnih prostorov, pristojnosti nadzornih odborov, obratovanje stavbe, spreminjanje rabe skupnih prostorov brez ustreznih soglasij, neurejena etažna lastnina, reklamacije izvedenih del po pogodbi, kršitve pogodbe o upravljanju stavbe), kar močno obremenjuje delo stanovanjske inšpekcije, čeprav ni pristojna za urejanje teh zadev.

Ugotavljamo tudi, da stanovanjski inšpektorji nimajo na voljo učinkovitih upravnih ukrepov v delu, ki se nanaša na upravljanje večstanovanjskih stavb. Področje nadzora posega v pogodbeno razmerja med etažnimi lastniki, najemniki in upravnikom (deloma se prekriva s kaznivimi dejanji), kar dodatno otežuje dokazovanje in izvajanje prekrškovnih postopkov na podlagi vsakokrat veljavnih določb Zakona o prekrških.

Stanovanjska inšpekcija je v letu 2019 aktivno sodelovala (in še sodeluje) z dajanjem predlogov za izhodišča pri prenovi stanovanjske zakonodaje.

5 INŠPEKCIJA ZA OKOLJE IN NARAVO

Inšpektorji Inšpekcije za okolje in naravo (ION) opravljajo naloge inšpekcijskega nadzora nad izvrševanjem predpisov in splošnih aktov s področja varstva okolja, ohranjanja narave, voda, industrijskega onesnaževanja, dimnikarskih storitev in gensko spremenjenih organizmov.

Navedena področja so urejena z več kot 450 predpisi, ki določajo različne zahteve za inšpekcijske zavezance. Raznolikost in kompleksnost zahtev po posameznih področjih zahteva za izvajanje učinkovitega nadzora visoko strokovno usposobljenost in specializacijo inšpektorjev, hkrati pa celovit nadzor nad posameznim zavezancem zahteva poznavanje predpisov z vseh področij našega dela.

Inšpektorjev za okolje je bistveno premalo, da bi lahko izvajali ustrezen nadzor področja, ki jim ga nalaga okoljska zakonodaja. Zato se nadzori ION načrtujejo in usmerjajo glede na tveganje za okolje, varnost in zdravje ljudi z načrtovanjem inšpekcijskega nadzora in usmerjenimi akcijami nadzora ter upoštevanjem usmeritev za vrstni red izvajanja izvršb po drugi osebi in usmeritev za vrstni red obravnave prijav. Vsi ti notranji procesi, ki določajo, kaj bodo inšpektorji ION obravnavali prednostno, temeljijo na oceni tveganja za okolje in upoštevanju števila okoljskih inšpektorjev.

Poleg tega ION rešuje kadrovske podhranjenosti s spremembami v organizaciji dela, okrepitevijo pravne podpore inšpektorjem, izboljšanjem postopkov izvršb, določitvijo minimalnega zahtevanega obsega dela za inšpektorje, razvojem notranjih navodil, vzorcev dokumentov ter usmeritev v pospešeno reševanje starih zadev, hitro in ekonomično reševanje zadev z določitvijo največjega števila zadev, ki jih ima lahko inšpektor naenkrat v reševanju, izvedbo nadzorov v primeru prijav, ki pomenijo večje tveganje za okolje, usmeritvami za vrstni red obravnave prijav (v letu 2019 so bile posodobljene Usmeritve za vrstni red obravnave prijav), pa tudi z izvajanjem notranjih kontrol zastojev pri vodenju inšpekcijskih postopkov, vključno z izvršilnimi postopki in izobraževanjem inšpektorjev.

Eden od načinov za povečevanje uspešnosti dela inšpektorjev je tudi njihova specializacija za določena področja dela. V letu 2019 se je specializacija inšpektorjev na področju zavezancev IED in SEVESO posodobila z vključitvijo novih zavezancev in inšpektorjev. Tako je zagotovljeno, da posamezni inšpektor nadzoruje zavezance IED le pri eni dejavnosti, in ne več pri različnih dejavnostih, kot je bilo v preteklosti. Prednost takega načina dela je predvsem boljše poznavanje posebnosti dejavnosti teh največjih zavezancev in poenoten nadzor družb v okviru posamezne vrste dejavnosti.

Poleg tega se je zaradi kompleksnosti zakonodaje začela izvajati tudi specializacija inšpektorjev na področju čezmejnega pošiljanja odpadkov. Pri tem bodo inšpektorji izvajali nadzor nad zavezanci, ki imajo pridobljena okoljevarstvena dovoljenja za obdelavo odpadkov in pošiljajo/sprejemajo odpadke iz tujine, prav tako bodo sodelovali v skupnih akcijah nadzora pošiljanja odpadkov s predstavniki FURS in Policije ter nadzornimi organi sosednjih držav.

Kljub temu menimo, da nam z notranjimi ukrepi in postopki za povečevanje učinkovitosti ne bo uspelo zapreti vrzeli med zagotovljenim in potrebnim obsegom nadzora, zato tudi letos pozivamo h kadrovske krepitvi ION oziroma zmanjšanju obsega nalog (npr. s prenosom na lokalno raven, naravovarstvene ali vodovarstvene nadzornike ...).

Vsebinsko pa je tudi leto 2019 zaznamovalo intenzivno delo inšpektorjev na področjih komunalne odpadne embalaže in revizije okoljevarstvenih dovoljenj.

5.1 ORGANIZACIJA DELA

5.1.1 KADROVSKA STRUKTURA

V ION je bilo na dan 31. decembra 2019 zaposlenih 61 inšpektorjev za okolje in trije podsekretarji. Od tega je bilo pet inšpektorjev za okolje leta 2018 zaposlenih za določen čas za izvedbo inšpekcijskih nadzorov v okviru revizije OVD (dvoletni projekt na podlagi sklepa Vlade RS). Inšpektorjem pri delu pomagajo nadzorniki.

Vsi inšpektorji izvajajo inšpekcijski nadzor na področju varstva okolja in varstva voda, poleg teh nalog pa 12 inšpektorjev opravlja delo tudi na področju ohranjanja narave, za delo na področju nadzora gensko spremenjenih organizmov sta dodatno strokovno usposobljeni dve inšpektorici.

Za delo na področju nadzora urejanja voda je na vsaki območni enoti vsaj en strokovno specializirani inšpektor. Za nadzor na področju dimnikarskih storitev je specializiranih pet inšpektorjev.

5.1.2 ORGANIZIRANOST ION

ION je del Inšpektorata RS za okolje in prostor. Zaradi učinkovitejšega nadzora in lažje organizacije dela so inšpektorji za okolje razporejeni po območnih enotah.

Delo inšpektorjev ION koordinirajo štirje vodje območnih enot in štirje koordinatorji za področje okolja. ION vodi direktor inšpekcije.

5.1.3 PREPREČEVANJE KORUPCIJSKIH TVEGANJ

Inšpektorji v inšpekcijskih postopkih preverjajo skladnost zavezancev z zakonodajo in pri tem odločajo o pravicah, obveznostih ali pravnih koristih posameznikov, pravnih oseb in drugih strank. Hkrati so tudi prekrškovni organ, ki med drugim odloča tudi o izrekanju glob.

Pri pripravi Načrta integritete IRSOP je bilo poudarjeno tudi tveganje neetičnega ali nezakonitega ravnanja inšpektorjev, saj je zaradi vrste dela mogoče, da do takšnih tveganj tudi prihaja. Ugotavljamo, da ga je težko popolnoma obvladati, saj je ključni del tveganja človeški dejavnik.

Za čim večje zmanjšanje tovrstnega tveganja ION že nekaj let sistemsko vzpostavlja mehanizme učinkovitejšega izvajanja inšpekcijskega nadzora ter boljše kontrole procesov in postopkov.

S tem nam je uspelo zmanjšati število zadev v reševanju v skladu z notranjim navodilom o največjem številu zadev v reševanju. Bistveno sta se izboljšali preglednost dela in neprekinjenost vodenja postopkov. Zagotovili smo hiter odziv ob prijavi večjih tveganj za okolje in zdravje ljudi, razbremenili inšpektorje pritiska prijaviteljev in medijev ter zmanjšali tveganje arbitrarnega odločanja o tem, katera izvršba ima prednost.

V letu 2019 je bilo opravljenih tudi več rednih notranjih nadzorov inšpektorjev, katerih glavni cilj je povečati kakovost dela ION, dopolnila se je tudi specializacija inšpektorjev na področju nadzora večjih industrijskih zavezancev, ki jim omogoča, da se lahko pri nadzoru teh zavezancev strokovno bolj poglobijo v posamezne dejavnosti.

5.1.4 PRAVNA PODLAGA ZA DELO ION

ION izvaja inšpekcijski nadzor nad določbami naslednjih krovnih zakonov in na njihovih podlagah izdanih predpisov:

- Zakon o varstvu okolja (ZVO-1) (Uradni list RS, št. 41/04, z vsemi spremembami);
- Zakon o vodah (ZV-1) (Uradni list RS, št. 67/02, z vsemi spremembami);
- Zakon o ohranjanju narave (ZON) (Uradni list RS, št. 56/99, z vsemi spremembami);
- Zakon o ravnanju z gensko spremenjenimi organizmi (ZRGSO) (Uradni list RS, št. 67/02, z vsemi spremembami);
- Zakon o varstvu podzemnih jam (ZVPJ) (Uradni list RS, št. 2/04);
- Zakon o Triglavskem narodnem parku (ZTNP-1) (Uradni list RS, št. 52/10, z vsemi spremembami);
- Zakon o regijskem parku Škocjanske jame (ZRPSJ) (Uradni list RS, št. 57/96, z vsemi spremembami);
- Zakon o planinskih poteh (ZPlanP) (Uradni list RS, št. 61/07);
- Zakon o dimnikarskih storitvah (Uradni list RS, št. 68/16);
- Zakon o državni meteorološki, hidrološki, oceanografski in seizmološki službi – ZDMHS (Uradni list RS, št. 60/17);
- Zakon o interventnih ukrepih pri ravnanju s komunalno odpadno embalažo in odpadnimi nagrobnimi svečami (Uradni list RS, št. 84/18).

Na podlagi navedenih krovnih zakonov je sprejetih več kot 450 podzakonskih aktov.

Pooblastila inšpektorjem za okolje določajo še nekateri drugi materialni predpisi s področji dela drugih resorjev, zlasti: Zakon o rudarstvu (ZRud-1) (Uradni list RS, št. 14/14 – Zrud-1-UPB3, s spremembami), Gradbeni zakon (GZ) (Uradni list RS, št. 61/17, popravek št. 72/17, popravek 72/17) in Zakon o motornih vozilih (ZMV) (Uradni list RS, št. 106/10, z vsemi spremembami).

5.1.5 IZOBRAŽEVANJE INŠPEKTORJEV

Izobraževanje se izvaja na podlagi letnega načrta izobraževanja, ki vključuje izobraževanja v tujini in doma. V letu 2019 so se zaposleni na ION v povprečju izobraževali pet in pol dni na leto. Za vse inšpektorje je bilo organizirano izobraževanje o varstvu osebnih in tajnih podatkov ter medsebojnih odnosih in stresu.

Posamezni inšpektorji ali skupine inšpektorjev so se udeležili tudi izobraževanj o čezmejnem pošiljanju odpadkov, komunalni odpadni embalaži in odpadnih svečah ter drugih vsebinah s področja ravnanja z odpadki. Dogodki so potekali glede rabe voda, odvajanja in čiščenja odpadnih voda, narave, preiskovanja ekološke kriminalitete in prekrškov s področja okolja idr.

Inšpektorji so skupno sodelovali na več kot osemdesetih izobraževanjih, seminarjih in delavnicah doma in v tujini. Postopoma se udeležujejo tudi delavnice o temeljnih postopkih oživiljanja.

V tujini so se posamezni inšpektorji izobraževali na raznih področjih dela v okviru delavnic oziroma strokovnih konferenc in projektov, ki so organizirani pod okriljem organizacije IMPEL.

V letu 2019 je en zaposleni opravljal izpit iz Zakona o upravnem postopku, dva izpit iz Zakona o prekrških in dva strokovni izpit za inšpektorja. Ti zaposleni so se udeležili ustreznih priprav in usposabljanj.

5.2 NAČRTOVANJE DELA

5.2.1 IZHODIŠČA

Zakonodaja določa zelo široko področje dela ION, kar pomeni tudi izjemno veliko število zavezancev. Področje pristojnosti ION, določeno v Uredbi o organih v sestavi ministrstev (Uradni list RS, št. 35/15 in 62/15), je širše in zajema inšpekcijski nadzor:

- ravnanja z odpadki in čezmejnimi pošiljanjem odpadkov;
- urejanja voda, vodnega režima in gospodarjenja z vodami;
- industrijskega onesnaževanja in tveganja za okolje;
- varstva in ohranjanja narave;
- kakovosti zraka;
- uporabe kemikalij in gensko spremenjenih organizmov;
- hrupa;
- elektromagnetnega sevanja in svetlobnega onesnaževanja.

Glede na zmogljivosti ION je temeljno izhodišče načrta dela zagotoviti sistematični redni nadzor nad pomembnimi viri obremenjevanja okolja in se hkrati hitro odzvati na prijave, ki potencialno pomenijo veliko tveganje za okolje.

5.2.2 CILJI

Za leto 2019 si je ION zastavila naslednje cilje:

- zagotoviti usklajenost delovanja 1445 zavezancev, vključenih v letni načrt dela, z izdanimi okoljevarstvenimi dovoljenji;
- izvajati nadzor nad pošiljanjem odpadkov in preprečiti nezakonite pošiljke odpadkov iz Slovenije ali v njo in čez njeno območje;
- zagotoviti odgovorno ravnanje z mešano komunalno odpadno embalažo;
- zagotoviti, da bodo zavezanci poročali ARSO v zvezi z vzdrževanjem in namestitvijo nepremične opreme za hlajenje in klimatizacijo ter toplotnih črpalk;
- na Krasu zagotoviti skladnost zavezancev zlasti glede emisij nitratov, ki ogrožajo populacijo človeške ribice;
- zagotoviti skladnost največjih zavezancev za rabo vode z zahtevami na tem področju;
- preveriti stanje izvajanja zakonodaje glede rabe vode za proizvodnjo pijač in hkrati zagotoviti skladnost pomembnega deleža zavezancev za rabo vode za proizvodnjo pijač;
- v celoti izvesti nadzor obratov večjega tveganja za okolje (SEVESO), zavezancev za ravnanje z odpadki ter naprav, ki povzročajo onesnaževanje večjega obsega (zavezanci IED), določen v programu dela 2017–2019;
- povečati aktivnosti na področju ravnanja z odpadki;

- preventivno delovanje, predvsem s spletnim obveščanje in odzivanjem na vprašanja in pobude novinarjev in strank.

5.2.3 MERILA ZA DOLOČANJE PREDNOSTNIH INŠPEKCIJSKIH NADZOROV

Zavezanci, ki pomenijo večje tveganje za okolje, se uvrstijo v redni nadzor in se glede na tveganje pregledujejo v krajših ali daljših časovnih obdobjih. Načrtovani oziroma redni nadzori so temelj inšpekcijskega nadzora zavezancev na terenu in se izvajajo preventivno ne glede na prijave.

Pri načrtovanju inšpekcijskih nadzorov se določijo: področja nadzora, zavezanci, prednostni seznam in cilji nadzora ter najučinkovitejši način izvedbe nadzora glede na zastavljeni cilj.

Na področjih, kjer so širše zaznane neskladnosti ali želimo doseči celovit pregled izvajanja nekega predpisa, načrtujemo tudi akcije nadzora.

Merila za določanje prednostnih inšpekcijskih nadzorov:

- velikost vira onesnaževanja;
- vpliv dejavnosti na okolje;
- zaveze za doseganje skladnosti z evropskim pravnim redom, ki jih mora zagotavljati Slovenija;
- cilji nacionalnih strategij, načrtov, operativnih programov ipd.;
- zaznan obseg kršitev na posameznih področjih;
- ugotovitve monitoringov;
- analize obremenitev in vplivov na okolje ter
- upoštevanje izhodišča nacionalnega programa varstva okolja in zahteve domače in evropske zakonodaje, ki terjajo poročanje o ugotovitvah inšpekcijskega nadzora v preteklih letih.

Nadzor nezakonitih zavezancev

Redni nadzor je praviloma usmerjen v nadzor zavezancev, ki so že pridobili predpisane upravne akte (dovoljenja, soglasja, koncesije), kar pomeni, da se pri nadzoru preverja, ali izpolnjujejo vse predpisane zahteve. Ti zavezanci so običajno navedeni v uradnih evidencah, ki so podlaga za načrtovanje inšpekcijskih nadzorov.

Pomanjkljivost načrtovanja rednih nadzorov je, da sistematsko ne zajame zavezancev, ki opravljajo dejavnost ali posege nezakonito, torej brez predpisanih upravnih aktov. Ugotavljamo, da nekaj takih zavezancev odkrijemo naključno na podlagi prijav ali v okviru akcij nadzora.

Za ugotavljanje nezakonitih dejavnosti in posegov bi bilo treba nujno povečati prisotnost inšpektorjev in drugih nadzornih organov na terenu. Možnosti so tudi v uporabi analitičnih orodij in modernih tehnologij, npr. laserskega snemanja ali dronov, vendar tega znanja in opreme za zdaj ION še nima. Z zdajšnjim številom okoljskih inšpektorjev ne moremo zagotavljati večje prisotnosti na terenu in sistematičnega iskanja nezakonitih zavezancev.

5.2.4 PROGRAM DELA

ION določa prednostne naloge s triletnimi in letnimi programi dela. V letnem programu dela poleg vsebine in obsega inšpekcijskega nadzora določi tudi seznam zavezancev, ki bodo predmet rednih nadzorov v tekočem letu.

Zakon o varstvu okolja določa, da je treba za obrate večjega tveganja za okolje (SEVESO), zavezance za ravnanje z odpadki in za naprave, ki povzročajo onesnaževanje večjega obsega (zavezanci IED; v nadaljnjem besedilu: SEVESO, odpadki, zavezanci IED), zagotavljati redni nadzor, zato je načrtovanje nadzora teh zavezancev podrobnejše in celovito. Merila za razvrščanje inšpekcijskih zavezancev v tri različne skupine sta velikost vira onesnaževanja in tveganje za okolje, ki ga takšna dejavnost povzroča. Zavezanci, razvrščeni v prvo in drugo prednostno skupino, se obravnavajo prednostno, tretja prednostna skupina je namenjena nadzoru okoljsko manj problematičnih zadev. Izvajanje tega programa se na uradu predstojnika spremlja mesečno. Seznam inšpekcijskih zavezancev, razvrščenih po skupinah in nujnosti nadzora, ki so predmet inšpekcijskega nadzora v tekočem letu, določamo z uporabo računalniške aplikacije IRAM (*Integrated Risk Assessment Method*), ki omogoča razvrstitev zavezancev na podlagi ocene tveganja in je bila razvita v sklopu organizacije IMPEL (*European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law*; v nadaljnjem besedilu: IMPEL).

V zadnjih letih ION ugotavlja, da se je zmanjšalo število kršitev pri inšpekcijskih zavezancih, zlasti tistih iz prve in druge prednostne skupine. To je zagotovo posledica izvajanja rednih inšpekcijskih nadzorov pri teh dveh skupinah zavezancev.

V letu 2019 se je specializacija inšpektorjev na področju zavezancev IED in SEVESO posodobila z vključitvijo novih zavezancev in inšpektorjev. Na ta način je zagotovljeno, da posamezni inšpektor nadzoruje zavezance IED le pri eni dejavnosti, in ne več pri različnih dejavnostih, kot je bilo v preteklosti. Prednost tega pristopa je predvsem boljše poznavanje posebnosti dejavnosti teh največjih zavezancev in poenoten nadzor družb v okviru posamezne vrste dejavnosti.

Poleg tega se je zaradi kompleksnosti zakonodaje začela izvajati tudi specializacija inšpektorjev na področju čezmejnega pošiljanja odpadkov. Pri tem bodo inšpektorji izvajali nadzor nad zavezanci, ki imajo pridobljena okoljevarstvena dovoljenja za obdelavo odpadkov in pošiljajo/sprejemajo odpadke iz tujine, prav tako bodo sodelovali v skupnih akcijah nadzora pošiljanja odpadkov s predstavniki FURS in Policije ter nadzornimi organi sosednjih držav.

5.2.4.1 IZVAJANJE PROGRAMA DELA V LETU 2019

Načrtovani pregledi za leto 2019 so bili izvedeni skoraj v celoti. Zaradi daljše bolniške odsotnosti enega od inšpektorjev Območne enote Nova Gorica letni načrt ni bil uresničen v celoti.

Preglednica 35: Izvedba programa v letu 2019

	I. PREDNOSTNA SKUPINA	II. PREDNOSTNA SKUPINA	III. PREDNOSTNA SKUPINA	SKUPAJ
NAČRT	950	310	191	1451
IZVEDBA	946	309	190	1445
ODSTOTEK	99,60	99,70	99,50	99,60

5.2.4.2 Statistika dela ION v letu 2019

V letu 2019 se je v primerjavi z letom 2018 bistveno povečalo število:

- rešenih inšpekcijskih zadev (3030 v letu 2018 in 3455 v letu 2019; za 14 %),
- rešenih prekrškovnih zadev (699 v letu 2018 in 992 v letu 2019; za 42 %),
- izdanih prekrškovnih odločb (172 v letu 2018 in 235 v letu 2019; za 37 %) in
- izrečenih opominov v prekrškovnih postopkih (387 v letu 2018 in 501 v letu 2019; za 29 %).

Število ukrepov v inšpekcijskih postopkih je med letoma 2018 in 2019 primerljivo. Inšpektorji so sicer večkrat uporabili blažji ukrep in izrekli opozorilo po 33. členu ZIN (252 v letu 2018 in 304 v letu 2019 ter manjkrat strožji ukrep – inšpekcijsko odločbo (1018 v letu 2018 in 957 v letu 2019)).

Po uradni dolžnosti je bilo v letu 2019 uvedenih 4.698 postopkov, od tega je bilo 3.370 inšpekcijskih in 941 prekrškovnih postopkov, drugih splošnih postopkov pa je bilo 387. Inšpektorji so uvedli 22 prekrškovnih postopkov manj in 202 inšpekcijska postopka več kot v letu 2018. Poleg tega je bilo vodenih še 165 drugih splošnih postopkov, ki so se nanašali na delovanje ION.

V letu 2019 je bilo rešenih 3.455 inšpekcijskih zadev, 992 prekrškovnih in 369 splošnih zadev, kar pomeni, da je bilo rešenih 425 več inšpekcijskih zadev in 293 več prekrškovnih zadev ter 146 več splošnih zadev kot leta 2018. Na dan 31. decembra 2019 je bilo na ION v reševanju še 3.131 zadev, od tega 2.204 inšpekcijskih, 586 prekrškovnih in 341 splošnih zadev.

Inšpektorji so v letu 2019 opravili 1.943 rednih, 1.877 izrednih in 1363 kontrolnih pregledov. Opravili so tudi 572 pregledov dokumentacije, 402 zaslišanj in napisali 753 drugih zapisnikov. V osmih primerih so inšpektorji za okolje odredili izvedbo kontrolnega monitoringa.

Od 2.204 zadev, v katerih inšpekcijski postopek še ni končan, je bila odločba že izdana v 775 zadevah, od teh so bili v 258 zadevah izdani tudi sklepi o dovolitvi izvršbe, ki so v 236 zadevah tudi že izvršljivi.

V primerjavi z letom 2018 je bilo izdanih nekaj več odločb in sklepov o dovolitvi izvršbe, bistveno več sklepov pa je že izvršljivih, kar 73 več kot v letu 2018. ION že od leta 2015, pospešeno pa od leta 2017, izvaja notranje ukrepe za izboljšanje učinkovitosti dela. Primerjava rezultatov dela ION med letoma 2017 in 2018 in zlasti med letoma 2018 in 2019, ko so se rezultati izboljšav pokazali v polnem obsegu, je zato pričakovana in kaže na uspešnost izvedenih ukrepov.

V letu 2019 smo v celoti uresničili načrtovano število poostrenih nadzorov zavezancev z izdanimi okoljevarstvenimi dovoljenji. Inšpektorji so vsak teden izvedli pet celovitih nadzorov v sodelovanju z drugimi nadzornimi organi.

V celoti smo uresničili tudi načrtovane akcije nadzorov.

5.2.4.3 AKCIJE NADZORA

V skladu s sprejetimi strateškimi usmeritvami ION načrtuje akcije nadzora na področjih, na katerih želimo preveriti skladnost zavezancev na primer zaradi novih zahtev v zakonodaji, če pa je z oceno tveganja zaznana večja neusklajenost z zakonodajo, se organizira usmerjena akcija nadzora.

Na tak način učinkovito in v kratkem času pridobimo informacijo o stopnji upoštevanja določenih zahtev predpisa na območju cele države oziroma na posameznem območju. Hkrati tak način dela prispeva k poenotenju dela v ION. Izkazalo se je, da so akcije nadzora kot ena od oblik rednega dela koristne in učinkovite.

Za vsako akcijo se določijo izhodišča in cilji ter se pripravijo usmeritve za delo glede vodenja postopkov in ukrepanja. Akcije potekajo hkrati na območju cele države, so časovno omejene in imajo jasno določeno vsebino.

Po izvedeni akciji se izdela poročilo, s katerim seznanimo Ministrstvo za okolje in prostor, druge ustrezne organe in javnost.

Prednosti takega načina dela so:

- sistematični nadzor področja dela;
- pridobivanje povratnih informacij glede izvršljivosti in stopnje izvajanja predpisa;
- poenotenje nadzora in ukrepanja ter
- obveščanje in ozaveščanje ciljne in splošne javnosti.

Preglednica 36 prikazuje seznam akcij nadzora, ki so bile izvedene v letu 2019.

Preglednica 36: Akcije nadzora v letu 2019

Zap. šte.	Akcije nadzora v letu 2018	Področje	Izvedba
1.	Akcija nadzora čezmejnega pošiljanja odpadkov	okolje	januar–december
2.	Akcija nadzora komunalne odpadne embalaže	okolje	januar
3.	Revizija OVD	okolje	januar–december
4.	Akcija nadzora F-plinov	okolje	januar–december
5.	Akcija nadzora rabe vode pri zavezancih, ki odvzemajo največje količine vode	vode	april–december
6.	Akcija nadzora v okviru izvajanja ukrepov Programa upravljanja območji NATURA 2000 – Kras, habitat človeške ribice	narava	maj–november

7.	Akcija nadzora – oskrba s pitno vodo	vode	julij–december
----	--------------------------------------	------	----------------

V nadaljevanju podajamo kratek opis akcij nadzora, ki smo jih izvedli v letu 2019, ter ključne ugotovitve in ukrepe inšpektorjev.

1. Akcija nadzora čezmejnega pošiljanja odpadkov: V letu 2019 je bilo izvedenih 45 skupnih akcij nadzora na avtocestnih počivališčih, mejnih prehodih in v pristanišču Koper. Akcije so potekale skladno z dogovori z drugimi predstavniki nadzornih organov (Policija in FURS) ter nadzornimi organi sosednjih držav.

Akcije na avtocestnih počivališčih so potekale z izločanjem tovornih vozil iz prometa oziroma s preusmeritvijo prometa tovornih vozil prek počivališč. Na mejnih prehodih s Hrvaško in v pristanišču Koper so bili pregledi izvedeni na podlagi podatkov iz carinskih dokumentov. Pregledanih je bilo več kot 1000 tovornih vozil, kontejnerjev in vagonov, v 227 primerih je šlo za čezmejni prevoz odpadkov, odkritih je bilo devet nezakonitih pošiljk odpadkov, v preostalih primerih večje nepravilnosti niso bile ugotovljene.

Inšpektorji za okolje so opravili tudi večje število inšpekcijskih pregledov v podjetjih.

2. Akcija nadzora ravnanja s komunalno odpadno embalažo (KOE): Na začetku leta so inšpektorji za okolje izvedli izredne inšpekcijske preglede pri izvajalcih javnih služb (IJS) zbiranja komunalnih odpadkov in glede drugih obveznosti, ki so jim bile naložene z ZIRKOE. Prav tako so spremljali izvajanje obveznosti IJS in izvajalcev obdelave KOE, ki so nastale z zadnjo spremembo Uredbe o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo konec leta 2018. Potem ko je ARSO konec marca 2019 spremenil OVD za družbe za ravnanje z odpadno embalažo (DROE), so inšpektorji povsod, kjer so bile zaznane kršitve OVD s strani DROE, uvedli inšpekcijske in prekrškovne postopke predvsem z namenom, da se pri IJS ne bi nabrale neobvladljivo velike količine KOE. Konec leta je Upravno sodišče RS odpravilo spremenjene OVD za DROE in s tem med drugim tudi obveznosti rednega mesečnega prevzemanje KOE s strani DROE pri IJS.

3. Revizija okoljevarstvenih dovoljenj (OVD): Gre za usmerjeno akcijo, ki so jo po sklepu Vlade RS septembra 2018 začeli skupno izvajati inšpektorji za okolje, inšpektorji za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami ter energetske inšpektorji. Kadar gre za objekte, ki se ukvarjajo s kemikalijami, se jim pridružijo še inšpektorji Urada za kemikalije. Tedensko so izvedli nadzor pri petih imetnikih naprave ali obrata, ki lahko povzroči okoljsko nesrečo.

Inšpektorji so v letu 2019 izvedli 232 inšpekcijskih nadzorov, v katerih so preverjali skladnost delovanja obratov in naprav s predpisi in zahtevami okoljevarstvenih dovoljenj (OVD), pri desetih zavezancih je bilo ugotovljeno, da ne obratujejo več.

Pri 134 zavezancih inšpektorji za okolje niso odkrili kršitev predpisov in določil OVD. Za odpravo kršitev, ki so jih ugotovili pri 88 zavezancih, so izdali 41 odločb in 54 opozoril, začeli so tudi 12 prekrškovnih postopkov in en izvršilni postopek. Ker zavezanci kršitve odpravljajo v določenih rokih, z akcijo dosegamo pomemben cilj, in sicer povečujemo skladnost delovanja zavezancev s predpisi ter zmanjšujemo možnosti za nastanek tveganj za okolje in človeka.

4. Akcija nadzora F-plinov: ION je v letu 2018 prejela prijavo Agencije RS za okolje (ARSO), da 183 pooblaščenih podjetij za vzdrževanje in namestitve nepremične opreme za hlajenje, klimatizacijo in toplotnih črpalk (pooblaščenih podjetij) za leto 2017 ARSO ni poslalo letnega poročila v skladu z Uredbo o uporabi fluoriranih toplogrednih plinov in ozonu škodljivih snoveh. To je bila skoraj tretjina tistih, ki bi do 31. marca 2018 morali na ARSO poslati letno poročilo o polnjenju in zajemu ozonu škodljivih snovi in fluoriranih toplogrednih plinov za preteklo leto (2017), v katerem je treba navesti tudi podatke o ravnanju z odpadnimi ozonu škodljivimi snovmi in fluoriranimi toplogrednimi plini.

Inšpekcija je uvedla prekrškovne postopke zoper 169 kršilcev, saj je bilo ugotovljeno, da so nekatera podjetja prenehala poslovati že pred obdobjem obveznosti poročanja (dva primera) oziroma so prenehala poslovati ali so bila v stečajju v obdobju obveznosti poročanja, zato je inšpekcija odločila, da uvedba postopka o prekršku ne bi bila smotrna (deset primerov), v enem primeru je bilo v skladu ZP-1 že izrečeno opozorilo na zapisnik med inšpekcijskim nadzorom, glede enega kršilca pa je inšpekcijo še pred uvedbo postopka ARSO obvestil, da je bil na seznam kršilcev uvrščen pomotoma. Večinoma so bili izdani opomini, saj so zavezanci nepravilnosti med postopkom odpravili. Podjetju, ki je kršitev ponovilo, je bila izrečena globa v višini 3.000 evrov. V nekaj primerih je bilo ugotovljeno, da prekršek ni bil storjen.

Po podatkih ARSO se je zaradi opravljene akcije število kršilcev bistveno zmanjšalo. Za leto 2018 ni poročalo le 20 pooblaščenih podjetij.

5. Akcija nadzora rabe vode pri zavezancih, ki odvzemajo največje količine vode: V nadzoru so inšpektorji za okolje preverili 90 vodnih pravic pri 77 zavezancih. Ugotavljali so zlasti skladnost namena in obsega vodne pravice, izvajanja meritev odvzete vode, plačevanja dajatev, vodenja poslovnika, zagotavljanja ekološkega pretoka in količine odpadne vode. Največ kršitev (pri več kot 30 % vodnih pravic) je bilo ugotovljenih pri meritvah odvzete vode, zlasti glede skladnosti vodomerov in njihove redne overitve. Zahteve v zvezi s poslovníkom niso izpolnjene pri četrtini vodnih pravic. Od 21 nosilcev vodnih pravic, ki imajo določen ekološki pretok, jih kar devet ni v skladu z zakonodajo v roku vložilo vloge za pridobitev vodnega soglasja.

Do konca leta so inšpektorji izrekli 23 opozoril v skladu z ZIN, izdali 14 inšpekcijskih odločb in sedem opominov v prekrškovnih postopkih.

6. Akcija nadzora v okviru izvajanja ukrepov Programa upravljanja območji NATURA 2000 – Kras, habitat človeške ribice: Nadzor je bil izveden v štirih kompostarnah, eni bioplinarni, šestih perutninskih in dveh prašičjih farmah ter petih komunalnih čistilnih napravah. Inšpektorji so pri teh zavezancih ugotavljali, ali prihaja do čezmernih obremenitev okolja, kar ogroža habitat človeške ribice. Nadzor pomembnejših zavezancev na območju Krasa je pokazal, da je ravnanje z odpadnimi vodami dobro obvladano. Enako velja za farme, pri čemer je treba pojasniti, da ION nadzira le zahteve okoljevarstvenih dovoljenj, uporabo gnojevke in gnoja, skladiščenje in podobno pa nadzira kmetijska inšpekcija.

Nadzor kompostarn in bioplinarne je pokazal, da skladnost zavezancev še ni zadovoljiva. Zlasti so bili skrb vzbujajoči rezultati kontrolnih monitoringov, ki so v dveh primerih pokazali, da kompost oziroma digestat ne dosegata ustrezne kakovosti.

Do konca novembra 2019 so inšpektorji izrekli 33 opozoril v skladu z ZIN, izdali tri inšpekcijske odločbe in uvedli dva prekrškovna postopka.

7. Akcija nadzora oskrbe s pitno vodo: V letu 2019 je bilo v sklopu akcije uvedenih 96 inšpekcijskih nadzorov.

Zavezanci so bili pozvani, da predložijo program ukrepov v primeru izrednih dogodkov na javnem vodovodu v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki ga določa 14. točka prvega odstavka 22. člena uredbe, in program ukrepov v primerih izrednih dogodkov zaradi onesnaženja, ki ga določa 15. točka prvega odstavka 22. člena uredbe. V šestnajstih primerih so bili zavezanci pozvani, da predložijo tudi program oskrbe s pitno vodo v skladu s 25. členom uredbe, ki ga določa 8. točka prvega odstavka 22. člena uredbe, dva zavezanca pa sta bila pozvana tudi k predložitvi evidence upravljavcev javnih vodovodov na svojem območju, ki jo določa drugi odstavek 8. člena uredbe.

Zahtevano dokumentacijo je predložilo 94 zavezancev. Pri 89 zavezancih ni bilo ugotovljenih nepravilnosti, zato bodo postopki ustavljeni. Od petih zavezancev, pri katerih so bile ugotovljene nepravilnosti, štiri postopki še tečejo, en postopek je bil ustavljen po odpravi nepravilnosti pred izdajo ureditvene odločbe (ustavljeno po 135. členu ZUP).

Dva zavezanca se na poziv k predložitvi dokumentacije nista odzvala, zato bo uveden postopek o prekršku zaradi storitve prekrška po 4. točki prvega odstavka 38. člena ZIN v povezavi s 5. alinejo 1. točke prvega odstavka 38. člena ZIN.

5.2.5 IZREDNI NADZORI – ODZIV NA PREJETE PRIJAVE IN POBUDE

Izredni nadzori so inšpekcijski nadzori, opravljeni kot odziv na prejete prijave in pobude. ION vsako leto prejme številne prijave kršitev, pobude za ukrepanje in zahteve za razna poročila, katerih vsebina in zahtevnost sta zelo različni. V letu 2019 je ION prejela 4401 prijav in pobud, kar je bistveno več kot prejšnje leto (25 % oziroma 870 prijav več kot leta 2018).

Na začetku leta 2019 so bili v skladu z interventnim zakonom glede odpadne embalaže izvedeni tudi dodatni nenačrtovani nadzori pri javnih službah zaradi težav pri neprevzemanju komunalne odpadne embalaže.

Glede obravnave prijav v skladu z usmeritvami za določanje prednostnega vrstnega reda zagotavljamo, da se ION vedno odzove na prijavo, ki bi pomenila večje tveganje, in tako učinkovito ščiti javni interes. V najvišjo prednostno obravnavo spadajo prijave:

- iz katerih je razvidno, da obstaja nevarnost za zdravje ljudi, javni red in mir, javno varnost ali premoženje večje vrednosti (nujni ukrepi v javnem interesu, kjer je upravičena tudi ustna odločba po 144. in 211. členu ZUP);
- ki se nanašajo na delovno področje iz I. prednostne skupine v načrtu dela (veliki industrijski zavezanci, ki imajo lahko velik vpliv na okolje);
- iz katerih je razvidno, da obstaja možnost ogrožanja človeškega življenja in zdravja zaradi zastrupitve oziroma zadušitve z ogljikovim monoksidom;

- o čezmejnem pošiljanju odpadkov – zaustavljene nezakonite pošiljke na cestah oziroma mejnih prehodih, poizvedbe tujih nadzornih oziroma pristojnih organov o delovanju slovenskih podjetij.

5.3 IZVAJANJE INŠPEKCIJSKEGA NADZORA V LETU 2019

5.3.1 INŠPEKCIJSKI POSTOPKI

Po uradni dolžnosti je bilo v letu 2019 uvedenih 4.698 postopkov, od tega je bilo 3.370 inšpekcijskih in 941 prekrškovnih postopkov, drugih splošnih postopkov pa je bilo 387. Inšpektorji so uvedli 22 prekrškovnih postopkov manj in 202 inšpekcijska postopka več kot v letu 2018. Poleg tega je bilo vodenih še 165 drugih splošnih postopkov, ki so se nanašali na delovanje ION.

Če inšpektor pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora odkrije nepravilnosti in presodi, da je glede na pomen dejanja opozorilo zadosten ukrep, najprej le ustno opozori na nepravilnosti in njihove posledice ter določi rok za njihovo odpravo. Svoje ugotovitve, izrečeno opozorilo in rok za odpravo pomanjkljivosti navede v zapisniku. V letu 2019 so inšpektorji izrekli 304 opozoril v skladu z ZIN.

5.3.1.1 UPRAVNE INŠPEKCIJSKE ODLOČBE IN OPOZORILA

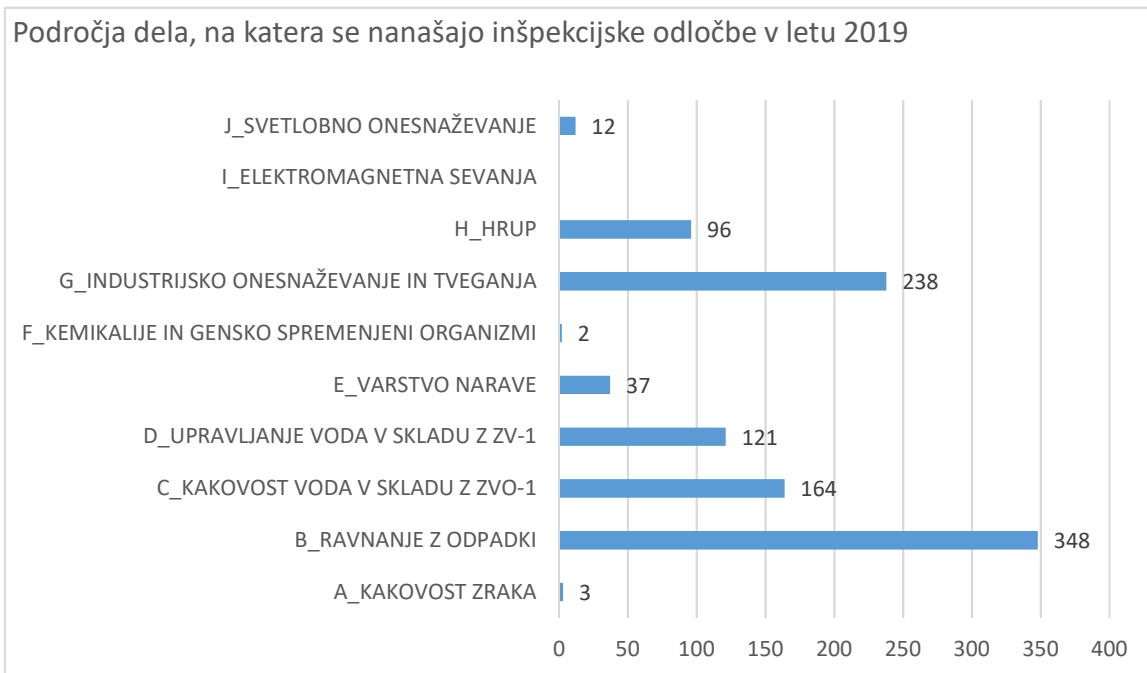
V letu 2019 so inšpektorji ION izdali 951 inšpekcijskih odločb, od tega je bilo šest odločb ustnih.

V primerjavi z letom 2018 so inšpektorji rešili 14 % več inšpekcijskih zadev in pri tem ukrepali manjkrat. Če so v letu 2018 ukrepali v 41 % rešenih inšpekcijskih zadev (v 33 % z odločbo in v 8 % z opozorilom), so v letu 2019 ukrepali le še v 34 % rešenih inšpekcijskih zadev (v 27 % z odločbo in v 7 % z opozorilom).

Na Grafikon 7: Področja dela ION, na katera se nanašajo inšpekcijske odločbe v letu 2019

je prikazano, na katera področja dela ION se je nanašalo največ ukrepov inšpekcijskih odločb v letu 2019. Pri tem je treba pri številkah, prikazanih na sliki, upoštevati, da lahko inšpektor v eni inšpekcijski odločbi odredi tudi več ukrepov z različnih področij dela ION.

Razporeditev izdanih odločb po področjih dela je primerljivo z letom 2018. Edino na področju svetlobnega onesnaževanja je bilo število odločb lani bistveno večje (40) zaradi izvedbe akcije nadzora na tem področju.

Grafikon 7: Področja dela ION, na katera se nanašajo inšpekcijske odločbe v letu 2019

5.3.1.2 KONTROLNI MONITORINGI

Na podlagi četrte alineje prvega odstavka 157. člena ZVO-1 ima inšpektor pravico in dolžnost odrediti izvedbo kontrolnega monitoringa oziroma spremljanja, če pri opravljanju inšpekcijskega nadzora ugotovi, da je kršen zakon ali drug predpis ali če naprava ali obrat ne delujeta v okviru dovoljenja, izdanega na podlagi tega zakona. Pravna podlaga za tak ukrep je posredno tudi peta alineja prvega odstavka 32. člena ZIN. Kontrolni monitoring se odredi predvsem pri zavezancih, pri katerih inšpektor dvomi o pravilnosti rezultatov rednega spremljanja, takšen dvom pa lahko povzroči tudi več prijav na ION zaradi domnevnega onesnaževanja okolja z različnimi emisijami.

V letu 2019 so inšpektorji za okolje odredili izvedbo kontrolnega monitoringa v osmih primerih. Štirikrat so inšpektorji preverjali kakovost komposta, po enkrat pa hrup v okolju, emisije snovi v vode, emisije snovi v zrak in oceno odpadka. V enem primeru je kontrolni monitoring kakovosti komposta pokazal, da ne ustreza merilom za uvrstitev v kakovostni razred, saj je bila v dveh vzorčnih enotah določena prisotnost salmonelle. Prav tako je kontrolni monitoring kakovosti digestata pokazal, da ne ustreza merilom za uvrstitev v kakovostni razred zaradi neustrezne vrednosti učinka na kalitev in rast rastlin. V drugih primerih nepravilnosti niso bile ugotovljene.

Strošek v letu 2019 izvedenih kontrolnih monitoringov je znašal 24.347,25 EUR.

V Preglednica 37 so prikazani izvedena kontrolni monitoringi v letu 2019.

Preglednica 37: Izvedeni kontrolni monitoringi v letu 2019

Vsebina kontrolnega monitoringa	Zavezanec
Kontrolni monitoring kakovosti komposta	LUKA KOPER INPO – invalidsko podjetje, d. o. o. JAVNO KOMUNALNO PODJETJE KOMUNALA KOČEVJE, d.o. o. KOMUNALNO STANOVANJSKA DRUŽBA, d. o. o., Ajdovščina KOGAL, proizvodnja, trgovina, storitve, posredništvo, kmetijstvo, promet, gradbeništvo, nepremičnine, d. o. o.
Kontrolni monitoring kakovosti digestata	PETROL, Slovenska energetska družba, d. d., Ljubljana, Poslovna enota BIOPLINARNA ČRNOMELJ
Meritev emisij hrupa iz obrata/naprave	EMO ORODJARNA, d. o. o.
Meritev emisij snovi v vode	HENKEL MARIBOR, podjetje za proizvodnjo pralnih sredstev, kozmetike in drugih kemičnih proizvodov in za izvajanje trgovinske dejavnosti, d. o. o.
Izdelava ocene odpadka	AQUAFILSLO, proizvodnja poliamidnih filamentov in granulotov, d. o. o.

5.3.1.3 PRITOŽBE

V letu 2019 je bilo vloženih 126 pritožb zoper upravne akte, izdane v inšpekcijskem postopku, od tega 69 pritožb zoper odločbe in 57 na sklepe. Če upoštevamo število odločb, izdanih po posameznih področjih, lahko ugotovimo, da je relativno največji delež odločb, izpodbijanih s pritožbami na področjih, urejenih v Zakonu o vodah in Zakona o ohranjanju narave.

V zadnjih letih smo ugotavljali, da se delež izpodbijanih odločb zmanjšuje. Če je bila v letu 2015 vložena pritožba proti vsaki deseti odločbi, v letu 2016 proti vsaki trinajsti, je bila v letu 2017 izpodbijana vsaka petnajsta odločba in v letu 2018 le še vsaka osemnajsta, kar kaže na višjo kakovost inšpekcijskih odločb ION. V letu 2019 je bila izpodbijana spet vsaka štirinajsta odločba. Izrazita razlika je v primerjavi z letom 2018 na področju narave, kjer je bila lani vložena ena pritožba, letos pa je bilo vloženih kar 15 pritožb na odločbe. V teh primerih gre v vseh primerih za pritožbe na odločbe v zvezi z nezakonitimi posegi v skladu z ZON. V večini teh primerov pritožniki s svojimi pritožnimi razlogi niso bili uspešni, saj je drugostopenjski organ je v osmih primerih pritožbo že zavrnil, v enem dopolnil, samo v enem odpravil, o preostalih pa še ni odločil. To kaže, da pri izvedbi posegov lastniki oziroma najemniki zagovarjajo svoj interes, za katerega so se pripravljene v postopku boriti, hkrati pa niso dovolj ozaveščeni glede zahtev v skladu z ZON in se jim posegi, kot so nasipavanja mokrišč, posegi v brežine, poseki drevesnih in grmovnih sestojev ne zdijo sporni z vidika vpliva na naravo.

Drugostopenjski organ je v letu 2019 odločil o 91 pritožbah in jih 73 % zavrnil. Pritožniki so bili v celoti ali delno uspešni v 27 %, in sicer je pritožbeni organ 20 aktov odpravil v celoti, štiri delno, v enem

primeru je odločitev v izpodbijanem aktu spremenil. Delež ugodno rešenih pritožb je nekoliko manjši kot v letu 2018.

5.3.1.4 IZVRŠBE

Če zavezanci v roku, določenem v inšpekcijski odločbi, ne izpolnijo obveznosti iz odločbe, inšpektor v izvršilnem postopku izda sklep o dovolitvi izvršbe. V njem določi tudi način izvršbe, ki je lahko izvršba po drugi osebi ali izvršba z denarno prisilitvijo.

Če določi inšpektor izvršbo inšpekcijske odločbe po drugi osebi, zavezanec pa ne izpolni obveznosti iz odločbe v roku, ki ga je določil v sklepu o dovolitvi izvršbe, inšpektor izda sklep o založitvi stroškov. Če zavezanec ne predloži finančnih sredstev za kritje stroškov izvršbe, se pošlje predlog za upravno izvršbo denarnih obveznosti na FURS.

Preden finančna sredstva za izvršbo po drugi osebi niso v celoti zagotovljena, večinoma ni mogoče začeti izbire izvajalca in izvršbe na terenu.

V letu 2019 so inšpektorji uvedli 289 izvršilnih postopkov, in sicer so izdali 34 sklepov o dovolitvi izvršbe po drugi osebi in 255 sklepov o dovolitvi izvršbe z denarno prisilitvijo. V letu 2019 se nadaljuje trend povečanja števila izdanih sklepov o dovolitvi izvršbe. 63 % sklepov o dovolitvi izvršbe po drugi osebi je bilo izdanih na področju odpadkov, drugi pa v glavnem na področju posegov v vodna in priobalna zemljišča. Največ (28 %) je bilo izdanih sklepov o dovolitvi izvršbe z denarno prisilitvijo na področju emisij v vode, 25 % na področju industrijskega onesnaževanja, 23 % na področju ravnanja z odpadki, 14 % na področju posegov in rabe vode v skladu z ZV-1, po 5 % na področju hrupa in narave ter 2 % na področju svetlobnega onesnaževanja.

Izdanih je bilo 80 sklepov o izvršbi z denarno prisilitvijo v skupni vrednosti 400.150,00 EUR, kar je kar 31 sklepov več kot v letu 2018, prav tako pa je tudi ocena stroška teh izvršb več kot dvakrat večja kot v letu 2018. Inšpektorji so izdali tudi 14 sklepov o založitvi stroškov izvršbe in 30 sklepov o odlogu izvršbe. Odlog izvršbe so inšpektorji odobrili v 16 primerih, v 13 so odlog zavrnili, eno vlogo za odlog izvršbe so zavrgli. S sklepom so bile v letu 2019 ustavljene 204 izvršbe, ker so zavezanci naloženo obveznost izvršili pred potekom roka za naknadno izvršitev obveznosti.

V splošnem lahko ugotovimo, da se je obseg dela glede izvršb v letu 2019 znova povečal.

Da bi se zagotovila sredstva za izvedbo izvršb po drugi osebi, se zavezancem izdajo sklepi o založitvi stroškov izvršbe. Za pripravo ocen stroškov izvršb za leti 2019 in 2020 je bil izbran pooblaščen izvajalec za področje nezakonito odloženih odpadkov in področje nezakonitih posegov na vodna in priobalna zemljišča. Opravljenih je bilo več ogledov lokacij na terenu in pripravljenih več predračunov za izvedbo posameznih izvršb. Po seznanitvi zavezancev s predračuni v veliki večini izdaja sklepa o založitvi sredstev ni bila več potrebna, saj so zavezanci sami izpolnili obveznost. V drugih primerih so bili izdani sklepi o založitvi sredstev, če pa sredstva niso bila založena, so bile terjatve odstopljene na FURS v izterjavo. Šele po izterjavi sredstev oziroma drugačni zagotovitvi finančnih sredstev za opravo izvršbe po drugi osebi je mogoče začeti izvršbo na terenu. Pred tem pa je treba ob upoštevanju Zakona o javnem naročanju izbrati pooblaščenega izvajalca. V letu 2019 je bilo na podlagi sklepov o založitvi sredstev izterjanih 3.861,92 EUR.

Izvedene izvršbe po drugi osebi v letu 2019

V Območni enoti Maribor je bilo v izvršbi odstranjenih 80 sodov z odpadnim mazutom in 16 ton onesnažene zemljine. Začelo se je odstranjevanje vgrajenih izrabljenih gum iz nekdanje gramozne jame v Lovrencu na Dravskem polju. Odpadne gume so bile vgrajene z gradbenim dovoljenjem, ki pa je bil pozneje odpravljen, saj ga je izdal nepristojni organ.

V Območni enoti Koper je bil odstranjen betonski kanal iz potoka Pjažentin. Izdani sta bili odločbi dvema zavezancema. En zavezanec je zahteve iz odločbe v izvršilnem postopku izvršil sam, drugo pa ION z izvršbo po drugi osebi.

V Območni enoti Novo mesto je bilo odstranjenih 7.500 ton odpadkov, ki so nastali po požaru v družbi Ekosistemi. Ostalo je še približno 2.500 ton odpadkov, za katere bo izvajalec izvršbe izbran v letu 2020.

V Območni enoti Ljubljana se je zaključila izvršba pri sanaciji potoka Voslica.

5.3.2 PREKRŠKOVNI POSTOPEK

Z začetkom veljavnosti Zakona o prekrških (Uradni list RS, št. 7/03), ki se je začel uporabljati na začetku leta 2005, sta se vsebina in obseg dela inšpektorjev za okolje močno spremenila oziroma razširila. Na podlagi drugega odstavka 45. člena tega zakona so namreč upravni in drugi državni organi, ki izvajajo nadzorstvo nad izvrševanjem zakonov in uredb, s katerimi so določeni prekrški, torej tudi IRSOP, postali tudi prekrškovni organi.

V primeru ugotovljene storitve prekrška se storilcu izreče predpisana sankcija (npr. globa ali opomin), vendar pa lahko inšpektor namesto izreka sankcije kršilca le opozori, če je storjeni prekršek neznatnega pomena in če oceni, da je glede na pomen dejanja to zadosten ukrep. Če inšpektor prekršek osebno zazna ali ga ugotovi z uporabo ustreznih tehničnih sredstev ali naprav, lahko kršilcu takoj na kraju prekrška izda in vroči plačilni nalog.

Storilcem prekrškov, ki deloma ali v celoti ne plačajo globe v določenem roku, se lahko po spremembi ZP-1 v letu 2016 določi tudi nadomestni zapor, o katerem odloči pristojno sodišče, prisilna izterjava globe in drugih stroškov postopka pa je v pristojnosti FURS.

V letu 2019 je bilo prejetih 161 predlogov za uvedbo prekrškovnega postopka. ION je v letu 2019 uvedla 941 prekrškovnih postopkov.

Rešenih je bilo 992 prekrškovnih postopkov, kar je tretjina več kot v letu 2018. Izdanih je bilo 235 odločb o prekršku v skupni višini izrečenih glob 354.854,00 EUR in 59 plačilnih nalogov po ZP-1 v skupni višini izrečenih glob 57.140,00 EUR. Število izdanih prekrškovnih odločb je nekoliko večje kot lani, kljub temu je višina izrečenih glob za skoraj polovico manjša. Poleg tega je bilo izrečenih še 39 prekrškovnih opozoril.

V letu 2019 je bilo plačanih za 303.214,58 EUR glob in 136.407,30 EUR glob, ko kršilci niso vložili zahteve za sodno varstvo zoper plačilni nalog in so zato v skladu z Zakonom o prekrških plačali polovico izrečene globe v osmih dneh po pravnomočnosti odločbe.

V 501 prekrškovni zadevi je bil izrečen opomin.

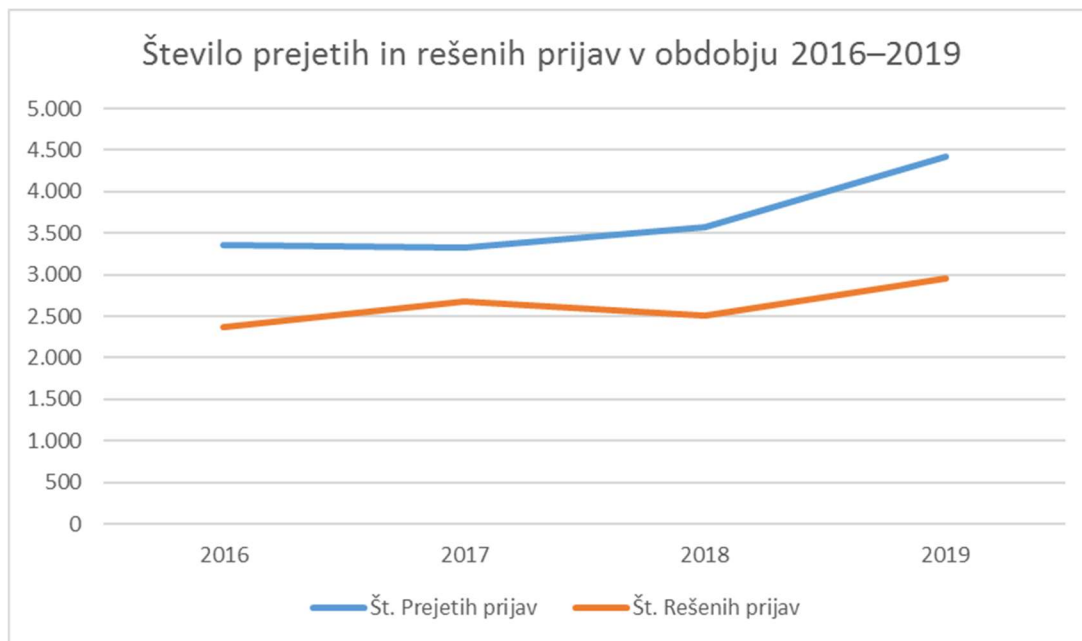
5.3.2.1 ZAHTEVE ZA SODNO VARSTVO

V letu 2019 je bilo zoper odločbe o prekršku vloženi 32 zahtev za sodno varstvo, kar je nekaj manj kot leta 2018. ION je prejela 27 odločitev sodišč o zahtevi za sodno varstvo, v katerih je sodišče v šestih zadevah zahtevo za sodno varstvo zavrnilo in potrdilo odločitev ION, v dveh zadevah je sodišče globo spremenilo, v dveh zadevah je sodišče globo spremenilo v opomin, v 13 zadevah je postopek ustavilo, v dveh zadevah je sodišče zahtevo za sodno varstvo zavrglo.

5.3.3 PRIJAVE

V letu 2019 je ION prejela 4401 prijav in pobud. Ker se lahko več prijav istega prijavitelja ali različnih prijaviteljev nanaša na isto zadevo, so bile te prijave razvrščene v 3895 prijavnih zadev.

ION je v letu 2019 prejel bistveno več prijav kot v preteklih letih, ko jih je v povprečju prejel približno 3500 na leto. V povprečju je inšpektorjem uspelo poleg rednih nadzorov rešiti še okoli 2500 prijav na leto, v letu 2019 pa so povečali število rešenih prijav na skoraj 3000. Kljub povečanemu obsegu dela na prijavah ION z zdajšnjim številom inšpektorjev ne more zagotavljati rednega nadzora in sprotnega odziva na prijave in pobude, zaradi česar se nerešene prijave kopičijo. Konec leta 2019 je bilo na ION že skoraj 3500 nerešenih prijav.

Grafikon 8: Prikaz števila prejetih in rešenih prijav v posameznem letu v obdobju 2016–2019

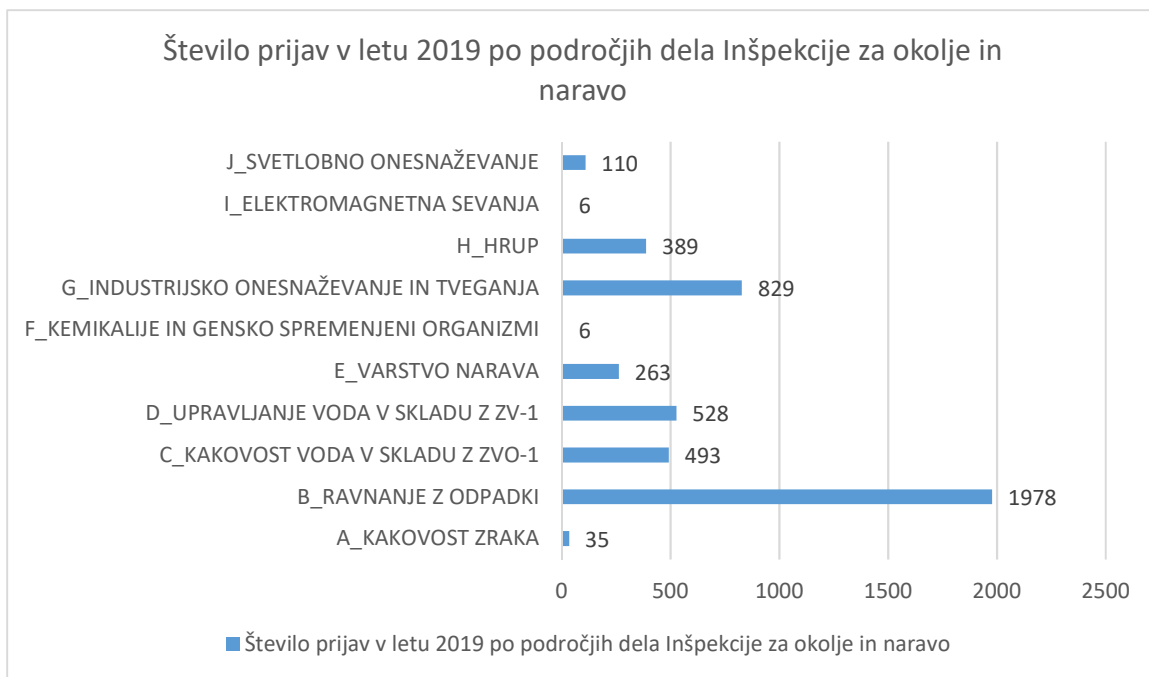
Da bi se ION lahko vedno odzvala na prijavo večjega tveganja za okolje, so bile že v letu 2015 sprejete usmeritve za vrstni red obravnave prijav, na podlagi katerih inšpektorji razvrščajo prijave v štiri prednostne skupine glede na tveganje in nato prednostno obravnavajo prijave višje stopnje tveganja.

Hkrati to pomeni, da se pobude in prijave nižjih prednostnih skupin na področju okolja ne obravnavajo v razumnem času. To pri prijaviteljih in splošni javnosti vzbuja občutek neodzivnosti. Možnost hitrega in učinkovitega odziva je v velikem interesu ION, saj bi s sprotim reševanjem zaznanih primerov na terenu pravočasno odpravljali tveganja za okolje in tako tudi pridobivali zaupanje javnosti.

Na Grafikon 9: Področja nadzora ION, na katera se nanašajo kršitve, navedene v prijavah in pobudah

je prikazano, na katera področja so se nanašale prijave in pobude v letu 2019. Največ prijav, tj. 45 %, se nanaša na področja odpadkov, industrijskega onesnaževanja in tveganja 19 %, od tega se jih kar 13 % nanaša na emisije iz kurilnih naprav, na emisije v vode 11 %, hrup 9 %, na področja v skladu z Zakonom o vodah 12 % in Zakonom o ohranjanju narave 6 %. Pri podatkih na Grafikon 9: Področja nadzora ION, na katera se nanašajo kršitve, navedene v prijavah in pobudah

je treba upoštevati, da se ena prijava oziroma pobuda lahko nanaša na več področij nadzora, zato je vsota po področjih nekoliko večja od števila prejetih pobud in prijav. Razmerja med številom prijav na različnih področjih se med leti nekoliko spreminjajo.

Grafikon 9: Področja nadzora ION, na katera se nanašajo kršitve, navedene v prijavah in pobudah

5.3.4 DRUGE VLOGE

Vloge subjektov v skladu z Zakonom o dostopu do informacij javnega značaja, ki se nanašajo na postopke inšpekcije, so iz leta v leto številčnejše. Prijavitelji se vse pogosteje obračajo tudi na novinarje in druge institucije, npr. Varuha človekovih pravic, Vlado RS, ministrstvo ali poslance. Obseg dela ION, ki ni neposredno izvajanje inšpekcijskega nadzora, se iz leta v leto pomembno povečuje. To pomeni, da so poleg strokovnih sodelavcev tudi inšpektorji vedno bolj obremenjeni s pripravo različnih vsebin, ki niso del inšpekcijskih ali prekrškovnih postopkov, kar še dodatno podaljšuje inšpekcijsko ukrepanje.

Na podlagi različnih vlog je ION v letu 2019 pripravila kar 680 odgovorov. Narašča število odgovorov MOP (s 135 v letu 2018 na 179 odgovorov v letu 2019), izrazito se je povečalo tudi število odgovorov na poslanska vprašanja (z 18 v letu 2018 na 65 v letu 2019). Pripravljenih je bilo 251 odgovorov medijem, kar je navidezno precej manj kot rekordnega leta 2018, ko smo pripravili kar 444 odgovorov in javnih nastopov. Razlog za to navidezno zmanjšanje obsega medijskega odziva ION je, da se je z uvedbo delavnega mesta svetovalca za odnose z javnostmi konec leta 2018 spremenilo tudi vodenje evidence vprašanj in odgovorov medijem. Vodijo se le vsebine, ki se nanašajo na pristojnosti ION. Pripravljenih je bilo tudi deset odgovorov varuhu človekovih pravic, 54 odgovorov na podlagi Zakona o informacijah javnega značaja in še 113 odgovorov drugim organom in posameznikom.

ION je s svojimi odgovori sodeloval tudi pri štirih postopkih Računskega sodišča RS in dveh postopkih Evropske komisije proti RS.

5.3.4.1 MEDIJI

ION je z več kot 600 vprašanji medijev, varuha človekovih pravic, poslancev, ministrstev, civilnih javnosti in več kot 4400 pobudami za obravnavo zadev ena od najbolj izpostavljenih inšpekcij v RS. To hkrati pomeni, da je javnost vse bolj okoljsko ozaveščena. Opažamo, da se stališča javnosti do dela inšpektorjev spreminjajo. Če je bila javnost še nekaj let nazaj zelo kritična do njihovega dela, zdaj vse pogosteje razume, da je inšpektorjev premalo, da bi lahko sproti obravnavali vse prijave, in da morajo postopke voditi z upoštevanjem vseh procesnih in materialnopravnih določil zakonodaje, med drugim tudi pravice strank v postopkih in upravne roke. Bolj je razumljeno tudi, da morajo inšpektorji, ko uvedejo inšpekcijski postopek, natančno izpeljati ugotovitveni postopek, kar zahteva določen čas. Inšpekcijski ukrepi zato praviloma ne morejo biti takojšnji, tudi če zaznane kršitve pomenijo znatno tveganje za okolje. Izjema je možnost izdaje ustne odločbe, kar pa je predvideno le v izjemnih okoliščinah. Te pa se v skladu z veljavno zakonodajo nanašajo le na ogrožanje zdravja in življenja ljudi, javno varnost ali premoženja večje vrednosti in ne neposredno na tveganje za okolje. Inšpektorji za okolje torej v večini primerov, ki jih obravnavajo, nimajo pooblastil za takojšnje ukrepanje.

Veseli nas, da se v javnosti postopoma povečuje naš ugled in da mediji korektno opišejo naše ukrepanje in zakonski okvir, ki inšpektorjem določa pristojnost ukrepanja. Najtežje mediji in javnosti sprejemajo, da njihova vprašanja oziroma pobude ne pomenijo takojšnjega aktiviranja inšpektorjev, zato vedno znova pojasnjujemo, da se bodo potencialne kršitve obravnavale glede uvrstitev prijave po merilih⁹, s katerimi je inšpektorat uvedel sistem oziroma metodologijo enotnega razvrščanja prijav po prednostnem seznamu. S tem je zagotovljeno, da se prijave, ki pomenijo večje tveganje, obravnavajo prednostno, hkrati pa se je bistveno zmanjšala možnost vpliva zunanjih dejavnikov in pritiskov medijev, javnosti, politike in drugih na vrstni red obravnave prijav in tudi same inšpekcijske postopke.

Prednostno razvrščanje prijav po omenjenih merilih zagotavlja, da se prispele prijave, iz katerih je mogoče razbrati, da je ogroženo zdravje in življenje ljudi, javna varnost ali premoženje večje vrednosti, uvrstijo na prvo stopnjo pomembnosti, kar pomeni, da se vedno, ne glede na število prijav, ki še niso bile obravnavane, pa so prispele prej, obravnavajo takoj. Sledijo obravnave prijav, razvrščene v štiri stopnje pomembnosti obravnave glede na tveganje za okolje.

Čas do začetka obravnave prijave je odvisen od nujnosti (določena z merili, ki so objavljena na spletni strani IRSOP) in števila prijav na neki stopnji.

Prijave se ne glede na medijsko pozornost obravnavajo strogo po prednostnih merilih glede na potencialno tveganje za okolje.

Kljub bistveno povečani količini dela na področju odziva medijem v zadnjih letih ocenjujemo, da gre za pozitiven trend, ki dolgoročno pomembno pozitivno vpliva na naše delo. Obravnavanje pravil ravnanja, kršitev in sankcij s področja okolja v medijih je namreč zelo učinkovit način ozaveščanja in izobraževanja ciljne in splošne javnosti.

⁹ Kriteriji za določanje prioritete IRSOP 2020; <https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/IRSOP/O-IRSOP-u/kriteriji-za-izredne-insp-nadzore/Kriteriji-za-dolocanje-prioritet-IRSOP-2020.pdf>

5.3.4.2 VARUH ČLOVEKOVIH PRAVIC

V letu 2019 je Varuh človekovih pravic (VČP) nadaljeval obravnavo ION v dveh postopkih in na novo začel štiri postopke. Še leta 2017 je VČP ION obravnaval v 13 postopkih, leta 2018 pa v 12 postopkih. Pobude, ki jih je obravnaval VČP v letu 2019, so se nanašale na hrup, male kurilne naprave, sanacijo zemljišča in skladnost z OVD.

V svojem poročilu za leto 2019 VČP glede področja v pristojnosti ION opozarja:

- da predpisi dopuščajo možnost, da inšpektor posamezniku naloži obveznost priključitve na javni vodovod, zaradi katerega sočasno vodi postopek proti občini, ker zanj še nima uporabnega dovoljenja, kar za varuha ni dopustno;
- varuh ugotavlja, da nadzor nad vožnjo v naravnem okolju ni ustrezno urejen in zato tudi ni učinkovit. Hkrati iz pričevanj pobudnikov ugotavljajo, da bi bila krepitev nadzora na tem področju nujna. Ob tem bi vsekakor veljalo odpraviti še nekatere anomalije, ki so nastale ob sprejemanju sprememb ZON leta 2014, med njimi tudi dejstvo, da so predpisane globe za kršitev določb glede vožnje z motornimi vozili v naravnem okolju izjemno nizke in celo manjše od glob za kršitev določb glede vožnje s kolesi v naravnem okolju.

Ponavljja tudi priporočilo št. 46 (2017), ki se je nanašalo na zagotavljanje pogojev za delo inšpekcijskih služb. V zvezi s tem izdaja novo priporočilo 78 (2019): Vlada RS naj Inšpektoratu RS za okolje in prostor zagotovi vse pogoje – materialne, kadrovske in finančne – za učinkovito vodenje inšpekcijskih postopkov.

5.3.4.3 SODNI POSTOPKI

Na podlagi 4. člena Pravilnika o postopku uveljavljanja terjatev RS v postopkih zaradi insolventnosti, ki določa, da mora skrbnik terjatve spremljati objave sklepov sodišč o začelih postopkih zaradi insolventnosti na spletnih straneh AJPES in da mora v primeru obstoja terjatve do dolžnika, za katerega je začel postopek zaradi insolventnosti, skrbnik terjatve o tem obvestiti državno odvetništvo, je IRSOP zavezan prijavljati odprte terjatve v postopkih zaradi insolventnosti.

IRSOP je v letu 2019 obravnaval devet zadev glede insolvenčnih postopkov (gre za prijave terjatev v stečajno maso, prisilno poravnavo, ugovore zoper izbris subjektov).

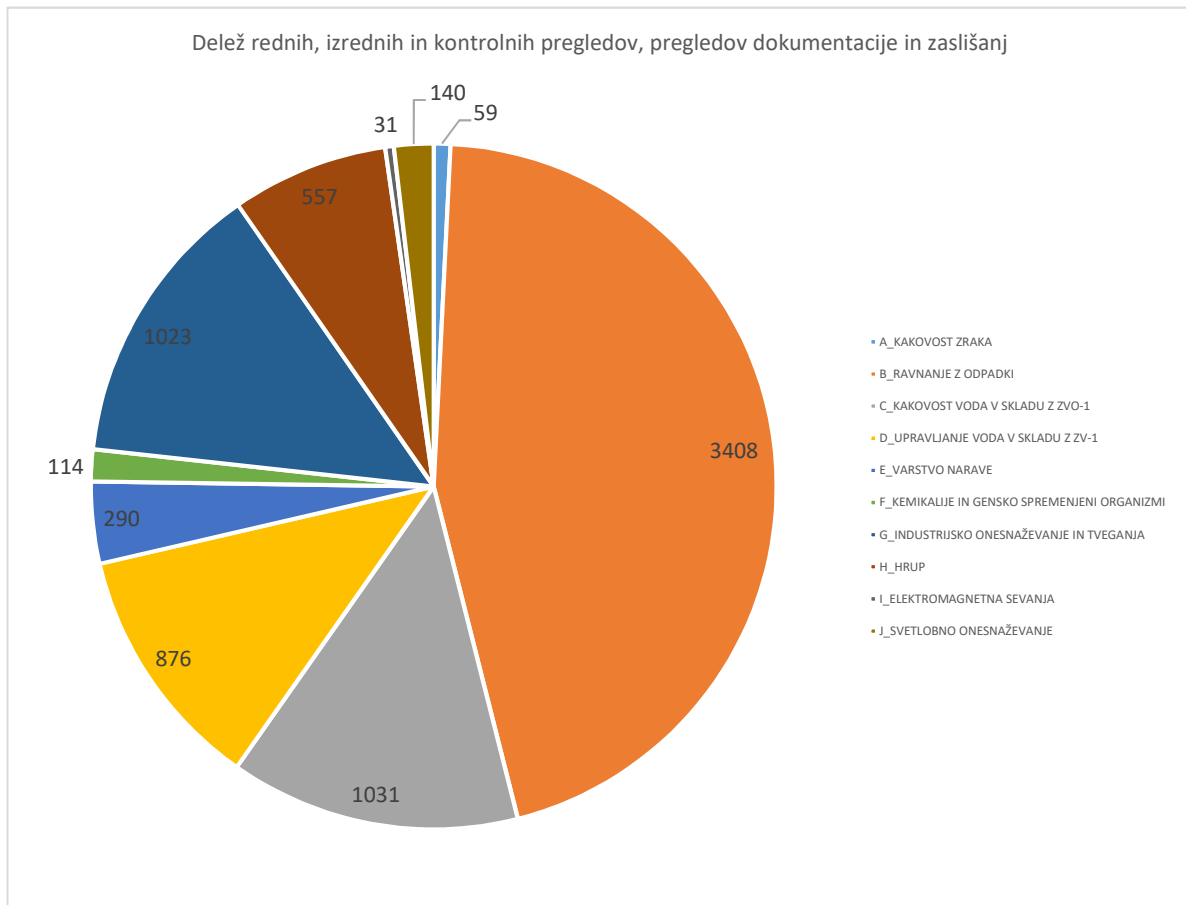
IRSOP se ukvarja tudi s primeri odškodninskih postopkov, v katerih je IRSOP očitano nezakonito ali nepravilno ravnanje, nezakonito ali nepravilno opravljena upravna izvršba, zloraba uradnega položaja ali uradnih pravic, nevestno delo v službi idr. Na ION je bilo konec leta 2019 odprtih pet takih zadev.

Vložena je bila tudi ovadba zaradi suma kaznivega dejanja napada na uradno osebo.

5.4 UGOTOVITVE PO PODROČJIH DELA IN NEKATERI PRIMERI INŠPEKCIJSKIH POSTOPKOV

Največ pregledov (52 %) so v letu 2019 inšpektorji opravili na področjih ravnanja z odpadki, industrijskega onesnaževanja skupaj z nadzorom malih kurilnih naprav (16 %), kakovosti voda (16 %) in na področjih, ki so urejena v Zakonu o vodah (13 %). Manjši obseg pregledov opravijo na področju

hrupa (8 %), na področjih, ki jih ureja Zakon o ohranjanju narave (4 %), na področju svetlobnega onesnaževanja (2 %), na področju kemikalij in gensko spremenjenih organizmov (2 %) ter kakovosti zraka, kamor spada tudi nadzor ozonu škodljivih snovi (1 %). Delež aktivnosti po področjih je primerljiv s prejšnjimi leti.

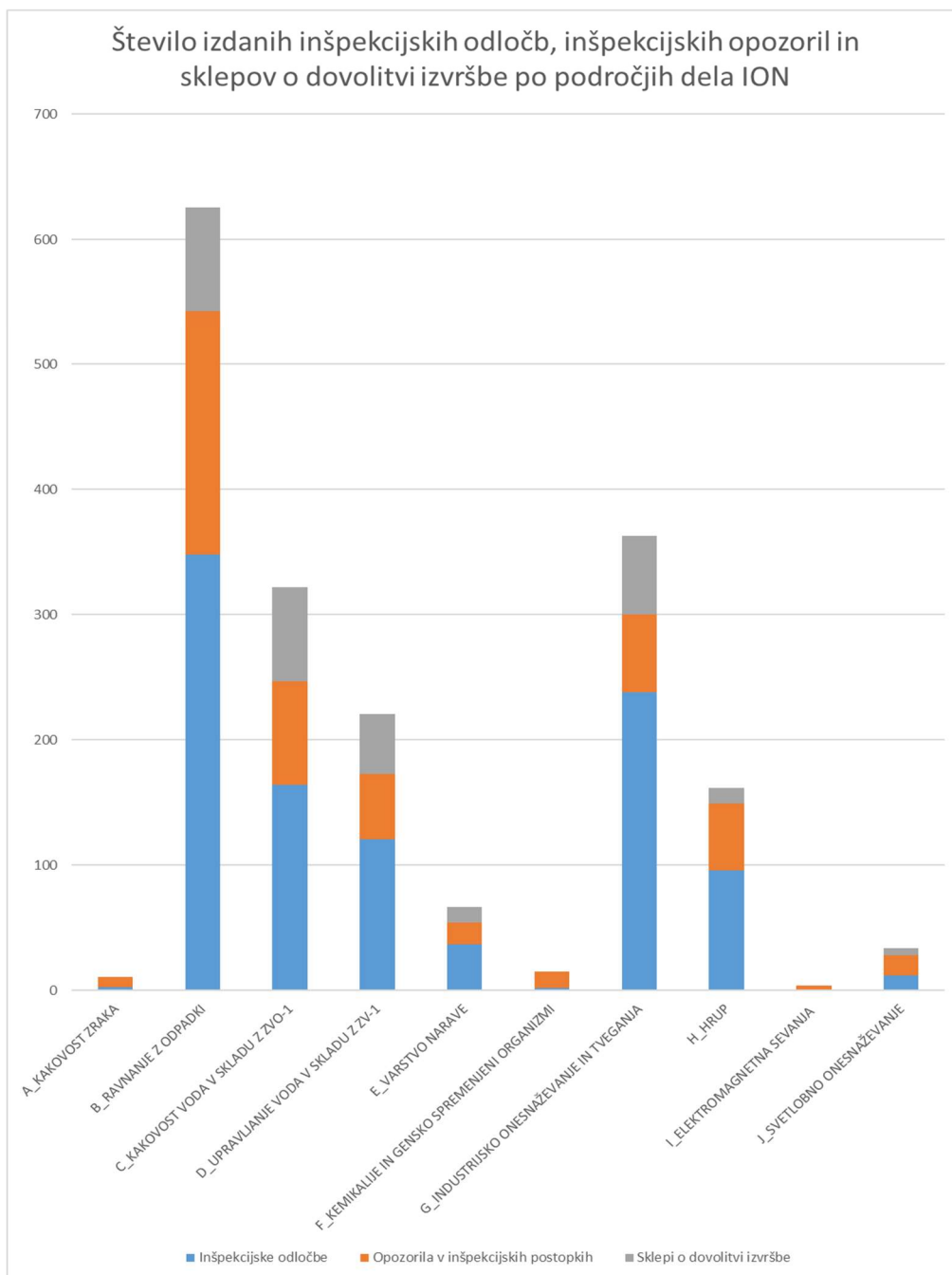
Grafikon 10: Delež opravljenih aktivnosti po področjih dela ION (rednih, izrednih in kontrolnih pregledov, pregledov dokumentacije in zaslišanj)

Na Grafikon 10: Delež opravljenih aktivnosti po področjih dela ION (rednih, izrednih in kontrolnih pregledov, pregledov dokumentacije in zaslišanj)

je prikazano število rednih, izrednih in kontrolnih pregledov, pregledov dokumentacije in zaslišanj ION v letu 2019.

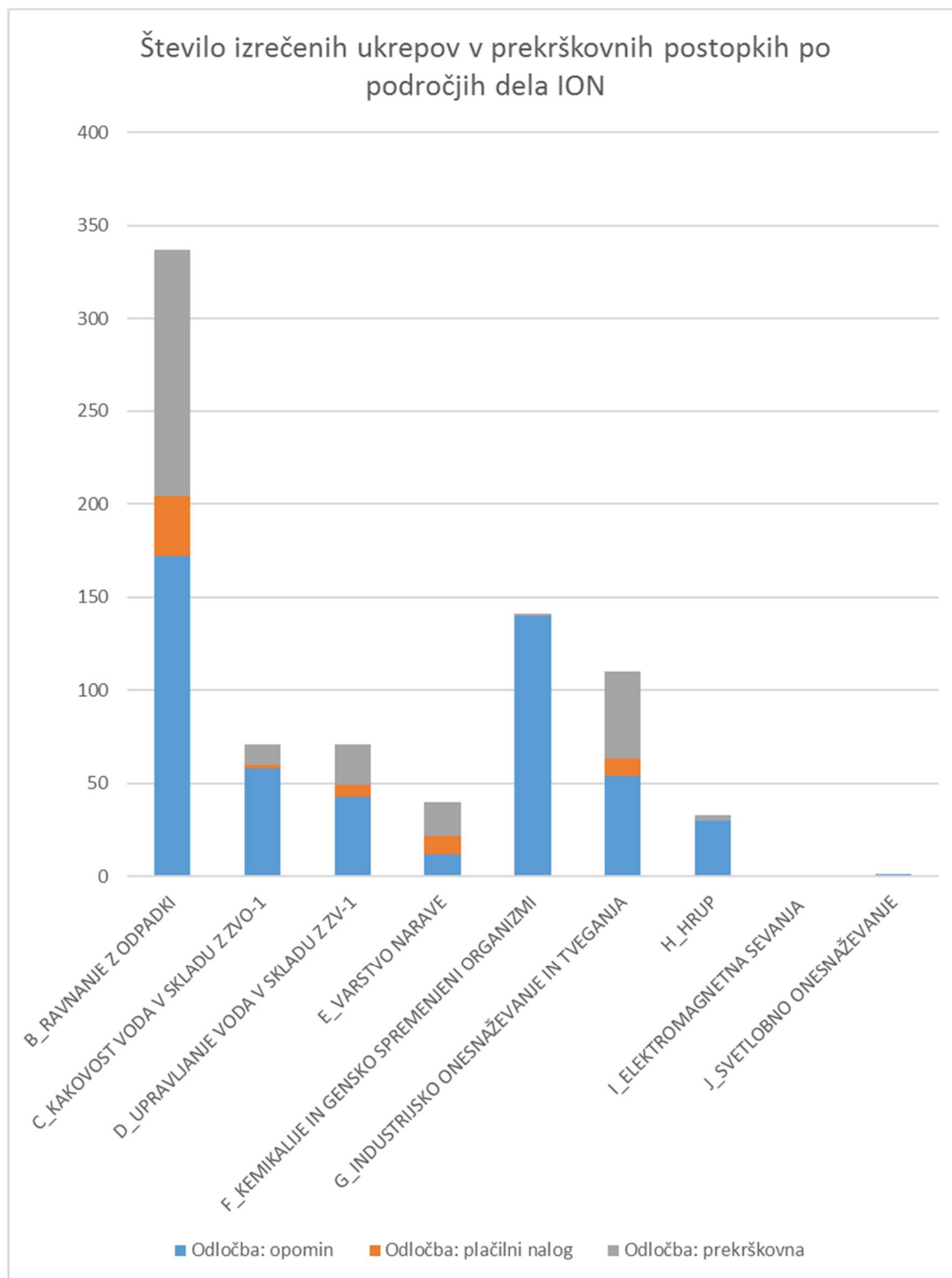
Na Grafikon 11: Število izdanih inšpekcijskih odločb, inšpekcijskih opozoril in sklepov o dovolitvi izvršbe, po področjih dela ION

je prikazano število izdanih inšpekcijskih odločb, inšpekcijskih opozoril in sklepov o dovolitvi izvršbe po področjih dela ION v letu 2019.

Grafikon 11: Število izdanih inšpekcijskih odločb, inšpekcijskih opozoril in sklepov o dovolitvi izvršbe, po področjih dela ION

Na Grafikon 12 je prikazano število izdanih prekrškovnih odločb in prekrškovnih opominov po področjih dela ION v letu 2019.

Grafikon 12: Število izdanih prekrškovnih odločb in prekrškovnih opominov po področjih dela ION v letu 2019

5.4.1 NADZOR PREDPISOV S PODROČJA KAKOVOSTI ZRAKA

V to področje dela spada zlasti nadzor emisij hlapnih organskih snovi iz naprav, ki uporabljajo organska topila, kršitve pa se najpogosteje nanašajo na zagotavljanje izvedbe obratovalnega spremljanja (monitoringa). Ocenjujemo, da je skladnost zavezancev na tem področju sorazmerno visoka, saj je resnejših nepravilnosti sorazmerno malo in inšpektorji manjša neskladja uspešno odpravijo z opozorili. Zlasti pri zavezancih, pri katerih se inšpekcijski nadzor opravlja prvič, so pogostejše nepravilnosti v zvezi z ravnanjem z ozonu škodljivimi snovmi in fluoriranimi ogljikovodiki (vsi zavezanci nimajo prijavljenih naprav, ne vodijo evidence, niso oddali letnega poročila, nimajo opravljenega preverjanja uhajanja itd.). Nadzor na tem delovnem področju je bil v glavnem izveden v okviru celovitih pregledov industrijskih zavezancev.

5.4.2 NADZOR PREDPISOV S PODROČJA RAVNANJA Z ODPADKI

Nadzor ravnanja z odpadki je področje, kjer inšpektorji vsako leto opravijo največ inšpekcijskih pregledov in izrečejo največ ukrepov.

Čeprav nadzor ravnanja z odpadki pomeni vsaj polovico dela ION, ocenjujemo, da stopnja skladnosti zavezancev z zahtevami zakonodaje na tem področju še ni zadovoljiva, saj je pogostost odkritih kršitev še prevelika.

Pogosto so težave pri vpeljanih shemah, ko se na posameznih področjih ravnanja z določenim odpadkom pojavi večje število shem in je zaradi nepopolne in nejasne zakonodaje oteženo ugotavljanje deležev prevzema odpadkov.

Najizrazitejše težave v letu 2019 so bile spet na področjih odpadne embalaže in ravnanja z odpadnimi nagrobnimi svečami. Na novo pa so se pojavile težave z odpadno električno in elektronsko opremo.

5.4.2.1 IZKOPI IN VNOSI V TLA

V zvezi s problematiko izkopov in vnosov v tla od leta 2017 opozarjamo na sistemsko težavo, in sicer neuskkljenost predpisov v RS s področja okolja in kmetijstva pri obravnavi vnosa zemeljskega izkopa na ali v tla na kmetijskih zemljiščih. V skladu s kmetijsko zakonodajo se rodovitna zemlja, odrinjena pri gradbenih posegih, uporabi za izboljšanje kmetijskih zemljišč, urejanje javnih zelenih površin ali sanacijo degradiranih območij, razen kadar se uporabi za ureditev okolice objekta, zaradi gradnje katerega je bila odrinjena. Uredba o obremenjevanju tal z vnašanjem odpadkov pa določa, da je zemeljski izkop odpadek.

5.4.2.2 GRADBENI ODPADKI

V zvezi s problematiko ravnanja z gradbenimi odpadki je treba znova opozoriti, da samo z inšpekcijskim ukrepanjem tega področja ni mogoče urediti. Za učinkovito ureditev tega področja bo treba zagotoviti odlagališča za inertne odpadke in centre za zbiranje in obdelavo gradbenih odpadkov v vseh regijah RS. Območja mestne občine Koper, občine Piran, Ankaran, Ilirske Bistrice, Pivke in Postojne tega še vedno nimajo. S tem se stopnja tveganja, da se bodo gradbeni odpadki odlagali nelegalno, bistveno povečuje.

K rešitvi problematike ravnanja z gradbenimi odpadki iz obnov in manjše količine gradbenih odpadkov iz rušenja objektov, kadar ni potrebno gradbeno dovoljenje in ki nastajajo pri posameznikih, bi veliko prispevalo, če bi te gradbene odpadke obravnavali kot komunalne odpadke. Logična ureditev bi bila, da bi lahko prebivalci občin manjše količine gradbenih odpadkov brezplačno oddali v vseh zbirnih centrih, kar so nekatere občine na lastno pobudo tudi že uredile.

Še vedno ugotavljamo veliko kršitev pri posegih in gradnji, kjer zakonodaja predvideva načrt gospodarjenja z gradbenimi odpadki, kar izhaja tudi iz sistemskih pomanjkljivosti zakonodajne ureditve tega področja.

Uredba o ravnanju z odpadki, ki nastajajo pri gradbenih delih, v 5. členu določa, da če je za gradnjo novega objekta, rekonstrukcijo objekta, nadomestno gradnjo ali odstranitev objekta predpisana pridobitev gradbenega dovoljenja v skladu s predpisi, ki urejajo graditev objektov, mora investitor k projektu za pridobitev gradbenega dovoljenja priložiti načrt gospodarjenja z gradbenimi odpadki. Pri pridobivanju gradbenega dovoljenja je bil pred uveljavitvijo Gradbenega zakona del projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja (v nadaljnjem besedilu: PGD), kadar izvaja gradnjo zahtevnega objekta pravna oseba ali pa je prostornina zemeljskega izkopa 1.000 m³ ali več, tudi načrt gospodarjenja z gradbenimi odpadki, tega pa upravna enota ter Ministrstvo za okolje in prostor kot pristojna za izdajo gradbenih dovoljenj praviloma nista pregledala. Zaradi navedenega načrti niso bili izdelani v skladu s predpisi, ki določajo ravnanje z gradbenimi odpadki. Če bi upravni organ, ki je izdal gradbeno dovoljenje, tudi vsebinsko pregledal načrt gospodarjenja z odpadki, bi bilo na terenu bistveno manj težav. Z začetkom veljavnosti Gradbenega zakona ?načrt gospodarjenja z odpadki?PGD? ni več del dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja, zato ni del dokumentacije ?niti načrt gospodarjenja z odpadki, kar izhaja tudi iz pravilnika, ki določa vsebino dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja (Pravilnik o podrobnejši vsebini dokumentacije in obrazcih, povezanih z graditvijo objektov).

Posebej problematično je ravnanje z gradbenimi odpadki (izkopi) pri investicijah, ki se izvajajo na območjih, na katerih so industrijske in rudarske dejavnosti v preteklosti povzročile onesnaženost tal.

Predlagamo tudi spremembo Uredbe o obremenjevanju tal z vnašanjem odpadkov in Uredbe o ravnanju z odpadki, ki nastajajo pri gradbenih delih, tako da bi OVD za vnos zemeljskega izkopa na zemljišče lahko pridobila tudi fizična oseba.

V Uredbi o ravnanju z odpadki, ki nastanejo pri gradbenih delih (Uradni list RS, št. 34/08), je treba izraz urejeni kraj za začasno skladiščenje gradbenih odpadkov bolj natančno opredeliti, ker v inšpekcijskem postopku nejasnost, kaj pomeni urejeni kraj, povzroča težave.

5.4.2.3 ODPADKI PODJETIJ V STEČAJU

Vodenje inšpekcijskih postopkov zoper zavezanca v stečaju je zelo zahtevno, saj je treba upoštevati tudi vso zakonodajo, ki ureja primere insolventnosti, vključno s stečaji. V pomoč inšpektorjem so bile v letu 2016 pripravljene prve usmeritve, ki se glede na novo sodno prakso tudi dopolnjujejo in so bistveno pripomogle k učinkovitemu vodenju postopkov tudi v primerih smrti ali insolventnosti zavezancev.

Kljub temu ugotavljamo, da v teh primerih obstaja precejšnje tveganje, da se strošek odstranitve odpadkov ne izterja od zavezanca oziroma iz stečajne mase in ga na koncu vsaj delno krije država. Težava je tudi, da inšpektorji vstopajo v stečajne postopke v različnih fazah stečajnega postopka.

Druga pereča težava je ravnanje z nevarnimi odpadki, ki dostikrat zahteva hitro ukrepanje, česar pa inšpekcijski postopek ne omogoča, saj je treba stranki tudi v teh primerih omogočiti uveljavitev vseh pravic, določenih v ZIN in ZUP. Tudi če bi se inšpektor odločil za uporabo ustne odločbe, ta ni učinkovita, če stečajni upravitelj nima likvidnih sredstev. ZVO-1 opredeljuje postopek ravnanja z odpadki tudi v primeru stečaja, vendar ta postopek prav tako ne omogoča takojšnjega ukrepanja. V skladu z veljavno zakonodajo bi bila sicer na primer v primeru iztekanja nevarnih tekočin sprožena intervencija v skladu z Zakonom o naravnih in drugih nesrečah, kar pa je po mnenju IRSOP neprimerno, saj bi bilo treba interventno ukrepati že na podlagi nastanka tveganja, da bi lahko do izlitja prišlo, in ne čakati, da do njega pride. Stroške intervencije nosi zavezanec.

Da bi se izognili prenosu obveznosti v zvezi z ravnanjem z odpadki, bi bilo po mnenju ION treba uvesti tudi mehanizme bančnih garancij.

5.4.2.4 KOPIČENJE KOMUNALNE ODPADNE EMBALAŽE PRI IZVAJALCIH JAVNE SLUŽBE

Več let predvsem konec leta prihaja do kopičenja velikih količin komunalne odpadne embalaže pri izvajalcih javne službe (IJS). S spremembo Uredbe o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo, ki je začela veljati v juliju 2017, je bilo med drugim določeno tudi, da mora IJS, če količina odpadne embalaže, ki jo skladišči, presega 80 % količine odpadne embalaže, ki jo IJS lahko hkrati predhodno skladišči glede na zmogljivost zbirnega centra ali hkrati skladišči glede na zmogljivost objekta za skladiščenje odpadne embalaže, o tem v treh delovnih dneh pisno ali elektronsko obvestiti družbo za ravnanje z odpadno embalažo in pristojnega inšpektorja. Na podlagi te določbe je ION v letu 2017 izvedla akcijo nadzora, v kateri je prisiljevala družbe za ravnanje za embalažo (DROE), da so redno prevzemale embalažo v skladu z določenim deležem pri IJS. S poostrenim nadzorom, izdajo inšpekcijskih odločb in spremembo uredbe so se količine ne prevzete odpadne embalaže v drugi polovici leta 2017 zmanjšale.

DROE Interseroh, d. o. o., se je zoper vse izdane inšpekcijske odločbe pritožil in izkoristil pravno možnost z vložitvijo upravnih sporov po zavrnitvi pritožb. Upravno sodišče je v sodbi št. I U 1746/2017 v letu 2018 odločilo, da je prevzemanje odpadne embalaže glede na deleže, določene s sklepom vlade, izključno stvar pogodbenih razmerij med subjekti (IJS in DROE), sodno varstvo pa jim je zagotovljeno v gospodarskem sporu, in ne z inšpekcijskim nadzorom. V sodbi je tudi pojasnjeno, da se o obveznosti tožnika, da pri IJS prevzema embalažo, ne odloča z upravno odločbo na podlagi ZVO-1, uredbe in sklepa vlade, zato je odločba inšpektorja, ki DROE nalaga prevzem odpadne embalaže na tej materialnopravni podlagi, nezakonita. Oblastven posamični akt, ki DROE nalaga prevzemanje odpadne embalaže, je OVD, ki je bil izdan za ravnanje z odpadno embalažo, zato se lahko morebitne kršitve ravnanja z odpadno embalažo utemeljijo le na obveznostih, ki izhajajo iz OVD. Nato je bilo izdanih več sodb Upravnega sodišča, ki potrjujejo navedeno sodno prakso (I U 2554/2017 z dne 18. 1. 2018, I U 2606/2017 z dne 27. 2. 2018, I U 2573/2017 z dne 27. 2. 2018 in I U 2536/2017 z dne 22. 2. 2018).

Na podlagi spremenjene uredbe je ARSO po uradni dolžnosti spremenil OVD za DROE, vendar so bile ta konec leta 2019 s sodbami Upravnega sodišča RS odpravljene. Tako za DROE veljajo »stara« OVD, ki pa ne vsebujejo nove pravne ureditve (npr. redno mesečno prevzemanje KOE pri vsakem IJS glede na deleže, ki jih določi Vlada RS).

Kako MOP rešuje pravno stanje in aktivnosti ION na tem področju, je opisano v akciji nadzora komunalne odpadne embalaže v Poročilu IRSOP za leto 2018.

Opozarjamo še na perečo težavo kopičenja lahke frakcije (19 12 12), ki nastane s predelavo komunalne odpadne embalaže in je namenjena za sežig, saj v Sloveniji nimamo zadostnih zmogljivosti za sežig teh odpadkov kot energenta, izvoz pa se je zaradi spremenjenih pogojev uvoza nekaterih tradicionalnih uvoznikov te frakcije ustavil. Sežig odpadkov bi moral biti v skladu z ZVO-1 zagotovljen kot državna gospodarska javna služba, kar v praksi ni izvedeno.

5.4.2.5 ČEZMEJNO POŠILJANJE ODPADKOV IN SVETOVNI TRENDI

Nadzor nad izpolnjevanjem obveznosti pri čezmejnem pošiljanju odpadkov se je izvajal v okviru rednega nadzora pri povzročiteljih odpadkov, zbiralcih, izvajalcih obdelave in posrednikih odpadkov. Pri rednem nadzoru je bil poudarek na nadzoru ustreznosti izpolnjevanja dokumentacije pri čezmejnih pošiljkah odpadkov.

Na podlagi obvestila drugih pristojnih organov o ugotovljenih nezakonitih pošiljkah odpadkov so bili uvedeni prekrškovni postopki in izdane odločbe. V sodelovanju s FURS in Policijo je bilo opravljenih 45 nadzorov nad čezmejnimi pošiljkami odpadkov, med katerimi je bilo pregledanih več kot 1000 vozil, vagonov in kontejnerjev, v 227 primerih je šlo za čezmejno pošiljanje odpadkov. V devetih primerih so bile odkrite nezakonite pošiljke odpadkov, v preostalih primerih večje nepravilnosti niso bile ugotovljene.

S 1. januarjem 2018 je Kitajska prepovedala uvoz določenih vrst odpadkov, med drugim tudi odpadne plastike, kar na našo državo vpliva predvsem posredno, saj je Slovenija največkrat tranzitna država za prevoz odpadkov. V zvezi s tem je bila pripravljena analiza podatkov za uvoz/izvoz odpadkov v tretje države (na podlagi carinskih deklaracij) v letu 2019. Na slovenskih carinskih izpostavah je bilo v letu 2019 sprejetih 3018 deklaracij za izvoz odpadkov, v 2279 primerih za slovenska podjetja, v drugih primerih pa za podjetja iz drugih evropskih držav (Italija, Avstrija itd.). Pri sprejetih izvoznih deklaracijah sta bili v več kot 64 % deklaracij namembni državi BiH in Srbija za odpadno plastiko in odpadne kovine. Iste vrste odpadkov so se izvažale tudi v azijske države. V primerjavi z letom 2018, ko je bilo 70 deklaracij sprejetih za izvoz na Kitajsko, sta bili v letu 2019 sprejeti samo dve izvozni deklaraciji, in sicer ena deklaracija za odpadne kovine, ena pa za odpadne nekovine. Sicer je Kitajska v letu 2019 prepovedala uvoz še 16 dodatnih vrst odpadkov (različne vrste žindre, dodatne vrste odpadne plastike in nekatere odpadne kovine (baker, aluminij)). Količinsko je bilo največ izvožene odpadne plastike (vključno s pripravljenim gorivom – RDF), in sicer dobrih 101.000 ton, na drugem mestu so odpadne nekovine s slabimi 14.000 tonami. Količinsko je bilo največ odpadne plastike izvoženo v Malezijo, in sicer slabih 35.000 ton. V lanskem letu je Indonezija zavrnila pet kontejnerjev odpadne plastike, odposlanih iz Slovenije, v količini 112 ton, ker je bilo ugotovljeno, da je bila odpadna plastika preveč onesnažena z drugimi primesmi.

Za uvoz odpadkov je bilo sprejetih 5928 uvoznih carinskih deklaracij, kar je v primerjavi z letom 2018 za četrtno manj, od tega 5551 za slovenska podjetja, v drugih primerih pa za druge države EU. V slabih 85 % deklaracij sta bili državi odpreme Srbija in BiH, odpadki so se v Slovenijo sicer uvažali iz 26 različnih držav. V Slovenijo se je uvozilo največ odpadnih kovin (dobrih 39.000 ton), odpadnega papirja in kartona (dobrih 28.000 ton) ter odpadnih nekovin (slabih 13.000 ton).

Prek Luke Koper so se pošiljale tudi pošiljke odpadkov, za katere so bile izvozne deklaracije sprejete v drugih državah članicah (343 izvoznih deklaracij). Glede na prepoved uvoza odpadkov na Kitajsko, ki je začela veljati 1. januarja 2018, zlasti odpadne plastike in papirja, je bilo samo ena pošiljka odpadne plastike poslana na Kitajsko, za večino od 86 deklaracij za odpadno plastiko pa so bile namembne države druge azijske države, kot so Indija, Malezija, Hongkong in Tajvan. Na Kitajsko pa je bilo v letu 2019 poslano večje število pošiljk odpadnih nekovin. Prepoved izvoza določenih vrst odpadkov na Kitajsko je povzročila, da se zdaj odpadki, predvsem odpadna plastika, pošiljajo v druge azijske države, vendar so nekatere med njimi prav tako napovedale prepoved uvoza. Ugotovitve analize so:

- izvoz odpadne plastike na Kitajsko se je pravzaprav ustavil;
- namembne države za odpadno plastiko so druge azijske države (Malezija, Hongkong, Indonezija), pa tudi Turčija, BiH in Srbija, zadnji dve državi predvsem za gorivo, pripravljeno iz odpadkov (RDF);
- v Evropi je zaznan trend pošiljanja odpadne plastike na predelavo v Turčijo, v Sloveniji je bilo izvozno ocarinjenih »le« 128 (od tega 121 pošiljk odpadne plastike) pošiljk, kar je 4 % vseh sprejetih izvoznih deklaracij;
- veliko število sprejetih izvoznih deklaracij za italijanska podjetja, medtem ko izstopa odpadkov, za katere bi bil izvozni postopek izveden v Italiji, ni bilo;
- nekatera slovenska podjetja tako na uvozu kot izvozu delujejo kot pošiljatelj/prejemnik, dejanska država odpreme/namembna država je druga država EU;
- zmanjšanje števila uvoznih deklaracij za skoraj 30 %, medtem ko se je število izvoznih deklaracij povečalo za 4 % v primerjavi z letom 2018. Prav tako se je za skoraj 32 % zmanjšalo število izstopa pošiljk odpadkov preko Luke Koper, za katere so bile izvozne deklaracije sprejete v drugih državah.

Kitajska je s 1. januarjem 2019 prepovedala uvoz še za 16 vrst odpadkov.

5.4.3 NADZOR EMISIJ SNOVI IN TOPLOTE V VODE

Nadzor emisij v vode pomeni približno 12 % dela ION. Nadzor obremenjevanja okolja z industrijskimi odpadnimi vodami se izvaja v okviru rednega nadzora, na podlagi obvestila ARSO o ugotovitvah obratovalnega monitoringa, v okviru rednih celovitih pregledov industrijskih zavezancev in na podlagi prijav onesnaženj.

Področje nadzora emisije v vode je sistemsko kontrolirano ob sodelovanju ARSO in ION. ARSO vsako leto pregleda poročila o obratovalnem monitoringu odpadnih voda za komunalne čistilne naprave (v nadaljnjem besedilu: KČN) in industrijske naprave ter pošlje IRSOP prijavo o zaznanih nepravilnostih. ION te prijave obravnava v skladu z usmeritvami za prednostno obravnavo prijav in z ukrepi prisiljuje zavezance k doseganju skladnosti.

Pri kršitvah, ki jih sistematično nadzorujemo že več let, je zaznan trend zmanjševanja kršitev.

Najzahtevnejši so postopki, kadar se ugotovi, da zavezanec z obstoječo tehnologijo ne more zagotoviti zahtevanih parametrov in je zato potrebna večja nadgradnja obstoječega ali izgradnja novega sistema čiščenja ali odvajanja odpadnih vod, kar je povezano s postopki gradnje, vključno s pridobitvijo vseh dovoljenj in soglasij, in je običajno tudi investicijsko zahtevno. Zato lahko izvršitev takšnega inšpekcijskega ukrepa traja tudi več let.

Opozarjamo še na problematiko obstoječih rastlinskih čistilnih naprav (ČN) za čiščenje komunalnih vod, ki so praviloma zgrajene za majhna naselja. Posebno spomladi, ko rastline še ne rastejo, sprejemamo prijave, ki se nanašajo predvsem na povečan smrad v okolju. Ugotavljamo, da je iz opravljenih spremljanj sicer razvidno, da ČN deluje v skladu z OVD, vendar obstaja sum na neustrezno čiščenje komunalne odpadne vode pozimi in spomladi.

Inšpektorji ugotavljajo, da največ težav povzročajo zavezanci, ki izpuščajo odpadne vode v manjše vodotoke in presegajo maksimalne letne vrednosti emisij, tudi če uporabljajo najboljšo možno tehnologijo.

V letu 2019 se je pokazalo, da kar nekaj zavezancev, ki izpuščajo odpadno geotermalno vodo v okolje, nima OVD za izpust odpadne vode v vodotok, kar pomeni odreditev prepovedi izpuščanja.

Neizkoriščena je možnost določitve mešalnih con, ki je sicer po zakonodaji mogoča, vendar te v OVD običajno niso določene. Brez določitve mešalne cone bi moral zavezanec s pravnega stališča okoljske standarde kakovosti dosegati že pod izpustom, kar pa običajno ni mogoče. Teh primerov sicer v praksi ni veliko, saj se spremljanje standardov kakovosti na manjših vodotokih ne zagotavlja.

5.4.4 NADZOR UREJANJA VODA IN GOSPODARJENJA Z NJIMI

Delo na tem področju je potekalo predvsem na podlagi prijav, izvedena pa je bila tudi akcija nadzora zavezancev, ki porabijo največje količine vode.

Tudi v letu 2019 je bilo največ prijav, opravljenih pregledov in izdanih ukrepov v zvezi s poseganjem na vodno in priobalno zemljišče, ljudje namreč brez predhodno pridobljenih vodnih soglasij postavljajo mostičke, zaježitve, zacevitve strug vodotokov, nasipavajo vodna in priobalna zemljišča itd.

Sistemske pomanjkljivosti na tem področju:

- Na področju oskrbe s pitno vodo je največ težav z vodovodnimi sistemi, ki niso v lasti občin, a oskrbujejo več kot 50 ljudi. Kadar se občina in lastniki ne morejo sporazumeti o predaji takšnih sistemov v upravljanje občin, se večkrat dogaja, da upravljanje, kot je zahtevano v skladu z Uredbo o pitni vodi in Pravilnikom o pitni vodi, ni zagotovljeno, s čimer se bistveno povečuje tveganje za neustreznost pitne vode. Uredba o oskrbi s pitno vodo določa občine za nosilke vodne pravice za rabo vode za pitno vodo. Občine na tuji lastnini ne uspejo opravljati vseh obveznosti upravljavca, zato se vodni pravici tudi večkrat odrečejo. Postopke razlastitve v takšnih primerih občine ne uporabljajo. Inšpektor lahko v prekrškovnem postopku oglobi lastnike vodovodnih sistemov, ki ne določijo upravljavca, seveda pa ne more prepovedati rabe pitne vode.

- Potrebna je uskladitev opredelitve nadzora ION v Uredbi o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode in Uredbi o oskrbi s pitno vodo. V slednji je treba omejiti nadzor ION na izvajalce javne službe oskrbe s pitno vodo, saj je obveznost priklopa na javni vodovod v pristojnosti občinskega inšpektorata (podobno, kot je to urejeno v Uredbi o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode).
- Čeprav je 34 vodovarstvenih nadzornikov že pridobilo nacionalno poklicno kvalifikacijo, ti ne delujejo s polnimi pooblastili. Ker MOP že več let ni sprejel manjkajočih aktov v skladu z drugim odstavkom 178. člena in petim odstavkom 180. člena ZV-1, je ta nadzorni organ neučinkovit, čeprav je na terenu zaznana še velika neskladnost zavezancev. Tako v praksi vodovarstveni nadzorniki, ki so zaposleni pri izvajalcih javne službe vzdrževanja vodotokov, obremenjujejo s prijavi ION tudi v primerih, ko bi lahko sami ukrepali.
- Posebna težava so posegi, ko zavezanci poskušajo sami reševati poplavno ogroženost oziroma odpravljati posledice prejšnjih poplav, zanje pa nimajo potrebnih vodnih soglasij niti znanja, da bi jih ustrezno izvedli. Zato bi bilo smiselno za manj zahtevne sanacije po poplavah, ki jih izvajajo obrežni lastniki sami, vzpostaviti učinkovitejši postopek dajanja usmeritev in potrditev sanacije.
- Težava ostajajo posegi, ki so bili izvedeni pred začetkom veljavnosti Zakona o vodah v letu 2002, kjer mora inšpektor upoštevati takrat veljavno zakonodajo in izdane upravne akte. Evidence upravnih aktov, izdanih po prejšnjih zakonih, pa praviloma ni. Tako je ugotovitev dejanskega stanja dostikrat nemogoča.
- V postopkih, vodenih v zvezi s poseganjem na vodna in priobalna zemljišča, v katerih je zavezanec javna služba za vzdrževanje vodnih in priobalnih zemljišč, velja omeniti, da javna služba izvaja dela na podlagi programov oziroma projektov. Navedene programe stroškovno potrди Direkcije RS za vode (DRSV), nimajo pa vodnega soglasja niti v obliki določbe v projektu.
- IRSOP se zavzema, da bi z ZV-1 izvajalci javne gospodarske službe dobili pooblastilo tudi za izvajanje izvršb v inšpekcijskih postopkih v zvezi s posegi. Ti izvajalci so izbrani na podlagi usposobljenosti in cene, zato se zdi nesmiselno, da so inšpekcijski postopki še enkrat obremenjeni z izvajanjem javnih naročil. Cene, ki so določene za te izvajalce, so glede na obseg dela v okviru koncesij ugodnejše, kot jih ti in drugi izvajalci ponudijo na prostem trgu.
- Odprta ostaja problematika kmetijskih agromelioracij, ki segajo v priobalno zemljišče, in jih kmetijska zakonodaja deli na enostavne in tiste, za katere je treba pridobiti odločbo kmetijskega ministrstva. Ker ti zavezanci pogosto ne pridobijo vodnega soglasja, se obravnavajo v prekrškovnih in inšpekcijskih postopkih ION.

5.4.5 NADZOR BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI IN NARAVNIH VREDNOT

Delo na tem področju je potekalo predvsem na podlagi prijav, izvedli pa smo tudi akcijo nadzora Kras, habitat človeške ribice, in akcijo nadzora vožnje v naravnem okolju.

Dobro je, da so v letu 2018 s polnimi pooblastili začeli delovati tudi naravovarstveni nadzorniki pri drugih upravljalcih parkov (ne le v Triglavskem narodnem parku), skupaj jih je okoli 30. ION hkrati poudarja, da ima na voljo dva inšpektorja za področje narave za celotno območje RS, pri čemer pa ima bistveno več pristojnosti, kot jih imajo naravovarstveni nadzorniki. ION je že večkrat dala pobudo, da se naloge in kadrovske viri nadzornih organov na področju narave uravnotežijo in obenem zagotovi njihovo učinkovito sodelovanje.

5.4.6 NADZOR INDUSTRIJSKEGA ONESNAŽEVANJA IN TVEGANJ

Delo je potekalo na podlagi letnega programa in prijav ter obsega pribl. 20 % dela ION.

5.4.6.1 NADZOR MALIH KURILNIH NAPRAV

Delo je potekalo na podlagi letnega programa in prijav ter obsega pribl. 70 % dela ION na področju nadzora industrijskega onesnaževanja in tveganj. Inšpektorji za okolje so v preteklem letu na podlagi letnega načrta dela izvedli nadzor nad izvrševanjem Zakona o dimnikarskih storitvah (ZdimS) in na njegovi podlagi izdanih predpisov pri vseh 115 dimnikarskih družbah, ki so do konca leta 2018 pridobile dovoljenje za opravljanje dimnikarskih storitev.

V letu 2019 smo na ION prejeli 633 prijav s področja izvajanja dimnikarskih storitev, 99 prijav je bilo uvrščenih v prvo prednostno skupino (ogroženo zdravje in življenje ljudi) in so se takoj obravnavale. Povečanje prijav se lahko pričakuje že v letu 2021, ko se bodo začele izvajati meritve emisij snovi v zrak iz obstoječih malih kurilnih naprav na trdno gorivo, saj se takrat izteče prehodno obdobje za izvajanje meritev emisij iz malih kurilnih naprav na trdno gorivo, ki so bile izdelane pred letom 1998.

Najpogostejše kršitve dimnikarskih družb se še vedno nanašajo na pomanjkljivo vodenje evidenc vseh opravljenih dimnikarskih storitev, vsi dimnikarji še vedno ne preverjajo ustreznosti lesnega goriva ob rednem pregledu malih kurilnih naprav, prav tako ne ravnajo v skladu s 15. členom ZdimS ob ugotovljenih pomanjkljivostih na malih kurilnih napravah. Ker je dimnikarjev, ki opravljajo dimnikarske storitve pri dimnikarskih družbah, trikrat več kot dimnikarskih družb, inšpektorji niso opravili nadzora nad vsemi dimnikarji, zaposlenimi pri pregledanih dimnikarskih družbah, zato se bo nadzor nadaljeval v letu 2020.

Nadzor nad izpolnjevanjem obveznosti uporabnikov dimnikarskih storitev v zvezi z zagotavljanjem izvajanja dimnikarskih storitev na posamezni kurilni napravi se lahko izvaja samo na podlagi poslanih podatkov dimnikarskih družb o opravljenih dimnikarskih storitvah. Primernost obstoječih malih kurilnih naprav za nadaljnjo neoporečno in varno obratovanje preverjajo namreč z rednimi pregledi dimnikarji, in ne inšpektorji. Inšpektor lahko odredi uporabniku odpravo pomanjkljivosti na mali kurilni napravi le v primeru, če uporabnik ne odpravi ugotovljenih pomanjkljivosti v roku, ki mu ga je določil dimnikar in o tem obvestil tudi inšpekcijo.

V evidenco je bilo do 18. januarja 2020 vpisanih skupaj 713.619 malih kurilnih naprav (MKN), več kot polovica kurilnih naprav je na trdno gorivo (389.529), te tudi najbolj obremenjujejo okolje s trdnimi delci. Večina kurilnih naprav je starejše izdelave, zato je njihov vpliv na okolje še večji. V letu 2019 je bilo po podatkih iz uradne evidence MOP opravljenih samo 265.410 pregledov, kar pomeni, da ni bilo pregledanih vsaj 60 % malih kurilnih naprav (447.851 kurilnih naprav). Čiščenje kurilnih naprav se ni izvedlo v obsegu, določenem s predpisi, prav tako se niso v preteklem letu izvedle meritve emisij snovi v zrak pri vseh malih kurilnih napravah, za katere je določena obveznost izvajanja meritve vsako leto. ION s petimi inšpektorji ne more izvesti nadzora nad skoraj pol milijona zavezancev, ki na svoji napravi niso omogočili izvajanja dimnikarskih storitev. Tudi če bi bilo v skladu z ZDimS zagotovljenih še pet dodatnih inšpektorjev, kar še vedno ni bilo uresničeno, ION s tem številom inšpektorjev ne bi zmožel obsega inšpekcijskega nadzora, kot ga predvideva sedanji ZDimS. Zato smo že večkrat predlagali, da bi bilo smiselno obveznost zagotavljanja dimnikarskih storitev na posamezni kurilni

napravi prenesti z uporabnikov na dimnikarske družbe, kot je bilo urejeno pred sprejetjem ZDimS, ker uporabniki ne vzamejo svojih obveznosti dovolj resno oziroma se jim namenoma izogibajo zaradi ekonomskih koristi. Če bi ostala obveznost zagotavljanja dimnikarskih storitev na uporabnikih, bi bilo smiselno prenesti pristojnosti v zvezi z nadzorom uporabnikov dimnikarskih storitev na lokalno raven, kjer imajo na razpolago bistveno več inšpektorjev glede na obseg predpisov, za katerih nadzor so pristojni. Dodatna težava pri izvajanju nadzora nad uporabniki so tudi sedanji predpisi, ki ne omogočajo inšpektorju izrekanja ukrepov zoper uporabnike dimnikarskih storitev, s katerim bi uporabniku dimnikarskih storitev odredil prvi ali redni pregled male kurilne naprave.

Na zgoraj navedene in druge pomanjkljivosti ureditve v ZDimS, zaradi katerih je izvajanje ZDimS zelo pomanjkljivo, je ION že večkrat opozorila.

5.4.6.2 NADZOR ZAVEZANCEV, KI MORAJO PRIDOBITI OKOLJEVARSTVENO DOVOLJENJE ZA ONESNAŽEVANJE VEČJEGA OBSEGA (ZAVEZANCI IED)

Inšpektorji so v letu 2019 v skladu z letnim načrtom dela opravili 228 inšpekcijskih nadzorov upravljavcev naprav, ki povzročajo onesnaževanje večjega obsega. Izdali so 88 ureditvenih odločb in uvedli deset prekrškovnih postopkov. Pri večini je bil opravljen celovit inšpekcijski pregled, pri posameznih napravah je bilo treba opraviti izredne inšpekcijske preglede zaradi prijave oziroma prejetih obvestil ARSO o vodenju postopka za spremembo OVD.

SKUPNA AKCIJA NADZOROV IMETNIKOV OVD

Inšpektorji za okolje, inšpektorji za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, energetski inšpektorji za strojno področje in elektroenergetski inšpektorji ter, če gre za objekte, ki se ukvarjajo s kemikalijami, tudi inšpektorji Urada za kemikalije so v letu 2019 vsak s svojega področja izvedli 232 skupnih nadzorov obratov oziroma naprav, ki pomenijo določeno tveganje za okolje, zaradi česar morajo za opravljanje svoje dejavnosti pridobiti okoljevarstveno dovoljenje in delovati v skladu z njim. V akciji sodeluje tudi ARSO, ki upravljavcem z napravami, ki pomenijo tveganje za okolje, izdaja okoljevarstvena dovoljenja.

Inšpektorji so usmerjeno akcijo poostrenih inšpekcijskih nadzorov pri upravljavcih naprav ali obratov začeli po sklepu Vlade RS 1. septembra 2018. Tedensko so izvedli nadzor v petih obratih. Do konca leta 2018 so opravili nadzor pri 70 zavezancih. V letu 2019 so opravili nadzore pri 232 zavezancih. Deset zavezancev od 232, pri katerih so inšpektorji za okolje, varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, energetski inšpektorji za strojno področje in elektroenergetski inšpektorji ter inšpektorji Urada za kemikalije opravili skupne nadzore v letu 2019, iz različnih razlogov ni obratovalo v času nadzora.

Pri 134 zavezancih inšpektorji za okolje niso odkrili kršitev predpisov in določil OVD. Za odpravo kršitev, ki so jih ugotovili pri 88 zavezancih, so izdali 41 odločb in 54 opozoril, začeli so tudi 12 prekrškovnih postopkov in en izvršilni postopek.

Inšpektorji za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami so pri **87** zavezancih ugotovili kršitve predpisov, pri **67** so bile te kršitve tudi prekršek. Nadzore so opravili pri vseh zavezancih, ki so bili predvideni za nadzor v letu 2019, razen pri tistih, ki imajo naprave zunaj stavb oziroma niso obratovali.

Energetski inšpektorji Inšpektorata RS za infrastrukturo so izvajali nadzor nad upoštevanjem predpisov s področja energetike in v okviru inšpekcijskih pooblastil zagotavljali varno in zanesljivo obratovanja energetskih naprav, napeljav in postrojenj. Nadzore so izvajali energetski inšpektorji za področje energetike in energetski inšpektorji za področje strojne energetike, vsak na svojem področju. Največ nepravilnosti je bilo ugotovljenih pri nizkonapetostnih inštalacijah in strelovodni zaščiti ter strokovni usposobljenosti upravljavcev energetskih naprav. Poleg tega so inšpektorji ugotovili nepravilnosti pri vzdrževanju energetskih inštalacij in pripadajočih transformatorskih postaj ter pregledovanju in preizkušanju opreme pod tlakom. Nepravilnosti so ugotovili tudi na področju Ex-opreme. Glede na težo kršitve so energetski inšpektorji v letu 2019 izdali 67 ureditvenih odločb oziroma izrekli 188 opozoril na zapisnik. Uvedli so štiri izvršilne postopke in izrekli eno denarno kazen. Pri 218 zavezancih ni bilo ugotovljenih nepravilnosti, zato je bil postopek z zapisnikom ustavljen.

Inšpekcija za kemikalije sodeluje pri nadzoru OVD le pri podjetjih, ki proizvajajo ali skladiščijo kemikalije. V letu 2019 je bilo opravljenih 41 pregledov teh podjetij, nepravilnosti so bile najdene v 12 primerih. Nepravilnosti so se nanašale na skladiščenje kemikalij, le v enem primeru podjetje ni imelo dovoljenja za uporabo strupenih kemikalij. Ker je šlo za manjše nepravilnosti, so bila izdana opozorila na zapisnik, velika večina podjetij je nepravilnosti odpravila že do konca koledarskega leta, vključno s takojšnjo pridobitvijo dovoljenja za uporabo strupenih kemikalij.

Ker zavezanci kršitve odpravljajo v določenih rokih, se z akcijo dosega pomemben cilj, in sicer se povečuje skladnost delovanja zavezancev s predpisi in zmanjšuje možnost nastanka tveganja za okolje in človeka.

5.4.6.3 NADZOR NAD OBRATI TVEGANJA ZA OKOLJE (OBRATI SEVESO)

ION je skladno z zahtevo iz četrtega odstavka 156. člena ZVO-1 in programom nadzora v koledarskem letu 2019 pregledala 31 obratov večjega tveganja za okolje in osem obratov manjšega tveganja za okolje.

V letu 2019 je nadzor nad obrati večjega tveganja zajemal:

- preverjanje osnovnih podatkov o obratu;
- preverjanje podatkov o količinah in lastnostih prisotnih nevarnih snovi;
- izvajanje sistema obvladovanja varnosti;
- redno – preventivno vzdrževanje obrata;
- ukrepi za zmanjšanje posledic nesreče.

V letu 2019 ni bilo v obratih večjega tveganja nobene nesreče z nevarnimi snovmi, o kateri bi bilo treba poročati Evropski komisiji. Pri nadzoru obratov večjega tveganja so inšpektorji izdali dve opozorili.

Nadzor nad obrati manjšega tveganja za okolje je zajemal:

- preverjanje količin in lastnosti prisotnih nevarnih snovi;
- izvajanje zasnove zmanjšanja tveganja za okolje;
- izvajanje splošnih varnostnih ukrepov;
- informacije za javnost o varnostnih ukrepih.

V treh primerih so bile zavezancem izdane ureditvene odločbe. V dveh primerih sta inšpektorja odredila zmanjšanje količine nevarnih snovi do dovoljenih količin, v enem pa so se nepravilnosti nanašale na ustreznost zasnove zmanjšanja tveganja za okolje. Vse tri odločbe so zavezanci že izvršili. V enem primeru je inšpektor zavezancu izdal opozorilo zaradi nepravilnosti pri informaciji za javnost o varnostnih ukrepih. Zavezanec je nepravilnosti že odpravil.

Pri nadzoru OVD je bilo ugotovljeno, da imajo posamezni obrati v OVD različne zahteve, kar je odvisno od leta izdaje OVD. Zakon o varstvu okolja bi bilo treba spremeniti tako, da bi omogočal prilagajanje OVD spremembam zakonodaje po uradni dolžnosti, kot je to urejeno v 78. členu ZVO-1 za naprave.

Za zagotavljanje večje varnosti obratov bi bila potrebna sprememba zakonodaje, tako da nadzora nad obrati SEVESO ne bi opravljala samo ION in IRSVNDN, temveč bi posamezna področja, ki jih že zdaj nadzirajo druge inšpekcije po svojih predpisih, nadzirale tudi z vidika direktive SEVESO. Nadzor bi lahko usklajevala ION.

5.4.7 NADZOR NAD OBREMENJEVANJEM S HRUPOM IZ INDUSTRIJSKIH IN DRUGIH OBRATOV

Skoraj 9 % pobud in prijav, prejetih v letu 2019, je bilo v zvezi s hrupom.

Nadzor nad obremenjevanjem okolja s hrupom je bil opravljen v okviru rednih inšpekcijskih pregledov in na podlagi prijav. Na tem področju dela je največja težava izvajanje dejavnosti v strnjenih delih naselij predvsem zaradi odnosa posameznikov, ki upoštevajo le lastni interes. Najpogosteje ugotovljena neskladnost je neredno izvajanje predpisanega spremljanja in neizvajanje obveznosti poročanja. Prav tako so še vedno pogoste prijave gostinskih obratov z živo ali mehansko glasbo, predvsem pa prijave hrupnih prireditev, kar pa ni predmet neposrednega nadzora ION, temveč občinske inšpekcije.

5.5 SODELOVANJE ION

5.5.1 SODELOVANJE Z DRUGIMI INŠPEKCIJAMI IN ORGANI

Sodelovanje z drugimi inšpekcijskimi organi je potekalo v okviru dogovorov na regijskih koordinacijah in inšpekcijskem svetu ter po potrebi pri izvajanju rednih in izrednih nadzorov. V okviru regijskih koordinacij se je ob sodelovanju z drugimi inšpekcijskimi organi in hkrati izvedenimi nadzori problematičnih zavezancev zagotovila hitrejša in učinkovitejša vzpostavitev zakonitega ravnanja. Sodelovanje je potekalo glede izmenjave podatkov in informacij ter po potrebi z izvajanjem skupnih nadzorov. ION je najpogosteje sodelovala s tržno, kmetijsko, gozdarsko in gradbeno inšpekcijo, Finančno upravo RS, Policijo, Upravo za pomorstvo RS in medobčinskimi inšpektorati. Skupno delo je v veliko primerih prispevalo k hitrejši rešitvi težav.

ION, predstavniki ARSO, inšpektorji Inšpektorata RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, energetske inšpektorji Inšpektorata RS za infrastrukturo in pri objektih, kjer se ukvarjajo s kemikalijami, tudi inšpektorji Urada za kemikalije so od 1. septembra 2018 in celotno leto 2019 opravljali poostreni inšpekcijski nadzor pri imetnikih okoljevarstvenih dovoljenj (OVD) za naprave ali obrat. V letu 2019 so

opravili nadzor pri 232 zavezancih. Skupni poostreni nadzori OVD se bodo v skladu s sklepom vlade nadaljevali tudi v letu 2020 in predvidoma končali konec avgusta 2020.

Na področju čezmejnega pošiljanja odpadkov se je nadaljevalo ustaljeno sodelovanje vseh pristojnih organov: IRSOP (ION in oddelka za čezmejno pošiljanje odpadkov), FURS in Policije. Izvedene so bile naključne akcije nadzora s preverjanjem pošiljk odpadkov v tovornem prometu na mejnih prehodih in posameznih avtocestnih odsekih ter v pomorskem prometu v Luki Koper.

Pri nadzoru čezmejnega pošiljanja odpadkov na mejnih prehodih je bil nadzor izveden v sodelovanju s predstavniki madžarskega in hrvaškega inšpektorata ter avstrijskega ministrstva za okolje.

V sodelovanju s Policijo so bili opravljeni skupni nadzori vožnje v naravnem okolju.

Nadaljevalo se je tudi ustaljeno sodelovanje z ARSO pri nadzoru zavezancev, ki ARSO ne pošljejo poročila, predpisanega v zakonodaji, oziroma pri katerih iz poročil o obratovalnem monitoringu ARSO ugotovi, da so predpisane emisijske vrednosti presežene. ARSO v primeru odkritih nepravilnosti pošlje prijavo ION. Te prijave zajemajo zlasti zavezance, ki:

- ne poročajo o ozonu škodljivih snoveh in F-plinih;
- ne poročajo o hlapnih organskih spojinah in halogeniranih hlapnih organskih spojinah;
- prekoračujejo mejne vrednosti emisij snovi v zrak;
- prekoračujejo mejne vrednosti emisij snovi v vode;
- ne poročajo o rabi vode in
- ne poročajo o zbiranju in obdelavi odpadkov.

ION redno sodeluje z ARSO, Direkcijo RS za vode (DRSV) in Zavodom RS za varstvo narave (ZRSVN) glede izmenjave podatkov in strokovnih mnenj.

5.5.2 MEDNARODNO SODELOVANJE

Izboljšanje učinkovitosti dela in prenos dobrih praks omogoča tudi mednarodno sodelovanje, kjer inšpektorji pridobivajo koristne informacije in znanja ter jih s pridom vključujejo v delovni proces in inšpekcijske postopke. Na področju mednarodnega sodelovanja so inšpektorji za okolje vključeni v delovanje mednarodne organizacije IMPEL. To je organizacija evropskih institucij, pristojnih za izvajanje in uveljavljanje okoljske zakonodaje, katere temeljna cilja sta širjenje uporabe uveljavljene dobre prakse z izmenjavo informacij in promocija preizkušenih postopkov pri izvajanju zakonodaje in usposabljanju na področju nadzora. Več informacij o organizaciji IMPEL je na voljo na spletni strani: <http://www.impel.eu/>.

V okviru organizacije se vsako leto izvedejo številni projekti, v katerih so aktivno sodelovali tudi inšpektorji za okolje. Delo slovenskih predstavnikov je v organizaciji IMPEL zelo prepoznavno in cenjeno. Predstavniki ION je namestnik vodje in član upravnega odbora strokovne skupine za odpadke in čezmejno pošiljanje odpadkov, nekaj inšpektorjev je tudi članov projektnih skupin posameznih projektov (npr. *Plastics and the »Chinese ban«*, *Implementation of IED*, *Nature Protection Planning tool*, projekt *WODA* idr.).

Inšpektorji ION so v letu 2019 sodelovali v projektih organizacije IMPEL na področju industrijskega onesnaževanja, ravnanja z odpadki (odlagališča, čezmejno pošiljanje odpadkov, odpadna električna in elektronska oprema), voda, narave in uveljavljanja evropske zakonodaje. Sodelovanje inšpektorjev v mednarodnih projektih in na mednarodnih delavnicah pomeni poleg izmenjave izkušenj in pridobivanja znanja glede načina dela inšpekcij ter spoznavanja zakonodaje in ureditev v drugih evropskih državah tudi zagotavljanje pomembne aktivne vloge inšpektorjev za okolje pri dajanju pripomb in predlogov ob spremembah nacionalnih predpisov in s tem primerljivost domače zakonodaje z drugimi državami ter njeno uspešno izvajanje, kar je tudi eden glavnih ciljev projektov, ki se nanašajo na delovanje inšpektorjev za okolje. Zato je treba tudi v prihodnje nadaljevati sodelovanje čim večjega števila inšpektorjev pri raznih mednarodnih projektih in izobraževanjih.

5.5.2.1 IZMENJAVA INŠPEKTORJEV V OKVIRU PROJEKTA »SWEAP«

SWEAP (*Shipments of Waste Enforcement Actions Project*) je petletni projekt (11. 7. 2018 – 10. 6. 2023), ki je financiran iz programa LIFE+. Delo v projektu usklajuje organizacija IMPEL, partnerji pa so: IRSOP, Dublin City Council (nacionalna TFS – pisarna Irske), angleška okoljska agencija, agencija za okolje in vire z Malte, okoljska agencija Severne Irske in škotska okoljska agencija.

Z namenom prispevati h krožnemu gospodarstvu, načelom ravnanja z odpadki in doseganju ciljev, odkrivanju in preprečevanju nezakonitega prometa z odpadki ima projekt SWEAP naslednje cilje:

- razširiti sodelovanje držav v projektu, ki bodo imele korist od tega;
- povečati število različnih akterjev pri izvajanju nadzora;
- okrepiti sodelovanje, inšpekcijski nadzor in izvršilne postopke;
- razviti in prikazati nova inovativna orodja in tehnologije ter
- na ravni EU vzpostaviti obdelavo podatkov iz inšpekcijskih nadzorov.

IRSOP v projektu sodeluje z izvajanjem nadzorov čezmejnega pošiljanja odpadkov v okviru akcij na cestnih počivališčih (inšpektorji in uslužbenke, ki izdajajo soglasja za čezmejno pošiljanje odpadkov) ter pri rednih in izrednih nadzorih pri pravnih osebah, ki del odpadkov pošiljajo čez mejo, in s poročanjem o izvedenih aktivnostih.

Med 24. in 26. septembrom je v okviru projekta »SWEAP« v mestu Gävle na Švedskem potekala izmenjava inšpektorjev na področju čezmejnega pošiljanja odpadkov. Poleg slovenskih predstavnikov (trije predstavniki Inšpektorata RS za okolje in prostor in dva predstavnika Policije) so se izmenjave udeležili še predstavniki Spodnje Bavarske (predstavniki pristojnega organa, policije in carine) ter gostitelji iz Švedske.

Prvi dan izmenjave se je začel z uvodnim nagovorom predstavnika Upravnega administrativnega okrožja Gävle.

Po predstavitvi okrožja in nalog, ki jih opravljajo na področju okolja in narave, so udeleženci izmenjave odšli do tamkajšnjega pristanišča, kjer so opravili prvi del nadzora. Pregledali so sedem naključno izbranih kontejnerjev, štirje kontejnerji so bili naloženi z odpadki, ki so se pošiljali v Indijo in Kenijo. Ena od posebnosti na Švedskem je, da se pregledi opravijo brez spremne dokumentacije in se ta naknadno dostavi inšpektorjem, zato so bili začasno zadržani. Po prejemu dokumentacije je bilo ugotovljeno, da gre za sum o nezakonitih pošiljkah, o katerih je bila obveščena švedska okoljska

agencija, ki kot pristojni organ tudi odloča, ali so pošiljke zakonite ali ne. Naslednji dan je bilo pojasnjeno, da so kontejnerji nadaljevali pot, ker naj bi bila njihova dokumentacija ustrezna.

Drugi del nadzora se je nadaljeval v cestnem prometu. Policisti so naključno izločali tovornjake na parkirišče, kjer se je opravljal nadzor. Med nadzorom ni bila obravnavana nobena čezmejna pošiljka odpadkov.

Ob koncu prvega dne so si udeleženci izmenjave ogledali še skladiščene odpadke iz šestih kontejnerjev, ki jih je Hongkong zavrnil zaradi domnevno izkazanih nevarnih lastnosti. V Hongkong so bili odpadki poslani kot odpadna plastika, po pregledu pa je večina menila, da gre za mešanico odpadkov oziroma odpadke, za katere bi bila potrebna predhodna pisna prijava in soglasje.

Drugi dan izmenjave smo iz Gävleja odšli v drugo pristanišče Nynäshamn, ki leži južno od Stockholma. Nadzor je bil izveden skupaj s predstavniki švedske obalne straže. Značilnost tega pristanišča so trajektne povezave s Poljsko in Latvijo, zato se je nadzor opravljal nad tovornjaki, dostavnimi vozili in osebnimi avti, ki so se vkrcavali na trajekt za Gdansk. Med kontrolo nekajsto prevoznih sredstev sta bili ugotovljeni dve nezakoniti pošiljki odpadkov, in sicer ena pošiljka »rabljenega« dvigala in »rabljenega« osebnega avta ter prevoz 14 svinčevih akumulatorjev iz Norveške na Poljsko. Prvo pošiljko so v obravnavo vzeli predstavniki inšpektorata iz Stockholma, drugo pa predstavniki obalne straže.

Tretji in zadnji dan je potekala še evalvacija izmenjave, na kateri so sodelujoči izmenjali mnenja in ugotovitve o videnem med izvajanjem nadzorov.

Nekaj ugotovitev:

- slabo sodelovanje med nadzornimi organi;
- opravljanje pregledov brez spremne dokumentacije ob pregledu omogoča podjetjem, da prirejajo podatke o pošiljkah odpadkov;
- opravljanje pregledov brez izdelane analize tveganja oziroma meril za izvajanje nadzorov;
- opravljanje nenajavljenih pregledov v pristaniščih lahko pomeni večurno čakanje, da se kontejnerji pripravijo za pregled;
- o nezakonitih pošiljkah kot zadnja odloča okoljska agencija, ki na nadzorih ne sodeluje, ampak odloča glede na dokumentacijo, ki jo prejme od podjetij;
- inšpektorji so predani delu, želijo spremembe pri izvajanju nadzorov;
- večje število organov, ki lahko nadzorujejo čezmejno pošiljanje odpadkov.

Več o projektu na povezavi <https://www.sweap.eu/>.

5.5.2.2 PROJEKT »WASTE FORCE«

Projekt poteka v okviru DG HOME pri Evropski komisiji med 1. 12. 2018 in 30. 11. 2020. Nosilec projekta je organizacija IMPEL, IRSOP v tem projektu sodeluje kot partner. Projekt je razdeljen na več delovnih sklopov. Njegov glavni namen je izvajanje operativnih aktivnosti organov, ki se borijo proti okoljski kriminaliteti predvsem na področju čezmejnega pošiljanja odpadkov. IRSOP bo v projektu sodeloval z izmenjavo informacij, dobrih praks in metod izvajanja nadzorov. V okviru projekta bo Slovenija gostila večdnevno delavnico oziroma izobraževanje s približno 25 udeleženci. Predvideni termin delavnice je maj 2020.

Cilji projekta:

- razvoj novih praktičnih orodij in metodologij,
- krepitev zmogljivosti vseh deležnikov v nadzoru,
- izvajanje izobraževanj v Evropi in Aziji,
- podpora operativnim nalogam nadzornih organov po Evropi.

Več o projektu na povezavi <https://wasteforceproject.eu/>.

5.5.3 KLJUČNE UGOTOVITVE IN SKLEPI

5.5.3.1 DOSEGANJE OKOLJSKIH CILJEV IN IZVAJANJA OKOLJSKE ZAKONODAJE

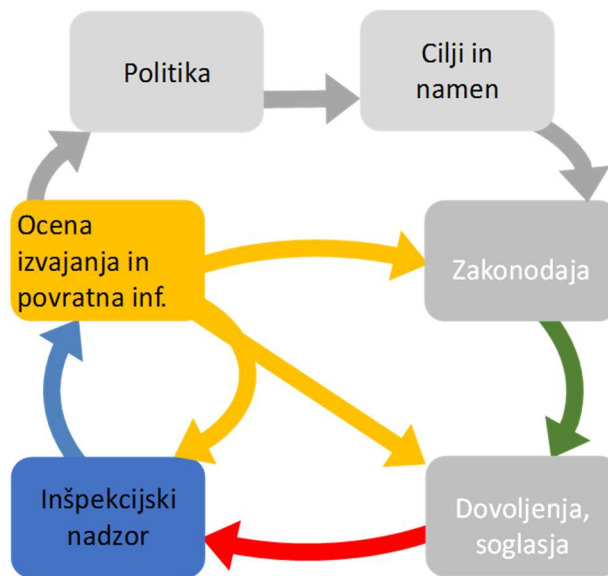
Za doseganje zastavljenih okoljskih ciljev so potrebni različni mehanizmi, od mehkih pristopov, na primer ozaveščanja, izobraževanja, finančnih in drugih spodbud, do preverjanja predpisanih zahtev, omejitev in prepovedi. Ključna za uspešno uresničevanje okoljske politike je jasno izražena politična podpora, ki določa okoljske cilje, jih usklajuje z drugimi resorji in interesi in se konkretizira v namenskih sredstvih v proračunu RS in človeških virih za izpeljavo načrtovanih aktivnosti. Pomembna je tudi priprava učinkovite zakonodaje, ki lahko, če je potrebno, predpiše še obvezne upravne postopke, v katerih se podrobneje opredelijo zahteve za posamezne zavezance (dovoljenja in soglasja). Inšpektorji lahko učinkovito ukrepajo le ob jasno določenih pravnih določilih, kjer so natančno določene obveznosti za zavezance (pravna varnost), ob ugotovljenih kršitvah pa morajo imeti inšpektorji jasna pooblastila za ukrepanje.

Na področju okolja so posegi in dejavnosti urejeni s številnimi predpisi in upravnimi akti, ki so med seboj kompleksno povezani. Nejasne ali nedorečene določbe še poslabšujejo izvedljivost predpisov in/ali upravnih aktov.

Pravilno razumevanje tako razpršeno določenih zahtev je zelo zahtevno za zavezance in inšpektorje. Zato je pomembno, da ION sodeluje v zakonodajnem postopku s podajanjem ocene izvajanja predpisov na posameznih področjih ministrstvu in drugim organom z:

- zagotavljanjem pravočasne vključitve ION v pripravo predpisa;
- upoštevanjem izkušenj ION iz nadzora, predvsem o izvedljivosti posameznih določb;
- jasno in smiselno opredelitvijo pristojnosti za nadzor in
- zagotavljanjem virov za izvajanje nalog.

Na Slika 1 sta shematično prikazana izvajanje politik in vloga inšpekcije pri doseganju okoljskih ciljev. Doseganje okoljskih ciljev pogojujejo jasni in konkretni politični programi oziroma dolgoročni strateški okvir, ki zagotavlja učinkovito izvajanje tega zakonsko izjemno kompleksno urejenega področja, vključno z viri in orodji, ki bi zavezancem in upravi zagotavljali doseganje predpisanih okoljskih ciljev.

Slika 1: Shematski prikaz izvajanje politik in vloga inšpekcije pri doseganju okoljskih ciljev

5.5.3.2 POMEN ZAKONODAJE

Največkrat opozarjamo na nedorečenosti in nedoslednosti v veljavnih predpisih ter na pomanjkanje jasnih opredelitev temeljnih izrazov, kar omogoča različne razlage posameznih določb. Nekatere pomanjkljivosti predpisov pomenijo, da ni mogoče učinkovito izvajati nadzora, kar v javnosti prevečkrat ustvarja vtis neprizadevnosti in ravnodušnosti inšpektorjev.

Drug večji sklop pripomb se nanaša na določitev pristojnosti inšpekcijskega nadzora. Učinkovitost ION bi lahko povečali, če bi nam uspelo na druge inšpekcije prenesti nadzor nad okoljskimi zahtevami, ki so neposredno predmet njihovega nadzora. Tako je na primer v Uredbi o plovbi s plovili na motorni pogon določeno, da zahteve za plovila in plovbo nadzoruje inšpektor za okolje, in ne inšpektor za plovbo, ne glede na to, da prav inšpektorji za plovbo dobro poznajo to področje nadzora. Ob tem se postavlja vprašanje o smotrnosti takšne ureditve. Primerov nesmotrnih dodeljevanj nalog je v okoljski zakonodaji veliko in nekaj najbolj perečih izpostavljam v nadaljevanju. Tudi delitev pristojnosti med državno in lokalno ravno je na področju okolja pomanjkljivo začrtana, kar prav tako opisujemo v nadaljevanju. Glede na obseg pristojnost na lokalni ravni je ION v primerjavi z drugimi državami EU unikum.

Tretji sklop pripomb ION pa se nanaša na opozarjanje, da nimamo dovolj inšpektorjev za obseg zahtev, pogojev in omejitev, ki naj bi jih nadzorovali.

V posameznem letu se običajno sprejme ali spremeni in dopolni več deset predpisov s področij, ki zadevajo delo ION. Pregled in sodelovanje ION pri pripravi tako velikega števila predlogov predpisov zahtevata precej časa. Kljub temu menimo, da je ključno, da je ION aktivno vključena v te postopke, saj je organ, ki predpise neposredno uporablja in zato zelo dobro pozna izvršljivosti določb in učinkovitost predpisa ter običajno lahko oceni stopnjo in obseg njegovega izvajanja.

V letu 2019 smo pregledali in dali pripombe in komentarje k vsaj 25 osnutkom oziroma predlogom predpisov, ki spadajo v naše delovno področje. Dali smo pripombe k petim predlogom sprememb in dopolnitev ali novih zakonov (Zakon o varstvu okolja, Zakon o ohranjanju narave, Zakon o zaščiti živali, Zakon o izvajanju uredbe ES o sodelovanju med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvajanje zakonodaje o varstvu potrošnikov, Zakon o vodovarstvenih območjih za občine Bloke, Cerknica, Ilirska Bistrica, Loška dolina, Pivka in Postojna) in k vsaj 20 osnutkom uredb na področjih: pitna voda, skladiščenje trdnih gorljivih odpadkov na prostem, embalaža in odpadna embalaža, vodovarstvena območja, izkoriščanje mineralnih surovin, uradni nadzor, plačila za vodno pravico, komunalne odpadne vode, recikliranje ladij in uporaba plovil na motorni pogon, uredba CO₂, emisije snovi v zrak iz malih kurilnih naprav, odlagališča odpadkov, hrup v okolju, skladiščenje odpadkov na prostem itd. Naše pripombe in predlogi so bili delno upoštevani. Še vedno pa so težave zaradi splošnih določitev pristojnosti za nadzor v predpisih in zagotavljanja virov za izvajanje novih nalog.

5.5.3.3 KLJUČNI PREDLOGI ZA IZBOLJŠANJE IZVAJANJA INŠPEKCIJSKEGA NADZORA

5.5.3.3.1 PREDLOGI SPREMEMB V ZAKONODAJI

Nekatere ključne predloge zakonodajnih rešitev za izboljšanje izvajanja inšpekcijskega nadzora na področju okolja smo v preteklosti že večkrat predlagali:

- prenos pristojnosti nadzora ravnanja z odpadki, ki nastajajo v gospodinjstvu, vključno z gradbenimi, na občinsko raven;
- v Zakonu o varstvu okolja nedvoumno razmejiti pristojnosti med državnimi in občinskimi nadzornimi organi;
- v Uredbi o oskrbi s pitno vodo omejiti nadzor ION samo na izvajalce javne službe oskrbe s pitno vodo, glede obveznosti priklopa na javni vodovod pa na občinski inšpektorat (podobno, kot je to urejeno v Uredbi o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode);
- v podzakonskih predpisih na podlagi Gradbenega zakona natančno opredeliti vsebine gradbenega dovoljenja, ki jih bo nadziral ION;
- v področnih zakonih zagotoviti nadzor posameznih proizvodov od »začetka do konca«, da po končani uporabi produkti, ki so do takrat v evidencah in pod nadzorom drugih resorjev, ne postanejo okoljska težava (npr. kemikalije, vozila, plovila, živalski odpadki ipd.). Na primer zakonodaja, ki ureja skladiščenje nevarnih kemikalij, naj se uporablja tudi za skladiščenje odpadnih kemikalij;
- vzpostavitev instrumentov, s katerimi bi preprečili finančno breme države v primeru zlorabe predpisov ali stečaja, prisilnih poravnjav, likvidacij, denacionalizacij, lastninjenj idr.;
- spremembe zakonodaje, kjer se zaznajo večje težave pri izvajanju zakonodaje. Če se ugotovi, da inšpekcijski nadzor ni učinkovit, je treba preveriti celotni zakonodajni postopek. Na to smo v preteklosti opozarjali zlasti na področjih odpadne embalaže, odlagališč, izrabljenih motornih vozil, izpolnjevanja zahtev v izvorni pristojnosti občin, dimnikarskih storitev, živalskih odpadkov, območij Natura 2000, odpadkov iz gospodinjstev, vključno z manjšimi količinami gradbenih odpadkov iz obnov in odpadkov, ki vsebujejo azbest, odpadnih sveč idr. V teh primerih je treba predpisati učinkovitejše sistemske ureditve;
- zakonodajo, ki določa izvajanje nadzora obratov SEVESO, je treba spremeniti tako, da bo omogočala usklajeni nadzor z drugimi inšpekcijami, ki so vsebinsko povezane s preprečevanjem večjih nesreč in zmanjševanjem njihovih posledic;

- smiselno je treba uskladiti višine glob. Višine predpisanih glob so v posameznih primerih nesorazmerne glede na težo prekrška oziroma škodo, ki nastane v okolju zaradi nezakonitega ravnanja, oziroma prenizke (npr. v Zakonu ohranjanju narave), kjer gre pogosto za ravnanja, ki povzročijo očitno in nepopravljivo škodo v naravnem okolju. Po drugi strani pa je iz nekaterih v preteklosti izvedenih projektov znotraj IMPEL, ki so delno zajeli nekatere primerjave višin zagroženih kazenskih sankcij za kršenje okoljskih predpisov, mogoče ugotoviti, da so predpisane sankcije na tem področju med najvišjimi v EU. Posebno visoke so najnižje zagrožene sankcije za manjše kršitve. ION predlaga, da se pri spremembah zakonov s področja okolja višina glob preveri tudi glede na druge države EU;
- pri vseh prekrškovnih določitih predpisov uvesti sankcioniranje tudi za odgovorne osebe občine;
- v zakonodaji predvideti, da se izdajajo tudi prečiščene različice upravnih aktov ali vsaj izrekov teh aktov (npr. OVD);
- v zakonodaji predvideti, da lahko inšpektor sproži postopek za spremembo upravnega akta, ki ga nadzira (npr. OVD, VD itd.), če ugotovi, da ta ni usklajen z zadnjimi spremembami predpisov in/ali ne zagotavlja zadostnega varstva okolja;
- problematiko v zvezi z nastajanjem in širjenjem smradu je treba zakonodajno urediti, saj prejemamo veliko prijav prav zaradi tega neprijetnega pojava;
- uskladiti je treba predpise s področja okolja in kmetijstva, predvsem v delu, ki opredeljuje vnos zemeljskega izkopa v tla, intenziviranja ekstenzivnih travnikov, čiščenja zaraščanja (ponekod je ta ukrep ugoden tudi za naravo, drugod pa pomeni poškodovanje ali uničenje habitata);
- IRSOP se zavzema za čim širšo prepoved gojenja in zadrževanja prostoživečih živali v ujetništvu. Izjeme od te prepovedi bi morale biti redke in samo na podlagi zagotavljanja javnega, in ne zasebnega interesa. Sprejemljivo bi lahko bilo na prime delovanje zatočišč, zadrževanje v okviru programov za ohranitev vrst ipd., pogojno tudi prikazovanje teh živali v živalskih vrtovih. Absolutno pa bi morala biti takoj uveljavljena prepoved gojenja in zadrževanja prostoživečih živali v ujetništvu za fizične osebe in v stanovanjskih naseljih. V zvezi s tem je IRSOP dal pobudo na MOP za spremembo ZON in sodeloval s pripombami k Zakonu o zaščiti živali. Zahteve bi morale biti v skladu s predlogom IRSOP bistveno natančneje predpisane;
- predlagamo spremembo zakonodaje na dimnikarskem področju (ZDimS, uredba), zlasti da se nadzor nad zagotavljanjem dimnikarskih storitev fizičnih oseb prenese na lokalno raven;
- v Uredbi o predelavi biološko razgradljivih odpadkov in uporabi komposta ali digestata predlagamo opredelitev ustreznega skladiščenja komposta in digestata, ki ga OVD zdaj ne opredeljujejo;
- v Pravilniku o skladiščenju izrabljenih gum je treba spremeniti 8. člen. V praksi ni mogoče preprečiti izliva tekočin, ki nastanejo ob gašenju, v podzemne vode in kanalizacijo, če je površina pod kupi peščena, česar pravilnik ne prepoveduje, ali v primeru, ko je površina pod kupi betonska, odvajanje padavinske vode in zajem požarne vode pa nista urejena. Ker je precejšen del vsebine pravilnika namenjen varstvu pred požarom v objektih, ki so namenjeni skladiščenju izrabljenih gum, menimo, da je treba za nadzor nad zahtevami v zvezi z varstvom pred požarom kot pristojne dodati inšpektorje za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami;
- pri izvajanju akcije nadzora je ugotovljeno, da je Uredba o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja že zastarela in da je stanje tehnike svetilk oziroma svetil v zadnjih letih močno napredovalo. Veljavna uredba je v nekaterih določbah tudi nejasna. Kot primer navajamo nasprotje med določbami 4. člena in petega odstavka 16. člena uredbe;

- v Uredbi o skladiščenju nevarnih tekočin v nepremičnih skladiščnih posodah je treba pomensko natančno opredeliti izraz nepremična skladiščna posoda.

V preteklosti je bilo več sprememb zakonodaje povezanih z odpravljanjem upravnih bremen z namenom, da se razbremeni gospodarstvo. Spremembe so se nanašale predvsem na zmanjševanje zahtev in združevanje postopkov. Čeprav te ideje načeloma podpira tudi ION, se je v praksi pokazalo, da so bile izpeljane poenostavitve in zmanjšane zahteve za zavezance včasih premalo premišljene. Slab primer je nezadostna ureditev požarne varnosti na odlagališčih in drugih napravah za obdelavo odpadkov. Prej sta obstajala ločena sistema nadzora požarne varnosti in varstva okolja ter tudi jasne obveznosti za zavezance in pristojnosti za nadzor. S spremembami zakonodaje so se zahteve glede ukrepov požarne varnosti neupravičeno zmanjšale.

5.5.3.3.2 PREDLOGI SPREMOMB ZA UČINKOVITO ZAGOTOVITEV VODOVARSTVENEGA NADZORA

Že več let opozarjamo na nujnost vzpostavitve rečne nadzorne službe s polnimi pooblastili v skladu z ZV-1. Nadzorna služba bi z večjo prisotnostjo na terenu in številčnostjo pripomogla predvsem k hitremu odkrivanju in odpravljanju zaznanih kršitev na terenu tako s preventivnim delovanjem, ozaveščanjem in opozarjanjem kakor tudi z ukrepi nadzora v skladu s pooblastili.

5.5.3.3.3 INFORMACIJSKI SISTEM OKOLJA

Neizpolnjena zahteva, ki zelo vpliva na učinkovitost ION, je tudi vzpostavitev »informativnega sistema okolja« v skladu s 105. členom ZVO-1.

Dober okoljski informativni sistem je nujen pogoj za načrtovanje politike, strategij, zakonodaje in drugih ustreznih ukrepov na področju okolja, vključno z delom ION. Hkrati pa je tudi nujno orodje za smiselno načrtovanje posegov in dejavnosti zavezancev, upoštevajoč okoljske zahteve.

5.5.3.3.4 PROSTORSKI AKTI

Večkrat se je pokazala tudi pomembnost postopkov umeščanja objektov v prostor v povezavi z okoljskimi presojami in zahtevami. Res je, da gre velikokrat za obstoječe stanje in zgodovinske razloge, so pa tudi primeri novejših objektov, npr. bioplinarn in kompostarn, kjer ni dovolj upoštevano, da imajo ti objekti nekatere negativne vplive na okolje oziroma okolico (smrad), tudi če uporabljajo najboljše tehnologije. Težave zaradi umestitve v občutljiva prejemna okolja so tudi zaradi hrupa, emisij v zrak in odvajanja odpadnih voda v premajhne vodotoke. V teh primerih imajo inšpektorji večinoma dovolj pooblastil za ukrepanje, a so ukrepi za doseganje skladnosti pogosto izjemno zahtevni, dolgotrajni in dragi.

5.5.3.3.5 POMANJKANJE KADROV

Na ION že več let opozarjamo, da z zdajšnjo kadrovsko zasedbo ne moremo zagotavljati inšpekcijskega nadzora na vseh področjih, za katera nas pooblašča več kot 450 zakonov in podzakonskih predpisov.

V letošnjem letnem poročilu znova predlagamo, da se poveča število inšpektorjev ION za izvajanje rednega in izrednega nadzora glede na to, da je skladnost obstoječih zavezancev na večini področij dela ION nizka, kar pomeni, da bi bilo treba povečati obseg nadzora. Poleg tega pa se iz leta v leto povečuje obseg dela predvsem zaradi spreminjanja in sprejemanja zakonodaje ter povečevanja obsega administrativnega dela. Podatki tudi kažejo, da se prijave kopičijo, poleg tega pa ION ne zmore izvajati akcij za ugotavljanje potencialnih nezakonitih zavezancev.

V letu 2017 je bilo zaradi novih nalog, ki so bile naložene ION z Zakonom o dimnikarskih storitvah, dodatno zaposlenih pet inšpektorjev za okolje. V letu 2018 bi morale biti zaposlenih še pet dodatnih inšpektorjev, vendar IRSOP s kadrovskim načrtom ni pridobil kvota za dodatne zaposlitve.

Zakonodajalec je v zadnjih letih pri sprejemanju novih predpisov inšpektorjem za okolje naložil nove in dodatne obveznosti, pri tem pa razen v Zakonu o dimnikarskih storitvah ni opredelil potrebnega števila inšpektorjev za nadzor dodatnih zahtev.

Jeseni 2018 se je s sklepom vlade zaradi revizije okoljevarstvenih dovoljenj za določen čas dveh let dodatno zaposlilo pet inšpektorjev za okolje. Menimo, da bi bilo nujno te inšpektorje, ki so zdaj usposobljeni, redno zaposliti.

Znova želimo še poudariti, da ukrepi v zvezi s plačnim sistemom v državni upravi nikakor ne prispevajo k povečanju učinkovitosti dela niti ne spodbujajo zaposlenih za iskanje rešitev in novih idej.

5.5.3.4 DOVOLJENJA, SOGLASJA, STROKOVNA MNENJA IN ZDRUŽEVANJE POSTOPKOV

Na podlagi določb področnih zakonov ION izvaja nadzor tudi nad skladnostjo delovanja zavezancev z upravnimi akti, izdanimi na njihovi podlagi, kot so na primer okoljevarstvena in naravovarstvena dovoljenja in soglasja, dovoljenja za poseg v naravo, vodovarstvena soglasja, vodna dovoljenja, dovoljenja za ravnanje z GSO idr.

Ugotavljamo, da v teh aktih pogosto niso določene vse zahteve za zavezance, ki jih predvideva zakonodaja. Zahteve pogosto tudi niso konkretizirane glede na vplive konkretnih obremenitev na konkretno prejemno okolje, ampak le prepisujejo zahteve, določene v zakonodaji. To pomeni veliko omejitev pri izvajanju inšpekcijskega nadzora in ukrepov. Menimo, da bi morali imeti upravni organi, ki izdajajo konkretne akte, za izvajanje te naloge visoko usposobljen in specializiran kader. Poleg tega bi morali poznati posebnosti prejemnega okolja, da bi bili ukrepi načrtovani tudi glede na ranljivost prejemnega okolja. V upravnem postopku bi bila lahko v pomoč tudi izvedenska mnenja.

V pomoč inšpektorjem pri odreditvi nekaterih ukrepov, ki zahtevajo posebna strokovna znanja (npr. sanacije nezakonitih posegov v okolje ali vrnitev v prejšnje stanje), področni zakoni predvidevajo obveznost ali možnost pridobitve strokovnega mnenja pristojnih institucij. Smisel pridobitve strokovnega mnenja je v tem, da je v pomoč inšpekcijskemu organu pri opredelitvi obveznosti inšpekcijskega zavezanca, zato mora vsebovati temu ustrezne sestavine, saj mora biti inšpekcijski ukrep oblikovan tako natančno, da ni nobenega dvoma, kaj in kako mora zavezanec storiti.

V praksi ugotavljamo, da strokovna mnenja pogosto ne vsebujejo vseh potrebnih sestavin, zato so lahko izreki inšpekcijskih odločb pomanjkljivi in je pritožbam proti inšpekcijskim odločbam na drugi

stopnji ugodeno. Strokovna mnenja napotujejo namesto na sanacijo ali vrnitev v prejšnje stanje na legalizacijo, ki pa je inšpektor nima pravice odrediti. Težava so tudi zamude pri pridobivanju mnenj, na katera inšpektorji včasih čakajo tudi več kot eno leto.

Konkretni upravni akti (npr. OVD) se večkrat dopolnjujejo in spreminjajo, pri čemer se jasnost zahtev precej izgubi, kar je težava tako za nosilca dovoljenja kot za inšpekcijski nadzor, zato bi bilo smiselno, da se ob vsaki spremembi dovoljenja izda spremenjeno dovoljenje kot čistopis v celoti, nujno pa bi bilo izdati ob vsaki spremembi vsaj čistopis izreka.

5.5.3.5 NAJPOMEMBNEJŠA SODNA PRAKSA NA PODROČJU DELA ION

Tudi v letu 2019 je bilo na ION zanimivo zaradi prejetih sodb Upravnega sodišča RS in sklepa Višjega sodišča RS. Področje zdravega življenjskega okolja in narave je namreč tudi za javnost in zavezance čedalje bolj pomembno in poudarjeno, proti izdanim inšpekcijskim odločbam pa se povečuje število pritožb in upravnih sporov. Najpomembnejši upravni spori, ki so vplivali na delo in pristojnost ION, so bili na področju ravnanja z embalažo in odpadno embalažo. V zadnjih letih je bilo kopičenje velikih količin embalaže pri izvajalcih javne službe stalna težava.

Pomembno novo sodno prakso smo dobili tudi v večjem stečajnem postopku, ki določa prednost stroškov ekološke sanacije pred poplačilom upnikom.

- Sodba Upravnega sodišča Republike Slovenije z opr. št. IU 1522/2019-9 z dne 21. 11. 2019 opozarja na stališče Vrhovnega sodišča RS, ki je v sklepu III Ips 12/2015 z dne 9. 12. 2016 pojasnilo, da odločanje o tem, da je družba za ravnanje z odpadno embalažno dolžna od izvajalca lokalne službe ravnanja s komunalnimi odpadki prevzemati in odvažati odpadno embalažo, ni upravna stvar. Navedeno pomeni, da se o premalo prevzeti komunalni odpadni embalaži ne more odločati z inšpekcijsko odločbo. Vrhovno sodišče je navedlo, da med družbo za ravnanje z odpadno embalažo in izvajalcem javne službe ne gre za javnopravno razmerje, temveč za razmerje med dvema neoblastnima subjektoma, ki ga urejata z zasebnopravno pogodbo. Torej gre v tem primeru za civilnopravno razmerje, ki ga lahko pogodbeni stranki urejata na sodišču.
- Iz obrazložitve sodbe tudi izhaja, da so določbe Uredbe o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo nezakonite, ker družbam za ravnanje z odpadno embalažo nalagajo obveznosti, ki presegajo tiste, ki so jih od proizvajalcev izdelkov prevzele v skupnem sistemu ravnanja z odpadno embalažo. Podzakonski akt – udba se ne more uporabljati pri odločanju v upravni zadevi, ker je v nasprotju z zakonom ali ustavo, in je upravno sodišče uporabo takega akta v tej zadevi zavrnilo (t. i. institut *exceptio illegalis*), kar pomeni, da inšpektorji za okolje v inšpekcijskem postopku ne morejo odločati na podlagi navedene uredbe.
- Sklep Višjega sodišča v Ljubljani št. Cst 81/2020 nakazuje na drugačno sodno prakso, saj je sodišče odločilo, da se denarno dobroimetje, nastalo z unovčenjem stečajne mase, zmanjša med drugim tudi za stroške ekološke sanacije. Povedano drugače, plačilo ekološke sanacije ima namreč prednost pred poplačilom upnikov in seveda tudi pred poplačilom lastnikov povzročitelja obremenitve v stečaju. Šele ko stečajna masa ne zadošča za kritje stroškov ekološke sanacije, te stroške krije država.
- Organ druge stopnje je z odločbo št. 0613-4/2019 z dne 28. 3. 2019 odločil, da se je konkretno školjčiče nahajalo v tistem delu akvatorija Piranskega zaliva, ki po arbitražni

razsodbi pripada Sloveniji, zato je zaključiti, da se školjčiče vsaj od dneva razglasitve arbitražne razsodbe, tj. 29. 6. 2017, nesporno nahaja v tistem delu morja, ki je sestavni del Republike Slovenije, zato je v celoti podvrženo suverenim pravicam in jurisdikciji Republike Slovenije ter njenemu pravnemu redu. Zato se morajo v zvezi s predmetnim školjčičem in gojenjem školjk na njem uporabiti vsi relevantni pravni predpisi Republike Slovenije in s tem povezani pravni postopki. Tak predpis je tudi Zakon o vodah, ki narekuje izrek inšpekcijskega ukrepa prepovedi rabe vode in uporabe naprav za gojenje školjk, če zavezanec za to predhodno ne pridobi vodnega dovoljenja.